

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

MİLLİYETÇİ DERGİLER IŞIĞINDA 1970-1990 YILLARI ARASINDA
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDAKİ MİLLİ YAKLAŞIMLAR

NATIONAL APPROACHES ON THE TURKISH EDUCATION SYSTEM IN
THE YEARS 1970-1990 IN THE LIGHT OF THE NATIONALİST
JOURNALS

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZLEM ÖZKOÇ

DANIŞMAN

YRD. DOÇ. DR. MEHMET ÖZMENLİ

GİRESUN-2016

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün xx/xx/2016 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Özlem ÖZKOÇ'un "Cumhuriyet Dönemi 1970-1990 Yılları Arasında Cumhuriyet Aydınlarının Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Değerlendirmeleri" başlıklı tezi incelenmiş olup aday xx/xx/2016 tarihinde saat xx:xx 'te jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

ONAY

Xx/xx/2016

Prof. Dr. Ali İhsan KOLCU

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Milliyetçi Dergiler Işığında 1970-1990 Yılları Arasında Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Milli Yaklaşımlar” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek şekilde bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

26/01/2016

Özlem ÖZKOÇ

ÖNSÖZ

Sürekli değişen ve gelişen toplumsal yaşamda eğitim; bireysel, toplumsal, ekonomik ve siyasal işlevleri yönünden dinamik bir güce sahiptir. Bilginin sürekli değişimi, toplumların eğitimine yön veren değer yargılarının da değişimine neden olmaktadır. Toplumsal sistemin bir alt sistemi olan eğitim sistemi, insanlara kazandırmak istediği istendik davranışların ölçütünü, ait olduğu toplumun inanış, kültür, anlayış veya ideolojik istemlerine göre belirlemektedir. Ayrıca bilim, teknoloji, sanat ve edebiyatta ileri bir uygarlığa erişebilmek için yeni oluşum ve değişimlere açık bir toplum yaratmak, öncelikle bunları oluşturabilecek dünya görüşüne sahip insanlar yetiştirmeyi gerekli kılmaktadır. Tarihsel süreç içinde toplumsal gereksinimlerin çeşitlenmesi ve nitelik açısından farklılaşması, toplumların eğitim sistemlerini bu yeni değişim ve koşullara göre düzenleme ihtiyacını doğurmuş, bu durum toplumda hangi insan tipinin yetiştirilmesi gerektiği sorununu da beraberinde getirmiştir. Her toplumun eğitim sistemi, o toplumun içinde bulunduğu toplumsal, siyasal, kültürel ve ekonomik koşulların özelliklerini taşır. Yine bir toplumun sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik koşullarına yön veren olgu ve olayların altında yatan başlıca sebep, o toplumun eğitim sistemidir. Çalışmamızda 1923-1990 yılları arasındaki eğitim sisteminde yaşanan gelişmeleri genel hatlarıyla aktarmaya çalıştık. Bunun yanında 1970-1990 yılları arasındaki eğitime, eğitim sistemine dair milliyetçi kesimin görüşlerini çeşitli başlıklar altında analiz ettik. İncelediğimiz dönem her bakımdan olağanüstü özellikler taşıyan bir dönem olması ve o dönemdeki belli bir kesimin bakışını yansıtmaması bakımından önemli bir araştırmadır. Araştırmamızın Türk eğitim sistemi düzenlemelerinde yetkililere yardımcı olmasını umuyoruz.

Bu çalışmanın her aşamasında bana her türlü desteği sağlayan ve yardımlarını esirgemeyen Danışman Hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZMENLİ'ye, çalışmamda bana destek olan değerli arkadaşım Nagehan BİTLİSLİ'ye, sevgili Emre Burak GÜNGÖR'e ve benden desteklerini hiç esirgemeyen değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Özlem ÖZKOÇ

GİRESUN-2016

ÖZET**MİLLİYETÇİ DERGİLER IŞIĞINDA 1970-1990 YILLARI ARASINDA TÜRK
EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDAKİ MİLLİ YAKLAŞIMLAR**

Özlem ÖZKOÇ

Giresun Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZMENLİ

2016

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin inkılâplar aracılığıyla yapılanmaya gittiği Cumhuriyet Döneminde birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da köklü değişimler olmuştur. 1924 Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim ve öğretimde birlik sağlanmış, 1928'de Harf İnkılâbı ile Latin harflerin kullanımına geçilmiş onun hemen akabinde millet mektepleri açılarak eğitim kurumlarına devrim niteliğinde inkılâplar getirilmiştir. Bir milletin adeta yeniden doğuşunun yaşandığı Cumhuriyet Döneminde, ülke olarak kalkınmanın ancak sağlam eğitim temelleri atılarak sağlanacağını idrakinde olan devlet idarecileri çeşitli reformlar yaparak bunu gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Milletın eğitim ve kültür seviyesini artırmak üzere 1940'ta kurulan Köy Enstitüleri 'de bunun en güzel örneğidir. Eğitim alanındaki bu reformlar günümüze değin sürmüştür.

Çalışmamızda 1970-1990 yılları arasındaki Türk eğitim sistemini milliyetçi eğitimcilerin gözünden yansıtmaya çalışacağız. Modern Türk Devleti'nin doğuşunu simgeleyen Cumhuriyet Dönemi, 1970-1990 yılları arası süreçte Türkiye'nin her bakımdan olağanüstü durumlar yaşadığı bir dönemdir. Bu dönemde yaşanan siyasi ve sosyal kargaşa doğal olarak eğitime de yansımıştır. 1970-1990 dönemi, hem geçmişten günümüze kadar gelen eğitim sorunlarının çelişkilerini içinde barındırması hem de içinde bulunduğu çalkantılı süreç bakımından Türk eğitim tarihinde özgün ve bir o kadar da tartışmalı bir dönemdir. Milliyetçi Dergiler Işığında 1970-1990 Yılları Arasında Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Millî Yaklaşımlar adı altında hazırladığımız bu çalışmamızda her ne kadar 1970-1990 yılları arası eğitimi

irdelemeyi amaçladıysak da akademisyenlerin gözüyle incelediğimiz eğitim sorunlarının Türk eğitim sistemi ile ilgili tüm Cumhuriyet dönemini kapsayan genel önermelere de ulaştık. 1970-1990 yılları arasındaki milliyetçi bakışı yansıtmak üzere o dönemde yayınlanmış milli görüşe sahip dergilerdeki makaleleri betimsel analiz yöntemiyle inceledik. . Eğitimcilerimizin o döneme ilişkin görüşlerini bu vasıta ile farklı temalar altında değerlendirdik. Betimsel bir araştırma yöntemiyle ele alınan bu çalışmada, elde ettiğimiz bulgulara; makaleler, literatürde ulaşılabilen kaynaklar incelenerek ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Sistemi, Milliyetçi Eğitim Sistemi, Öğretmen, Kültür ve Eğitim, Yabancı Dille Öğretim

ABSTRACT

**NATIONAL APPROACHES ON THE TURKISH EDUCATION SYSTEM IN THE
YEARS 1970-1990 IN THE LIGHT OF THE NATIONALIST JOURNALS**

1970-1990

Özlem ÖZKOÇ

Giresun University

Institute of Social Sciences

Department of Social Studies Education, Master's Thesis

Supervisor: Asst. Assoc. Dr. Mehmet ÖZMENLİ

2016

The newly established Republic of Turkey in the field of education as revolutions have to go through the Republic Period structure has also been radical changes in many areas. 1924 Unification of education and training provided in association with the Education Law, 1928, immediately after its opening in public schools was introduced to the use of the Latin alphabet letters revolution has brought revolutionary reforms in the educational institutions. Republic experiencing the rebirth of a nation almost Period, the country's development but will provide solid training state managers who laid foundation of perception Kinder tried to accomplish this by making various reforms. Nations education and to increase the cultural level in 1940 established the Village Institutes' is also the best example of this. These reforms in education has continued until today.

In this study, we tried to reflect the eyes of the Turkish education system between 1970-1990 nationalist educators. Republican symbolizing the birth of the modern Turkish state, in exceptional circumstances, in all respects from Turkey in the period 1970-1990 was a period of years lived. Political and social turmoil during this period was naturally reflected in education. 1970-1990 period, as the host of the contradictions of the educational problems extant in the past turbulent period in the history of Turkish education in terms of both the original and a so controversial period. Republican Era have reached the general proposition that covers the whole Republican period on the Turkish education system, the educational problems we

have seen through the eyes of the academics of Turkish Education System, a nationalist point of view we have prepared under the name of our study, if we aimed to evaluate the training from the although the 1970-1990 year. During that period between 1970-1990 to reflect the nationalist point of view of national opinion with published magazine articles have studied the descriptive analysis. In addition, in order to reflect the general views on the application of that period, we conducted a survey to educators who worked at that time. Their views on our educators that period whereby we evaluated under different themes. This study dealt with the descriptive research method, the results we obtained, articles, resources can be achieved by examining the literature.

Keywords: Education System, Nationalist Education System, Teacher, Culture and Education, Foreign Language Teaching

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR DİZİNİ.....	X
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Tezin Amacı Ve Önemi.....	4
1.2. Problem Cümlesi.....	5
1.3. Alt Problemler.....	5
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Sayıtlılar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6
1.7. Araştırmanın Yöntemi.....	7
1.7.1. Veri Toplama Araçları.....	8
1.7.2 Toplanan Verilerin Analizi.....	8
İKİNCİ BÖLÜM.....	10
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	10
2.1.1.Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Gelişimi.....	10
2.1.2. 1923-1938 Yılları Arası Eğitim.....	10
2.1.3. Tevhidi Tedrisat Kanunu.....	16
2.1.4. Millet Mektepleri.....	17
2.1.5. Halkevleri.....	18

2.1.6. 1933 Üniversite Reformu.....	19
2.1.7. Atatürk'ün Eğitim Politikası ve Atatürkçü Düşünce.....	21
2.2. ATATÜRK DÖNEMİ SONRASI EĞİTİMDE YAŞANAN GELİŞMELE.	22
2.2.1. 1938-1950 Yılları Arası Eğitim.....	22
2.2.2. Hasan Ali Yücel'in Eğitim Bakanlığı.....	23
2.2.3. Köy Enstitüleri.....	24
2.2.4.1950-1960Yılları Arası Eğitim.....	26
2.2.5. Bu Dönemde Yapılan Eğitim Şuraları.....	26
2.2.6.İlkokul, Ortaöğretim ve Yükseköğretim'de Yaşanan Gelişmeler.....	27
2.3. 1960-1980 Yılları Arası Eğitim.....	28
2.3.1. Dönemin Eğitim Politikaları.....	29
2.3.2. İlkokul, Ortaöğretim ve Yükseköğretim'de Yaşanan Gelişmeler.....	30
2.4. 1980-1990 Yılları Arası Eğitim.....	32
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	34
3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	34
3.1. 1970-1990 Yılları Arası Türkiye'de Siyasi Ortam ve Siyasetin Eğitime Etkisi.....	34
3.2. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ "ÖĞRETMEN" TEMASI.....	38
3.2.1.Öğretmenliğin Kaybolan İtibarı (Necmettin HACIEMİNOĞLU).....	38
3.2.2.Türkiye'de Öğretmen Meselesi (Nejdet SANÇAR).....	42
3.2.3.Milli Eğitimimizde Eğitici ve Öğretici Olarak İnsan (Erol GÜNGÖR).....	46
3.2.4.Öğretmen Yetiştirme Meselesi ve Öğretmen Yetiştiren Kurumlar Konusunda Bir Kaç Teklif (Hüseyin AKYÜZ).....	53

3.2.5. Milli Eğitim Sistemimiz İçinde Öğretmenin Yeri ve Yetiştirilmesi Meselesi (Mustafa ÖZBALCI).....	61
3.2.6. Sosyal Değişme Vetiyesinde Türk Öğretmenin Rolü (Zeki ARSLANTÜRK).....	66
3.3. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN "MİLLİ VASFI" KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER.....	68
3.3.1. Milli Eğitimimizin Milli Olmayan Tarafları (Necmettin HACIEMİNOĞLU).....	68
3.3.2. Milliyetçi Düzendeki Türk Milli Eğitimi (S. AHMET ARVASÎ).....	76
3.3.3. Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru (İskender ÖKSÜZ).....	81
3.3.4. Milliyetçi Eğitimin Düzenlenmesi (Kemal OR).....	85
3.4. YABANCI DİLLE ÖĞRETİM HAKKINDAKİ AKADEMİK GÖRÜŞLER.....	93
3.4.1. Yabancı Okullar ve Kültür Emperyalizmi (Necmettin HACIEMİNOĞLU)....	93
3.4.2. Türkiye'de Yabancı Dil Öğretiminin Düşündürdükleri (Hüseyin AKYÜZ)....	99
3.4.3. Yabancı Dille Öğretim (Necati ÖNER).....	103
3.4.4. Fen ve Matematik Derslerinin İngilizce Okutmanın Zararları.....	106
3.4.5. Yabancı Dille Eğitim Yapan Türk Okullarının Kültür ve Dilimize Getirdiği Bazı Problemler (Sebahattin ARIBAŞ).....	110
3.5. EĞİTİMİN MİLLİ KÜLTÜRÜ AKTARMADAKİ ROLÜ (ETKİSİ).....	114
3.5.1. Türkiye'deki Eğitim ve Türk Kültürü (EROL GÜNGÖR).....	114
3.5.2. Eğitimde Milli Kültür (Hakkı Dursun YILDIZ).....	118
3.5.3. Hükümet Programında Eğitim, Kültür ve Gençlik (Faruk TİMURTAŞ).....	120
3.5.4. Milli Devletin Kültür Politikası ve Eğitim Hedefleri (Necmettin HACIEMİNOĞLU).....	123

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	130
4.1. NURETTİN TOPÇU VE NECMETTİN HACIEMİNOĞLU'NUN MİLLİYETÇİ EĞİTİM SİSTEMİNE DAİR GÖRÜŞLERİ.....	130
4.2. TÜRKİYE'NİN MAARİF DAVASI -NURETTİN TOPÇU.....	130
4.2.1. Gençlik ve Türk Milli Eğitimi.....	130
4.2.2. Öğretmen ve Öğretmen Sorumlulukları.....	135
4.2.3. Eğitim Meselemiz ve Eğitim Kademelerindeki Din- Ahlak Eğitimi.....	137
4.2.4.Okullarımızda Din ve Ahlak Eğitimi.....	142
4.3. MİLLİYETÇİ EĞİTİM SİSTEMİ - NECMETTİN HACIEMİNOĞLU..	143
4.3.1. Milliyetçi Türkiye'de Eğitim.....	143
4.3.2.Milliyetçi Eğitim Sisteminin Ana Prensipleri.....	144
4.3.3. Türk Eğitimin Genel Hedefleri.....	145
4.3.4.Eğitimin Millî Kültür Hedefleri.....	148
4.3.5.Dil Meselesi.....	150
BEŞİNCİ BÖLÜM	152
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	152
KAYNAKLAR.....	160
ÖZGEÇMİŞ.....	164

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

c.	: Cilt
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
Yay.	: Yayınevi, yayınları
F	: Frekans

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Cumhuriyet dönemi Türk eğitim sistemi dönem dönem incelendiğinde her dönem kendi içerisinde çeşitli reformlar içermektedir. Türk eğitim sistemi yıllardır bir değişim süreci geçirmektedir. Her dönem kendi içinde bir özgünlük içerse de bazı dönemlerde bir önceki dönemin izlerine rastlamak mümkün olmaktadır. Cumhuriyet dönemi eğitim planları, kısa sürede gerçekleştirilmesi mümkün olmayan amaçları kapsamasına rağmen devletin eğitim politikası ve ona bağlı olarak düşünülen eğitim anlayışı hakkında önemli ipuçları içermektedir. Cumhuriyet eğitimi, milli kültür unsurlarıyla beraber bilimselliği de temel alınmaktadır. Bunların yanında dinî eğitimden de tam anlamıyla vazgeçilmediği görülmektedir. Genç devlet Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli özelliklerinden biri de millî olmasının yanında laik bir karakter taşımasıdır.

Yeni kurulan her devlet gibi Türkiye Cumhuriyeti de öncelikle ekonomik bakımdan gelişmeye önem vermiştir. Ekonomik gelişmenin temel yolu eğitimden geçtiğinden devlet için en az ekonomi unsuru kadar değer arz etmektedir. Kısacası, Millî Mücadele dönemi; milli devlet, milli eğitim, milli ekonomiye geçiş süreci niteliği taşımaktadır. Bundan dolayı Millî Mücadele Dönemi yılları Türk tarihi bakımından önemli bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. Sonuç itibariyle; Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk'ün direktifleri doğrultusunda dünya kültüründen de faydalanarak kendi kültürü ve iç dinamikleri üzerinde büyümeyi amaçlayan yeni bir dönem başlatmıştır.

Bu yeni dönem, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilanı ile birlikte başlar. Cumhuriyetin ilanından sonra Osmanlı Devleti'nden miras kalan çok merkezli eğitim sistemi kültür karmaşası yarattığından tek kültür tabanı oluşturmak bu dönem Türk eğitim politikasının esas hedeflerinden birini oluşturur. Yine bu dönemde genç devletin, üzerine dayandırılacağı kültürel temellerin hangi amaca yönelik olacağı açıkça tanımlandığı bir eğitim sistemi esas alınır. Cumhuriyet rejimi, hem ülke hem millet olarak, Atatürk'ün belirttiği, muasır medeniyetler düzeyine çıkmak gibi bir amaç belirleyerek ekonomik, sosyal ve eğitim politikalarını bu amaca ulaştıracak biçimde düzenlemiştir.

Türkiye Cumhuriyeti, işe ilk olarak Osmanlı'dan kalma eğitim sistemini kaldırıp yerine çağdaş eğitim ilkeleri koymakla başlar. Bir kaç yıl içinde eğitim sistemine çağdaş bir görünüm vermeyi başarır. Din eğitimini esas alan medreseler kapatılır, müfredattan din eğitimini destekleyen bölümler çıkarılmıştır. Laiklik politikası ülkede bulunan azınlık okullarına da uygulanarak, dinî propagandaların bu okullar aracılığıyla yapılması yasaklanmıştır. Ülkede ortak kültür oluşturmayı sağlayacak bir eğitim sistemini amaçlayan Cumhuriyet yönetimi, eğitimdeki bu sorunu gidermek amacıyla, 3 Mart 1924 tarihinde Tevhidi Tedrisat Kanunu'nu çıkarmakla işe başlar. Bunun sonucunda uzun yıllar faaliyet gösteren önemli eğitim kurumları olan medreseler kapatılır. Bu kanun, esas itibarıyla yeni ve önemli bir anlayışın temeline dayandırıldığından Türk eğitim tarihinde önemli bir yere sahiptir. Eğitim Bakanlığı kabul edilen yeni Türk harflerinin planlı biçimde öğretilmesine yönelik olarak okullarda gerekli çalışmaları sürdürürken, okul çağı dışında bulunan yetişkinlerin okuma-yazma sorununu nasıl çözecekleri üzerinde de çalışmalarda bulunur. En uygun çözüm olarak da ülke genelinde bir okuma-yazma seferberliğinin ilan edilmesine karar verilir. Bu karar doğrultusunda Millet Mektepleri faaliyete geçer. Millet Mektepleri aracılığıyla verilen kurslarla yetişkinlere yeni Türk alfabesinin öğretilmesi amaçlanır. Millet Mektepleri topyekûn okuma yazma hedeflediğinden ülkenin pek çok yerinde birden açılmıştır.

Milli hedefler üzerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli eksikliklerinden birisi de milli eğitimidir. Cumhuriyet Döneminde eğitim alanında yapılan devrim ve değişimler Osmanlı döneminden kalma problem ve sıkıntıları ortadan kaldırmanın yanında, çağdaş dünyada meydana gelen değişimleri de yakalamayı hedefler. Atatürk'e göre eğitim; bir milleti güçlü, çağdaş ve onurlu yapan araçlardan birisidir. Bu nedenle kurtuluş savaşının ardından milli, laik modern, dinamik ve güçlü bir Türkiye yaratmak için önemli kararlar almış ve aldığı bu kararlar hayata geçirmeye çalışmıştır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasını sağlamak adına eğitimle ilgili çalışmalarla yakından ilgilenen Atatürk, bu bağlamda Türk insanını çağın şartlarına göre eğitmek için önemli devrimlerin yapılmasını sağlamış ve modern eğitim sisteminin temellerini atmıştır.

Atatürk Dönemi ile birlikte başlayan her alandaki reformlar İnönü iktidarı boyunca da devam eder. Tek Parti Dönemi olarak anılan bu dönem Türk eğitim

tarihinde oldukça esaslı çalışmaların planlandığı ve uygulamaya konulduğu; Cumhuriyet rejiminin siyasal, kültürel, ekonomik ve bu alanlarla bağlantılı olarak da eğitimsel altyapı hazırlıklarının büyük oranda tamamlandığı, daha esaslı çalışmaların yapılabilme imkânı bulunduğu bir süreci kapsar. Tek Parti döneminden sonra iktidara gelen Birinci Menderes Hükümeti, eğitim programında milli ve manevi değerlere bağlılığı olmayan bir cemiyetin kötü akıbeta sürükleneceğini ifade edilerek, böyle bir ülkede ilmin ilerlemeyeceği vurgulanır. Eğitim konusunun ciddiyetle ele alınacağı ve detaylı bir plana bağlı kalınarak memleketin her köşesinde eğitim olanaklarının yayılacağı, programda bahsedilen diğer bir konudur. İkinci Menderes Hükümeti ise programında memleket dâhilinde bulunan bütün eğitim kademelerinin tek bir genel eğitim siyasetine göre idare edileceğinden söz edilir. 1950-1960 yılları arasında çok partili yaşama geçilmesi, hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da önemli değişikliklere yol açmıştır. Köy Enstitülerinin kaldırılması ve yeni üniversitelerin açılması gibi reformların, Türk eğitim tarihinin göz ardı edilmeyecek köşe taşlarından birkaçı oldukları ve Menderes Dönemi, toplumun farklı ideolojik görüşlerine sahip kesimlerince, siyah beyaz misali yorumlanıp değerlendirilse de eğitim alanındaki sayısal ifadelerle bakıldığında ciddi atılımların yapıldığı şüphesizdir. Türkiye 1961 Anayasa'sı ile iktisadi, sosyal ve kültürel alanlarda planlı bir kalkınma politikası benimser. 1961 yılında çıkarılan "İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun birçok maddesi, 1983'te çıkarılan 2917 Sayılı Kanun ile değiştirilip, yeni bir ilköğretim programı hazırlanmış ve bu programda demokratik eğitim öğretim, etkileşim, hayatilik, planlılık, okul-aile işbirliği, millilik, hoşgörü, Türkçeyi doğru ve açık kullanma gibi kavramlara uzun uzun değinilmiş, fakat program uygulamaya geçirilememiştir. Planlılık 1739 sayılı "Milli Eğitim Temel Kanunu" ile Türk Milli Eğitimi'nin temel ilkeleri arasında yer almasıyla Türkiye'de yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur (Adem, 1981). Bu dönem, Türkiye siyasi tarihinde en çalkantılı yılları içine alır. 27 Mayıs 1960'da askeri darbeye başlayıp 1980 yılında yine bir askeri darbeye sona eren bu dönem; siyaset, eğitim ve kültür alanlarında gelişmelerin ve dolayısıyla bu gelişmelerin, toplumsal yaşamın her alanını etkilemesiyle ayırt edilebilir.

Çalışmamız 1970-1990 yılları arası dönemin eğitim sistemini bütün hatlarıyla ortaya koyması ve döneme ilişkin aydın kesimin Türk eğitim sistemi ile ilgili

görüşlerini göz önüne sermesi bakımından önemlilik arz etmektedir. 1970-1990 yılları arasında yayınlanmış; öncelikli olarak "milli düşünce tarzına sahip" dergiler başta olmak üzere yedi farklı dergide taramalar yapıldı. Bu taramalarda eğitim ve eğitim istemi ile ilgili makaleler tespit edildi. Aynı konuları içeren makaleleri tek başlık altında karşılaştırmalar yoluyla değerlendirmelerde bulunuldu. Dönemin, eğitim konusunda mihenk taşı sayılan akademisyenlerin yazdığı makaleler aracılığıyla görüşleri 1970-1990 dönemi eğitim sistemi kapsamında işlediğimiz konulardan ilki nitelikli öğretmen yetiştirme konusudur. İncelediğimiz kaynaklarda ve görüşüne başvurduğumuz eğitimcilerin üzerinde önemle durduğu öğretmen yetiştirme konusu farklı yönleriyle ele alınmıştır. Bunun yanında eğitim kurumlarının yapısı ve Yabancı dille eğitim konusunun da irdelendiği çalışmada 1970-1990 yıllarına dair birçok konuya farklı yönlerden açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Günümüz eğitim sistemi ile de karşılaştırmaya gittiğimiz çalışmada ülkenin o dönemde içinde bulunduğu sosyo-kültürel, siyasi durumları göz önünde bulundurarak birçok açıdan farklı değerlendirmelerde bulunulmuştur.

1.1. Tezin Amacı Ve Önemi

Cumhuriyet döneminin 1970-1990 aralığının “Milliyetçi Dergiler Işığında 1970-1990 Yılları Arasında Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Milli Yaklaşımları”nı konu alan tezin asıl amacı; 1970-1990 yılları arasında yayınlanan; Türk Yurdu, Töre, Milli Eğitim, Milli Eğitim Kültür Dergisi, Milli Hareket, Devlet, Milli Işık gibi dergilerde geçen eğitim konulu makaleler aracılığıyla söz konusu döneme ilişkin eğitim sistemini dönemin düşünürleri gözünden ele alıp değerlendirmektir. Her bakımdan önemli özellikler taşıyan 1970-1990 dönemine ilişkin akademik kesimin eğitim sistemine bakışını yansıtmaktır. Eğitim sistemi çerçevesinde ele aldığımız araştırmamızda eğitim sistemine ilişkin verilerin yanında o döneme ilişkin sosyo-kültürel verilere de ulaşılmıştır. Bir ülkenin eğitim sistemi; o ülkenin kültürü, ekonomisi, gelişmişliği ve birçok faktörü etkilemektedir. Bütün ülkeye her bakımdan tesir eden "eğitim" kavramı" çalışmanın ana temasını oluşturmaktadır. Çalışmada, Cumhuriyet Dönemi (1970-1990) düşünürlerinin, Türk eğitim sistemini farklı açılardan değerlendikleri makaleleri betimleme ve yorumlama yoluyla aktarılmaya çalışılmıştır. Makalelerde esasta eğitim konuları üzerinde durulmuş olsa da eğitime

etki eden faktörlerde göz önüne serilmiştir. Eğitim kavramı hem etkilenen hem de etkileyen bir kavram olduğundan ülkedeki birçok sorunun kaynağı veya sonucu olabilmektedir. Çalışmada; Düşünürlerin, Yabancı dille Öğretim, Öğretmen Yetiştirme meselesi, Türk eğitim sisteminin "milli" olma vasfı, Eğitimin kültürü aktarmadaki rolü gibi konular irdelenmiştir.

Araştırmamız, hem Türk eğitim sistemini genel hatlarıyla ortaya koyması yönünden hem de 1970-1990 Döneminin eğitim politikasını gözler önüne serip dönemin aydın kesiminin gözünden aktarması bakımından önemlilik arz etmektedir. Her konuda olduğu gibi eğitimde de geçmişte yapılan hatalar geleceğe ışık tutması bakımından önemlidir. 1970-1990 dönemi hem kendinden önceki dönemlerin izlerini taşımakla beraber gelecek dönemlere ilişkin de ipuçları içermektedir. Yaptığımız çalışmada geçmişten gelen sıkıntılar incelediğinde bu sıkıntıların katlanarak devam ettiği görülmektedir. Eğitime dair geçmişte yapılan yanlışlar sebep ve sonuçlarıyla ayrıntılı bir şekilde bilindiği takdirde gelecek de atılacak adımlar ona göre şekillenir. Çalışmanın geçmişe tanıklık etmesi ve geleceğe kaynaklık etmesi bakımından önemli bir çalışma olacağını umut ediyoruz.

1.2. Problem Cümlesi

Milliyetçi Dergiler Işığında 1970-1990 Yılları Arasında Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Milli Yaklaşımlar nelerdir?

1.3. Alt Problemler

- Cumhuriyet dönemi (1970-1990) Türk eğitim sistemi "milli" vasfını taşıyor mu?
- Milli eğitimde yabancı dille öğretimin gerekliliği var mıdır ?
- Türk Eğitim Sistemindeki "Öğretmen teması" hakkındaki görüşler nelerdir?
- Eğitimin Milli Kültürü Aktarmadaki Rolü Nedir?

1.4. Sınırlılıklar

- Çalışma, 1970-1990 yılları arasında değişik sayılarda çıkarılan eğitimle ilgili bazı dergilerde yer alan Türk eğitim sistemi ile ilgili makalelerin incelenip çözümlenmesini, değerlendirilmesini kapsamaktadır.

- Çalışma, incelenen dergilerde Cumhuriyet düşünürlerinin Türk eğitim sistemine yönelik görüş ve değerlendirmeleri ile sınırlıdır. Geçmişe yönelik olarak yapılan bu tarihsel değerlendirmenin, ileride yapılacak çalışmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir. Araştırmamız sadece 1970-1990 dönemi ile sınırlıdır.
- Araştırmamız, Cumhuriyet dönemi (1970-1990) yılları arasında yayınlanan Türk Yurdu, Töre, Milli eğitim, Milli Eğitim Kültür Dergisi, Milli Hareket, Devlet, Milli Işık dergilerde geçen eğitim konulu makaleleriyle sınırlıdır.
- Ulaşılabilen ilgili, mevcut basılı kaynaklarla ve bu kaynakların incelenip yorumlanmasıyla sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

- Eğitim sistemine yönelik yapılan öznel değerlendirmeler, eğitimle ilgili yapılacak kapsamlı çalışmalara yön verecektir.
- Araştırma konusunun yakın tarihi kapsamı, birinci dereceden kaynaklara ulaşmayı sağlayacak ve söz konusu kaynaklardan eğitim sistemi düzenlemeleri ile ilgili elde edilecek bilgilerin somut olması, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artıracaktır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972, s.12).

Eğitim Sistemi: Sistem, bir amaç için birleşen, birbirine dayanan ve birbirini etkileyen parçaların oluşturduğu bir bütündür. Sistemin amacı yaşamaktır. Bu amacı gerçekleştirecek parçalar (alt sistemler) bir araya gelerek bütünleşmiştir; parçalar birbirlerine can bağı ile bağımlıdırlar ve birbirlerinin amaca ulaşmak için sürekli etkilemektedirler (Başaran ve Çinkır, 2012, 73). Eğitim sistemi, toplumsal eğitim kurumunun görevlerinden payına düşenleri yapmaya çalışan toplumsal birimlerden oluşur. Eğitim sisteminin her örgütü girdisini toplumdan alır ve çıktısını topluma verir; böylece eğitim sistemini çevresine açar (Demirkasımoğlu,2012,s.28).

1.7 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi, veri toplama araçları, verilerin analizi alt başlıklarına yer verilmiştir.

1.7.1. Araştırmanın Yöntemi

Milliyetçi Dergiler Işığında 1970-1990 Yılları Arasında Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Milli Yaklaşımları konu alan bu çalışma, netice itibariyle geçmişteki bir dönemden hareketle eğitimle ilgili çıkarımlarda bulunacağından eğitim bilimi araştırmaları içerisinde önemli bir yere sahip olan eğitim tarihiyle yakından ilgilidir. Dolayısıyla bu araştırmada kullanılacak olan yöntem, tarihsel (historical) yöntemdir. Nitel bir özelliğe sahip olan bu yöntemde verilerin toplanma yollarından biri de “Doküman İncelemesi”dir. Doküman incelemesi, uzak geçmişe ilişkin özelliklerin belirlenmesi ve anlaşılmasına yönelik araştırmalarda kullanılır. Böylelikle araştırmacı, eldeki belgeleri belirli bir çerçevede birbirleriyle ilişkilendirerek çalıştığı konu hakkında bütüncül bir resim elde etmeye çalışır. Doküman incelemesi veya analizi, tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda da ek bilgi kaynağı olarak kullanılabilir (Şimşek, 2009, 40-42). Araştırmada 1970-1990 yılları arası yayınlanan bazı dergilerdeki eğitim konulu makale dokümanlarının toplanması toplanan bu dokümanların analizi de nitel veri toplama tekniklerinden doküman incelemeye göre gerçekleştirilmiştir.

Doküman incelemesinin en önemli özelliği, araştırmacı ile belge arasında bir iletişim sağlamanın zorunlu olmasıdır. Dokümanın anlatmak istediği ile okuyucunun anladığı arasındaki fark ne kadar azalırse iletişim o kadar başarılı olur. Bu nedenle iyi okuma ve yazmanın ortak kurallarını bilmek doküman incelemesinde başarının temelini sağlamlaştırmaktadır (Karasar, 2012: 184). Doküman incelemesi; asıl kaynağa ulaşamadığı durumlarda bilgi sağlması, uzun süreli araştırma fırsatı sunması, görece düşük maliyet gerektirmesi gibi olumlu yönlerinin yanı sıra belgelere ulaşma güçlüğü, belgelerde çeşitli sebeplerle oluşan eksik bilgiler, olası yanlışlıklar gibi olumsuz yönleri de sahiptir (Şimşek, 2009, 43).

1.7.2. Veri Toplama Araçları

Yapılan bu çalışmada nitel araştırmalarda veri toplama yöntemlerinden birisi olan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama çalışmalarına ilkin, belirlenmiş olan tez konusu üzerinde akademik çalışmaların olup olmadığı tespitiyle başlanmıştır. Bunun için internet üzerinden YÖK'ün tez merkezine başvurulmuştur. Söz konusu merkezde, tezin içeriğiyle bağlantılı bir çalışmaya rastlanmamıştır. İncelememize materyal olan 1970-1990 döneminde yayınlanan Türk Yurdu, Töre, Milli eğitim, Milli Eğitim Kültür Dergisi, Milli Hareket, Devlet, Milli Işık adlı dergilere İstanbul'da; İstanbul Üniversitesi kütüphanesi, Beyazıt Kütüphanesi, Atatürk Kitaplığı, Orhan Kemal Kütüphanesi Atatürk Kültürü Merkezi, Ankara'da Milli Kütüphane gibi 6 kütüphanede, "eğitim", "eğitim sistemi" "Öğretmen" anahtar kelimeleriyle yapılan literatür taraması sonucu ulaşıldı. Bu dergilerde Türk eğitim sistemine yönelik makaleler değerlendirilmiştir. Bu dergilerde yapılan taramalarda 1970-1990 yıllarını kapsayan 96 eğitim içerikli bilimsel makaleye ulaşıldı. Bu eğitim makaleleri çalışmanın sınırlıkları içerisinde bir elemeye tabi tutuldu. Araştırma konusu ile ilgili 23 makalenin çalışmaya dahil edilmesine karar verildi. Çalışmaya dahil edilen 23 makalede ortak temaları işleyen makaleler sınıflandırılarak dört farklı başlık analiz edildi.

Çalışma konusuyla ilgili son olarak; iki fikir adamının kaleminden çıkmış iki kitaptan yararlanıldı. Bunlar: Necmettin Hacıeminoğlu'nun Milliyetçi Eğitim Sistemi ve Nurettin Topçu'nun Türkiye'nin Maarif Davası adlı kitaplarıdır. Yazarların kitaplarında çalışma konusuyla ilgili olan kısımları nitel araştırma yöntemlerinde Doküman analizi kullanılarak yorumlandı.

1.7.3. Toplanan Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevabı aranan alt problemlere yönelik makale analizleri için betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Betimsel analiz çerçevesinde makaleler özetlenip yorumlanmıştır. Çalışma kapsamında değerlendirmeye tabi tutulan makaleler; "Öğretmen teması hakkındaki görüşler, Eğitimin milli olma vasfı, Yabancı dille öğretim hakkında akademik görüşler ve Eğitimin kültürü aktarmadaki rolü" başlıkları altında tasnif edilmiştir. Bu tasnifin ardından dergilerden elde edilen makalelerden konu bakımından aynı konuyu işleyen

makaleler arasında karşılaştırmalara gidilmiştir. Çalışmanın sonunda, genel bir değerlendirme yapılarak sürecin amacına uygun işlemesi adına önerilerde bulunulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde Cumhuriyet dönemi Türk eğitim sistemini tam kavrayabilmek adına dönemin tarihsel gelişimine yer verilmiştir. Cumhuriyetin ilanından başlanarak araştırdığımız dönem olan 1970-1990 yıllarına kadar eğitimde yaşanan belli başlı gelişmeler dönem dönem ayrılarak işlenmiştir. Cumhuriyet dönemini bir bütün olarak görebilmek ve gelişmeler arasında neden sonuç ilişkisi kurabilmek amacıyla çalışmada dönemin genel hatları verilmiştir.

2.1.1.Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Gelişimi

2.1.2. 1923-1938 Yılları Arası Eğitim

Türk tarihinin önemli dönüm noktaları vardır. Bunlardan biri de eşsiz bir mücadele verilerek Kurtuluş savaşının kazanılıp Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıdır. Atatürk, Kurtuluş Savaşının en kritik günlerinde bir yandan Cumhuriyeti kurma çabalarını sürdürürken bir yandan da Türk Eğitim Sisteminin esaslarını belirlemek için çalışmalarda bulunmuştur. Eğitim alanında başlatılan bu çalışmaların planlanmasında ve eğitim sisteminin geliştirilmesinde 1921 yılında Ankara'da toplanan I.Maarif Kongresi ile Heyeti İlmiye çalışmalarının büyük katkısı olmuştur. Kongre, okul ve öğrenci mevcudunu tespit etmek ve bu konuda yapılması gereken çalışmaları belirlemenin yanında eğitime milli bir yön verme amacı da taşımaktadır. Ayrıca bu kongrede Mustafa Kemal, eğitim, bilim ve kültür alanındaki düşüncelerini, yapılacak inkılapların esaslarını, öğretmenler için neler düşündüğünü ve onlardan neler beklediğini anlatan tarihi konuşmasında yeni kurulan devletin eğitim ilkelerini ortaya koymuştur (Milli Eğitim Şuraları, 1995, 5-6). ve şunları belirtmiştir :

"Şimdiye kadar takip olunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin gerileme tarihinde en önemli bir etken olduğu kanaatindeyim. Onun için bir millî terbiye programından bahsederken, eski devrin batıl inançlarından ve doğuştan sahip olduğumuz özelliklerle hiç ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, Doğu'dan ve Batı'dan gelebilen

tüm etkilerden tamamen uzak, millî ve tarihî özelliğimizle uyumlu bir kültür anlıyorum" (Akyüz, 2004, 292-293).

Atatürk'ün bu açıklamalarından da anlaşıldığı gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim anlayışı, orijinal bir kültür yaratma, yararlı ve millî olma çizgisindedir. Eğitim alanındaki gerçek anlamda ilk teşkilatlanma çalışmaları 1923 yılında başlar. Türk eğitim tarihinde ilk sistemli çalışma olarak kabul edilen Heyeti İlmîye, dönemin Milli Eğitim bakanının başkanlığında toplanır. Heyeti İlmîyeler, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin eğitim politikalarının belirlendiği, eğitim sorunlarının ünlü eğitimcilerin fikir, düşünce ve deneyimlerinden yararlanılarak tartışılıp karara bağlandığı ve belli bir uygulama gücü olan bilimsel toplantılardır. Millî Eğitim Şûraları veya Kurtuluş Savaşı yıllarındaki diğer adıyla Heyeti İlmîyeler, Türk Millî Eğitim Sistemini geliştirmek ve niteliğini yükseltmek amacıyla öğretmenlerin, eğitimcilerin, bilim adamlarının, alan uzmanlarının, bakanlık mensuplarının –kamu ve özel kurum, kuruluş, sendika, dernek, vakıf ve diğer bakanlık temsilcilerinin katılımlarıyla düzenlenmiştir. Milli Eğitim Şûraları, geçmişten günümüze kadar yapılan şûralarda eğitim sorunlarına ilişkin çok önemli kararlar alınmış, bunlardan bir kısmı zaman içerisinde uygulamaya konmuş, bir kısmı ise finans ve yasal düzenlemeler gerektirdiğinden daha sonraki yıllara sarkmak zorunda kalmıştır (Millî Eğitim Şûraları, 1995, 7).

Millî Eğitim Şûraları'nda alınan kararlar ve yapılan uygulamalar, bir bakıma Türk millî eğitiminin günümüze kadar aldığı mesafenin de göstergeleri olmuş; öğretim programlarına, eğitimle ilgili yasal düzenlemelere ruh ve şekil veren şûra kararları elde edilmiştir. Eğitim Şûraları genel kurullarında ve komisyonlarında konuşulup tartışılan bütün konular, tavsiye niteliği taşımasına rağmen gerek bu belgeler, gerekse 1939 yılından beri düzenli olarak çıkan Tebliğler Dergisi, Türkiye'deki eğitim çalışmalarının genel seyrini ve geçirdiği süreçleri belgeleyen önemli birer kaynak oluşturmaktadır. Eğitimle ilgili çıkarılan kanunlar, bazen kalkınma planları, bazen de şûra kararlarının dikkate alındığı, ama çoğu değişikliğin 1960, 1971 ve 1980 sonrası gibi ara dönemlere rastladığı görülmektedir. Bu nedenle şûralar örgüt yapısında yeteri kadar etkili olamamıştır (Türk, 2002,78-81). Kurtuluş savaşı dönemi eğitimi her bakımdan olağanüstü özellikler taşıyan bir dönem

olmuştur. Bu dönem eğitiminin temel niteliğini Yahya Akyüz, üç maddede toplamıştır:

1. Kurtuluş mücadelesi, eğitimi derinden etkilemiş, eğitim de bu mücadeleye katkıda bulunmuştur.
2. Savaşın en yoğun olduğu bir zamanda Ankara'da bir eğitim kongresi toplanmış, burada Mustafa Kemal Atatürk çok önemli bir konuşma yapmıştır. Bu olayın eğitim tarihimizde çok önemli bir değeri vardır. O konuşmasında, yeni bir insan tipi yetiştirilmesi gereği üzerinde durur. Bu, 'millî bir eğitim' almış, öncelikle 'millî varlığını koruması' kendisine en temel değer olarak öğretilmiş insan tipidir.
3. Halkın millî kurtuluş davası yolunda bilgilendirilmesi amacıyla halk eğitimi çalışmaları yapılmıştır (Akyüz, 2004, 289).

Akyüz'ün de açıklamalarından anlaşıldığı üzere dönemin eğitim politikası üzerinde kurtuluş savaşının büyük bir etkisi görülmektedir. Ülke olarak olağanüstü bir dönem yaşamamıza rağmen eğitime ve öğretmene gereken önemin verilmesi konusunda itinayla çalışılmıştır.

Cumhuriyet döneminde yapılan ilk Maarif Kongresinde Mustafa Kemal, öğretmenleri gelecekteki kurtuluşumuzun saygıdeğer öncüleri olarak tanımlamıştır. Eğitim-Öğretimin temel taşı olan öğretmenlere, cumhuriyetin ilk yıllarında gereken önemin verilmesi konusunda Mustafa Kemal bizzat ilgilenmiştir. Bu durumla ilgili olarak Mustafa Kemal'in "Mebusların maaşları öğretmen maaşlarını geçmesin" ifadesi bu konuya verdiği ehemmiyeti açıkça göstermektedir. Öğretmen faktörünün halk üzerindeki etkisinin de bilincinde olan TBMM Hükümeti Kurtuluş Savaşı yıllarında, isyancıları doğru yola getirmek için kurulan nasihat heyetlerinde öğretmenleri ve aydınları, halkı Millî Mücadele'nin amaçları hakkında aydınlatmaları amacıyla görevlendirmiştir. Bir başka deyişle söz konusu yıllarda halk eğitiminin temel niteliği, halkı millî dava yolunda bilgilendirmek ve birleştirmek olmuştur (Akyüz, 2004, 289-295)

Ulus devleti olma fikri ilk olarak Millî Mücadele yıllarında dile getirilmeye başlanmıştır. Söz konusu yıllarda Mustafa Kemal ve yandaşları bile önceleri bunu saklamayı tercih etmişlerdir. Bu dönemde asıl sorun ise Osmanlı Devleti yerine

demokrasiye ve halk egemenliğine dayalı yeni bir devlet kurmanın yanında, bu değerleri Türk toplumuna benimsetecek millî şuurun nasıl uyandırılacağı konusudur. Geleneklerine bağlı bir kültür yapısına sahip Türk toplumunda bu bilincin uyandırılmasında elbette eğitim en önemli faktördür. Bu nedenle öğretmenlere bu alanda önemli roller yüklenmiş, savaş nedeniyle eğitim sistemi nicelik ve nitelik yönünden zayıf durumda olsa da o yılların eğitim faaliyetlerinde, yavaş yavaş ulus devlet felsefesine ait eğitim ilkelerinin benimsendiği görülmektedir. "Asıl görevi millî kurtuluş savaşını başarıya ulaştırmak olan ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin programında planlanan eğitim faaliyetleri, Kurtuluş Savaşı yıllarında eğitimin dayandığı felsefe hakkında fikir vermektedir. Buna göre; Türk eğitimi milli ve dini esaslara dayandırılarak millette milli ruh bilinci aşılacak istenmiştir. Özetle milletin hayatını ve varlığını korumak için en gerekli ve önemli etken olan millî eğitim işlerine özel bir çaba ile ilgilenilecektir. Günün şartları gereği öncelikle mevcut okulların iyi yönetilmesine çalışılacaktır (Başar, 2004, 65-66). (Gülbahar, 2006,63).

Cumhuriyet Döneminde, yapılması düşünülen eğitim reformları uzun vadede gerçekleştirilebilecek amaçları kapsasa bile devletin eğitim politikası hakkında fikir vermesi bakımından önemlidir. Cumhuriyet Dönemi eğitiminde ulusal kültür öğeleri ve bilimsellik temele alınmakla birlikte, dinî bir eğitime de değinilmektedir. Bunun yanında ulusal devletin en önemli niteliklerinden biri de, millî olmasının yanında, laik bir karakter taşımasıdır. Millî Mücadele Döneminde, eğitimin ekonomik kalkınmadaki rolüne dikkat çekilir ve Türk eğitiminin temel politikaları belli olmaya başlar. "Maarifin gayesi millî iktisattır." görüşü âdeta bir ilke hâline gelir. Bu nedenle her Maarif Vekili, eğitimin bu hedefini gerçekleştirmeye yönelik olarak çalışmalarda bulunacağını dile getirir (Başar, 2004: 101). (Gülbahar,2006,63).

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin öncelikle ekonomik yönden geliştirilmesi esas alındığından bu amaca eğitim aracılığıyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Millî Mücadele yıllarında amaç ulusal devlet ve buna paralel olarak da ulusal eğitim, ulusal ekonomiye geçiş süreci niteliği taşıdığından bu yıllar Türk tarihi açısından oldukça önemli bir dönüm noktasıdır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte başlayan yeni dönemde, Osmanlı Devleti'nden kalan çok merkezli eğitim sistemini ve ikili kültür tabanını tek temelde toplamak Türk eğitim politikasının temel amaçlarından birini

oluşturmuştur. Bu dönemde yeni kurulan devletin üzerine dayandırılacağı kültürel temellerin hangi hedeflere hizmet edeceği daha açık bir şekilde tanımlanan bir eğitim sistemi benimsenmiştir. Cumhuriyet yönetimi, hem devlet hem de ulus olarak, kendine çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkmak gibi bir hedef belirleyerek ekonomik, sosyal ve eğitim politikalarının bu hedefe ulaştıracak biçimde düzenlenmesi esas alan düzenlemeler yapmıştır. Cumhuriyet'in ikinci Eğitim Bakanı olan Mustafa Necati, Türk Eğitim Sisteminin o güne kadar atılmamış birçok sorununa çözümler getirmeyi planlamıştır. 1924 yılında Türkiye'ye davet edilerek eğitim alanında incelemelerde bulunan John Dewey'in eğitim raporlarını uygulamaya, özellikle de teknik eğitim alanında yeni uzmanların raporlarını değerlendirmeye başlamıştır. Türk harflerinin kabul edilmesinde de Mustafa Necati'nin bakanlığı sırasında gerçekleşir. Türk toplumunu çağdaş bir toplum durumuna getirebilmek için düşündüklerini uygulamaya koymakla uğraşan Atatürk'ün eğitime ilişkin gözlem ve direktifleri Mustafa Necati'nin Eğitim Bakanlığı döneminde azalmıştır. Millet Mektepleri de bu dönemde açılmıştır (Başar, 2004: 177-243). (Gülbahar, 2006,165).

Mustafa Necati'nin 1 Ocak 1929'da ölümü üzerine Eğitim Bakanlığını Başvekil İsmet İnönü üstlenmiştir. İnönü, kısa süren Eğitim Bakanlığı sırasında, yeni Türk alfabesinin kabulünün ardından başlatılan eğitim seferberliğini yönlendirmiş, ayrıca Türkçede bulunan yabancı kökenli sözcüklerin ayıklanması konusunda çalışmalarda bulunarak Türkçe sözlük kitabının hazırlanması için girişimde bulunmuştur. Atatürk dönemi millî eğitim politikasının esaslarını; laik eğitim, millî eğitim, ferdin yararları ile toplumun yararlarını uzlaştıran eğitim (halkçı ve devletçi eğitim), çağın bilimsel ve teknolojik gelişmelerine ayak uyduran, onları temel alan eğitim (bilimsel eğitim) toplumun dolayısıyla onun örgütlü birliği olan devletin yönetiminde herkesin katılımını yüksek tutmayı amaçlayan demokratik eğitim ilkeleri oluşturmuştur denilebilir. İşte Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren görev yapmış bulunan Millî Eğitim Bakanlarının tümü bu ilkeleri Türk Millî Eğitim Sisteminde hayata geçirmek için çaba harcamışlardır (Başar,2004,177-243). (Gülbahar,2006,166). Cumhuriyet döneminde eğitimde laikliğin egemenliğini sağlamak için aileyi ve toplum kurumlarını baskı altında tutan dinsel kanun ve kuralların kaldırılışıyla sağlanmıştır. Resmî okullardaki laik eğitim, Türkiye'deki

bütün yabancı okullara da uygulanarak eğitimde merkezîyetçi bir tutum yerleştirilmesi hedeflenir. Laik ilkelere göre düzenlenen eğitim sisteminde, karma eğitim esas alınarak, eğitim programları değiştirilir. Bir bakıma okul hayata hazırlık değil hayatın kendisi olmalı felsefesine yönelmiştir. Bu aşamada İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun toplumsal okul diye adlandırılan önerileri dikkate değer: Ona göre eğitimin yapacağı iş, gerçek çevreleri hazırlamak, kişileri bu gerçek iş ve yaşam çevreleri içinde yetiştirmektir. Demokrat yurttaşlar yetiştirmek için okul topluluğunun da demokratik ilkelere dayanması ve öğrencilerce yönetilmesi gerekir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 1 Kasım 1928'de yeni Türk alfabesini kabul eder. Bazı çevreler, eski yazıda büyük bir kültür mirasının olduğunu ve bu yazının kaldırılması nedeniyle araştırmacıların yetişemediğini öne sürmüşlerdir. Atatürk Türk harfleri ile Türk dilinin yalınlaştırılması ve dilin köklerinin çağdaş kurallarla araştırılması kararlarını birlikte almıştır. Böylece dil hareketinin, harf hareketiyle aynı zamanda başladığı söylenebilir ve Atatürk'e göre ulusal dil ile ulusal duygu birbirine bağlıdır. Türk Tarih Kurumunun yanı sıra Türk Dil Kurumunun doğuşu bu düşüncelerle gerçekleşmiştir. Latin yazısının alınmasının derin kökleri Cumhuriyet'le birlikte gelen devrimin doğal bir sonucudur. Yazı ve dildeki bu atılımlar Türkiye'de eğitimin iki büyük tamamlayıcısıdır; akılcı ve demokratik bir eğitim adına yapılmışlardır (Tanilli,1996,36-46).

Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk'ün de girişimleriyle Cumhuriyet'in ilk yıllarında Osmanlı'dan kalma eski eğitim sistemini tamamını yıkmayı yerine çağdaş bir eğitim sistemi oluşturmayı başarır. Bu doğrultuda Laiklik düşüncesi doğrultusunda Din eğitimi veren okullar kapatılarak, okul kitaplarından ve programlarından bu eğitimi besleyen bölümler çıkarılır. Laiklik düşüncesi doğrultusunda yabancı okullara da yaptırım uygulanmış, hiçbir dinî propagandanın okul kanalı ile yapılmasına izin verilmemiştir. Yine bu ilke doğrultusunda kız ve erkek öğrencilerin bir arada okuması Cumhuriyet'in eğitim anlayışı içinde kökleşerek Türk okullarının vazgeçilmez ilkelerinden biri olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, eğitimi ilkokullarda zorunlu kılmış ve her derecedeki eğitimin de ücretsiz olması esasını getirmiştir (Başgöz,2005,162). (Gülbahar, 2006,183).

Çalışmanın bu bölümünde Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitimde meydana gelen gelişmeler genel hatlarıyla anlatılmıştır. Cumhuriyet dönemi Türk eğitim sistemi için dönüm noktası sayılabilecek inkılaplar aşağıda alt başlıklar halinde incelenmiştir.

2.1.3. Tevhidi Tedrisat Kanunu

Osmanlı Devleti batılılaşma hareketleri doğrultusunda mevcut medreselerin yanında modern eğitim kurumlarını da açması eğitimde ikililik yaratmıştır. Bu ikililik Cumhuriyet dönemine kadar devam etmiştir. Bu durum da birbirine karşıt zihniyetlerin oluşmasına ve bunların birbirleriyle çatışmasıyla sonuçlanan sosyal bir soruna dönüşmüştür. Her anlamda kültür birliğini sağlayacak bir eğitim sistemini amaçlayan Cumhuriyet rejimi, eğitimdeki bu sorunu gidermek amacıyla, 3 Mart 1924 tarihinde Tevhidi Tedrisat Kanunu'nu çıkarmakla işe başlar. Böylece Osmanlı'dan yadigar olan eğitim kurumları medreseler kapatılmıştır. Bu kanun, düşünce bakımından yeni ve önemli bir anlayışın temeline dayandığından Türk eğitim tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Cumhuriyet Döneminde Osmanlıdan devralınan çok merkezli eğitim yapısını tek çatı altında toplama girişimlerinden yabancı okullar da nasibini alır. Türkiye Cumhuriyeti'nin idarecileri, kendi okulları için kabul ettikleri laik esasların azınlık okullarında da aynen uygulanması için büyük titizlik gösterirler. Böylelikle azınlık okullarını denetim altında tutmayı amaçlamışlardır. Öğretimi Birleştirme Kanunu kabul edilince, Türkiye'deki bütün azınlık okullara yolladığı bir genelge ile hükümet, bu okullarda din esaslarına dayanan eğitimi ve din propagandası yapılmasını yasak eder, okul kitaplarından aziz resimlerinin çıkarılması, okul binalarındaki haçların indirilmesi de istenmektedir (Başgöz, 2005, 95). (Gülbahar, 2006,183). Devlet, bu uygulamayla bir bakıma misyonerlik faaliyetlerine karşı önlem almaya çalışmıştır. Fakat bu önlemlerle ne kadar başarılı olduğu tartışılır. Analizini yaptığımız makalelerde akademisyenlerin büyük bir çoğunluğu misyonerlik faaliyetlerinin Osmanlı döneminde başlayarak Cumhuriyet döneminde daha da kökleşerek devam ettiğini ileri sürmektedirler. Cumhuriyet kurulduğunda mevcut eğitim kurumları olan mahalle mektepleri, medreseler, Tanzimat okulları, yabancı dilde öğretim yapan kolejler ve azınlık okullarının amaç ve programlarının farklılık göstermesi sonucunda

farklı zihniyetlerin oluşmasına sebep olmuştur. Cumhuriyetle başlayan değişim süreci, tüm eğitim kurumlarının Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimine alınmasını şart görmektedir. Tevhidi Tedrisat Kanunu ile eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi ve eğitim alanında laikliğin eyleme dönüştürülmesi en önemli hedef olarak benimsenir. Cumhuriyet döneminde yapılan değişiklikler çoğunlukla milli ve çağdaş bir eğitim sistemini oluşturmayı hedeflemiştir.

2.1.4. Millet Mektepleri

Yeni yapılanmaya başlayan Türkiye Cumhuriyeti, Eğitim Bakanlığı vasıtası ile yeni Türk harflerini planlı biçimde öğretilmesine yönelik olarak okullarda gerekli çalışmaları sürdürürken, bir yanda da okula gidemeyen öğrenim çağı dışında bulunan yetişkinlerin okuma-yazma sorununu nasıl çözecekleri üzerinde de çalışmalarda bulunur. Sonuç olarak çözümü 1929 yılında faaliyete geçirilen Millet Mektepleri kanunu çıkarmak da bulur. Millet Mektepleri Kanununun kabul edilmesinin akabinde Türkiye genelinde bir okuma-yazma seferberliğinin de ilan edilmesine karar verilir. Millet Mektepleri kapsamında kurslar aracılığıyla yetişkinlere yeni Türk alfabesinin öğretilmesi amaçlanır. Eğitim Bakanlığı ile beraber, İsmet İnönü hükümetinin de programına aldığı Millet Mektepleri ülkenin pek çok yerinde birden açılmıştır. Bu okulların amacı yeni Türk harflerini kısa zamanda ve kolayca her ferde okuyup yazdırabilmek, büyük halk kitlelerini okuryazar yapmaktır. Millet Mekteplerinde, devlet memurlarının en küçüğünden en büyüğüne kadar tümünden öğretmen olarak yararlanılmıştır (Başar, 2004, 212-213). (Gülbahar,2006,185-186). Bu durumdan da anlaşılacağı üzere o dönemde öğretmen açığı öğretmen niteliği taşımayan kişiler tarafından sağlanmıştır.

Millet Mektepleri, biçim olarak okuma yazma öğreten kurumlar olmalarının yanında içerik olarak halkçılık ilkesinin hayata geçirilmesinin yanında Cumhuriyet bilincine sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemesi bakımından önemlilik arz etmektedir. Bu da bize Cumhuriyet'in ilk yıllarında gerçekleştirilmeye çalışılan her atılımın, Cumhuriyet'i oluşturan makro düşünce sistemiyle uyumunun sağlanmasında ne kadar titiz bir tavır sergilendiğinin gösterir.

2.1.5. Halkevleri

Millet Mekteplerinin okuma yazma ile ilgili faaliyetleri devam ederken hemen akabinde Halkevlerinin de açılması iki kurumun kapsamlı etkinlikleri bu yıllarda bütünleşmiştir. Halkevleri, Atatürk devrimlerini benimsetmek; Cumhuriyet'in kültür etkinliklerini millî eğitimin yanında yürütmek; ulusu aynı ülküye bağlı bir kitle yapmak; kır-kent, köylü-aydın ayrımlarını kaldırmak amacıyla 1931 yılında kapatılan Türk Ocaklarının yerine 19 Şubat 1932'de Halkevleri kurulmuştur. Halkevleri Atatürk'le başlatılan ulusal kültür yaratma çabalarının, bu kültürü yayma girişimlerinin halka açılan kapılarını; kültürü tüm içeriği ve alanlarıyla geniş kitlelere benimsetme, olguda kadın-erkek, yaşlı-genç tüm yurttaşları görevli kılma, çalışmaya itme, kültürel çalışma ve girişimlere katılmalarını sağlama merkezleri olarak faaliyet göstermişlerdir (Sakaoğlu,1992,51-52). (Gülbahar, 2006, 186-187). Kentlerde Halkevleri, köylerde Köy Odaları kurularak sürdürülen bu çalışmalarda tarih, dil, yazım, spor, müzecilik, güzel sanatlar, halkbilim ve köyle ilgili araştırma, inceleme ve uygulama faaliyetleri sürdürülerek, Halkevleri dergileri yayımlanır. Uzak yakın birçok ülkenin halk eğitimi çalışmaları incelenerek hazırlanan Halkevleri yönetmeliği, taklitçi değil, ülkenin içinde bulunduğu koşullara göre kendine özgü bir biçimde hazırlanır. Türk'e özgü bir uygulama olduğundan uygulanmasında sorunlar yaşanmamıştır. Oluşturulan bu Halkevlerine halka; kaydolmak, yapılan çalışmalara katılmak gibi bir zorunluluk getirilmemiştir. İç çalışmalarında ise demokratik esasları benimseyen Halkevleri, kollarında çalışacak üyeleri serbest seçimle belirlemiş, hiçbir makama, gruba, kişiye ayrıcalık tanımamıştır. Cumhuriyet Halk Partisi tarafından örgütlenen, idare edilen ve gerekli mali olanakları sağlanan Halkevlerine, devlet bütçesinden de önemli kaynak sağlanmıştır. Cumhuriyet'in laik karakteri başta olmak üzere, rejimin siyasi dayanakları Halkevlerinde titizlikle işlenmiştir. Rejimin kültür ve siyasi mesleklerdeki görüşleri ile çatışan fikirlerin Halkevleri çatısı altında yer almamasına daima dikkat edilmiştir (Başgöz,2005,212-215). (Gülbahar, 2006,187).

Halkevleri, bir bakıma Cumhuriyet yönetiminin dünya görüşünü aydınlar ve mahalli önderler aracılığıyla halka götürme, yaygınlaştırma, tanıtmaya ve toplum kültür yapısını canlandırma denemesi olarak adlandırılabilir. Halkçılık ve milliyetçilik ilkelerinin ilişkisinde milliyetçilik, halkçılığın kültürel boyutu olarak algılanabilir.

Parti ile olan bağlarına rağmen Halkevlerinin siyasi kimlikten ayrı tutulmasına çaba gösterilir. Ancak Halkevlerinin partiden özerk bir örgüt olmaması, kapatılması için dönemin siyasi atmosferinde geçerli bir bahane olmuştur; 1950’de Demokrat Parti iktidarınca Cumhuriyet Halk Partisinin propaganda organı olarak görülmüş ve kapatılmışlardır (Yeşilkaya, 2001, 113-117). (Gülbahar, 2006, 189-190).

2.1.6. 1933 Üniversite Reformu

Atatürk döneminin, bir diğer önemli ve tartışmalı konulardan biri de üniversite reformudur. Reşit Galip’in Eğitim Bakanlığı sırasında yapılan Üniversite Reformu, İstanbul Darülfünunu 1933 yılında İstanbul Üniversitesi adıyla yeniden düzenlenir. Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren üniversitenin özerkliğini savunanların yanında bir de reform fikrini savunanlar mevcuttur. Bu tartışmalar sürerken üniversite içindeki gerginlikler ile öğrenci-müderris çatışmaları Mustafa Kemal Atatürk’ü ve yandaşlarını iyice kızdırır ve bunun sonucunda İstanbul Darülfünunu hakkında ileri sürülen eleştiriler iki nokta üzerinde toplanır:

1. Üniversite, devrimin hızlanmasına ve yürütülmesine yardımcı olmamıştır. Üniversite Cumhuriyet hükümetlerinin giriştiği bütün reformlara ya Latin harfi meselesinde olduğu gibi açıkça karşı gelmiş ya da bunlara pasif bir direnme göstermiştir.
2. Üniversitede ciddi bir bilimsel çalışma yoktur. Öğretmen atanırken ilmi yetenekler aranmıyor ve üniversite özerkliği yeteneksiz öğretmenleri elde tutmak için bir kalkan ödevi görmekten başka bir işe yaramıyor (Başar, 2004, 279-281).

1930’larda sonra gelişme gösteren Mustafa Kemal’in çok önem verdiği Türk dili ve Türk tarihi hareketleri de üniversiteden destek görmez. Her iki harekette üniversite dışındaki genç uzmanların desteği ile yürütülür, böylece 1933 yılında üniversite tartışmalarına son verecek ve aynı zamanda hükümetin üniversiteye müdahalesi anlamına da gelen üniversite reformu gerçekleşmiştir. Bütün kurumların Cumhuriyet’in temel ilkelerine uyumu çerçevesinde düşünülerek yapılan üniversite reformunun yapılış gerekçesi, gerekliliği, bu konuda izlenen süreç ve sonuçları itibariyle günümüze kadar süregelen devlet-üniversite ilişkileri bazında birtakım önemli sonuçlara neden olur. Bu reformun sonunda yeni kurulan Türkiye

Cumhuriyeti'nin idealleriyle tutarlı, çağdaş Batı üniversitelerine denk düşecek nitelikte eğitim veren bir üniversite de ortaya çıkmıştır.

1933 Üniversite Reformu, yükseköğretim tarihinde kırılma noktası niteliği taşımaktadır. Bu dönemde modernleştirme ve rejimle uyumunu sağlama yönünde yeni bir sürece dâhil olmuştur. Millî Eğitim Bakanlığının yeni üniversiteden beklentileri, üniversite ile devrim arasında sıkı bir ilişki yaratmak ve üniversiteyi ülke meseleleri üzerinde araştırmaya yöneltmek yoluyla toplumla üniversite arasında bağ kurmak şeklinde özetlemek mümkündür. Bunlarla birlikte üniversite rektörünün, genel sekreterinin, profesör ve doçentlerin atanma ve işten çıkarılma hakları dahi Eğitim Bakanlığına verilir. "Hükümetin bilimsel araştırma ve fikirler üzerinde politik baskılar kurması, 1946'da üniversitelere bilimsel özerklik sağlayan Üniversiteler Kanunu ile de değişmemiş; liberal ve solcu sayılan öğretim üyeleri büyük baskı altına alınmışlar veya üniversiteden atılmışlardır (Başgöz, 2005, 205-206). (Gülbahar, 2006, 188-189).

Milli hedefler üzerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli eksikliklerinden birisi de "milli eğitim"dir. Cumhuriyet Döneminde eğitim alanında yapılan devrim ve değişimler Osmanlı döneminden kalma problem ve sıkıntıları ortadan kaldırmanın yanında, çağdaş dünyada meydana gelen değişimleri de yakalamayı hedeflemiştir. Atatürk'e göre eğitim; bir milleti güçlü, çağdaş ve onurlu yapan araçlardan birisidir. Bu nedenle kurtuluş savaşının ardından milli, laik modern, dinamik ve güçlü bir Türkiye yaratmak için önemli kararlar alınmış ve alınan bu kararlar hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasını sağlamak adına eğitimle ilgili çalışmalarla yakından ilgilenen Atatürk, bu bağlamda Türk insanını çağın şartlarına göre eğitmek için önemli devrimlerin yapılmasını sağlamış ve modern eğitim sisteminin temelleri atılmıştır.

Cumhuriyet Dönemi 1923-1938 yılları eğitimini tam anlamıyla kavrayabilmek için Atatürk'ün eğitim politikasını, eğitimle ilgili görüşlerini analiz etmek gerekmektedir. Bu dönemin eğitim reformlarının çoğu Atatürk'ün eğitim ile ilgili düşüncelerini içermektedir. Türk kültürünü göz ardı etmeden çağı yakalamayı hedefleyen Atatürk eğitim inkılaplarını da bu yönde gerçekleştirmiştir.

2.1.7. Atatürk'ün Eğitim Politikası ve Atatürkçü Düşünce

Mustafa Kemal, eğitime derin bir ilgi duymuş, çünkü eğitimi, toplum kalkınmasının bir aracı olarak görmüştür. Büyük emekler sonucu kurulan Cumhuriyeti koruyacak bireylerin okullarda yetiştirilmesinin zorunlu olduğuna inanmıştır. Bunun için kurulan yeni Türk Devleti'nin eğitim politikasının dayandığı esasları belirleyerek bu esaslara uygun olarak yapılan reformları bizzat yönetmiştir. Belirlediği esaslara uygun kanunlar hazırlatmış ve bu kanunların uygulanmasını yakından izlemiştir. Gerektiğinde kara tahtanın başına geçmiş, öğretmen kürsülerine çıkmış, öğretim programlarını hazırlayan komisyonları yönetmiştir. Aynı zamanda programları düzelterek ders kitapları yazdırmış ve bizzat kendisi de ders kitapları yazmıştır. Kısacası Türk vatanının işgalden kurtulmasına, Türk Devleti'nin kurulmasına öncülük eden Yüce Önder, milletinin eğiticisi rolünü de üstlenmiştir.

Atatürk, çağdaş eğitim akımlarının temsilcileri gibi mevcut okul ve eğitim sistemlerini şiddetle eleştirmiştir. Ona göre uygulanmakta olan eğitim, hem biçim hem de içerik bakımından milli ve çağdaş değildir. Geleneksel eğitim kurumları olan medreseler ve sıbyan mekteplerinde Türk dili, edebiyatı ve tarihi ile ilgili dersler ve konular okutulmamaktaydı. Batılılaşma döneminde kurulan okulların programlarına Türk dili, tarihi ve edebiyatı ile ilgili dersler girmiş ancak bu dersler genellikle eski eğitim sistemi temsilcilerinin görüşleri doğrultusunda ve yetersiz ölçüde okutuldukları için beklenen verim elde edilememiştir. Bundan dolayı milli kültürümüz gelişme imkânı bulamamıştır. Bu da milli benlik duygusunun zayıflamasına yol açmıştır. Atatürk'ün başlattığı Türk devriminin, bilimi kendine temel yaparak özgün bir anlayışa sahip olduğu, Atatürk'ün eğitimle ilgili sözlerinden de anlaşılmaktadır: Devlet bünyesinde yüzyıllar boyu derin idari ihmallerin neden olduğu yaraları iyileştirmede verilecek emeklerin en büyüğünü hiç kuşku yok ki, irfan yolunda esirgememiz lazımdır... Şimdiye kadar takip olunan öğretim yöntemlerinin, milletimizin gerileme tarihinde, önemli etken olduğu kanaatindeyim. Onun için bir Millî Eğitim Programından söz ederken, eski devrin boş inançlarından ve yaradılış niteliklerimizle hiç de ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak, millî karakterimiz ve tarihimizle uyumlu kültür kastediyorum. Çünkü millî dehamızın tam olarak gelişmesi, ancak böyle bir kültürle sağlanabilir. Herhangi bir yabancı kültür, şimdiye kadar takip

edilen yabancı kültürlerin yıkıcı sonuçlarını tekrar ettirebilir. Fikrî kültür, ortamları uyumludur. O ortam milletin karakteridir (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, 1952: 16 -17).

Cumhuriyetin bekasının ancak eğitilmiş insanlarla mümkün olabileceğinin farkında olan Atatürk, eğitime çok önem vermiş eğitimle ilgili inkılaplara öncelik vermiştir. Eğitim kurumlarında var olan düzenin diğer kurumlara da yansıtacağını düşünerek öncelikli olarak eğitim kurumlarının ıslah edilmesine özen göstermiştir. Atatürk, yeni bir kuşağa ortak değerler ve politik bilinç kazandırmanın tek yolunu, eğitim örgütleri ve kurumlarının birleştirilmesinde bulmuştur. Bu nedenle dinsel eğitime dayalı geleneksel eğitim kurumlarını kaldırmıştır. Çünkü ona göre toplumsal bütünleşme eğitimde bütünleşme ile olanaklıdır. Eğitimde yenileşme hareketine sistemin yeniden düzenlenmesi ile başlanmış ve sistemin yenilenmesi sorununun çözümü, yerli ve yabancı eğitim uzmanlarının görüşleriyle de yön verilmiştir. "Yeni bir eğitim sistemini, modernleşmenin ilk koşulu olarak gören Atatürk, eğitim sistemini laikleştirmekle işe başlamıştır. Eğitim sistemi, yeni kurulan Cumhuriyet'in temel ilkeleriyle uyumlu hale getirilmeye çalışılmıştır. Cumhuriyet'in eğitim politikası da laiklik ve halkçılık ilkelerine dayanmıştır (Bursalıoğlu, 1981, 11-13).

2.2. ATATÜRK DÖNEMİ SONRASI EĞİTİMDE YAŞANAN GELİŞMELER

2.2.1. 1938-1950 Yılları Arası Eğitim

Tek parti iktidarı dönemi, eğitim tarihimizde oldukça esaslı çalışmaların tasarlandığı ve uygulamaya konulduğu; artık Cumhuriyet'in siyasal, kültürel, ekonomik ve bunlarla paralel olarak da eğitimsel altyapısının hazırlıklarının büyük ölçüde tamamlandığı ve artık daha köklü çalışmaların yapılabilme imkânı bulunduğu bir süreci kapsamaktadır. Cumhuriyet eğitiminin en çok tartışılan bu 12 yıllık döneminde, Eğitim Bakanlığı görevini Hasan Ali Yücel yapmıştır. Yücel, hükümet değişikliklerine rağmen, Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ile yakınlığı ve eğitim işlerindeki ortak anlayışları sayesinde yaklaşık 8 yıl görevde kalabilmiş ve esaslı girişimlere önayak olmuştur. "Eğitimci kökenli oluşu, öğretmenlikten genel müdürlük ve müfettişliğe kadar farklı kademelerde görev alması, ozanlığı, yazarlığı, onu öteki bakanlardan ayıran özelliklerdir. Ama asıl özelliği, döneminin Türk

eğitiminde bir altın çağ olarak anılması ve İnönü siyasetine içten bağlılığıdır (Sakaoğlu, 1992: 86). (Gülbahar, 2006,191-192).

2.2.2. Hasan Ali Yücel'in Eğitim Bakanlığı

Yücel'in Eğitim Bakanlığı görev süresi içinde eğitimde temel aldığı genel politikaya bakıldığında Cumhuriyet Halk Partisinin 1935 yılındaki büyük kurultayında parti programına aldığı Atatürk ilkeleri çerçevesinde gerçekleştiği görülür. Bu ilkeler çerçevesinde de Yücel, bütün insanlığın kültür hazinesini bilen, tanıyan ve onu özümseyen yeni bir Türk toplumu yaratmanın gerekli olduğuna inanan; böylece aydın düşünceye sahip bir kuşağın yetiştirilmesiyle birlikte; gelişmiş Batı toplumlarıyla bilimde, sanatta, teknikte, kısaca uygarlıkta yarışılabilceğini vurgulamaya çalışmıştır. Bu düşünceler sonucunda da Türk kültür tarihine beş yüzü aşkın Batı klasiği kazandırılır. Hasan Ali Yücel, bakanlığı sırasında ilköğretime yoğunlaşmış, köy eğitimine; diğer eğitim bakanları gibi gençliğin karakter eğitimine ve ahlak, beden eğitiminin yanı sıra güzel sanatların eğitimine de önem vermiştir. Türk dilinin sadeleştirilmesi konusunda Atatürk döneminde başlatılan çalışmaları devam ettirerek yeni kavramları karşılamadaki güçlükleri çözümlenebilmek amacıyla Türkçe kitaplarındaki birçok eski terimi Türkçeleştirmenin yanında, yeni Türkçe terimlerin türetilip okul kitaplarına girmesini sağlamıştır. Pozitif bilimlerin eğitimde temel alınmasına önem veren Yücel, Atatürk ilkeleri dışındaki bütün düşünce ve siyasi sistemlere karşı olduğunu da beyan etmiştir. Bu programda, özetle, Türk toplumunu çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmada en etkin araçlardan biri olan eğitimin, çağın ve Türk insanının ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde ele alınarak geliştirileceği vurgulanmıştır. Bu doğrultuda, tüm eğitim kademelerine yönelik önemli geliştirme politikalarına ve teknik eğitimin kalkınmadaki önemine değinilerek öğretmen okullarının geliştirileceği ve Köy Enstitülerine de geniş imkânların sağlanacağı açıklanmıştır. (Başar, 2004: 339-353). (Gülbahar, 2006,193).

Bu dönemde yapılan şuralardan II. Şura'da sosyal bilgiler dersinin bir dalı olarak okutulan tarih dersiyle ilgili bir kaç karar alınmıştır bunlardan bazıları şu şekildedir:

- İlk ve orta dereceli okullarda Tarih dersleri programları ile ders kitaplarının, çocuğun seviyesine uygun olmadığı,

- Kitaplara tarihi okuma parçaları eklenmesi,
- Millî Tarihe ağırlık verilmesi,
- Ortaokul ve lise Tarih öğretmenlerine yalnız bu alanda öğretmen yetiştiren kurumların mezunlarının atanması, (Millî Eğitim Şûraları, 1995, 22-23).

Yücel'in faaliyetlerine genel olarak bakıldığında, mensubu olduğu Cumhuriyet Halk Partisinin parti programı ile görev aldığı hükümetlerin programlarında belirtilmiş bulunan eğitimle ilgili hedeflerin gerçekleştirmeye yönelik faaliyetlerde bulunduğu söylenebilir. Bunların yanı sıra, onun zamanında kurulmuş olan Köy Enstitüleri aracılığıyla yeni bir öğretmen tipi yetiştirilmesi çalışmalarının zaman zaman tartışmalı oluşu, Yücel'in Millî Eğitim Bakanı olarak iz bırakmasının en önemli nedenlerindedir. Yine aynı şekilde onun zamanında başlatılan tercüme faaliyetleri ve bu kanalla da Türk kültür dünyasına kazandırılan birçok yabancı eser, onun önemli icraatları arasındadır.

2.2.3. Köy Enstitüleri

Cumhuriyet'in kurulduğu ilk yıllarda ülke nüfusunun büyük çoğunluğu köylerde yaşamaktadır. Bu nedenle Cumhuriyet yönetimi, köyden kalkınma politikası benimser. Bu politika ile sadece ekonomik kalkınma değil, aynı zamanda Cumhuriyet'le birlikte amaçlanan milli değerlerin ve pozitivist bir anlayışın geleneksel bir anlayış ve yaşam tarzına sahip Anadolu insanına kazandırılmak istenmesi sonucu doğmuştur. Bu doğrultuda Cumhuriyet dönemi hükümetinin, sistem olarak bir bütünlük içinde hareket ettiği sonucu çıkarılabilir; siyasal sistemle ekonomi ve eğitimin uyumunu temeline alan bu yaklaşım tarzı, söz konusu alanlarda politikalara da yansımıştır. Kültür ikililiğini çözmeye çalışan ve tek kültürü hedefleyen Cumhuriyet, Köy Enstitüleri ile kendini meşru kılacak zihniyetleri oluşturma düşüncesindedir. Bu düşüncelerle kurulmuş olan Köy Enstitülerinin kuruluş amacı, her ne kadar köye öğretmen yetiştirmek ise de zaman içindeki gelişim süreci ve sonuçları itibariyle günümüze kadar tartışmaların odağı olagelmıştır. Köy öğretmeni yetiştirme düşüncesinin oluşmasının nedeni ise, şehirde yetişen öğretmenlerin köy koşullarına alışamayarak görevinden ayrılması ve böylece eğitimin sekteye uğramasıdır. Köy Enstitülerinin deney evresini oluşturan Köy Öğretmen Okullarında, Öğretmen Okulları programıyla birlikte tarım ve sanat

çalışmalarını da içeren uygulamalar başarılı olunca Köy Enstitülerinin kuruluş kanunu yürürlüğe konulur (Sakaoğlu, 1992: 89-90)

Köy Enstitüleri, “iş içinde, iş aracılığıyla, iş için eğitim” sözüyle sloganlaşmıştır. Araştırmanın, gözlem, deneyim, iş ve üretimin, ileriki safhada yaratıcılığın olmadığı yerde eğitimin bireysel ve toplumsal yararı olmadığı görüşü temel alınmıştır. Köy Enstitülerinde temel alınan eğitim anlayışı ve amaçlar şunlardır: Bilgi, amaç değil üreticilikte ve yaratıcılıkta bir araçtır; eğitimin gerçek görevi insanı güçlendirerek onu, yaşam savaşında doğayı yenebilecek ve çevresini değiştirebilecek hâle getirmektir. İnsan, önce öğrenen sonra yapan bir varlık değil; yaparak, yaratarak öğrenen bir varlıktır. Bütün bunlar, bireysel ve toplumsal yarar için zorunludur. İş içinde eğitim ilkesinden yola çıkılarak, bu doğrular harekete geçirilmelidir. Bu ilke halkçı devlet ilkesine de uygundur; halka insan yetiştirecek kurumlar, ancak köy kaynağı ile köylerin yanı başında kurulabilir. Alt yapıyı geliştirecek öğretmenler ise halkın kültür değerleriyle beslenmiş, iş içinde eğitim bilgileriyle donanmış, köy yaşamını olumlu ve istenen yönde etkileyebilecek yenilikçi bir nitelikte olmalıdır (Tanilli,1996,51-109). Köy Enstitüleri, Cumhuriyet Halk Partisi tarafından kurulmuş olmasına rağmen yine o dönemde, 1947 yılında işlerlikten uzaklaştırılmaya başladığı görülmektedir. Daha sonra 1950’de iktidar olan Demokrat Parti ise bu yok oluşu tamamlamıştır.

Köy Enstitülerinin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi şartları bu kurumun sonunu getirmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyadaki siyasi dengelerin değişmesi, ülkemizi de etkilemiş ve bu etkilenmeden tüm eğitim de payını almıştır. O döneme kadar Cumhuriyet’in elde ettiği bütün başarılar, eğitimde gerçekleşen olumlu yöndeki bütün kazanımlar, söz konusu yıllarda tekrar bir gerileme sürecine girmiştir. Eğitim anlayışında da idealist olana yönelme başlamıştır.

2.2.4.1950-1960Yılları Arası Eğitim

Bu dönemde çok partili yaşama geçilmesi, hayatın her alanda olduğu gibi eğitim alanında da önemli değişikliklere yol açmıştır. Köy enstitülerinin kaldırılması ve yeni üniversitelerin açılması gibi önemli reformların, Türk eğitim tarihinin göz ardı edilemeyecek köşe taşlarından birkaçı oldukları ve Menderes Dönemi, toplumun farklı ideolojik görüşlerine sahip kesimlerince, siyah ile beyaz misali yorumlanıp

değerlendirilse de eğitim alanındaki sayısal ifadelere bakıldığında ciddi atılımların yapıldığı şüphesizdir. 1950 seçimleri sonunda iktidara gelen Demokrat Partisi, İzmir milletvekili Avni Başman'ı Milli Eğitim Bakanlığına getirmiş ve I. Menderes hükümetinin eğitim ve kültür programını parti tüzüğüne şu şekilde geçirmiştir:

Tamamıyla demokratik bir ruh ile ve ilmin son neticelerine göre tespit edilecek geniş ve teferruatlı bir plan içinde maarif nimetini memleketin her tarafına müsavî şartlarla yaymayı temin edecek kanun tasarıları hazırlıklarımız biter bitmez yüksek tasvibinize arz edeceğiz (Erdilek, 1991).

Bunun dışında parti programı genel olarak şu temellerden oluşuyordu: Demokrat Parti, öğretim birliğinden yanaydı, partiye göre eğitimin amacı gelecek kuşakların yalnız bilimsel ve teknik bilgilerle değil aynı zamanda milli ve insani bütün manevi değerlerle donatılması da olmalıydı. Bütün ilkokul öğretmenlerinin aynı ruha ve aynı seviyede bilgiye sahip olma esasının göz önünde tutulmasını, bunlar arasında farklı zümrelerin teşekküllerine meydan verilmemesi bakımından lüzumlu görmekteyiz. Bu maddeyle Köy Enstitüleri'ne karşı açık bir muhalefet sergilenmiştir. Programda, üniversitelerin bilimsel ve yönetsel özerkliğine vurgu yapılmış, Doğu Anadolu'da her derece okul ve şubede okulları ve nihayet fakülte ve enstitüleriyle bir kültür merkezi yaratmanın gerekliliği üzerinde durulmuştur. Son olarak Teknik öğretim okullarında ziraat ve yol kalkınmasının makineleşmesine ek olarak bölge ihtiyaçlarına lüzumlu vasıtaları yetiştirmek üzere kurslar ve şubeler kurulacaktır. ibaresi yer almaktadır (Kaplan, 1999).

2.2.5. Bu Dönemde Yapılan Eğitim Şuraları

Bu dönemde, III, IV, V, ve VI eğitim şuraları yapılmıştır. IV. Eğitim Şurası 1946'daki demokrasi oluşumunu yansıtmaması ve 1948 tarihli ilkokul programının demokrasi anlayışına ne derece uygun olduğunun tartışılması açısından oldukça önemlidir. "Demokratik eğitim" kavramının ilk kez konuşulduğu şurada; okul içinde her öğrencinin yeteneği ve gücüne göre başarılı olmasının gözetilmesi ve onlara uygun gelişme imkânlarının sağlanması, okul dışında da okul öncesi eğitimin ve halk eğitiminin yine demokratik çerçevede algılanması gerektiği gibi konular üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu şurada, Ankara'da bir Yüksek Öğretmen Okulu açılması ve liselerin dört yıla çıkarılması da kararlaştırılmıştır (Sakaoğlu, 2003). 1953 yılında

yapılan V.Eğitim Şurasının en önemli özelliği Şura görüşülmesine rağmen sekiz yıl gecikmeli olarak ancak 1961 yılında çıkarılan 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunudur. Kanunda genel olarak, ilköğretimin kız-erkek bütün ilkokul çağındaki çocuklara mecburi ve devlet okullarında parasızdır.

2.2.6.İlkokul, Ortaöğretim ve Yükseköğretim'de Yaşanan Gelişmeler

Bu dönemde ilköğretime ilişkin yaşanan en önemli gelişme, 1936'da hazırlanan ilköğretim programının geliştirilmesi için 1948 programının oluşturulmasıdır. 1948 programı, milli eğitimin amaçlarını ayrıntılı bir şekilde belirlemiştir. Programda genel amaç şu şekilde ifade edilmiştir: Millet hayatı ve geleceği için gerekli gördüğü bütün değerleri ve ülkeleri yurttaşlara aşlamayı her şeyden önce ilkokullardan bekler. İlkokullar çocuklara milli kültürü aşlamak mecburiyetindedir. İçinde yetişen bütün vatandaşlara, aynı ülkeleri aynı milli amaçları, vermek için gereken bütün bilgileri, alışkanlıkları hizmet arzusunu verimli bir şekilde kazandırmak ilkokulların en önemli ödevidir. (Kaplan,1999). Bu amaç doğrultusunda 1948 programı milli eğitimin amaçlarının öğrencinin; toplumsallık bakımından, kişisel bakımından, insan ilişkileri bakımından, ekonomik hayat ilkeleri bakımından belli değerlerle donanmasının ister (Kaplan,1999).

Çok Partili Dönem' de ortaöğretim ile ilgili yaşanan en önemli gelişme İmam Hatip Liseleri ve İmam hatip kurslarının açılması olmuştur. Bu dönemde ortaöğretimde nitelik kaygısı göz ardı edilip, niceliğe önem verilmiştir. Yeni ortaokul program taslağının eğitim ve öğretim anlayışı bakımından ilkokul programına paralel ve bütünlük sağlayıcı, ayrıca ortaöğretim kurumlarını özlenen bir eğitim kurumu haline getiren bir yapıda olduğu ileri sürülmüştür. Bunun sonucu olarak liselerin öğrenim süresinin 3 yıldan 4 yıla çıkarılması kararlaştırılmıştır. Dönemin ortaöğretim açısından önemli birkaç iyi uygulaması, özel programlı lise yeniliğinde görülmüştür. Ortaöğretimde 1950 yılından itibaren izlenen bu politikalarda belirgin bir kalite farklılığı kendini göstermiştir.1950'lilere gelinceye kadar liselerin yükseköğretime öğrenci hazırlama amacıyla her lise mezununun bir yükseköğretim programı seçebilme imkanı varken, 1950-1960 yılları arasında kaliteyi göz ardı eden okullaşma çabaları yüzünden, mezun öğrenciler üniversite ve yüksek okulların kapasitelerini aşmış ve yığılmalara neden olmuştur (Sakaoğlu, 2003).

1945-1960 döneminde yükseköğretim alanındaki gelişmeler oldukça fazladır. Özellikle 1946 yılında çıkarılan 4936 Sayılı "Üniversiteler Kanunu", 1750 Sayılı "Üniversiteler Kanunu"nun çıkarıldığı döneme kadar en uzun süre yürürlükte kalan kanun olmuş ve Türk üniversitelerinde köklü bir reformu gerçekleştirmiştir (Korkut, 2003). Bu kanunla üniversiteler, bilimsel ve idari özerklik ile tüzel kişilik kazanmıştır. Kanun, ayrıca "Üniversiteler Arası Kurul" adı ile yeni bir kuruluş meydana getirmiş, milli eğitim bakanını üniversitelerin başı kabul etmiş ve bakana üniversitelere bağlı kuruluşları denetleme yetkisi vermiştir. Demokrat Parti iktidarı, 1946'da özerklik elde eden İstanbul ve Ankara üniversitelerinin tutumlarından duyduğu rahatsızlık nedeniyle, yeni üniversitelere özerklik vermemiş, hatta 1954'te Milli Eğitim Bakan'ını, ilgili üniversite senatosundan görüş almak kaydıyla öğretim üyelerini görevden alma yetkisiyle donatmıştır. Bu yüzden 1946-1960 dönemi üniversite çevrelerinin en rahatsızlık duyduğu yıllardır (Sakaoğlu, 2003).

2.3. 1960-1980 Yılları Arası Eğitim

Hükümet darbeleri ve ihtilaller, sosyal olaylardır. Sosyal olayların sebepleri tek bir nedene bağlanamaz. Farklı sosyal olaylar ve etkenler birleşerek büyük sosyal olayları meydana getirirler (Erdoğan, 2006, s.48). Türkiye Cumhuriyeti de 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 yıllarında anayasal hükümetleri deviren üç askeri darbe gerçekleştirmiştir.(Boztepe,2007, s.34). Bu darbelerden 1960 darbesini ele alacak olursak; Bu darbe içinde Adnan Menderes'in de bulunduğu birçok yöneticinin idam edilmesi ve bir kısmının da ağır cezalara çarptırılmasıyla şiddet unsurunun kullanıldığı bir darbedir. 27 Mayıs 1960 hükümet darbesi aynı zamanda yirmi yıl sürecek, askeri darbeler dönemini de başlatmıştır. 1960 darbesinin sonrasında kabul edilen 1961 Anayasası ile demokratik haklar geliştirilmiş, basına, işçiye, üniversitelere verilen özgürlükler arttırılmıştır. Bu bakımdan 1960 darbesi diğer askeri müdahalelerden farklıdır (Erdoğan,2006).

Türkiye 1961 Anayasa'sı ile iktisadi, sosyal ve kültürel alanlarda planlı bir kalkınma politikası benimsemiştir. Planlılık 1739 sayılı "Milli Eğitim Temel Kanunu" ile Türk Milli Eğitimi'nin temel ilkeleri arasında yer almasıyla Türkiye'de yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur (Adem, 1981). Bu dönem, Türkiye siyasi tarihinde en çalkantılı yılları içine alır. 27 Mayıs 1960'da askeri darbeye başlayıp

1980 yılında yine bir askeri darbeye sona eren bu dönem; siyaset, eğitim ve kültür alanlarında gelişmelerin ve dolayısıyla bu gelişmelerin, toplumsal yaşamın her alanını etkilemesiyle ayırt edilir (Kaplan, 1999). Özellikle Birinci Cemal Gürsel Hükümetinin 30 Mayıs 1960 tarihinde kurulmasıyla, eğitimde planlı bir sisteminde önu açılır. Okunan hükümet programında oluşturulacak eğitimin esasları aynen şöyle özetlenir:

Demokrasinin kökleşmesi, soysuzlaşmamasının teminatı, özlenen iktisadi refahın tahakkuku, büyük kütlelerin yeni yetişen nesillerin milli eğitimden en geniş ölçüde faydalanmasına bağlıdır. Milli Eğitim teşkilatı ve programlarımızı, bugünkü istikrarsız halinden kurtarmak, en acele işlerimiz arasındadır. Milli Eğitimi durgun halinden çıkarıp yapıcı ve başarılı bir vafsa ulaştırmak temel amacımızdır (Erdilek, 1999).

2.3.1. Dönemin Eğitim Politikaları

Bir önceki Demokrat Parti döneminde olduğu gibi, 1970-1990 döneminde de eğitim programlarının ve bu hususta uygulanacak politikaların belirlenmesinde Milli Eğitim Şuralarının önemi büyüktür. Bu doğrultuda; 1962 yılında 7. Milli eğitim Şurası, 1970'te 8. Milli Eğitim Şurası toplanmıştır. Ayrıca 1961'de eğitim planlamasında danışılan bir kurum olan "Devlet Planlama Teşkilatı" kurulmuştur (Akyüz,2006). Şubat 1962'de 7.si gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurası'nda; İlköğretim, ortaöğretim, kız teknik öğretim, erkek teknik öğretim, ticaret öğretim, eğitimde ölçme ve değerlendirme, çeşitli olgunluk sınavları sistemi, yükseköğretim, özel okullar, dış kültür ilişkileri, din eğitimi, beden eğitimi ve sağlık, milli savunma eğitimi ve eğitim vakıfları konuları görüşülmüştür.

1970 yılında toplanan 8. Milli Eğitim Şurası'nın gündeminde "Ortaöğretim Sisteminin Kuruluşu ile Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi" konusu vardır. 1974 yılında toplanan 9. Milli Eğitim Şurası'nda ise özellikle programlar konusu ağırlık kazanmıştır (Özalp ve Altunal, 1983). Şurada alınan kararlar kesin bir şekilde uygulamaya geçirilmemişse de programlara yön vermekte epey etkili olmuşlardır.

2.3.2. İlkokul, Ortaöğretim ve Yükseköğretim 'de Yaşanan Gelişmeler

Bu dönemde, Türk Milli Eğitimi'nin temel ilkelerini belirlemek, ilkelerin ışığı altında, eğitim sistemini yönlendirecek bir plan hazırlamak ve belirlenen sorunlara çözümler geliştirmek amacıyla "Eğitim Milli Komisyonu" kurulmuştur. Komisyon, çalışmalarına 1960'ta başlamış ve rapor hazırlamıştır. Hazırlanan bu raporda ilköğretimle ilgili olarak; "İlköğretim Kanunu Tasarısı"nın yürürlüğe girmesi, gündüzlü ve yatılı bölge okullarının açılması, dörtlü, üçlü ve ikili eğitime son verilmesi gerektiği ileri sürülmüştür (Kalaycı, 1988). 1961 yılında kabul edilen Anayasa'da, "İlköğretim zorunlu ve parasızdır." ibaresi yer almış ve planlı bir kalkınma gerçekleştirebilmek için "Devlet Planlama Teşkilatı" kurulmuştur. Beşer yıllık kalkınma planlarıyla, eğitimin daha planlı bir şekilde yapılması tasarlanmış ve eğitimde planlı kalkınma dönemi başlamıştır. Bununla bağlantılı olarak Anayasa'da "ilkokul zorunlu, ortaokul ve okulöncesi zorunlu değildir." ifadesine yer verilmiştir.

1962 yılında yeni bir ilkokul programı hazırlanmıştır. Bu programı 1968 yılında küçük değişikliklerle 1968 ilkokul programı izlemiştir. Aslında bu dönemde ilköğretim açısından en önemli gelişme, 1970'li yıllarda gündeme gelen ancak bir türlü hayata geçirilemeyen 8 yıllık kesintisiz eğitim çalışmalarının yürürlüğe girmesi olmuştur (Kalaycı, 2004). 1972 yılında daha esnek ve yumuşak bir tutumla, ilköğretimde sınıfta kalma kuralı kaldırılarak çocukların eğitimlerini rahat bir şekilde devam ettirmeleri düşünülmüştür (Cırıtlı, 1983). 1960-1980 yılları arasında ilk kez oluşturulan "Beş Yıllık Kalkınma Planları" da ilköğretimden üniversiteye kadar eğitimin amaçlarının belirlenmesi ve oluşturulacak sistemin halka yayılması hususunda bir yola çıkış kaynağı oluşturmuştur (Sakaoğlu, 2003). Ortaöğretim ile ilgili çalışmalar dönem içinde yapılan eğitim şuralarında görüşülmüştür. 7. Eğitim Şurasında ortaöğretimin sorunları değerlendirilmiş, çözümler üretilmeye çalışılmıştır. Özellikle "sınıf geçme ve sınıf yönetmeliği" ele alınarak, başarının dört ayrı notla, başarısızlığın ise, tek notla değerlendirilmesi istenmiştir. Liselere girişin bir kayda bağlanması için teklifler ileri sürülmüş bu sebeple 1963-1964 öğretim yılında bu kurumlara sınavla öğrenci alınmış, bir yıl sonra bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Ayrıca bu şurada ortaöğretimde rehberliğin önemi üzerinde durulmuştur (Dönmez, 2007). Rehberlik çalışmalarına önem verilmesi eğitimde insan unsuruna verilen

değeri göstermektedir. Bu çalışmalar öğrenciyi esas alan çalışmaların da başlangıcı sayılabilir.

Bu dönemde yükseköğretim kurumları,, dönemin tamamını kapsayan tüm eğitim kurumları içinde hem siyasi, hem eğitimsel olarak en hareketli kurumlar olmuşlardır. Özellikle 1960 yılından itibaren yükseköğrenime yönelik toplumda hızlı bir talep patlaması oluşmuş ve bunun sonucunda 1963-1964 öğretim yılından itibaren Merkez Seçme Sınavları Yönetmeliği" oluşturulmuştur. Bu durum özel okulların ve dershanelerin sayılarının artmasına neden olmuştur. 1960'tan sonra 115 sayılı Kanunla çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin en önemlisi, Milli Eğitim Bakanı'nın üniversitelerin başı olması hükmünün ortadan kaldırılmasıdır (Korkut, 2003). Ancak 1968 yılında, tüm dünya üniversitelerinde olduğu gibi bizim üniversitelerimizde de çok acı ve üzücü olaylar yaşanmıştır. Yaşanan bu üzücü olaylar, üniversitelerimizde bazı değişikliklerin ve yeniliklerin yapılmasını zorunlu kılmıştır. Çeşitli kamu kuruluşlarında ve basında yaklaşık beş yıl süren uzun tartışmalardan sonra başlayan eğitimle ilgili yasa düzenleme çalışmaları, şiddet olayları nedeniyle nitelik değiştirip, öncelikli olarak anarşi ve teröre dönüşen öğrenci olaylarını ve kardeş kavgasını durdurmayı amaçlamıştır. Bunun yanında; eğitimin diğer kademelerinde de yenilik yapma zorunluluğu kendisini göstermiş ve dolayısıyla eğitimin tümüne yönelik bir reform konusu gündeme gelmişti. Sonuç olarak; 1973 yılında iki kanun yürürlüğe girmiştir. Bunlar 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'dur (Tekışık,1993).

2.4. 1980-1990 Yılları Arası Eğitim

1961 yılında çıkarılan "İlköğretim ve Eğitim Kanunu"nun birçok maddesi, 1983'te çıkarılan 2917 Sayılı Kanun ile değiştirilip, yeni bir ilköğretim programı hazırlanmış ve bu programda demokratik eğitim öğretim, etkileşim, hayatilik, planlılık, okul-aile işbirliği, millilik, hoşgörü, Türkçeyi doğru ve açık kullanma gibi kavramlara uzun uzun değinilmiş, fakat program uygulamaya geçirilememiştir. Mecburi öğrenim yaşının başlangıcı, 5 yaşın bittiği eylül ayının sonu, ilköğretim eğitiminin bitiş sınırı ise, 15 yaş olarak kabul edilmiştir. İlköğretimde normal öğretim esas alınmış, öğrencilere maddi-manevi her türlü ceza verilmesi yasaklanmış, buna rağmen okullarda cezaların önüne geçilememiştir. Yine ilköğretim birinci kademe

öğrencilerine evde yapmak üzere ödev verilmez, ibaresi yer almış; fakat bu madde de hayata geçirilememiştir (Sakaoğlu,2003).Uzun süren kesintili/kesintisiz zorunlu ilköğretim tartışmalarından sonra, meclisin kabul ettiği "İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 3418 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kâğıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun" gereği 1997-1998 öğretim yılından itibaren ülke genelinde sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçilmiştir. (MEB, 2000).

Milli Eğitim Şuralarında, 1980 sonrası dönemde de ortaöğretimle ilgili sorunlar ve çözüm önerileri üzerinde durulmuştur. 1981 yılında yapılan Milli Eğitim Şurası'nda ortaöğretim kurumları, tek amaçlı liseler il mesleki ve teknik okullar şeklinde iki grupta toplanmıştır. Ayrıca 1980'li yılların sonlarında ortaöğretimin yeniden yapılandırılması çalışmalarına hız verilmiştir. Bina ve derslik yetersizliği, sınıf mevcutlarının fazla olması, laboratuvar araç-gereçlerinin, kütüphanelerin yeterince kullanılmaması ve öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre değerlendirilememesi gibi sorunlar nedeniyle, 1991-1992 öğretim yılında ortaöğretimdeki geleneksel "sınıf geçme sistemi" kaldırılarak yerine "ders geçme ve kredi sistemi" getirilmiştir. 2547 Sayılı Kanun, 6 Kasım 1981'de yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile Türk yükseköğretim sistemi, Kıta Avrupa'sı modelinden vazgeçip yeni bir yönetim biçimi olarak Anglo-Sakson sistemini benimsemiştir. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'yla yükseköğretimin yönetimi "Kıta Avrupa'sı Modeli"nden "Anglo-SaksonModeli"ne kaydırılmış ve bir ara kuruluş olarak "Yükseköğretim Kurulu (YÖK)" oluşturulmuştur. Bugün Türkiye'de yükseköğretim 1982 Anayasası'nın 130. ve 131. maddelerine ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre "üst kurullar" ile "üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul organları" tarafından yönetilmektedir (Erdem, 2004). Darbe sonrası her alanda olduğu gibi eğitim alanında da sürekli değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler eğitim sistemini adeta bir yapboza çevirmiştir. Yapılan hiçbir değişiklik uzun süre yürürlükte kalmamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölümde 1970-1990 yılları arasında yayınlanan milliyetçi görüşe sahip dergilerde yapılan literatür taraması sonucunda ulaşılan eğitim konulu 23 makale 4 farklı başlık altında betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Makalelerin analizine geçmeden evvel ele aldığımız dönem olan 1970-1990 döneminin eğitim, siyasi durumuna kısaca değinmekte fayda görüyoruz.

3.1. 1970-1990 Yılları Arası Türkiye’de Siyasi Ortam ve Siyasetin Eğitime Etkisi

Türkiye’de 1970’li yılların ortalarından itibaren ağır siyasi, ekonomik ve sosyal bir dönem yaşadı. Atatürk ve tek parti dönemi eğitim politikalarından ilk ayrılış Demokrat Parti’nin 1950’de yapılan usulüne uygun ilk demokratik seçimlerle iktidara gelmesinden sonra gerçekleşmiştir. Fakat bu ayrılış cumhuriyetin kurucu ideolojisine sahip kesimlerce tehlikeli olarak görülmüş, hoş karşılanmamış ve nihayet içinde asker ve sivil bazı bürokratik unsurların da yer aldığı bir askeri darbe ile sonuçlanmıştır. Darbe, başbakan ve iki bakanını idam ettiği gibi sonraki dönemlerde iş başına gelecek siyasal partilere bir bakıma cumhuriyetin kurucu ideolojisinden ayrılmaması gerektiğinin mesajını taşımaktaydı. Bununla beraber oluşturulan bazı anayasal kurumlar, hükümetler gereğini yapmadığında devreye girebilecek ve onları kontrol edeceklerdi. Fakat bütün tedbirler, farklı eğitim politikalarını uygulamaya koyacak ayrı düşüncelere sahip siyasal partilerin iktidara gelmesine engel olmadı. Farklı siyasal ideolojilerin iktidar olmasıyla birlikte cumhuriyet ideolojisini koruyucu refleksler de tekrar gelişerek 1970’li yılların başında bir askeri muhtırasına yol açtı. 1970 eğitim sistemi de bu siyasi ve buna ek olarak ideolojik kavga ve çekişmelerin ortasındaki ciddi sorunlardan etkilenmekte ve kimi yerlerde bu sorunlara kaynaklık etmekteydi. 12 Mart 1971’de başlayan ve 1973 genel seçimlerine kadar süren dönemin oluşumundan pek çok faktörden söz edilebilir. 12 Mart 1971 öncesinde Türkiye bunalımlı bir durumda olup sosyal ve ekonomik düzensizlik, fiyatlardaki yükseklik dikkat çekiyordu. İş yerlerinde grevler olmakta, çıkarılan işçiler ile polis arasında çatışmalar yaşanıyordu. Gençler boykot kararları alıyor, derslere girmiyor, okulları işgal ediyorlardı. Üniversitelerde ders yapılamıyordu. Tüm bunların yanında ekonomik sıkıntılarında arttığı bu dönemde

etkin önlemlerin alınmaması üzerine dönemin hükümeti 12 Mart 1971'de Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Komutanların imzasını taşıyan üç maddelik muhtıra vermiştir. 12 Mart 1971 günü 13:00'de radyodan muhtıranın okunmasıyla başlayan bu dönemde partiler üstü tarafsız nitelikte dört hükümet kurulmuştur. Hükümetlerin amacı muhtırada belirtilen "Anayasanın öngördüğü reformları Atatürkçü bir görüşle" gerçekleştirmektir. Bu dönemde siyasi gençlik örgütleri kapatılmış, sendikaların toplantıları ile grev ve lokavtlar yasaklanmıştır. 1971 Askeri Muhtırası'ndan sonra var olan eğitim sistemi üzerinde Cumhuriyet ideolojisi yönünde değişiklikler yapılmış ancak bunlar ya aceleyle getirilen ya da belli ve halkın genel anlayışlarına uymayan bir insan tipini yetiştirmeye odaklanan politikalar olduğundan uygulama aşamasında sorunlarla karşılaşmıştır (Akyüz,2011). Özellikle üniversite eğitim sistemi yenilenmeye tabi tutulmuştur. Üniversiteye giriş koşulları, kontenjanları, öğretim üyesi atama durumları sorunlardan en önemlileriydi. Zaten sıkıntılı olan eğitim sistemi darbe dönemi yaşananlardan dolayı çok daha ciddi zararlar görmüştür (Akyüz,2011,347-364).

Eğitim politikalarındaki gelgitler 1980'de gerçekleşen askeri darbeye kadar devam etmiştir. 1980 Askeri Darbesinin yapıldığı gün 12 Eylül'de harekâtın lideri Kenan Evren eğitim ile ilgili şunları söylemiştir: Eğitim ve öğretimde Atatürk milliyetçiliğini yeniden yurdun en ücra köşelerine kadar yaygınlaştıracak tedbirler en kısa zamanda alınacaktır. Yarının teminatı olan evlatlarımızın, Atatürk ilkeleri yerine yabancı ideolojilerle yetişerek sonunda birer anarşist olmasını önleyecek tedbirler alınacaktır. Her düzeyde öğrencinin amacı, Atatürk ilkeleri ve milliyetçiliği ile pekişmiş ve üretime yönelik bilgi ve beceri kazanmak olacaktır (Akyüz,2011,s.414). Darbeden dört gün sonra 16 Eylül 1980'de ise şunları söylemiştir: İlkokullardan üniversitelere kadar Atatürkçü öğretim yapılacağına ve böyle bir fikir üretileceğine, tam aksine sağ, sol ve irticai fikirler üretilmiştir. Bunları üretenler maalesef devlet kasasından maaş alan bir kısım öğretmen ve profesörler olmuştur. Birçok Atatürkçü vatansever öğretmen ve profesörlerimizin sesleri duyulmaz olmuştur (Akyüz,2011,404). Görüldüğü üzere darbe dönemi sonrası Evren, eğitime tek tipçi, devletçi bir yapı getirmek istiyordu. Bir bakıma Türkiye'nin dünya ile bütünleşmesini engelleyen bir tutumda bulunduğunu gösteriyordu. Kutuplaşmalara dayalı ulusalcı bir yaklaşımla eğitim sistemi düzenlenmek isteniyordu (Erdoğan,2014,103). Bu

söylem ve yapılanlar 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununu ortaya koyduğu temel ilkelerle bir tezat oluşturmaktaydı. Örneğin Madde 4'te "Eğitimde hiçbir sınıf ve zümreye ayrıcalık tanınmaz" denmiştir. Bu belli bir ideolojiyle oluşturulan eğitim sistemiyle tezatlık oluşturmaktaydı. Bununla beraber darbe döneminde 3 bin 854 öğretmen ve üniversite görevli 120 öğretim üyesi işten çıkarılmıştır (Balcı,2011,3-5).

12 Eylül 1980 Askeri Darbe sonrası Türkiye'nin pek çok açıdan durumu iç açıcı değildi. Bireysel haklar kısıtlanmış devlet kurumlarının tamamı askeri vesayet altına alınmıştı. Birçok parti lideri hapse atılmış ve siyaset yapamaz duruma getirilmişti. Ancak devlet yönetimi için yine de seçimlerin yapıp ülke idaresinin siviller tarafından yürütülmesi özellikle dış konjonktür nedeniyle zorunluluk arz etmekteydi. Bu nedenle darbeden yaklaşık üç yıl sonra 1983'te yeniden çok partili seçimlerin yapılması kararı alınmıştır. Fakat seçim kanununun, siyasi parti kanunu, anayasada cumhurbaşkanının görev ve yetkilerinin olabildiğince artırılması ve rejimi koruyucu diğer kurum ve yapılar kurulmak suretiyle kurucu ideolojiden ayrılacak hükümetlere çeki düzen verilebilecekti. 1983'te yapılan ilk genel seçimi, seçimden kısa süre önce 20 Mayıs 1983'te kurulan Anavatan Partisi, darbeyi yapan komuta ekibinin liderliğinden Cumhurbaşkanlığına geçen Kenan Evren'in muhalefetine ve açıkça diğer parti liderlerini kazanıp tek başına iktidar oldu. ANAP'ın seçimi kazanması sivil ve meşru bir hükümetin başa geçmesinden ötürü ülkenin genelini memnun etmiş ve ülkenin geleceği için bir umut olmuştu. Bunun en önemli sebeplerinden biri hiç şüphesiz ANAP içerisinde liberaller, sosyal demokratlar, muhafazakârlar ve milliyetçilerin bulunmasıydı (Ataman,2012,2).

Özal'a göre 21.asır yüksek teknoloji ve bilgi çağıdır. 21. yüzyılı şekillendirecek olan hizmet sektörünün daha kabiliyetli, daha bilgili insana ihtiyaç duymasıdır. Değişim ferdin bizzat kendisinden başlayacaktır. Dolayısıyla bu değişimi yakalayabilmek için bundan böyle Türkiye'nin hedefi, binlerce insanın çalıştığı devasa tesisler değil, bilgi çağının arkasında kalmayacak insan yetiştirmek olmalıdır. Bu nedenle üç sahaya özel önem vermek zorundayız. Bunlar: eğitim, sağlık ve yüksek teknolojidir. Önümüzdeki on senede bütün gücümüzle yüklenebileceğimiz üç saha bunlar olmalıdır. Mevcut yüksek teknolojiyi mutlaka dışarıdan getirmeliyiz. Bulunan bir şeyi yeniden keşfetmeye lüzum yoktur ama

keşfedilen şeylerin üzerinde ileriye gitme imkanı vardır. Türkiye, bilgi çağına ancak bu yolla sıçrama yapabilecektir. Teknolojideki değişiklik o kadar hızlı ki bunun teknolojik olarak yetiştirdiğimiz insan gücünün daha değişik tarzda eğitim almış olanına ihtiyacımız olacaktır. Bu adaptasyonu yapacak insan gücü yetiştirecek özel kurumlar gereklidir (Cemal,1990). Bu düşüncelerle ANAP hükümetinin başa geçmesi ile birlikte Türkiye birçok yönden değişim içine girmiştir. Sosyal, ekonomik, politik,dış ilişkiler, sağlık vs. gibi ülkeyi kalkındıracak ve dönüştürecek politikalar oluşturulmaya çalışılmıştır. Avrupa topluluğu hedefiyle Türkiye'nin gelişebileceği belirtilmiş ve her türlü gelişme ve modernleşmenin bu doğrultuda yapılması planlanmıştır. Bir ülkenin modern ve gelişmiş olabilmesinin en temel koşullarından olan eğitimde de reformlar yapılmıştır. Liberal, özgür düşünceli bireylerin yetiştirilip bunların ileriki yıllarda ülke yönetiminde yer alması 1980 yıllarının ortalarından sonra eğitim politikalarının en önemli özelliklerini oluşturur. Çünkü bilgili ve geniş ufuklu olma, özgür, demokratik, dünyayı kapsamlı olarak algılayabilme, bilgiyi yorumlayıp kullanabilme ve bilim üretme gibi faaliyetler kısır çekişmelerin önünde bir engel oluşturup ülkenin gelişmesine katkı sunulmasını sağlayacaktır. Özal, tüm bunların ancak eğitim yoluyla gerçekleştirilebileceğini düşünmekteydi. Nitekim bu konuya parti tüzüğünde de yer ayırmıştır. Türk eğitim sistemi yıllar içerisinde başa geçen hükümetlerin politikaları doğrultusunda şekil almış ve çoğu zaman bir kararlılık göstermemiştir. Siyaset eğitime yön vermiş bu durum da eğitimi siyasetin arka planına itmiştir.

3.2. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ "ÖĞRETMEN" TEMASI

3.2.1. Öğretmenliğin Kaybolan İtibarı (Necmettin HACİEMİNOĞLU)

"Milliyetçi Dergiler Işığında 1970-1990 Yılları Arasında Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Milli Yaklaşımlar " adı altında hazırlanan çalışmada, 1970-1990 yılları arasında yayınlanan milliyetçi düşünceye sahip dergilerde akademisyenlerin kaleme aldığı eğitim konulu makaleler irdelendi. Çalışmada, ilk olarak eğitim sisteminin vazgeçilmez ögesi olan "Öğretmen" teması değerlendirilmeye tabi tutuldu. Öğretmen teması ile ilgili farklı konuların işlendiği dergilerde altı farklı akademisyenin kaleme aldığı makaleler analize tabi tutuldu. İşlenen konular ve akademisyenlerin görüşleri arasında karşılaştırmalara yer verildi. Günümüz eğitim sistemine de atıflarda bulunulan çalışma incelenen dönem olan 1970-1990 döneminin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik şartlar, siyasi durumlar göz önünde bulundurularak değerlendirmelerde bulunuldu.

Eğitim-öğretim faaliyetlerinde ana unsurun öğrenci olduğu bir gerçektir. Fakat bu faaliyetlerin verimli ve canlı olmasını sağlayan, onları tespit edilen amaçlar doğrultusunda başarıyla yönlendiren veya yönlendirmesi gereken motor gücü de öğretmenin temsil ettiği bir gerçektir. Zira bir eğitim sistemi ile ilgili esaslar ne kadar iyi düşünülerek hazırlanmış olursa olsun, o sistemin başarıya ulaşması, ancak çok iyi yetiştirilmiş ve misyonunun bilincine sahip kılınmış öğretmenlerle mümkündür. Öğretmen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin temel taşıdır. Öğretmen konusu çerçevesinde farklı dergilerde yaptığımız taramalarda öğretmen temasının işlendiği çok sayıda makaleye rastladık. Bütün makaleleri tek bir başlık altında değerlendirmek mümkün değildi. Her makale öğretmen teması ile ilgili farklı bir noktaya temas ettiğinden bir ana başlık altında her makaleyi kendi içinde değerlendirme yoluna gidildi. Öğretmen temasını farklı açılardan ele alan makaleleri bu başlık altında değerlendireceğiz. Bu makalelerin bir kısmından yararlanma yoluna gitmekle beraber özellikle beş makale üzerinde değerlendirmelerde bulunacağız. Bunlardan ilki de 1970 yılında Milli Hareket dergisinde yayınlanan Necmettin Hacıeminoğlu'nun "Öğretmenliğin Kaybolan İtibarı" adlı makalesidir.

Hacıeminoğlu, Türk toplumunun geçmişten beri hocalarına yani öğreticilerine karşı üstün bir saygı gösterdiğini belirterek makalesine giriş yapar. Türk tarihine

baktığımızda Hacıeminoğlu'nun bu tezini kanıtlayan birçok örneğe rastlamak mümkündür. Başta yöneticiler olmak üzere halk; alimleri, ilim sahiplerini hep el üstünde tutmuştur. Bunun en güzel örneklerinden biri Fatih Sultan Mehmet'in hocasına verdiği değer gösterilebilir. Yazar, Hem fert olarak ayrı ayrı herkes, hem de toplum olarak hocanın yani öğreticinin, daima saygıdeğer, üstün ve itibarlı insan, bir ulu kişi mertebesinde görüldüğünü ifade etmektedir. Tarihimiz boyunca devam eden gelen bu gerçeği belirten çeşitli fıkra, menkıbe ve kitaplara geçmiş hadiseler hafızalarda yer etmiş olduğu gibi dilimizde de cemiyetin bu konudaki tutumunu gösteren birçok özdeyişler ve atasözlerinin varlığından söz edebiliriz. Yazar, Eski Türk toplumlarının hocalığa böylesine değer verip itibar gösterdiğinden bu tanrı mesleğinin çağlar boyunca herkes tarafından sevilen özenilen gıpta ile bakılan bir mevki ve mertebe kazandığını belirterek yıllarca büyüklerin çocuklarına hep hocalık mesleğini kutsadığını manevi değerinden ve yüceliğinden bahsettiğini ve onu gençlere ideal bir meslek olarak tanıttığını belirtmektedir. Böylece hocalığa saygı hocalığa sevgi itibar nesilden nesile devredilen güzel bir gelenek halinde uzun yıllar gönüllerde yaşamıştır (Hacıeminoğlu,1970,16). Günümüzde öğretmenlik mesleğinin eski değer ve itibarını çoktan kaybettiğine dikkat çeken yazar, Gerek fertlerin gerekse toplumun gözünde öğretmenin, geçmiş yıllardaki o hürmetle eli öpülen, her girdiği mecliste mutlaka ayağa kalkılarak selamlanan bir müstesna şahsiyet olmaktan çıktığını ifade etmektedir. Günümüze baktığımızda öğretmenin, toplumsal mevki bakımından da alelade bir memur, bir kâtip derecesine düşürüldüğünü belirtmektedir. Hacıeminoğlu'nun 1970 yılında öğretmene değer verilmediğinden yakınmasını 1982 senesinde Güngör'ün kaleme aldığı makalesinde bu durumun katlanarak devam ettiği görülmektedir. Geçen süre içinde Öğretmene itibar konusunda iyileşmeler olacağına durum daha da vahim bir hal almıştır.

Hacıeminoğlu, öğretmenin toplum hayatında üzerine almış olduğu vazifenin ciddi önemine ve ağırlığına, görmüş olduğu tahsilin diğer birçok memurlarınkinden hiç de aşağı olmamasın rağmen, küçük bir Anadolu kasabasında dahi resmi ve özel teşrifatta öğretmenin ilk basamağı teşkil etmediğini ifade etmektedir. Gerek aydın çevrelerde, gerekse halk arasında, diğer birçok meslek erbabının görmekte olduğu saygı, itibar ve ilgiden bugünün öğretmenin mahrum bırakıldığı apaçık görülmektedir. Yaptığı vazifenin önemi ve gördüğü tahsilin derecesi bakımından

diğer meslek mensuplarına göre aşağı seviyede olmamasına rağmen öğretmen, son zamanlara kadar değerinin daima takdir edildiğini böyle birden bire itibardan düşüş sebeplerinin sosyal psikoloji bakımından araştırmak gerektiğini vurgulayan yazar bu konunun bu yazı çerçevesine sığmayacağını belirterek bunu, öğretmenliğin yarın ki durumundan sorumlu olması gereken resmi çevrelerin yaptırmasının icap ettiğini belirtmektedir. Bir mesleğin itibar görmesi devletin o mesleğe itibar göstermesinden geçmektedir. Bir devlet hangi alana önem verir hangi alanı desteklerse toplum da o alana saygı duyar ve rağbet eder. Toplumların bünyesindeki ve genel hayat tarzında meydana gelen çeşitli teknik ve toplumsal gelişmelerle birlikte insanların değerlerinin de doğal olarak değişmektedir. Buna bağlı olarak da günümüz insanın da artık kişileri sahip oldukları maddi güç ve imkanlara göre değerlendirmektedir. Bilhassa halkın nazarında bir kimsenin değer ve itibarı, tamamıyla kazandığı paranın miktarı ile malik olduğu kanuni yetkiye göre ölçülmektedir (Hacıeminoğlu,1970,17). Kısaca günümüzde öğretmenin, ne aldığı para ne de sahip olduğu kanuni yetki bakımından bugün herkesin saygısını kazanacak durumda olmadığını belirtmektedir. Öğretmenin iade-i itibarının verilmesi için hem maddi olarak doyuma ulaşması hem de devletin eğitim konusunda öğretmeni birinci dereceden yetkili kişi konuma getirmesi gerektiği Hacıeminoğlu'nun bu sözlerinden açıkça anlaşılmaktadır.

Hacıeminoğlu, öğretmenin aldığı paranın az, elindeki imkan, kudret ve salahiyetin sınırlı; yaşayışının sade ve gösterişten uzak olduğu için, öğretmenin manevi mevkiini takdir edemeyen halkın da ona gereken değeri vermediğini savunmaktadır. Halkın böyle düşünüp muamele etmesinde mazur olduğunu iddia etmektedir. Yukarıda da söz ettiğimiz gibi toplumun öğretmene verdiği değer devletin öğretmene verdiği değerle eş değerdir. Yazar, bunun nedenini de şöyle açıklamaktadır: Sadece halkın değil, resmi makamlarla ve aydınların da öğretmene karşı tutumları pek yüz güldürücü sayılamaz. Hatta öğretmenlere herkesten daha çok yakın olması gereken ve kendisini onlardan ayrı görmemesi icap eden milli eğitim müdürleri bile onlara üstten bakarlar. Bütün bu haller mesleğin değerini sarsmakta, ona karşı rağbeti azaltmaktadır (Hacıeminoğlu,1970,17). Hacıeminoğlu, öğretmenlik görevini icra ederken karşılaştığı bazı olayları nakletmektedir. Bu konuyla ilgili verdiği örneklerde halkın öğretmene diğer devlet memurlarına verdiği değeri vermediğinden yakınmaktadır. Bu nedenle de öğretmenlik mesleğinin yaşadığı

dönemi kastederek ciddi bir buhran içinde olduğunu ifade etmektedir. Eskiden kutsal meslek olan öğretmenliğin günümüzde bütün cazibesini, maddi ve manevi, bütün itibarını kaybettiğini vurgulayan yazar, tercih edilen meslek seçimi listesinde herkesin daima en sona bıraktığı ve parasız yatılı olduğu için, ancak fakirlerin ve kimsesizlerin yahut da hiç bir mesleğe giremeyenlerin başvurduğu bir son sığınak bir cankurtaran şimdi haline geldiğini ifade etmektedir. Bir tesadüf neticesi öğretmenlik mesleğini seçmiş bulunanların tevekkülle boyunlarını bükerek ne yapalım hiç yoktan iyidir demekle yetindiğini, çocuğunu hiç bir meslek okuluna veya fakülteye yazdıramayanların ne çare çok darda kalırsak çocuğu öğretmen okuluna veririz söylemleri öğretmenlik mesleğinin içinde bulunduğu durumu açıkça göstermektedir. Hacıeminoğlu'nun makaleyi kaleme aldığı yıldan 12 yıl geçmesine rağmen 1982'de Güngör'ün kaleme aldığı makalede bu ifadelerin aynısına rastlamak mümkündür. Geçen sürede Öğretmenlik mesleğine verilen değer giderek azalma göstermiştir. Bu düşüşün günümüzde artarak devam ettiğini söyleyebiliriz. Bu durumun sebepleri sorgulanmadığı gibi köklü çözümler de getirilmemiştir. Durum böyle olunca da hocalık mesleğinin ve buna bağlı olarak da memleketin kaderinin aleyhine işlerken ülkemizde her 16 Martta öğretmen okullarının kuruluş yıldönümünü kutlanıyor, törenler yapılıyor, şiirler söyleniyor, nutuklar atılmaya devam edilmektedir. Yazar, resmi şahsiyetlerle öğretmen okullarının idarecileri arasında tebrik, teşekkür ve telgraf alışverişi yapılıyor, Böyle özel günlerde hallerinden şikayet etmeye dili varmayan yaşlı öğretmenlerin: Evet mesleğimizin parası yok ama şerefli, itibarı var. Manevi zevki var diyorlar. Yine resmi şahsiyetler: Öğretmenlik mesleği cazip hale getirilecektir diye teminat veriyorlar (Hacıeminoğlu,1970,17). şeklinde açıklamaktadır.

Yazar, bulunduğu dönemi kastederek ülkemizin topyekûn kalkınma hamlesine başladığı bu günlerde, öğretmenliği cazip hale getireceği vaadi eğer samimi ise bu vaadin gerçekleşebilmesi için her şeyden önce hocalık mesleğinin bugünkü duruma düşüş sebeplerinin enine-boyuna araştırılıp incelenmesine, bu konuda tedbirler düşünülmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Devletin batılılaşma isteğinin de öğretim ve eğitim seferberliği hevesinin de hiç birinin öğretmensiz olamayacağını belirtmektedir. Eğitim öğretimin ana temasını oluşturan Öğretmen, bir devletin kalkınması için en önemli unsuru teşkil etmektedir. Bu nedenle yöneticilerin

yeterli sayıda, istenen değerde ve mesleğine bağlı öğretmenlerin yetiştirebilmesi için gereken tedbirleri bir an önce alarak, öğretmenliğe eskisi gibi itibarlı ve saygıdeğer yüce meslek haline getirmekten başka şansı yoktur. Öğretmenlik mesleğinin, öğrencilerin samimi saygı ve sevgilerinden başka, ayakta tutacak hiç bir maddi ve manevi bağın olmadığını açık açık ifade etmektedir. Yazarın bu sözlerinden de anlaşılacağı üzere tüm toplumlarda olduğu gibi toplumumuzda da ülkenin kalkınması eğitim faktörüne ve nihayetinde öğretmen esasına dayanmaktadır. Bunun farkında olmayan toplumlar öğretmene gereken itibarı göstermemekte ve bu durumda toplumların gelişmesi karşısında bir engel teşkil etmektedir. Temeli sağlam olmayan hiçbir yapı emin adımlarla yükselip uzun süre ayakta duramaz.

3.2.2. Türkiye'de Öğretmen Meselesi (Nejdet SANÇAR)

Öğretmen teması çerçevesinde değerlendireceğimiz bir diğer makale Ötügen Dergisi'nde 1970 yılında yayınlanan Nejdet Sançar'ın "Türkiye'de Öğretmen Meselesi" adlı makalesidir.

Yazarlarımızın hemen hepsinin birleştiği ortak nokta öğretmenlik mesleğinin "kutsal" olduğu konusudur. Sançar da Halkın öğretmenlik meleği için kutsal meslek denildiğini belirterek bu fikrin de pek de yabana atılır bir fikir veya hüküm olmadığını ifade ederek makalesine giriş yapmıştır. Öğretmenlerin, yeni nesilleri yetiştirmelerinde oynadıkları ve oynayabilecekleri büyük rol düşünöldüğünde böyle bir vazifenin mesleği olan öğretmenliğin böyle bir unvana layık görmek pek de yanlış değildir. Kutsal olan "Öğretmenlik" mesleğinin kendisidir. Bu mesleği icra edip bu kutsallığı taşımayan öğretmelere işaret ederek Yazar, ayrıca şü konunun altını çizmektedir; Bir mesleğin kutsal olması veya sayılması, elbette ki o mesleğin bütün mensuplarının da kutsal kişiler sayılmalarını gerektirmez (Sançar,1970,7). Bu duruma gerekçe olarak da millet ve vatan menfaati adına konuşanların bazılarının sadece kuru edebiyat yaptıklarını iddia etmektedir. Yazar, Türkiye'nin yakın yıllardaki durumunun bu gerçeğin en parlak delili olduğunu belirterek resmi ağızların veya yıkıcı sinsi kuvvetlerin, öğretmenlik ve öğretmenler üzerindeki, kuru bir edebiyat olmaktan ileri gidemeyen fikir ve hükümleri olduğunu ifade etmektedir. Sançar, Türkiye'de öğretmen gerçeğini şöyle açıklamaktadır: Öğretmen, büyük çoğunluğu ile zamanın maddeci havasına uymuş, yani öğretmenliğin feragat ruhu ile

dolu olma vasfını kaybetmiştir. Büyük şehirlerin bol paralı hususi okullarında kapılanma gayretleri, kazanç müesseseleri olarak kurulmuş hususi dersanelerde gece gündüz ders vermeleri, hatta devlet liselerinde açılan kurslarda, kendi öğrencilerini para ile yetiştirmeye çalışmaları gibi davranışlar bunun delilleridir (Sançar,1970,7). Öğretmene atfedilen fedakâr sıfatına uymadıklarından dolayı Sançar'ın eleştirdiği öğretmenleri, bir diğer yazarımız Hacıeminoğlu'da devletin maddi olarak öğretmeni doyuma ulaştırmadığından bu hale geldiğini savunmaktadır. İki yazarımızın da öğretmenler hakkında genel değerlendirmeler yapması bu tanımlara uymayan öğretmenlere haksızlık yapıldığı düşüncesindedir. Her devirde olduğu gibi işini hakkıyla yapan öğretmenler olduğu gibi sırf yapmış olmak için de yapanlar mevcuttur.

Yazar, Türkiye'de öğretmenlerin siyasetin içine girdiğini iddia etmektedir. bu durumu da şöyle izah etmektedir: Öğretmenlerin Türklüğe ait en kutsal varlıklara yapılan saldırılar karşısında hiçbir tepki göstermezken tuttuğu partinin veya parti başkanının bir uygunsuz hareketi tenkit edildiği zaman, hem de nezaket ve terbiye sınırlarını çiğneme pahasına tepkisini gösterdiğini ifade etmektedir. Yazarın makaleyi ele aldığı dönem düşünüldüğünde siyasi çatışmaların fikir ayrılıklarının yaşandığı bir dönem olduğu bir gerçektir. Bir ülkede yaşanan siyasi gerginliklerin en başta eğitime sıçraması muhtemeldir. 1980 sonrasında da incelediğimiz makalelerde de öğretmenlerin siyasete alet edilmesi konusundan yakınıldığı görülmektedir. Yazarlarımızın bir kısmı öğretmenlik mesleğinin siyasete bulaşmasını Cumhuriyetin ilk dönemlerine kadar götürmektedir. Bu sorunun Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar devam ettiğini söylemek mümkündür. Sançar, bunun yanında öğretmenin, kökleri dışarıya dayanan yıkıcı fikirlere de yakasını kaptırdığını belirterek Sosyalizm kelimesinin siperinde kuzey kasırgasını estirmeye çalışanların ve Türkiye'nin doğu ve güney toprakları üzerinde, siyasilerin bölgecilik dedikleri malum ihanet yoluna sapanlar arasında, öğretmenler de mühim bir mevki sahibi olduğunu belirtmektedir. Günümüze baktığımızda da Sançar'ın söz ettiği sorunların katlanarak devam ettiğini söyleyebiliriz. Öğretmenleri maddiyatçılıkla suçlayan Yazar, Öğretmenlerin maddeci yaratıklar haline gelmelerinde devletin kaderini elinde bulunduran siyasi partilerin, toplumları ayakta tutacak manevi değerlere karşı takındıkları ilgisizlik ve hatta düşmanlığın doğal bir sonucu olduğunu ifade

etmektedir. Manevi değerlerin inkar edildiği, hatta yok edilmeye çalışıldığı toplumlarda hayvani bir maddeciliğin hakim olması doğal bir durumdur.

Sançar, öğretmenin siyaset çamuruna bulaşmasını azgın siyasilerin bütün meseleleri parti çıkarı açısından görme ve parti çıkarlarına bağlama gayretlerinin sonucuna bağlamaktadır. Bu duruma kanıt olarak da şu durumu göstermektedir: "İkinci Dünya Savaşı yıllarında, devrin maarif vekili Hasan Ali bir tamim ile öğretmenlere Halk Partisi'nin fikirlerini yaymaları emrini vermişti. Bu korkunç işi yaparken de Halk Partisi'nin Cumhuriyetin bağrından çıkmış parti" diye ilan etmek cüretini göstermişti (Sançar,1970,7). Bugünün aşırı ve azgın partileri olan öğretmenlerin, o yıllarda ekilmiş tohumların meyveleri olduğunu belirtmektedir. Bundan böyle parlak sözleri, şatafatlı lafları bir yana bırakıp bu acı gerçeği görmeye ve kabul etmeye mecbur olduğumuzu belirterek, bu meselenin üzerine eğilmek zorunda olduğumuzu belirtmektedir. Sançar, öğretmenlerin siyasete alet olmalarını Cumhuriyetin ilk yıllarına dayandırmaktadır. Aradan elli yıla yakın zaman geçmesine rağmen aynı sorunların Türk eğitim sisteminde baş göstermesi devletin sorunlara köklü çözümler getirmediğini ortaya koymaktadır. Ülkemizde özde değil sözde öğretmenlerin çoğunluğuna dikkat çeken yazar, sınıfta tuttuğu partiyi sevdirmeye veya kökü dışarıda yıkıcı fikirleri yaymaya çalışan öğretmen de, daha çok para alabilmek hevesiyle kürsüsünü boş bırakan öğretmeni de sadece "sözde" öğretmen olarak tanımlamaktadır. Böyle öğretmenlerin çoğunlukta bulunduğu bir fikir ordusunun elinde yetişecek nesillerle de Türkiye'nin yarınlarına ümitle bakamayacağımızı belirtmektedir. Öğretmenlerin bu tutumunun o dönemde iktidarı elinde bulduran hükümetten bağımsız olduğu düşünülemez. Bir gruba veya bulunduğu zümrenin daha iyi görünebilmek adına bu tip davranışlarda bulunduğundan da söz etmek mümkündür.

Devletin kaderini ellerinde tutanların bu gerçeğin farkında olmaları gerektiğine dikkat çeken Sançar, Türkiye'nin barajlardan, fabrikalardan, Boğaz köprülerinden daha önce, sağlam manevi temeller üzerine oturmuş bir toplum olma ihtiyacı olduğunu ifade etmektedir. Fabrikalardan, barajlardan, asma köprülerden, muhteşem opera binalarından faydalanabilmek öncelikle Türkiye'nin varlığı ile mümkündür. Türkiye'nin varlığı ise maddi yapılarla değil, manevi müesseseler ile var olur, yani yaşamaya devam eder. Bunun en sağlam yolu ise milli şuurdur

(Sançar,1970,7). Şüphesiz milli şuuru aşılamanın tek yolu eğitimidir. Eğitim de milli şuuru aktarma görevi öğretmene aittir. Bu durumda milli bir eğitime ve bunun layığıyla aktaracak öğretmene ihtiyaç vardır. Milli eğitim politikasına yön veren, öğretmen yetiştiren kurumlar da devleti idare edenlerin elindedir. Sonuç olarak temeli sağlam bir nesil yetiştirmek devletin eğitim konusunda izleyeceği politikaya bağlıdır. İnsanların milli şuuru sahibi gerçek insanlar haline gelmelerinin ise ancak milli terbiye sağlanacağını belirtmektedir. Bu terbiyenin de genç yaşlardan itibaren alınması gerektiğine dikkat çeken yazar, bu büyük memleket hizmetini de yapacak, yani genç nesilleri bu yolda yetiştirecek kesimin öğretmenler olduğunu ifade etmektedir. Bu durumda, bu konuda yetkililerin üzerine düşen en mühim vazifelerden birisinin, bu işi layığıyla yapabilecek öğretmeni yetiştirmek olduğunu belirtmektedir. Yazar, bunun için de bugünkü öğretmen kadrosunu yok farz edip yeni bir öğretmen ordusu yetiştirmenin bu yolda yapılabilecek en verimli hareket olduğunu belirtmektedir. Bu durumda fikir ordumuzu yetiştirecek müesseseleri yeniden düzene sokmak, hepsinin idarecilerini ve öğreticilerini bu büyük hizmeti görebilecek kimselerden meydana getirmek ve yeni bir programa bağlamak şarttır (Sançar,1970,7). Bu şekilde çalışacak kurumların 10-15 yıl durmadan yetiştireceği genç öğretmenlerle Türkiye'nin bu hayati meselesinin çözümü yolunda atılacak en sağlam teminat olacağını ifade etmektedir.

Sançar, Türkiye'nin en önemli davasının iktisadi meseleler olduğuna inanıp bu yolda yürüyenlerin çok yanlış yolda olduğunu iddia etmektedir. İktisadi meselelerinin bir toplum için elbette mühim bir konu olduğunu, fakat hiçbir zaman en önemli mesele olmayacağını en önemli meselenin, toplumun milli varlığını koruması olduğunu ifade etmektedir. Bunun da iktisat ile değil, milli ruh, milli şuuru ve manevi olguları yaşatan kurumların ayakta kalması ile mümkün olacağını ifade etmektedir. Bunu sağlayacak olanın ise, mutlak manasıyla bir milli eğitim olacağını belirtmektedir. Yazar, milli terbiye ile yetişip milli ruh ve milli şuuru sahibi olmayan insanların, topluma ne derece faydalı olabileceklerini anlayabilmek için öyle ince ve derin araştırmalar yapmaya lüzum olmadığını belirterek Türkiye'nin yakın yıllarını şöyle bir hatırlamak ve günümüzün Türkiye'sine bakmak, milli terbiye almadan yetişmenin millet, vatan ve devlet için ne tehlikeler yaratabileceğini anlamaya yeteceğini ifade etmektedir. Gelecekte bu konuyla alakalı tehlikeleri önlemenin en

sağlam yolunun, Türkiye'ye milli şuur sahibi aydınlar yetiştirmek olduğunu ifade ederek, bunu sağlayacak olanın ise Milli ve milliyetçi bir programı olan bir maarif ile o programı hem resmi, hem de vicdani bir vazife olarak uygulayacak öğretmendir (Sançar,1970,8). Günümüz Türkiye'sinin karın doyurucu fabrikalardan önce, ruh doyurucu okullara muhtaç olduğunu, midesi gereği kadar doldurulamayan bir milletin kolay kolay yok olamayacağını ama kafası boş ve milli şuur ile milli ruhtan yoksun bir milletin kolaylıkla dağılabileceğini belirtmektedir.

3.2.3.Milli Eğitimimizde Eğitici ve Öğretici Olarak İnsan (Erol GÜNGÖR)

Öğretmen konusu çerçevesinde değerlendireceğimiz bir diğer makale 1982 yılında Milli Eğitim Kültür Dergisi'nde yayınlanan Erol Güngör'ün "Milli Eğitimimizde Eğitici ve Öğretici Olarak İnsan" adlı makalesidir.

Güngör, "Eğiticilik ve öğreticilik" kavramının sadece öğretmenlik mesleğine özgü bir kavram olmadığına dikkat çekmektedir. Bu bakımdan, öğretmenliği meslek edinenlerin asıl büyük öğretici-eğitici kitlesi içinde bir azınlık teşkil ettiğini belirtmektedir. Öğretmenin hayatımızın ancak belli bir döneminde karşımıza çıktığını, öğrendiklerimizin pek çoğunu gayri resmi yollardan yani doğrudan doğruya öğretici gaye taşımayan kaynaklardan aldığımızı ifade etmektedir. Fakat bugün eğitici ve öğretici denince bu işi meslek edinen ve o maksatla yetiştirilmiş olan kimseleri anlıyoruz. Bunun başlıca sebebinin modern çağda eğitim ve öğretimin gitgide daha çok formel bir mahiyet kazanması şeklinde açıklamaktadır. Geçmiş yüzyılların büyük ilim, sanat ve fikir adamları ve idarecilerinin bugünkü gibi mektep sıralarında yetişmiş kimseler olmadığını, çoğunun birer ustanın yanında şahsi münasebetler içinde eğitimlerini tamamladıklarını belirten yazar, bu tarz bir eğitimin diğer eğitim sistemlerine göre en tesirli ve en verimli olduğunu ifade etmektedir. Fakat şimdi modern dediğimiz tipte bir ülkede böyle bir eğitimi uygulama imkanı kalmamıştır. Özellikle modern ilmin gelişmesi sonunda teknik eğitim bile büyük ölçüde kitap bilgisine ve formel tahsile ihtiyaç göstermektedir. Ayrıca modern cemiyetin yapısı çok sayıda insanın uzun süren bir tahsilden geçirilmesini mecburi kılmıştır. Böylece günümüzde öğretmensiz eğitim adeta düşünülemez bir hale gelmiş bulunuyor (Güngör,1982,12). Nüfusun artması ve bilim alanlarının çeşitlilik göstermesi Güngör'ün söz ettiği şahsi eğitime imkan bırakmamıştır. Okullarda

verilen toplu eğitimlerin baş aktörü öğretmendir. Bir topluluğa hitap eden öğretmenin iyi yetiştirilmesi milli şuur ve kültürle donatılması hayati bir meseledir. Yeni nesillerin kaderi yetiştirilecek öğretmen kadrolarına bağlıdır. Bu nedenle temeli sağlam atmak gereklidir.

Yazar, sosyal değişimin çok az olduğu dönemlerde öğretmenin esas görevinin geleneği mümkün olduğu kadar noksansız bir şekilde muhafaza etmek ve onu yeni nesillere olduğu gibi aktarmak olduğunu belirtmektedir. Öğretmenin yaptığı iş standart eserleri takip etmek, bunları şerh ve izah etmek olduğunu bu türlü bir eğitimin de çağın ilim ve bilgi anlayışının bir sonucu olduğunu ifade etmektedir. Güngör, Türkiye'de öğretmen meselesinin ilk defa batılı veya modern tarzda öğretimin girişiyle ortaya çıktığını belirtmektedir. Batılı ve modern tarzda öğretim Cumhuriyetin kuruluşuyla başlamıştır. Bu durumu da şu şekilde izah etmektedir: "Çünkü o zamana kadar yürüyüp gelen din eğitimi ve öğretimi dışında yeni bir tahsil ve bu tahsili verecek yeni insanlar söz konusu oluyordu. Bu yüzden öğretmen yetiştirmenin başlangıcını, maarif ıslahı hareketlerinin başladığı zamana götürebiliriz (Güngör, 1982, 13). Değerlendirdiğimiz yazarların bulunduğu ortak noktalardan birisi öğretmen meselesinin Cumhuriyet'in kuruluşuyla beraber orta çıktığı konusundadır. Hacıeminoğlu, itibar meselesine değinirken, Sançar öğretmenlerin siyasete alet olduklarını vurgularken de bu sorunu Cumhuriyet'in ilk dönemlerine kadar götürmektedirler.

Yazar, İkinci Meşrutiyet ve Cumhuriyet rejimlerinin birer İnkılap rejimi olmanın yanında, ideolojik eğitime de büyük önem verdiğini belirtmektedir. Bu durumun da öğretmen zümresini iktidarın temsilcisi ve imtiyazlı sınıfı haline getirdiğini ifade etmektedir. Yeni kurulan devletler de değişen ideolojiler, getirilen yeni anlayışlar topluma ancak eğitim yoluyla iletilebilir. Cumhuriyet'in ilk yıllarına baktığımızda yapılan reform ve inkılapların büyük çoğunluğunu Eğitim unsuru teşkil etmektedir. Modern tahsilin çok yeni bir şey olduğu ülkelerde de öğretmenlerin rejimle birlikte yeni medeniyeti de temsil eden nüfuzlu, itibarlı kimseler olduğunu belirten Güngör, bu duruma örnek olarak da İttihat ve Terakki fırkasının bütün memleket çapında yerleşmesinin başlıca faktörünün öğretmenlere dayanmak suretiyle her tarafta kökleşmesini vermektedir. İttihat ve Terakkinin öğretmen unsuruna dayanarak ülkede daha fazla söz sahibi olduğu kanısı ortaya çıkmaktadır.

Yine milli mücadele döneminde girişilen teşkilatlanma faaliyetlerinin de daha önce ittihatçılar tarafından temelleri atılan ve esas unsuru öğretmen olan taşra teşkilatına dayandığını ifade etmektedir. Yazarın bu sözlerinden belli olduğu üzere öğretmen unsuru her devirde çok önemli bir anlam ve değere sahip olmuştur. Fakat çoğu zaman öğretmen unsuru gölgesinde birçok yanlış yapıldığı da görülmektedir. Güçlü bir etken olan Öğretmen unsuru halkın üzerindeki tesiri bilindiğinden çoğu zaman çıkar gruplarının malzemesi olduğu yazarın bu açıklamalarından da belli olmaktadır.

Türklerin her iki inkılabının da ana temasının milliyetçilik olduğunu vurgulayan Güngör, Milliyetçiliğin, bir ülkedeki insanlar arasında milliyet esasına dayanan bir birlik ve dayanışma şuurunu yaratmayı amaç edindiğini belirtmektedir. Bu nedenle de milliyeti teşkil eden kültür unsurlarının, milletin bütün fertlerine yayılması gerektiğini, bir başka deyişle, milletin milli kültür istikametinde bir öğrenimden geçirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu görevi yerine getirecek olanların da öğretmenler olduğuna dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin sadece inkılabın ideolojisini yaymakla kalmadığını, aynı zamanda inkılap rejiminin de sadık birer bekçisi olduğunu ifade eden yazar, milliyetçiliğin çeşitli yer ve zamanlarda değişik muhtevalar kazanan bir ideoloji olduğunu belirtmektedir. Bu bakımdan İkinci Meşrutiyetin, ilk Cumhuriyetin ve nihayet demokrasi devrinin öğretmenlerinde milliyetçilik anlayışı birbirinden oldukça farklı olmuştur (Güngör,1982,14). Akademisyenlerimizin üzerinde önemle durduğu en önemli nokta; milli eğitim konusudur. Milli eğitim aracılığıyla milli kültür, bireylere milli bilinci aşılacaktır. Güngör, Cumhuriyet döneminde Tevhidi Tedrisat Kanunu ile öğretimin tamamıyla devlet kontrolüne geçtiği böylece öğretmen zümresine devletin resmi ideolojisini verme imkanının doğduğunu belirtmektedir. Cumhuriyet dönemindeki milliyetçilik, bütün millet fertlerinin kısa zamanda okuma-yazma öğrenerek ortak kaynaklardan beslenmesini gerektiriyordu. Fakat bu arada işin içinde başka bir fikir daha karışarak milli eğitim faaliyetlerinin özellikle ilk tahsil seviyesinde yoğunlaşmasını hızlandırdı (Güngör,1982,14). Yazar, Bu fikrin iktisaden geri kalmış pek çok ülkenin uzun zaman kapıldığı ve bazılarının hala kurtulamadığı bir heyecan olduğunu belirtmektedir. Yaygın bir ilk tahsilin kalkınma için şart olduğunu belirten yazar, bir memleketteki okuma-yazma kampanyalarının diğer bir adının da cehaletle mücadele

kampanyası olduğunu belirtmektedir. Bu kalkınma şeklinin başında da ilkokul öğretmeni bulunduğu için eğitim sistemimizin çok uzun yıllar boyunca genel tahsil seferberliğinin bir aracı olarak çalıştığını ifade etmektedir. "İlkokul öğretmeni" yetiştirme fikrinin tutku halini aldığı bir devirde köy enstitüleri denilen okulların açıldığını görmekteyiz.

Güngör, Köy Enstitüleri'nin ülkemizde eğitim-öğretim, öğretmen ve kalkınma anlayışı bakımından tipik bir uygulama olduğundan zamanın iktidarının bu okullara büyük bir ümit bağladığını ifade etmektedir. Bu durumu da şu şekilde açıklamaktadır: Çünkü buralardan yetişen çocukların köylere giderek inkılabı sadece sözle değil, gerçek bir kalkınma ile kökleştirecekleri düşünülüyordu (Güngör,1982,14). Yazarın bu ifadelerinden anlaşılacağı üzere Köy Enstitülerini tasvip etmemektedir. Genel olarak baktığımızda milliyetçi düşünceye sahip yazarlarının büyük çoğunluğu Köy Enstitüleri ile ilgili bir endişe taşımaktadır. Yazar, Türkiye'de okullaşmanın büyük bir hız kazandığı demokrasi döneminde bir yandan mevcut öğretmen okullarının kapasitesi arttırıldığını, bir yandan yeni okullar açılarak artan öğretmen ihtiyacı karşılanmaya çalışıldığını belirtmektedir. Fakat öğrenci sayısındaki artış ile öğretmen sayısındaki artış aynı oranlarda olmadığından, ortaya çıkan dengesizlik durumunun eğitimi büyük bir çıkmaza soktuğunu ifade etmektedir. Öğretmen okulları mezunlarının kalitesinin düşmesi ve öğretmen açığının kapatılması için meslekten olmayan kimselerin istihdam edilmelerini bu duruma örnek vermektedir. Günümüze baktığımızda bu durumun şekil değiştirdiği görülmektedir. Geçmişte öğretmen yetersizliğinden işinin ehli olmayan insanlar öğretmenlik mesleğini icra ederken günümüzde Öğretmenlik eğitimi almış binlerce kişi görev almak için beklemektedir. Güngör, öğretmen meselesinin özellikle iki açıdan büyük bir dert olduğunu belirtmektedir. Bunlardan ilkinin iktisadi, diğerinin ise zihniyet meselesi olduğunu ifade etmektedir. İktisadi meselenin öğretmenlik mesleğini itibarsız kılan ve öğretmenin karnını doyuramaz hale getiren bir büyük değişme ile ortaya çıktığını belirtmektedir. Türkiye'nin kalkınma hareketine geçmeden önce devletten maaş alanların oldukça refah içinde yaşayan bir zümreyi teşkil ettiğini ve öğretmenlerinde bu zümrenin arasında olduğunu vurgulamaktadır. Ancak sabit gelirlilerin ağırlaşan hayat şartlarıyla baş edemediği iktisadi değişme çağında öğretmenlerin gitgide sefilleşen memur kitlesinin başında yer aldığını

belirten yazar, bu sefaletin öğretmenlik mesleğini cazip olmaktan çıkardığını bu yüzden de genellikle başka mesleklere ait tahsile imkan bulunmayanların öğretmenliğe yönelmelerine yol açtığını belirtmektedir. Hacıeminoğlu'da makalesinde hemen hemen bu sözlerin aynısı ile bu konudan yakınmaktadır. Öğretmenliğe itibarının iade edilmesinin devletin iktisadi iyileştirmeler yapmasından geçtiği aşikârdır. Yazar, Cemiyetin değer sisteminde tahsil ve öğretmenin çok yüksek bir yer işgal ettiğini, fiilen yaşanan hayatta ise bunların hiç bir değer ifade etmeyişinin bir takım istenmeyen sonuçlar doğurduğunu belirtmektedir. Türkiye'yi baştanbasa kaplamış olan anarşi ve terör atmosferin de öğretmen zümresinden hayli insanın çeşitli derecelerde karışmış olmalarının başlıca sebebinin bu olduğunu ifade etmektedir.

Güngör, ikinci mesele olan zihniyet meselesinin, Türkiye'yi idare eden elitlerin eğitim ve kalkınma anlayışlarıyla ilgili olduğunu belirtmektedir. Bu meselenin birinciden daha önemli olduğunun altını çizen yazar, bütün problemin, Türkiye'nin kalkınmasında neye ve kimlere öncelik verileceği noktasındaki anlayış farkından kaynaklandığını ifade etmektedir. Yazar, Türkiye'nin az gelişmiş bir ülke olduğunu, dolayısıyla elindeki kaynakların da sınırlı olduğunu ve bu sınırlı kaynakları en verimli yerlere yatırabilmek için bir tercih sıralaması yapmak zorunda olduğunu belirtmektedir. Bu tercihin şimdiye kadar hep genel tahsil lehinde yapıldığını, yani herkesin ilkokuldan geçmesi ve okur-yazar oranının yüzde yüz çıkarılmasıyla ülkenin kalkınacağına zannedildiğini belirtmektedir. Bu düşüncenin gereği de öğrenciye öncelik verilmesini, öğretmen meselesinin geri planda bırakıldığını ifade etmektedir. Okuma yazma seferberliği Cumhuriyetin ilanı ile başlamıştır. İlerleyen dönemlerde okuma yazma konusunda çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Elbette bir ülkenin okur-yazar oranının yüksek olması sevindirici bir durumdur. Fakat öğrenim okuma yazma bilgisinden ibaret değildir. Güngör'ünde belirttiği üzere okuma yazma seferberliği diğer eğitim konularını arka planda bırakmıştır. Hedef edinilen eğitimi verebilmek için iyi yetişmiş insan gücüne ihtiyaç yoktur. Fakat ilk eğitim bu anlayış sahiplerinin düşünmediği kadar önemli bir iştir ve bu önemi dolayısıyla bütün ileri ülkelerde ilkokullara öğretmen yetiştiren okullarda üniversite dengi bir eğitim yapılırdı (Güngör,1982,16). Yazarın makalesini ele aldığı dönem okullarda görev yapan ilköğretim öğretmenlerinin çoğu öğretmen

okullarından mezun öğretmenlerdir. 1980'li yıllarda iki yıllık meslek okullarında eğitim başladıysa da ilköğretime öğretmen yetiştiren fakülteler mevcut değildir. Öğrencilere verilen ilk tahsil en önemli öğrenim kademelerdendir. Bir bakıma tohumun toprağa ekilme dönemidir. Tohumun filiz verip vermeyeceği ekilme dönemi ve şekliyle ilgilidir. Bu nedenle yazarında üzerinde hassasiyetle durduğu gibi İlköğretime öğretmen yetiştirme meselesi hassasiyetle ele alınması gereken bir meseledir. Yazar, ilkokul öğretmeninün üniversite tahsili görmesinin, ilkokul çocuğuna yüksek seviye de bilgiler verebilmesi için olmadığını, tersine, ortada öğretmenden çok bir eğitim meselesi olduğunu ve eğitimin bilgi aktarmaktan çok daha önemli ve zor bir iş olduğunu belirtmektedir. Güngör'ün burada söz ettiği eğitim günümüzde eğitim fakültelerinde görülen eğitim psikolojisi, öğrenme psikolojisi, Gelişim Psikolojisi gibi dersleri kapsayan Eğitim Bilimleridir. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, gelişmiş ülkeleri örnek almak adına öncelikli iş olarak toplumun okuma yazma oranını arttırma yoluna gitti. Toplumun okur-yazarlık oranına arttırmak adına çeşitli düzenlemelere gidildi. Bu düşünce doğrultusunda farkında olmadan öğretmenlik meselesi geri plana itildi. Eğitim seviyesi yükseltilmeye çalışılırken nitelikli öğretmen yetiştirme konusundan ödün verildiği görülmektedir.

Güngör, Türkiye'deki maarif sisteminin öğretmeni hem maddi imkanlardan hem de gerekli ölçüde bilgi ve görgüden mahrum bırakarak onu iki türlü yoksulluğa ittiğini belirtmektedir. Son yıllarda bir siyasi iktidarın ideolojik maksatlarla binlerce kişiyi üç ay içinde hızla öğretmen yapıp lise ve ortaokullara göndermesi mevcut derdi tam bir felaket haline döndürdüğünü ifade etmektedir. Yazar, hangi seviyede olursa olsun, öğretimin niteliğine baktığımız zaman eskiye oranla hiç de önemli bir yol olmadığını ifade etmektedir. Bu durumu da şu şekilde izah etmektedir. Medresenin asıl kusuru yaratıcı bilgiye kapalı kalması, kitabı veya hocayı değişmez otorite diye kabul etmesiydi. Bugün öğretmenlerimizin, kendi yetişmelerinin kaçınılmaz bir sonucu olarak, aynı kısırlık içinde bulduklarını görüyoruz. Bu kısırlık daha işin başında bir metot hatasından doğuyor (Güngör,1982,17). Öğretmeninün vazifesinin öğrencideki kabiliyeti ortaya çıkarmak ve onun işlenmesine yardımcı olmak olduğunu belirten yazar, bunu yapabilmek için de öğretmenin kabiliyetli ve yaratıcı olmasının şart olduğunu vurgulamaktadır. Güngör'ün bu düşüncesi ile günümüzdeki yapılandırmacı eğitim sisteminin paralellik

gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu nedenle de öğretmen yetiştirirken belli bilgileri öğrenip aktaracak adamlar yetiştirilmesi hedef alınınca, yaratıcı kabiliyetlerin büyük ölçüde öldürüldüğünü belirtmektedir. Öğretmenin kendinde olmayan bir şeyi başkasına veremeyeceğini, öğretmenin tahsili süresince bilgiyi şahsen araştırıp ortaya çıkarmanın ne demek olduğunu öğrenmemişse, öğrenci karşısında sadece spikerlik hizmeti yapabileceğini ifade etmektedir.

Öğretmenin bu fonksiyonuna hiç dikkat edilmemesi yüzünden de meslek içi eğitimin tamamıyla ihmal edildiğine dikkat çekmektedir. Günümüzde yapılan meslek içi eğitim seminerlerinin de zaman ve para kaybından ibaret olduğunu söyleyebiliriz. Bu eğitim seminerleri amacına uygun yapıp denetlemediğinden herhangi bir verim alınamamaktadır. Güngör, Bir öğretmenin okulu bitirip mesleğe atıldıktan sonra kendi alanı konusunda meydana gelen değişimleri ve yenilikleri hiç bir suretle takip etmediğini, etse dahi bu onun şahsi ve ferdi gayretine bağlı bir iş olduğunu belirtmektedir. Öğretmeni, yeni kalmaya ve başkalarını da hep uyanık ve taze tutmaya yarayacak ne bir teşvik ne de kontrol mekanizması mevcut olmadığının altını çizmektedir. Öğretmenin kendini geliştirmesi her çağda kendisine bağlı olmuştur. Öğrenmek, gelişmek istemeyen hiçbir fert bir kontrol mekanizması olsa bile bir gelişme göstermeyecektir. Yazar, öğretmenin eğitim sisteminin bir parçası olduğuna göre, ancak sistemin bütünü içinde bir yeri ve yönü olduğunu bu yüzden de öğretmeni değerlendirirken onun bağlı bulunduğu sisteme ait standartları ve değerleri göz önünde tutmak gerektiğini belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında, acaba Türkiye'de milli eğitimin temel prensipleri ve hedefleri nelerdir? Bizim ülkemizde öğretmenin ülke çocuklarına neleri, hangi önem sırasına göre vermesi beklenmektedir? Nasıl bir insan tipinin veya tiplerinin yetişmesini istiyoruz? Bu insan tipi bizim hangi hedeflere ulaşmamızda yardımcı olacaktır? (Güngör,1982,18). Yazarın sorduğu bu sorulara cevap verildiği bir sistem oluşturulursa eğitim sisteminde bir şeyler yoluna girecektir

Bu sorulara açıkça bir cevap verebilecek bir sistemimizin olmadığını belirten yazar, eski eğitimin belli değerleri olduğunu, değer sistemi bakımından istikrarlı bir cemiyeti temsil ettiğini belirtmektedir. Türkiye'de ise yıllardan beri eğitim sisteminin devamlı değişim halinde olduğunu ifade etmektedir. Türk eğitim sistemi Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze değin bir sistem arayışı içerisinde. Aynı

dönem içinde bile sistemin defalarca değişiklik gösterdiği görülmektedir. Bu değişiklikler çoğu zaman taban tabana zıt değişiklikler olmuştur. Cumhuriyet döneminde klasik değerlerden vazgeçildiğini, fakat yeni sistemin hangi esaslara dayanacağı bir türlü belirlenmediğinin altını çizmektedir. Medrese eğitiminin terk edildiğini fakat o eğitimin sadece muhtevası ve dayandığı otoriteler değiştiğini belirtmektedir. "Fakat muhakkak ki burada en tartışmalı konu "milli eğitim" kavramının ifade ettiği değerlerin neler olduğudur. Bu tabir kullanıldığına göre Türk milleti için düşünülen bir eğitim söz konusudur (Güngör,1982,18). Yazar, Bu durumda Türk milletine verilen eğitimle onun milli değerlerinin mi geliştirileceği, yoksa ona yeni bir değer sistemi mi aşılacağı, noktalarının açıklığa kavuşmaması yüzünden milli eğitimin sık sık hükümet politikalarına göre yön değiştirdiğini belirtmektedir. Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze değin eğitim politikaları başa geçen hükümete bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Mevcut hükümet dahi bulunduğu iktidarda bulunduğu süre içerisinde defalarca radikal değişikliklere imza atabilmektedir. Güngör, Bir ülkede milli eğitim esaslarının bir devlet politikası halinde tespit edilmedikçe, öğretmenin karanlık orman içinde yol bulmaya çalışan bir insan olmaktan kurtulamayacağını ifade etmektedir.

3.2.4.Öğretmen Yetiştirme Meselesi ve Öğretmen Yetiştiren Kurumlar Konusunda Bir Kaç Teklif (Hüseyin AKYÜZ)

Araştırmada eğitim konusunda birçok makalesine rastladığımız çalışmamızda da birkaç makalesine yer verdiğimiz Hüseyin Akyüz'ün "Öğretmen" teması başlığımızda da bir makalesine yer verdik. Akyüz'ün makalesi, 1983 yılında Milli Eğitim Kültür dergisinde "Öğretmen Yetiştirme Meselesi ve Öğretmen Yetiştiren Kurumlar Konusunda Bir Kaç Teklif" adıyla yayınlanmıştır. Akyüz, makalesinde Milli Eğitim Sisteminde öğretmen yetiştirme meselesi ve öğretmen yetiştiren kurumlara önerilerde bulunmaktadır.

Akyüz, yazısında Milli eğitim teşkilatı ile ilgili icraatlara değinmeyeceğini ifade edip YÖK ve onun çevresinde teşekkül ettirilerek yürütülen faaliyetlerin, Türk eğitim sisteminin yapısına yöneltmiş reformcu bir özellik taşımadığını ve bu faaliyetlerin arkasında güçlü bir eğitim anlayışının da bulunmadığını belirtmektedir. Yazar, bu önemli çalışmaların tümünü bir insan yetiştirme zeminine oturtulur, güçlü

tekliflerle beslenerek bir "insan tipi yetiştirme" amacına yöneltilibilirse insanımız ve toplumumuz için faydalı bir eğitim reformu olacağını ifade etmektedir. Fakat bu durumun gerçekleştirilemeyeceğini savunan Akyüz, "az zamanda az masrafla çok eleman yetiştirmek" eğitim sistemimizin bir ilkesi olarak kabul edilirse eski devrin bir çok yanlış uygulamalarının tekrar gündeme getirilmesinin söz konusu olduğunu belirtmektedir. Güngör'ün 1982 yılında kaleme aldığı makalesinde de bu duruma dikkat çekmektedir. Yıllardan beri Türk eğitim sisteminin en büyük sorunlarından birisinin kalitesizlik olduğunu ve bu sorunun hala devam ettiğinin altını çizmektedir. Türk eğitim sisteminin özüne yönelik bu olumsuz durumlara rağmen, son icraatlarla birçok yeni fakat şekli unsur öne sürülmektedir. Her öz bir şekil içerisinde değer kazanır (Akyüz,1983,6). düşüncesinden hareketle, meselenin üzerinde kısaca durmakta fayda olduğunu ifade etmektedir. Akyüz, 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanununun önemli bir yanının, yıllardan beri bazı küçük farklarla birbirlerinden ayrılan ve ayrı ayrı eğitim ve araştırma üniteleri şeklinde teşkilatlanan bütün kurumları eş statülerle bir sistem içerisinde toplaması ve merkezi bir idare ağına dahil etmesi olduğunu belirtmektedir. Kanunun diğer önemli bir özelliğinin de öğretmen yetiştiren çeşitli isim ve seviyedeki okulların, "eğitim fakültesi" adı altında birleştirilerek, üniversite bünyesine sokulması olduğunu belirtmektedir. Önceki yıllarda öğretmenlerin, çok çeşitli kaynaklardan yetiştirildiğini belirten Yazar, Bu durumun öğretmenler arasında birçok yersiz ve temelsiz tartışma ve sürtüşmelere sebep olduğunu ifade etmektedir. YÖK kanununda yapılan son uygulama ile eğitim ve öğretim hayatında yıllardır çözülemeyen bir sorun olan öğretmen yetiştiren kaynakların farklı oluşu ortadan kalkmış olduğunu belirtmektedir. Akyüz, şekil bakımından da olsa, bütün öğretmenlerin aynı kaynaktan ve eşit statülerle mezun olmalarının eğitim ve öğretim hayatı açısından çok sevindirici bir olay olduğunu belirtmektedir. Akyüz'ün bu sözünden tek tip öğretmen yetiştirmenin öğrenciler arasındaki farklılıkları da ortadan kalkacağı düşüncesi çıkmaktadır. Farklı eğitim ve öğretimden geçen öğretmenler aldıkları öğrenimle farklı tipte öğrenci yetiştireceklerdir. Bu durum da toplumda kültür karmaşası meydana getirecektir.

Sanayileşmiş birçok Batı ülkesinde öteden beri öğretmen yetiştiren kurumlar arasında büyük bir farklılık bulunmadığına dikkat çeken yazar, İlkokuldan üniversiteye kadar bütün öğretim kurumlarının öğretmen, eğitici ve idarecilerin

yüksek okul veya fakülteden mezun olduğunu ifade etmektedir. Ülkemizde de buna benzer bir faaliyet için ilk adım atılmış olmasının, kayda değer bir olay olduğunun altını çizen Akyüz, eğitim sistemimizdeki bu başlangıcın, gerçek bir kaliteye yönelmenin başlangıcını oluşturduğu takdirde "1940'lardan beri eğitim hayatımıza musallat olan "az zaman da az masrafla eleman yetiştirmek" anlayışı 1970'lerdeki "kalite değil kantite" zihniyeti ve "mektupla öğretim" uygulamasının açıkça reddedildiği önemli bir eğitim ve öğretim gelişmesi olacağını belirtmektedir (Akyüz,1983,7). Zaman ilerledikçe fakülteden mezun olan kişi sayısı artmasına rağmen nitelik bakımından düşüş yaşandığı görülmektedir. İlmi derinliği olan bu faaliyetin açık yükseköğretim uygulamasının tekrar gündeme getirilmesiyle geri plana itilmiş olduğunu belirten yazar, bu uygulamanın önemli bir fırsat olduğunu ve mutlaka ileriye götürülmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Öğretim hayatımızda mutlaka "kaliteli" ve "işe yarar insan" ve en önemlisi "elitler yetiştirmek" temel bir ölçü olarak kabul edilmelidir. Bunlar yapılamadığı ve insan yetiştirme davasının özüne nüfuz edilemediği müddetçe, yapılmış ve yapılması düşünülen bütün çalışmalar satıhta kalmaya ve başarısız olmaya mahkûmdur (Akyüz,1983,7). Yazar, Eğitim tarihimizin bu tür temelsiz ve başarısız denemelerle dolu olduğunu belirterek bir an önce şuurlu, kapsamlı ve sistemli bir şekilde çağın ve ilmi gelişmelerin gereğine uyularak iş bilir-uzman-elit yetiştirilmesi işine başlanması gerektiğini ifade etmektedir. Akyüz, tarif edilen bu insanın tipinin yetiştirilmesinde, öncelikli olarak ele alınması gereken eğitim kesiminin öğretmen yetiştiren kurumlar ve meslekte de öğretmenlik mesleği olduğunu belirtmektedir. Akyüz, yazısında, Öğretmen yetiştiren kurumların kaliteye dayalı bir biçime kavuşturulmasında gerekli gördüğü teklifleri açıklamaktadır. Öğretmen yetiştiren kurumlardan ilk olarak; "Kreş ve Ana Okullarına Öğretmen Yetiştirilmesi" konusuna değinmektedir.

Akyüz, Türkiye'de son elli yıl içerisinde sanayi sektöründe, tarım alanında, ticaret hayatında ve çeşitli hizmetlerde önemli bazı değişme ve gelişmeler olduğunu belirterek, bu farklılaşma hareketlerinin, Türk toplum yapısının özünde bulunan dinamik unsurlarla birleşince, ortaya çok ağır ve etkileyici toplumsal, ekonomik, idari ve demografik problemlerin çıkmasına sebep olduğunu ifade etmektedir. Türkiye'de ekonomik, kültürel ve ahlaki farklılaşmalardaki aşırılığı frenleyecek ve toplumsal bütünleşmeyi sağlayacak bir eğitim anlayış ve sistemi geliştirilemediğine

dikkat çeken Akyüz, toplumumuzun büyük bir kısmının, özellikle köy ve şehir kesimlerinin gelir seviyesi normalin altında bulunan aileleri, normal gelişme seyrinin aksine, sıhhsiz bir değişme ve başkalaşmanın etkisinde olduğunu belirtmektedir. Bu durumda eğitime çok büyük görevler düştüğünü ifade eden yazar, eğitimin toplumsal bütünleşmeyi temin edecek kültürel şartları hazırlamak mecburiyetinde olduğunu belirtmektedir. Toplumsal bütünleşme ortak bir eğitim müfredatı ve milli kültür ile mümkündür. Eğitim sisteminin bu durum karşısında önlem almadığı takdirde tehlikenin boyutlarının daha da büyüyerek önüne geçilmez bir hal alacağını altını çizmektedir.

Akyüz, toplumumuzdaki bu değişmelerden en fazla etkilenen "sosyal kurumların" başında, Türk toplumunun temeli olan aile kurumunun geldiğini belirtmektedir. Ülkemizde son elli yıl içerisinde, Türk ailesinin yapı ve bazı görevlerinde önemli derecede farklılaşmalar meydana geldiğini belirten yazar, Aile kurumunun yapı bakımından değişmeye uğradığını, babanın otoritesine dayanan aile tipinden, yetki ve sorumlulukların ortaklaşa paylaşıldığı "çekirdek aile"ye doğru bir gidişatın olduğunu belirtmektedir. Aile kurumunun yapısındaki bu değişikliklere paralel olarak, onun görev ve fonksiyonlarında da farklılıklar gözlemlendiğini belirtmektedir. "İster şehir ve isterse köy olsun, bundan bir müddet öncesine kadar aile çok önemli bir eğitim kurumuydu. Fakat bugün aileler bu asli görevlerini yerine getirmekte güçlük çekiyorlar. Hâlbuki aile eğitimi, insanlığın en lekesiz, en pürüzsüz, en saf ve en tabii faaliyetlerinden biridir (Akyüz,1983,9). Aile kurumunda bilgisizlikten kaynaklanan hatalar bulunsa da, ailenin çocuğunu yetiştirirken kasıtlı olarak kötülüğe itmeyeceğini belirten yazar, Baba ocağının bu temel anlayışla en iyi eğitim ortamı olduğunu ifade etmektedir. Ailelerin, sahip oldukları gelenek ve bilgiler ile toplumun aileden beklediği davranış kalıplarını aştığını, bunu yaparken de hem ailenin hem de toplumun devamını sağladıklarını belirtmektedir. Geleneksel aile yapısının 1990'ların başına kadar bir nebze korunduğu görülmektedir. Günümüzde geleneksel aile yapısı bir yana çekirdek aile yapısında bile sıkıntıların yaşandığı görülmektedir. Toplumsal çözülme aile yapılarının bozulmasıyla baş göstermeye başlamıştır. Aile kavramını yitirdikten sonra kendilerinden önceki kuşaklarla aralarında kültür çatışması doğmuştur.

Yazar, sanayileşmiş bir çok Batı Avrupa ülkesinin, şu anda Türkiye'nin çok önemli bir sosyal ve pedagojik problemi haline gelen, okul öncesi eğitimi, yüz yılımızın başlarında gündeme getirdiğini ve şimdi milli yapılarına uygun bir okul öncesi eğitim sistemine kavuştuklarını belirtmektedir. Akyüz'ün otuz yıl öncesinde üzerinde önemle durduğu okul öncesi eğitimi aradan geçen bunca zamana rağmen hala eğitim sisteminde zorunlu bir yer teşkil etmemektedir. Okul öncesi eğitimi almış çocukların ilkokul çağında gösterdikleri başarı göz önünde bulundurulduğunda çok önemli olduğu görülmektedir. Gelişmiş birçok toplumda Okul Öncesi mecburi eğitim kademesi iken ülkemizde hala keyfi bir uygulamadır. Akyüz, Kreş ve anaokullarının, ülkenin ihtiyaçlarını karşılayacak kapasite ve seviyeye getirilmeden önce, devletin yapacağı ilk işin, bu eğitim kurumlarının öğretmen ve idarecilerinin yetiştirmek için ciddi bir planlama yapmak olduğuna dikkat çekmektedir. Yazar, Anaokullarına öğretmen olacak kişilerin yükseköğretime dayalı bir eğitimden geçirilmeleri gerektiğini, bunun için de lise öğretiminin üzerine, iki yıllık bir meslek eğitimi yeterli olacağını ifade etmektedir. Bahsedilen bu kuruma sadece kız öğrencilerinin alınarak yoğun bir öğretim programının uygulanması gerekliliğine değinmektedir. Akyüz, Öğretmen yetiştiren kurumlara alınan öğrencilerin, üniversite imtihanlarından başka bir de mülakata tabi tutulmaları gerektiğini belirtmektedir. "Türkiye'nin ihtiyaçları bu konuda kesik bir ölçü olarak göz önüne alınmalıdır. Bundan dolayı hiç bir meselenin tesadüfe bırakılmaya tahammülü yoktur. Her şey planlı ve programlı bir şekilde yapılmalıdır. Unutmamak gerekir ki, okul öncesi eğitimi, her türlü kaygıdan uzak, pürüzsüz, saf ve temiz bir eğitim ocağının, yani aile eğitiminin yerini alacaktır (Akyüz,1983,11). Bu nedenle Ana okullarına öğretmen yetiştirirken hassas davranılması gerektiğinin altını çizen Akyüz, Kreş ve ana okullarına öğretmen yetiştiren kurumların öğretim muhtevalarının şu bilgileri ihtiva etmesi gerektiği belirtmektedir:

1. Türk toplumunun temel değerlerinin öğrencilere aşılmasını temin eden muhteva;
 - a) Türk dili, edebiyatı ve kültürü
 - b) Genel Türk Tarihi, Türk düşünce tarihi ve Türk-İslam ilim ve medeniyeti tarihi,
 - c) Türkiye coğrafyası

d) Genel sosyoloji ve yurttaşlıkla ilgili bilgiler.

2. Öğretmenlik formasyonunu temin eden pedagojik muhteva;

a) Gelişim Psikolojisi

b) Genel Psikoloji

c) Türk ve Batı eğitimi tarihi

d) Eğitim ve öğretim bilimine giriş

e) Ruh sağlığı ve rehberlik

f) Eğitim Psikolojisi

g) Eğitim Sosyolojisi

h) Eğitim İdaresi

3. Alanın Öğretimi ve Uygulamalar

a) Anaokulu çocuklarına el işleri, müzik, resim, beden eğitimi, aritmetik ve basit okuma yazma ile ilgili bilgilerin verilmesini temin eden muhteva

b) Biçki-dikiş ve çeşitli oyuncakların imal edilmesinin öğretilmesi

c) Çocuk bakımı ve gelişimi

d) Genel sağlık bilgileri ve çocuk hastalıkları

e) Kreş ve anaokullarında yapılan uygulamalar (Akyüz,1983,11).

Akyüz'ün önerdiği eğitim muhtevasına baktığımızda önceliği Türklüğün her anlamda iyi öğrenmekle işe başlanması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Türk kültürünün, dilinin, tarihinin coğrafyasının eğitimde ilk basamak olması daha sonrasında eğitim formasyonu ve alan bilgilerinin verilmesi gerektiği muhtevadan çıkan sonuçtur.

Bu okulda sürdürülen iki yıllık öğretimi ve uygulamaları başarı ile tamamlayan genç kızlara, "Kreş bakımı ve Ana Okulu Öğretmenliği" diploması verilmesi gerektiğini ifade eden Akyüz, Anaokulu öğretmenliğinin çekici hale getirilmesi için de aynı seviyedeki diğer mesleklerden daha kazançlı hale gelmesi

gerektiğinin altını çizmektedir. Ayrıca bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerle, diğer öğretim kademelerinde çalışan öğretmenler arasında maaş ve ücret bakımından çok büyük farklar olmaması gerektiğini savunmaktadır. Günümüzde okul öncesi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin arasında ücret bakımından hiçbir fark yoktur. Eğitim seviyeleri de diğer öğretmen kademeleriyle eş değerdedir. Kreş ve anaokulu öğretmenlerinin yetiştirilmeleri için yeni bina ve ayrı okullara ihtiyaç olmadığını belirten yazar, Eğitim fakültelerine bağlı olarak öğretim yapan Eğitim Yüksek Okullarının, bu iş için kullanılabileceğini ifade etmektedir. Böylelikle, Eğitim Yüksek Okulu içerisinde, kreş ve anaokullarına öğretmen yetiştiren bir öğretim birimi meydana getirilerek yeni bir öğretim kurumu oluşturmaktan daha kolay ve daha masrafsız olacağını belirtmektedir. Bu durumda ilkokulun birinci devresinin öğretmenlerinin yetiştirilmesi meselesiyle, kreş ve anaokulu öğretmenlerinin yetiştirilmesi meselesi beraberce ele alınmış olacaktır. Akyüz, Eğitim Yüksek Okulunun adının, Ana ve İlk Öğretmen Okulu şeklinde değiştirilmesinin daha faydalı olacağını savunmaktadır. Fakat iki kurumun bir arada bulunmasının birbirine karıştırılmaması gerektiğine dikkat çekerek iki kurumun öğretim programları arasında önemli derecede farklar bulunduğunu belirtmektedir.

Kreş ve Ana Okullarına Öğretmen Yetiştirilmesi konusunda tekliflerini sunan Akyüz, ardından İlkokulun Birinci Devresine (1.2. ve 3. sınıflara) Öğretmen Yetiştirilmesi Meselesi konusuna da değinmektedir. Yazar, Türkiye'de ilkokul öğretmenlerinin, 1848'den 1975 yılına kadar tam 127 yıl, öğretmen okulu, köy öğretmen okulu, eğitim kursu ve ilk öğretmen gibi okullarda yetiştirildiğini belirtmektedir. Kemal Efendinin 1848'de öğretime açtığı öğretmen okulu, 1975'te kapatıldıktan sonra, 1976 yılında bazı liseler iki yıllık eğitim enstitülerine dönüştürülerek, temel eğitim okullarına buralardan öğretmen yetiştirilmesi düşünülmüştür. Fakat bu okul henüz kendisini eğitim camiasına kabul ettirmiş değildir (Akyüz,1983,13). Yazar, bu kurumların ölü doğmuş bir kurum olduğunu belirterek Temel eğitim okullarına öğretmen yetiştireceği öne sürülen bu okulun mezunlarının, köy ilkokullarına tayin edildiğini ifade etmektedir. Bu durumdan da anlaşılacağı üzere ilkokul çocuklarının eğitim ve öğretimi problemlerini ele alan bir kurum ve bu okulların eğitimcilerini yetiştiren bir öğretmen okulunun olmadığına dikkat çekmektedir.

Türk eğitim sisteminde ele alınacak konuların başında ilkokulun birinci devresine öğretmen yetiştirilme meselesinin geldiğini belirten Akyüz, Kreşlerdeki bakımı anaokulu, onu da ilkokulun birinci devresine verilecek olan eğitimin izlemesi gerektiğini ifade etmektedir. Bunun nedeni olarak da bu devreleri kapsayan eğitimin, benzer gelişim kademelerine hitap ettiğinden, birbirleriyle çok sıkı ilişkileri olduğunu belirtmektedir. Bu özelliğinden dolayı, özel bir itina göstermek gerektiğinin altını çizmektedir. Yazar, İlkokul birinci devresinin öğretmenlerinin, her şeyden önce, gelişim psikolojisini, özellikle de çocukluk devresinin çeşitli yönlerini çok geniş ve derin bir şekilde öğrenmek zorunda olduklarının altını önemle çizmektedir. Akyüz'ün olması gerektiği dediği öğretim programının günümüzde eğitim fakültelerinde uygulandığı görülmektedir. Ayrıca, özel öğretim ders ve uygulamalarıyla beslenen bir öğretmenlik formasyon programının, öğretmen adayını, işinin ehli bir meslek mensubu haline getireceğini savunmaktadır. Öğretim kurumlarının bir çok maddi imkana sahip olduğunu ifade eden Akyüz, amacı, öğretim muhtevası ve öğretim kadrosu ciddi bir elemeye tabi tutulduğu takdirde, bu öğretim kurumlarının ilkokulun birinci devresinin öğretmenlerini yetiştiren bir okul haline gelebileceğini belirtmektedir. Okulun adının da çok önemli olduğunu belirten yazar, köklü bir geleneği olması, eğitim personelinin şu anda en kalabalık kesimini oluşturması ve eğitim ordusunun çilekeş mensuplarını yetiştirmesi bakımından, ilk öğretmen Okulunun adı bu kurumlara verilebilir. Böylece köklü bir geleneğin yaşatılması da sağlanmış olur (Akyüz,1983,12). Yazar, İlk öğretmen okullarının amacının, kesin bir şekilde tayin ve tespit edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere de uygun öğretim muhteva ve kadrosu seçilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yani, amaç muhteva ve metotlar arasında çok güçlü bir uyumun sağlanmasının şart olduğunu vurgulamaktadır. Akyüz, İlk öğretmen Okullarının öğretim muhtevasının ana hatlarını şu şekilde özetlemektedir:

- 1) Genel kültür dersleri,
- 2) Fen ve tabiat bilgileri,
- 3) El maharetlerine dayalı ders ve bilgiler,
- 4) Oyun, spor ve bunlar benzer dersler,

- 5) Öğretmenlik formasyonu ile ilgili dersler,
- a. Genel pedagojik formasyon dersleri,
 - b. Özel öğretimi, yani alanın öğretimi ile ilgili dersler,
 - c. Okullarda yapılan ders uygulamaları ile ilgili çalışmalar (Akyüz, 1983,13).

İlk öğretmen okullarının muhtevasının bu şekilde olması gerektiğini belirten Akyüz, Anaokulu muhtevasının da olduğu gibi muhteva içeriğinin başlangıcında Türklük ile ilgili derslere yer vermektedir. Türklük bilincinin eğitimin temelinde verilmesi gerektiğini düşünmektedir. İlk Öğretmen okullarında ise muhteva içeriğini genel kültür dersleri, fen ve tabiat dersleri daha sonrasında ise formasyon derslerinin olması gerektiğini önermektedir. Önerdiği muhteva içeriklerine bakıldığında hiyerarşik bir sıra izleyen Akyüz, öncelikle ülkemizin değerlerini daha sonra dünya değerlerinin öğrenilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır. Akyüz'ün bu düşüncesi eğitim programı ilkelerinden yakından uzağa ilkesi kapsamındadır.

3.2.5. Milli Eğitim Sistemimiz İçinde Öğretmenin Yeri ve Yetiştirilmesi Meselesi (Mustafa ÖZBALCI)

Bu kapsamda değerlendirdiğimiz bir başka makale 1988 yılında Türk Yurdu dergisinde yayımlanan Mustafa Özbacı'nın "Milli Eğitim Sistemimiz İçinde Öğretmenin Yeri ve Yetiştirilmesi Meselesi" adlı makalesidir.

Özbacı, Bir memlekette iyi bir nesil yetiştirilmek isteniyorsa öncelikle iyi öğretmen yetiştirmenin şart olduğunu belirtmektedir. İyi eğitimin ancak iyi eğitimci ile mümkün olabileceğini okul denilen bina, öğrenci öğretmen ve araç-gereçten ibaret kurumda yapılacak reforma, mutlaka öğretmenden başlamak gerektiğini ifade etmektedir. Çünkü çağlar boyunca doğruluğundan şüphe edilemeyen bir kural vardır; İyi öğretmen şartlar ne olursa olsun, iyi öğrenci yetiştirir. Bu yüzdendir ki her millet önce öğretmenlerini en iyi şekilde yetiştirebilenin yollarını arar. İyi öğretmen demek, ülke geleceğinin aydınlık olması demektir. Yazar, milletleri ayakta tutan ve kalkandıran kadroları ancak o milletin öğretmenlerinin yetiştirebileceğini, bu sebeple dünyanın her yerinde kültür seviyesi ne olursa olsun bir toplumun en değerli kurumları okulları, en değerli elemanları da öğretmenler olduğunu ifade etmektedir. Hiçbir milletin, kendi insanlarını eğitip yetiştirmek için öğretmenlerinden başka

güvenip bel bağlayacağı bir başka güç olmadığına altını çizen Özbacı, her milletin öğretmene gereken değeri vermesi gerektiğini belirtmektedir. Öğretmen teması çerçevesinde makalelerini analiz ettiğimiz hemen hemen tüm yazarlarımız öğretmene itibar konusuna hassasiyetle yaklaşmaktadırlar.

Öğretmenlik, toplumlarda kalp ve beyin görevi yapan mesleklerdendir. Öğretmenin görevini hakkıyla yapamadığı toplumlarda, zamanla öteki bütün kurum ve kuruluşlar da görev yapamaz hale gelebilir. Çünkü bir memlekette bütün kurumların sağlıklı ve verimli işleyişinde, toplumun faydasına yönelik işler üretebilmesinde, temelde mutlaka okulun ve öğretmenin tesiri söz konusudur. Bu bakımdan her yönüyle iyi yetiştirilmiş, yüksek yetenekli, zeki, çalışkan, insan şahsiyetini geliştirmede sevgi ve saygının gücüne inanmış ve kendisini büyük bir fedakârlık duygusu içinde milletine adanmış öğretmenlere sahip olan milletler, şanslı milletlerdir ve böyle milletlerin geleceği de aydınlıktır. Özbacı, Eğer bir ülkede insanlar iyi yetiştirilirse, o ülkede işler hiç aksamadan yürür, o ülkede halkla aydınlar arasında uçurumlar olmaz. Kalkınmanın ve medeniyette ileri gitmenin en kısa yolu da budur (Özbacı,1988,7). Bu nedenle de milletlerin öncelikle eğitimde güçlü olmaları; bilinçli, inançlı, kendisine güvenen ve milli değerlerine yabancılaşmamış insanlar yetiştirmeleri gerekmektedir. Bunun da ancak, çok iyi yetiştirilmiş bilgili kültürlü ve nitelikli öğretmenlerle mümkün olacağına altını çizmektedir. Milli kültürümüzün işlenip canlı tutulduğu, nesilden nesile aktarıldığı yerlerin başında şüphesiz her kademedeki okullar gelmektedir. Çünkü insanlarımızı eğitip yetiştirme görevi ilkokuldan üniversiteye kadar öğretimin her kademesinde görev ve sorumluluk yüklenmiş olan öğretmenlere verilmiştir. Yazar, bu durumu Öğretmen vatan tezgahında millet kumaşını dokuyan ve nesiller arasında köprüler kurmak suretiyle milli hayatın canlı ve kesintisiz bir şekilde devamını sağlayan insandır (Özbacı,1988,8). şeklinde açıklamaktadır. Öğretmenin bu misyonunun onun büyük bir dikkat ve titizlikle milli kültürün bütün unsuruyla donatılmış olarak yetiştirilmesini bir mecburiyet haline getirdiğini belirtmektedir. Her bakımdan iyi niteliklerle donatılmış öğretmen yetiştirme görevi elbette ki devletindir.

Özbacı, Milli Eğitim Temel Kanunu olmak üzere, eğitim politikamızla ilgili bütün kanun ve yönetmeliklerin, genel muhtevaları itibariyle buna imkan verecek şekilde hazırlandığını belirtmektedir. Fakat söz eğitim-öğretimden açılınca gündemin

ilk maddesini daima öğretmen yetiştirme meselesi oluşturması, hemen herkesin iyi öğretmen yetiştirme zorunluluğundan bahsetmesine rağmen uygulamaların bu doğrultuda olmadığını vurgulamaktadır. Özbacı, Hacıeminoğlu'nun söz ettiği itibar konusuna da değinmektedir. Yazar, devletin öğretmene gereken değeri vermeyişi yüzünden ve öğretmenin kendi hataları sebebiyle toplumumuzda öğretmenlik mesleğinin son yıllarda büyük itibar kaybettiğine dikkat çekmektedir. Halkın, öğretmene eski yıllarda olduğu gibi güvenip inanmadığının da altını çizmektedir. Ülkemizde öğretmenliğin maalesef öğretmen yapılacak kimsenin belirli bir eğitim-öğretimden geçirilip kendisine bir öğretmenlik diploması verilmesinden ibret sayılması bunun çok daha geniş kapsamlı bir mesele olduğunun düşünülmemesi mesleğin tamamen yozlaşmasına yol açmıştır (Özbacı,1988,8). Yazar, Okur-yazar olan herkesin öğretmenlik mesleğini yapabileceği zannedilerek farklı kaynaklardan öğretmen temin edilmesi yoluna gidilmesinin beraberinde yanlış uygulamaları getirdiğini savunmaktadır. Askerliğini çavuş olarak yapanların sınıfa sokulması, boş geçen derslerin zaman zaman kaymakam emekli subay veya memurlarla doldurulmaya çalışılmasını bu uygulamalara örnek olarak vermektedir. Siyasi tavizler ve kaprisler uğruna adeta yetersiz ve kalitesiz öğretmen yetiştirme yarışına girildiğini, özellikle 1974'ten sonra izlenen öğretmen yetiştirme politikasında; Mektupla öğretim, Yaykur, Açık Yüksek Öğretim ve Hızlandırılmış Eğitim gibi uygulamalarla, ülkemizde iyi öğretmen yetiştirme meselesini çok daha ileri boyutlara taşınmış, en başta gelmesi gereken "nitelik" kavramını ortadan kaldırdığını ifade etmektedir. Oysa "öğretmen" kavramı çok daha farklı bir şeydir. Onun çok özel bir formasyon sahibi olmayı gerektiren bambaşka bir mantığı vardır. Özbacı, öğretmeni, "Öğretmen işinin inceliklerini iyi bilen, işleyeceği malzemeyi iyi tanıyan titiz ve hassas bir sanatkârdır." şeklinde tanımlamaktadır. Bir insana sen sanatkâr ol demekle onu sanatkâr yapamayacağımızı, bunun ruhi ve fikri bir hazırlık istediğini yani o kişi hem yetenekli olması hem de elverişli şartlarda bu yeteneği geliştirebileceğini belirtmektedir. Öğretmenlik mesleğinin bir bakıma insan yetiştirme sanatı olduğuna dikkat çeken yazar, bu bakımdan belki de sanatların en zor ve anlamlı sanat olduğunu ifade etmektedir. O nedenle de herkesin öğretmenlik yapamayacağını belirtmektedir. Öğretmenliğin sevgi, fedakarlık ve gönülden bağlanma işi olduğunu, tam anlamıyla kendisini işine ve öğrencilerine adanadıktan sonra öğretmenlikte

başarılı olunmayacağını ifade etmektedir. Kendilerini öğretmenliğe tam olarak adamayan kişilerin, çocukların manevi dünyalarına nüfuz edemeyeceğini, onların gönüllerinde sevgi, saygı, hak ve hukuk tohumlarını yeşertemeyeceğini hatta onlarda vatan millet bayrak ve İstiklal Marşı duygularını geliştiremeyeceğini ifade eden Özbalcı, böyle bir öğretmenin de Türk çocuğunu arzu edilen milli şahsiyeti kazandıramayacağını, onu öz benliğine aykırı bir kalıba yerleştirmeye çalışacağını vurgulamaktadır. Böylece çevremiz milletçe yaşamak zorunda olduğumuz kültürel değerlerimize, milli değer yargılarımıza büsbütün yabancı insanlarla dolacağını belirtmektedir. Yazarlarımızın da söz ettiği gibi milli şuurla dolu olmayan bir insan karşındakine milli şuur aşılayamaz. Öğretmen yetiştirirken yetiştirilen öğretmenlerin milli şuur sahibi kişiler olması şarttır.

Günümüzde de Türk insanının milli ve çağdaş ihtiyaçlarına cevap verecek, onu milli, ahlaki, kültürel ve estetik değerlere sahip kılarak 21.y.y. hazırlayacak bir öğretmen tipi tespit etmiş ve onu yetiştirmeye yönelemediğimizi belirten yazar, Milli eğitimin en önemli meselesinin öğretmen yetiştirme meselesi olduğunun altını çizmektedir. Her bakımdan iyi yetiştirilmiş öğretmenleri olan milli eğitimin öteki bütün problemleri çok daha kolay bir şekilde çözülebileceğini belirtmektedir. Devletin, günümüzün şartları çerçevesinde öğretmenlik mesleğini yeni baştan ve titizlikle ele almasının zorunlu olduğunu, bunu doğrudan doğruya kendi varlığının devamı ile ilgili bir mesele olduğunu ifade eden Özbalcı, kendisini ayakta tutacak insanları başka türlü eğitip yetiştirmesi mümkün olmadığını altını çizmektedir. Kendi insanlarını yetiştiremeyen rejimlerin ve devletlerin giderek yozlaşması ve yıkılması da mümkündür (Özbalcı,1988,9). Bu konuda yapılması gereken ilk şeyin milli eğitim sistemimizin bütünlüğü içinde öğretmenin yerini, önemini ve yetiştirilmesinde bağlı kalınacak esasları kapsayan bir kanun çıkarılması gerektiğini belirtmektedir. Bu kanunun tıpkı askerlik gibi sık sık değişmeyen bir devlet politikası olarak düşünülmesi, her yeni gelen bakan ve hükümetin bu konuda en geniş manada inisiyatif kullanmasının önlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu kanunda öğretmenlikle ilgili bütün meselelere A' dan Z' ye kadar yer verilmeli; devlet nasıl bir öğretmen tipi istediğini, onu hangi okullarda ve hangi şartlarda yetiştireceğini, nasıl istihdam edeceğini, tayin-nakil işlerini ve nihayet öğretmenliğin maddi imkanları ile özlük ve sosyal haklarını açık seçik ortaya koymalıdır. (Özbalcı,1988,9).Bu kanunun

temelini de öğretmenleri toplumun birinci ve her yönüyle saygı duyulan kişisi yapmak düşüncesinin teşkil etmesi gerektiğinin de altını çizmektedir. Günümüzde bu kanun varlığından söz edebiliriz. Fakat bu kanun Öğretmenlik meselesini tam anlamıyla çözüme kavuşturdu mu orası tartışılır.

Bugün toplumumuzda öğretmenin sosyal itibarının düşük olduğu bir gerçektir. Eğer bunun başlıca sebeplerinden birisi formasyon ve kültür eksikliği ise, ikincisi de gelir eksikliği olduğuna dikkat çekmektedir. Bunların her ikisinin de öğretmenin toplum içinde dimdik yürümesini engelleyen ciddi sebepler olduğunu, öğretmenlik mesleğinin bu yüzden çalışkan, zeki gençlere çekici gelmediğini belirtmektedir. Bu nedenle de öğretmenlik, hiçbir öğretim kurumuna giremeyen gençlerin, sadece mecbur oldukları için ve en son ekmek kapısı olarak tercih ettikleri bir meslek olup çıkmıştır (Özbalcı,1988,9). Bütün akademisyenlerimiz bu noktada birleşmektedir. Öğretmenlik mesleğinin halkın gözünden itibarsızlaşmasından dolayı öğretmenlik mesleğine olan rağbetin azaldığından yakınmaktadırlar. Bunun sonucunda da iyi öğrenciler devlet tarafından itibar gören mesleklere yönelirken geriye kalan nitelik bakımından düşük olan kesim mecburiyetten öğretmenlik mesleğine yönelmektedir. Bu durumda Türk eğitim sistemini temelden sarsmaktadır. Günümüzde gençlerin, özel dersanelerde tıp ve mühendislik eğitimi veren bir yükseköğretim kurumuna girebilmek için büyük bir yarış içinde çalıştığını belirten yazar, eğer gerekli tedbirler alınır, bu gençlerin öğretmen olmak için de aynı gayreti göstereceklerini vurgulamaktadır. Bundan sonra sıra öğretmen olmak isteyen gençlerin seçimine ve büyük bir dikkatle yetiştirilmelerine gelecektir. Bu konuda yapılması gerekenlere de değinen yazar, bu konuyla ilgili olarak öncelikle, klasik liselerden pek farkları olmayan öğretmen liselerinin, arzu edilen öğretmen tipini yetiştirmek ve Eğitim Fakültelerine kaynaklık etmek üzere yeni baştan düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Öğretmenlik mesleğindeki branşlara ve yeteneklerine göre fizik, matematik, resim, edebiyat, tarih vs. gibi gruplara ayrılan bu çocuklar son üç yıl boyunca mesleki formasyon, genel kültür ve özel alan bilgisi verilmek suretiyle meslek için hazırlanmalı, yani motive edilmelidirler. Bu merhalede çocuklara ayrıldıkları dalları dışında dersler okutulmayarak onların kendi sahalarında derinleşmeleri sağlanmalıdır. Ancak hangi dala ayrılmış olurlarsa olsun bütün öğrencilere müştereken Türkçe-kompozisyon, Türk kültür ve medeniyet tarihi, teorik

ve uygulamalı olarak Türk sanat ve halk müziği, müfredatı uzmanlarca hazırlanıp okutulmak üzere İslâm'ın temel esaslarını kavratacak bir ders, bir yabancı dil ile tarih ve edebiyat dallarına ayrılmış olanlara ayrıca Osmanlıca gibi derslerin dikkat ve titizlikle okutulması mecburi olmalıdır (Özbalcı,1988,9). Öğrenciler hangi alana yönelmiş olurlarsa olsunlar milli kültür ve milli şuurdan mahrum bırakılmaması sonucu çıkmaktadır. Fakat maalesef günümüzde bu derslerin hepsinin bir arada okutulduğu bir alan mevcut değildir. Sosyal alanlarda eğitim görmüş kişiler bile Osmanlıcadan bihaber kişilerdir. Bu liselerde görev yapacak öğretmenlerin de en az on yıl meslek tecrübesi olan öğretmenler arasından seçilmesi, bunlar ayrıca kurs, seminer ve konferanslarla özel olarak eğitilmesi, yapacakları göreve hazırlanması gerektiğini belirtmektedir.

3.2.6.Sosyal Değişme Vetiresinde Türk Öğretmeninin Rolü

(Zeki ARSLANTÜRK)

"Öğretmen" temasını farklı açılardan ele aldığımız bu başlığımızda değerlendireceğimiz son makale yine 1988 yılında Türk Yurdu dergisinde yayınlanan Zeki Arslantürk'ün "Sosyal Değişme Vetiresinde Türk Öğretmeninin Rolü" adlı makalesidir.

Arslantürk, makalesinde sosyal değişme vetiresinde Türk öğretmenin rolü hakkında değerlendirmelerde bulunmadan önce sosyal değişme konusuna açıklık getirmektedir. Yazar, sosyal değişmeyi: Sosyal yapı, bir toplumda yaşayan insan gerçeğine dayalı insanlar arası kalıplaşmış ilişkiler sistemi ve bunların muhtelif tavırlar; yeni yeni hallere dönüşümü de sosyal değişmedir (Arslantürk,1988,27). şeklinde ifade etmektedir. Sosyal değişmenin rol, statü ve yetki değişmesi olarak da ifade edilebileceğini belirtmektedir. Sosyal değişmeyi bir bakıma kültür değişmesi olarak ele alan yazar kültürün korunup geliştirilmesinde de en büyük rolün öğretmenlere düştüğünün altını çizmektedir. Küreselleşen dünyada mevcut kültürün aynen korunup yeni nesillere aktarılması mümkün değildir. Fakat belli başlı kültür öğelerinin korunup yeni nesillere aktarılması hayati bir öneme sahiptir. İslam Medeniyeti'nin Türk, Arap ve İran kültüründen oluştuğunu belirten Arslantürk, bu medeniyetin temsilciliğini de yüzyıllar boyunca Türklerin üstlendiğini ifade etmektedir. Son yıllarda içine girmeye çalıştığımız Batı Medeniyeti'nin kültürü ile

eski kültürümüzü birbirine karıştırmamak gerektiğini vurgulayan yazar, bu görevinde kırsal kesimlerde yeniliğin tek temsilcisi olan öğretmenlere düştüğünü belirtmektedir. Batı medeniyetine özenen öğretmen kesiminin yanında geleneksel düşüncede olan öğretmenlerde mevcuttur. Durum böyle olunca farklı derslere giren her öğretmen öğrenciye kendi düşüncesini aşılacaktır. Hangi öğretmen kendi düşüncesini daha iyi aşırsa öğrenci o yöne kayacaktır. Tam tersi bir durumunda yaşanması mümkündür. İki farklı kültürle karşılaşan öğrenci kendi işine geleni üstüne alacak ve toplumda çözülme yaşanacaktır. Yazar, bir topluma giren yeniliklerin, toplumda şu üç durumu meydana getirebileceğini savunmaktadır. Yenilikler; eski yapının bir kısmını tamamen değiştirir, eski yapıda mevcut olumlu kısımları geliştirir ya da eski yapıya ait unsurlardan bir kısmını yeni yapıya uyarlar (Arslantürk,1988,28). Bu sebeple yeniliğin yayıcısı olan öğretmenin, neyin tamamen değiştirileceğini, neyin dokunulmadan devam ettirileceğini, neyin de bazı değişikliklere uğratılması gerektiğini iyi bilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bunun da öğretmenin okulda elde edeceği eğitim ve öğretime bağlı olduğunu fakat eğitim yüksekokullarının böyle bir yapıyı oluşturmada görevlerini yerine getirmediğini başka bir deyimle teori ile pratik arasında bir uyumsuzluk olduğunu belirtmektedir.

Arslantürk, Türk öğretmenin kendi rolünü yerine getirirken ve görevli bulunduğu cemiyetteki insanların mevki, yetki ve rollerini değiştirirken öncelik olarak sahip olması gereken bazı vasıflarının olması gerektiğini savunmaktadır. Bu vasıflardan ilki, öğretmenin Türk toplumu ile bütünleşecek şekilde yetiştirilmesi vasfıdır. Bu vasa sahip bir öğretmen görevini daha iyi ifa edecektir. İnsanların tartışmasız anlaşacakları noktalardan biri de ilimdir. Öğretmenin de ideolojik tartışmalardan uzak bilgilerle donatılması gerektiğini belirtmektedir. Bunun içinde öğretmenin Atatürk'ün "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" sözünü rehber edinmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Makaleyi kaleme aldığı dönemi kastederek ülkemizde ilkokullara öğretmen yetiştiren okulun eğitim yüksekokulları olduğunu ifade etmektedir. Bu okullara ÖSYS'den çok düşük puan alan öğrencilerin geldiğini, gelen öğrencilerinde öğretmenlik mesleğini benimsemediklerini belirtmektedir. Bu durumun da eğitim yüksekokulların da kalite problemini ortaya çıktığına dikkat çeken Yazar, bu durumda yapılacak işin eğitim yüksekokullarının bir takım sosyo-ekonomik tedbirlerle cazip hale getirip kaliteyi yükseltme yoluna gitmek olduğunu

ifade etmektedir. Son olarak; Eğitim yüksekokulu programları ile ilkokul programları arasındaki kopukluğun giderilmesi ve her iki programın pratiğe uygun olarak hazırlanması hususuna değinen Arslantürk, Sosyal statüsü yüksek, ilim ve yetki sahibi bir öğretmenin Türk toplumu tarafından kabul göreceği ve baş tacı edileceğine inancının yüksek olduğunu belirtmektedir. Yazar, makalesinin genelinde sosyal değişimin eğitim üstündeki etkisinden ve öğretmen yetiştiren kurumların bu değişmeye uyum sağlama konusundan söz etmektedir.

3.3. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN "MİLLİ VASFI" KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER

3.3.1. Milli Eğitimimizin Milli Olmayan Tarafları

(Necmettin HACİEMİNOĞLU)

Eğitim sistemimizin farklı yönlerini, milli düşünceye sahip akademisyenlerin makaleleriyle değerlendirdiğimiz çalışmamızda "Türk Eğitim Sisteminin Milli Vasfi Konusundaki Görüşler" başlığı altında farklı yazarların bu konudaki düşüncelerini değerlendireceğiz. Bu konuyla ilgili olarak değerlendireceğimiz ilk makale Necmettin Hacıeminoğlu'nun 1970 yılında Milli Hareket Dergisi'nde yayınlanan "Milli Eğitimimizin Milli Olmayan Tarafları" adlı makalesidir.

Hacıeminoğlu, ülkemizdeki maarif sisteminin bozuk olduğunun herkes tarafından kabul edilen bir gerçek olduğunu belirterek bu bozukluğun ne mahiyeti, ne de sebepleri üzerinde pek kimsenin düşünmediğini ifade etmektedir. Yazar, kimimizin yalnızca şikâyet ve feryat etmekle, kimimizin de elle tutulacak kadar belli olan aksaklıklara sadece anlık çareler bulmakla yetindiğimizden eğitim sistemimizdeki bozuklukların gittikçe arttığına dikkat çekmektedir. İncelediğimiz dönem aralığında dönemin başı ile dönemin sonunda eğitim sorunlarının artarak devam etmesi sorunlara köklü çözümler getirilmediğinin kanıtıdır. Bir müessese kuruluş gayesine uygun ve iyi bir şekilde işletilmek isteniyorsa önce o müessesenin aksayan noktalarını tespit ederek sonra da bu aksaklığı meydana getiren sebepleri bulmak gerektiğini belirten yazar, şimdiye kadar bu yönde bazı çalışmalar yapılmış olmakla beraber, bu ferdi gayretlerin ne genel efkara, ne de devleti idare eden çevrelere davayı tam olarak anlatamadığından yakınmaktadır. Bu nedenle de atılan

yanlış adımların, varılması gereken asıl hedeften her gün biraz daha uzaklaştırarak, sorunların devam ettiğini belirtmektedir. Devleti ayakta tutan temel kuruluşların temelini eğitim üzerine kurulu olduğu için bir merkezdeki bozukluğun derhal toplumun bütün noktalarına olumsuz bir şekilde aksetmesi mümkündür. Hacıeminoğlu, günümüzde de sık sık şikayet ettiğimiz bir çok bozuklukların, doğrudan doğruya değilse bile, dolaylı şekilde eğitim sistemimizin sakatlığından ileri geldiğini belirtmektedir. Öyleyse, toplumun ayakta kalmasını sağlamak azmindeyse, hemen maarif sistemimizi gözden geçirip, ta baştan beri işlenmiş hataları düzeltmeliyiz (Hacıeminoğlu,1970,14). Bu amaç ile konuya daha da açıklık getirmek için yarım asır geriye giderek, cumhuriyetin kuruluşundan itibaren yapılan eğitim hatalarını ele almak gerektiğini belirtmektedir. Türk toplumunun, son yarım asırda, birbiri ardınca gelen dört önemli dönem geçirdiğini belirten yazar, Bu dönemlerin her birinin milli hayatımıza da büyük ölçüde tesir ettiğini ifade etmektedir. Hacıeminoğlu, İlk bakışta yalnız siyasi gibi görülen fakat sonuçları bakımından birer sosyal gelişme olan bu dönemeçlerin asıl özellikleri, en açık şekilde eğitime vuran akislerinde görüldüğüne dikkat çekerek Cumhuriyet dönemi eğitimini bu dönemeçlere göre devrelere ayırarak incelemektedir.

a) 1923-1938 Devresi:

Hacıeminoğlu, Cumhuriyetin ilanından 1938 yılına kadar süren bu on beş yıllık dönemde Türk eğitim sisteminin kaçınılması imkansız bazı hatalarına rağmen son elli yılın en parlak çağını yaşadığını iddia etmektedir. Milli mücadele döneminin Türkçülük, ülkücülük, istiklal aşkı ve medeniyete bağlılık duygularının canlı bir şekilde devam ettiği bu yıllarda, eğitimimizin temel amacının ve felsefesinin de o günkü ruhun geliştirilerek devam ettirilmesi yönünde olduğunu belirtmektedir. Her şeyin özünde Türk milliyetçiliği ve Türk istiklalinin ebediliği fikrinin olduğunu ifade eden yazar, Ümmetçi anlayıştan milliyetçi görüşe geçildiğini belirtmektedir. Geçmişte Süleyman Paşa, Ahmet Vefik Paşa, Rıza Nur, Ziya Gökalp, Mehmet Emin ve Ömer Seyfettin'lerin başlattığı dilde, tarihte, edebiyat sanat ve kültürde Türklüğe dönüş hareketinin Cumhuriyet döneminin eğitiminde de asıl muhtevasını oluşturduğunu, bu duruma; vatanın bölünmezliği fikri ile üstünlüğü, tartışmasız kabul edilen batı ilim ve tekniğine ulaşma azmi de eklendiğinde 1923-1938 devresinin eğitim çerçevesinin çizilmiş olacağını belirtmektedir. Ayrıca,

öğretimdeki ciddiyet ve seviyenin de normalin üstünde olduğunun altını çizen yazar, bütün bunların Cumhuriyet dönemi neslinin yarına ümitle bakan azimli, idealist ve kendine güvenen fertler olarak yetişmesine katkı sağladığını ifade etmektedir. Bugün çeşitli mesleklerde o rastladığımız bir kaç memleket sever aydın o devrin yadigarıdır (Hacıeminoğlu,,1970,14). Yazar, bütün bunların yanında bu dönem eğitim politikasının bazı önemli kusurları ve kaçınılması imkânsız zaaflarının olduğunu belirterek bu kusur ve zaafı maddeler halinde sıralamaktadır.

1.Cumhuriyet'in ilk yıllarında eğitim sisteminde yapılan kusurlardan ilkinin okullarda, Osmanlılardan önceki Türk tarihi, daha doğrusu Türklerin Müslüman olmadan önceki tarihleri masal ve efsaneye varan dönemlerine kadar okutulurken, muhteşem bir cihan imparatorluğu kuran Osmanlıların şan, şeref ve zaferlerle dolu tarihleri inkar edilerek ve haksız yere kötülendiğini belirtmektedir. "Daha uygun bir tabirle ifade etmek gerekirse, altı asırlık Osmanlı devletinin müspet ve başarılı tarafları sükut ile geçiştirilirken, kusur ve zaafı mübalağa edilerek anlatılmıştır Eşyanın tabiatına ve bizzat tarih mefhumuna aykırı olan bu tutum, yetişen nesillerin gerçeğe tekabül eden bir tarih şuuru kazanmasını önlemiştir (Hacıeminoğlu,1970,14). Osmanlı Devleti'nde sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı Devletine hayran kesimi tekrardan canlandırmamak adına bu tür uygulamalara gitmiş olması muhtemeldir. Bu hatanın ilerleyen zamanlarda düzeltildiği görülmektedir. Yazar ayrıca dokuz asırlık canlı tarihin inkar edilerek onun yerine efsaneyle karışmış hayal ürünü bir tarihin anlatılmasının, ayakları yerden kesilmiş, mazisi hakkında sağlam bir fikri bulunmayan çarpık görüşlü nesillerin yetişmesine sebep olduğunu belirtmektedir. Bu yüzden de nesillerin kendi milli değerlerinden koparak dayanacak başka değer arayışına girmişlerdir.

2. Cumhuriyet eğitiminin önemli hatalarından birinin de yalnız sosyal ve siyasi planda kalması gereken İnkılâpların, milli kültür sahasına da uygulamaya konulması olarak açıklamaktadır. "Ta onuncu asırda başlayıp kısa zamanda yayılan ve zirveye ulaşan Türk İslam medeniyetinin toptan inkarı, zengin milli kültür ve sanatımızın küçümsenmesi, şimdi anlıyoruz ki; nesillerin milli gurur ve imanını zedelemiştir (Hacıeminoğlu,1970,15). Hacıeminoğlu,Türk milletinin de zengin içerikli ve seviyeli bir edebiyatımızın olduğu, mimari, musiki sahalarda mucizelerimiz bulunduğu, bir zamanlar devrinin ölçülerini aşan ilim ve tefekkür

mevhanlarında dolaştığını yetişen gençlere öğretilmediğinden Cumhuriyet devri çocuklarının, aşğılık duygularına kapılarak, aşırı bir batı hayranlığına sürüklendiğini ifade etmektedir. Kendi değerlerinin, zenginliklerinin farkında olmayan nesiller gördükleri, şahit oldukları kültürlere gıpta ederler. Bu nedenle milli şuur aşlamak, milli kültürü aktarmak çok önemli bir görevdir.

3. Cumhuriyet devri eğitim sisteminin bir diğer eksiğini "laik" görüş esasına bağılı olması şeklinde açıklayan Hacıeminoğlu, aslında bir eğitim sisteminin "laik" oluşunun bir kusur olmadığını ancak laiklik, prensibine gerçekten uymak şartıyla kusur olmaktan çıkarılacağını belirtmektedir. Yani öğretime ne din açısından yön vermeli, ne de din müessesine cephe alınmalıydı. Çünkü laiklik dine karşı olmak demek değildir, din dışı demektir. Bazı tutum ve davranışlara dini inançları karıştırmamak demektir (Hacıeminoğlu,1970,15). Cumhuriyetin ilk yıllarında atılan laikliğin temelleri günümüzde de kendisini göstermektedir. Hala laikliği din düşmanlığı şeklinde algılayan bazı kesimler mevcuttur. Yazar, laikliğin ülkemizde böyle anlaşılmadığını laik eğitim denince akla ilk gelen şeyin, dine karşı olmak, dini lüzumsuz, hatta zararlı görmek olduğunu belirterek bu yüzden de Cumhuriyet neslindekilerin çoğunluğu milliyetçi olmalarına rağmen dine karşı soğuk ve ürkek bir tavır aldıklarını ifade etmektedir. Bu tür kişilerin hemen hepsinin iman yönü ve manevi dünyalarının zayıf ve eksik olduğunu, büyük bir kısmının, geri kalışımızın sebebini Müslüman oluşumuza bağlayacak kadar ileri gittiğini, bazılarının da batılılaşmak için Hıristiyanlığın kabulünü bile teklif ettiğini belirtmektedir. Aydınlardaki bu din fobisinin bin yıldan beri Müslüman olan muhafazakar halkımız ile aydınların arasını açtığına değinen yazar, Aydın kesimin halka hep softa, yobaz gözü ile baktığını halkın da onlara bir yabancıdan, bir Hıristiyan'dan farksız gördüğünü belirtmektedir. Böylece, yurdumuzda birbirine yan bakan, güvenmeyen, saygı duymayan iki ayrı zümre meydana gelmiştir: birincisi, dine, milli geleneklere, milli zevke yabancılaşmış aydınlar, ikincisi ise dine, geleneklere, milli zevklerine bağılı halk. Halbuki, bizde de batıdaki örneklere benzeyen bir laiklik anlayışı uygulansaydı, yetişen nesiller ne din yobazı ne de din düşmanı olurlardı. Allah kelimesini ağza almak büyük bir hadise gibi karşılanmazdı. Hiçbir politikacı, şu veya bu yönde, halkın dini inançlarını istismar etmezdi (Hacıeminoğlu,,1970, 15).

4. Yazarın bu devir ile ilgili üstünde durduğu son kusurda siyaset planındaki inkılap anlayışının eğitime ve ilim kuruluşlarına hakim olmasıdır. İnkılap yapan kesimin yapılan inkılapların prensiplerine göre nesil yetiştirilmesi gerektiğini ifade eden Hacıeminoğlu, yapılan inkılapların yaşayabilmesi için bunun zorunlu olduğunu belirtmektedir. Ancak, Cumhuriyet inkılâbının yapıcıları ve uygulayıcılarının kendi kendileriyle tezada düşüklerini savunmaktadır. Rejimin yerleşmesi konusundaki haklı hassasiyetleri dışında, çağdaş medeniyetin icaplarına uymayı ihmal etmişlerdir. Halbuki Cumhuriyet'in asıl gayesi, sadece saltanatı yıkmak değil, batının ilim ve tekniğini alarak cemiyet idaresinde akıllı, ilmi ve milli iradeyi hakim kılmaktır. Bunun için nesiller de ilim ve akıl prensiplerine göre ve demokratik anlayışla yetiştirilmeliydi (Hacıeminoğlu,1970,15). Yazar, Ortaçağ'ın skolâstik düşüncesinden kurtulmak isteniyorsa zihinlere hiçbir fikri, hiçbir görüşü tartışmasız kabul ettirmemesi gerektiğini belirterek Cumhuriyetin getirmek istediği dünya görüşünün ise nesillere tepeden inme kabul ettirildiğini ifade etmektedir. Bu yüzden de eskinin dar kafalı, skolastik düşünceli ve şekilci softası yerine, şimdi de inkılaplara körü körüne bağlı, müsamahasız ve körleşmiş devrim yobazlarının türediğine dikkat çekmektedir. İşte bu kusurlar yüzünden, 1923-1938 devrinde yetişen nesillerin, çoğunlukla şekilci romantik bir tarzda "ilericilik" ve "devrimcilik" aşağı, ölçüsüz derecede de batı hayranı olduğunu belirtmektedir. Milli mazimiz, milli değerlerimiz ve kültürümüzü bilmezler ve inkar ederler. Bu şekilde yetişmiş kimselerin de genellikle eğitim ve üniversite muhitlerinde olduklarından onlardaki bu kusurun nesilden nesle devam ettiğini ifade etmektedir. Hacıeminoğlu'nun bu düşüncesinde haklı olduğu yetişen nesiller ve yapılan eğitim hataları açıkça göstermektedir.

b) 1938-1950 Devresi :

Hacıeminoğlu, Atatürk'ün ölümü ile başlayan bu devrede eğitim sistemimizin eski kusurlarını devam ettirdiği gibi yeni ve derin yaralar da aldığını ifade etmektedir. Bu dönemde Atatürk zamanındaki Türk milliyetçiliği ruhunun tamamıyla söndürüldüğünü, onun yerine İsmet İnönü ile Hasan Yücelin açtığı milliyetçilik yerine insaniyetçilik anlayışının yer almaya başladığını belirtmektedir. Okullarda milliyetçilik şuuru, milli kültür ve manevi duygularla ilgili en ufak bir ışık kalmamıştır. Batı kültürü görüşte, yaşayışta ve zevkte batı taklitçiliği nesillere devlet eliyle zorla aşılanmıştır. Sınıflarda imanla, namus, haya ve şeref duygularıyla alay

edilmiş; bu insani mezziyetlerin boş, lüzumsuz ve zararlı olduğunu telkin eden kitaplar okutulmuştur (Hacıeminoğlu,1970,15). Bütün bunların normal okullarda gizlice köy enstitülerinde ise açıkça yapıldığını iddia etmektedir. Böylelikle eğitim sistemimizin temelini iki dinamit daha konulduğunu belirten yazar, bunların ilkinin Hümanizm(İnsaniyetçilik) ikincisinin ise Materyalizm (maddecilik) olduğunu ifade etmektedir. Hümanizm ve materyalizme baktığımızda her iki akımda Türk kültürü ile uyuşmamaktadır. Batı medeniyetine yaklaşmak adına yönelilen bu akımlar toplumda yozlaşmaya sebep olmuştur. Büyük şehirlerin sokaklarını dolduran anarşistlerin, milletimize hizmet etmeyi göze alamayıp, Almanya ve Amerika'ya koşan doktor ve mühendislerin bu sistemin yetiştirdiği bencil nesil olduğunu belirtmektedir. Fakat bu devre eğitim ve öğretim seviyesi bakımından normalin üstünde olduğuna değinerek yetişen nesillerin, bilgi bakımından sahip oldukları diplomanın hakkını verdiklerini belirtmektedir.

c) 1950-1960 Devresi:

Yazar, Türkiye'de siyasi iktidarın demokratik seçimle değiştiği tarih olan 1950 yılının, millet hayatının birçok kesiminde müspet ve ileri adımların atılmasını sağladığını, sosyal ve iktisadi sahalarda gözle görülür gelişmeler olduğunu belirtmektedir. Fakat bu on yıllık dönemde Türk milli eğitimi gerek kalite yönünden, gerekse milli kültür bakımından feci bir düşüş gösterdiğine dikkat çekmektedir. Öyle ki 1950-1960 yıllarının milli eğitimimizin hem 1923'ten beri sürüp gelen kusur ve hatalarını aynen muhafaza etmiş hem de o eksikliklere yenilerini eklediğini ifade etmektedir. "Bu devirde de mazi düşmanlığı, milli kültür aleyhtarlığı, hümanist ve materyalist dünya görüşü, ilmi düşünceye aykırı öğretim usulleri devam ederken, bir de ciddiyetsizlik, laubalilik, seviye ve kalite düşüklüğü ortaya çıkmıştır (Hacıeminoğlu,1970,16). Hacıeminoğlu, Müfredat programlarının, yönetmeliklerin keyfi olarak değiştirildiği, Milli Eğitimin başına ara sıra milliyetçi kimseler getirildiği halde, bunların eğitimin millet hayatındaki önemini kavrayamadıkları için, yalnız merkez teşkilatındaki kadroyu değiştirmekle yetindiklerini belirtmektedir. Yazar, Bu devirdeki her derecedeki okulun, diploma dağıtmak dışında, kuruluş amacına uygun hiç bir görevini yerine getirmediğini ileri sürmektedir. Hacıeminoğlu, İnönü'nün 1945'te başlattığı romantik fakat plansız ilköğretim seferberliğinin, DP idarecilerinin bir müdür ve bir mühürle seri halinde okullar açarak bütün öğretim

müesseselerine teşmil etmeleri Milli Eğitim Bakanlığı'nın bir çeşit "Diploma dağıtma bürosu" seviyesine düşürüldüğünü belirterek bugün yüksek öğretim kademesindeki başarı oranlarının çok düşük oluşunun bu sebepten ileri geldiğini ifade etmektedir. Ayrıca bu dönemin affedilmez bir hatasının da yürütülen partizan idare yüzünden bütün öğretmenlerin devlete karşı cephe almaya mecbur bırakması olarak açıklamaktadır.

d) 1960-1972 Devresi :

Hacıeminoğlu'nun devrelere ayırarak değerlendirdiği Cumhuriyet dönemi Türk eğitim sisteminin son devresi olarak 1960- 1972 devresini ele almıştır. 27 Mayıs 1960 ihtilali ile Türkiye'nin yine yeni bir döneme girdiğine dikkat çeken yazar, demokrasinin gerektirdiği müesseselerin kurulduğunu, herkese hürriyetlerin nimetlerinden faydalanma imkanı verildiğini belirtmektedir. O dönemde tartışılmayan memleket meselesinin kalmadığını, hatta en tehlikeli ideolojilerin, en yıkıcı fikirlerin bile müdafaa edilir duruma geldiğini ifade eden yazar, böyle bir hürriyet ortamında en zararlı çıkan kurumun Türk milli eğitimi olduğunu iddia etmektedir. Yıllardan beri sürüp gelen kusur ve hatalara bir yenisini daha eklenerek Milli eğitime tepeden tırnağa kadar ideoloji ve siyaset bulaştığını, eski zaafının hiç birinin giderilmediği gibi ideoloji ile günlük sokak siyasetinin de milli eğitime girdiğinden yakınmaktadır. Cumhuriyet devri milli eğitiminin temelinden bozuk ve sakat olduğunu belirterek Türk eğitim sisteminin Türk milletinin menfaatine göre değil, yabancı ve düşman çevrelerin menfaatlerine göre ayarlandığını ifade etmektedir. Anayasalar karşılaştırdığından en özgürlükçü anayasanın 1961 Anayasası olduğu görülmektedir. Yasakların kalkması sevindirici bir gelişme olmasına rağmen okullarda da bu serbestliğin yaşanması bir noktadan sonra önü alınamayan sorunlara yol açmıştır. Anarşi ve çatışmalar okullara sızmış ve bu durum ülkenin tüm kurumların sarsmıştır.

Türkiye'nin son elli yıllık eğitim sisteminin tam bir iflasın eşiğinde olduğunu belirten yazar, bu sistemin Türk milletini bir adım bile ileriye götürme gücünden mahrum olduğunu ifade etmektedir. Eğer öyle olmasaydı bugün milletimizin bulunduğu nokta Türklüğün tarihi şanına layık ve milli ülküsüne uygun bir seviyede olurdu (Hacıeminoğlu,1970,16). Bizim eğitim sistemimizin ise kurulduğu yıllardaki

meziyetlerini muhafaza edip kusurlarını düzeltecek yerde tam tersine her geçen yıl meziyetlerinden sıyrılmış ve eski kusurlara yenisini ekleyerek tam bir çöküş noktasına gelmiştir.

Hacıeminoğlu, Türk eğitim sistemimizde kaliteye bakılmadığını, sadece istatistiki rakamlara göre hüküm verildiğini belirterek müfredat programının, ders kitaplarının her sene seviyesi en düşük çocuğa göre ayarlandığını ifade etmektedir. Bu sorun günümüzde devam etmektedir. Ders kitaplarına bakıldığında İstanbul'daki bir öğrenci ile Mardin'de Türkçeyi sonradan öğrenen öğrenci bir tutularak hazırlandığını görmekteyiz. Bir kısım öğrenciye zor gelen bir kısma da çok basit seviyede olan kitaplarda uygulanabilirlik, esneklik, çocuğa görelilik ilkeleri göz ardı edilmiştir. Ayrıca, gençlere milli tarih, milli kültür, milli dil namına hiç bir şey verilmediğini, milliyetçilik, maneviyatçılık, dindarlığın kusur sayıldığı, sadece yabancı hayranlığı, Avrupa taklitçiliği, beynelmilelyetçilik ve solculuğun meziyet kabul edildiği bir eğitim sistemi olduğunu iddia etmektedir. İlkokul öğretmeninden üniversite rektörüne kadar herkesin ve her şeyin sol ideolojiye ve siyasete bulaştığını, Devlet otoritesine, kanuna, hukuka, amire ve büyüğe saygı kalmadığını, vazife ve mesuliyet duygusu kaybolduğunu belirten yazar, 1972 Türkiye'sinin eğitim sistemini bu şekilde özetlemektedir. Bu sistemin sadece adının Milli eğitim olduğunu, temel yapısı, işleyişi ve içeriğinin ise tamamıyla gayrı milli olduğunu iddia etmektedir. Bunu şu şekilde açıklamaktadır: Çünkü milli hedeflere yönelmemiştir, milli davalara hizmet etmemektedir ve milliyetçi güçlerin emrinde değildir. Bu sebeple vatanımızı bölmeye ve devletimizi yıkmaya kasteden yabancı ideolojiler, anarşi hareketlerini cemiyetimizin en zayıf noktasını teşkil eden üniversitelerden başlatmıştır. Profesörü, öğretmeni ve öğrenciyi kolayca sokağa dökebilmiştir. Bir köylü, bir apartman kapıcısı devleti yıkmak isteyenlere karşı çıkarken diplomalı dış düşmanlarımızla işbirliği yapabilmektedir (Hacıeminoğlu,1970,16).

Hacıeminoğlu'nun da söz ettiği üzere Türk eğitim sistemi Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze değin kendine özgü orijinal bir sistemi olmamıştır. Tam anlamıyla milli bir eğitim oluşturulamamıştır. Başka milletlerin eğitim sistemlerinde esinlenerek oluşturulan Türk eğitim sistemi bir bütünlük içermediğinden mütemadiyen aksaklıklar yaşamıştır. Bu aksaklıkların giderilmesi için Türk'e gör eğitim sistemi şart görülmektedir.

Yazar, bütün bu bozukluklar yüzünden eğitim sistemimizin sadece memlekete yapması gereken hizmeti yapamamakla kalmamış, daha da kötüsü nesiller üzerinde son derece olumsuz ve zararlı etkiler bıraktığını belirtmektedir. Ülkemizin beyni sayılan üniversitelerden, adalet teşkilatına kadar her kurumda görülen çöküş ve ihanetin sorumlusu olarak bozuk eğitim düzenini göstermektedir. Bunun sonucunda da halkımızın aydına, okula ve devlete karşı güveninin sarsıldığını, ülkemizin yegane kurtuluş çaresinin, bugünkü eğitim sisteminin kökten değiştirilerek yüzde yüz Türk görüşünün hakim olduğu bir temele oturtulmasında bulunduğunu ifade etmektedir. Bu sistemin, milliyetçi eğitim sistemi adını alarak Türk milliyetçiliğinin damgasını taşıması gerektiğini düşünmektedir. Devletin kurtuluşunu tamamen eğitim sistemine bağlayan yazar, düşüncelerinden de anlaşıldığı üzere bunun tek yolunun da bozuk olan eğitim sisteminin tamamı ile değiştirilerek Türk insanını yansıtan bir eğitim sisteminin yapılandırılması gerektiği konusunda diğer milli görüşe sahip akademisyenlerle aynı tavrı sergilemektedir.

3.3.2. Milliyetçi Düzendeki Türk Milli Eğitimi (S. AHMET ARVASÎ)

Eğitimin milli vasfını çeşitli makalelerle sorgulamaya çalıştığımız bu başlığımızda son olarak; 1978 yılında Milli Eğitim ve Kültür Dergisi'nde yayınlanan Ahmet Arvasî'nin "Milliyetçi Düzendeki Türk Milli Eğitimi" adlı makalesidir.

Arvasî, "Bir ülkenin geri kalmışlığından söz ediyorsanız şüpheniz olmasın o ülkenin insanının milli ve çağdaş ihtiyaçlara göre eğitilmemiş olduğunu göreceksiniz." sözleriyle makalesine başlamaktadır. Aksi halde, insanı, milli ve çağdaş bir eğitime ulaşmış milletlerin ve ülkelerin geri kalmışlığından söz etmenin mümkün olmadığını belirtmektedir. Yazar, bir ülkeyi geri bırakmanın ve sömürmenin en kestirme yolunun, o ülkenin eğitimini baltalamak, o ülkeyi milli ve çağdaş ihtiyaçlara cevap verecek bir eğitimden mahrum kılmak, yetişmiş elemanlarını israf etmek veya çalıp götürmek olduğunu ifade etmektedir. O halde milli eğitimin en önemli görevi, bir milleti topyekun kavramak, tek tek sahip oldukları potansiyeli, milli ve çağdaş ihtiyaçlara göre kalitesini arttırmak üzere planlamak, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik bir güç haline getirerek, ferdi ve içtimai planda mutlu kılmak olmalıdır (Arvasî,1978,5). Milli eğitimin görevini bu şekilde açıklayan Arvasî, Yaygın eğitim ve Milli eğitim konularına da

değmektedir. 'Yaygın eğitim' teriminin halkın kendi kendine yaptığı eğitim karşılığı olarak kullandığımızı ifade eden yazar, eğitimin gücünün, milletin tarihi tecrübesine paralel olarak oluştuğunu belirtmektedir. Türk milletinin bu konuda çok köklü bir tarihe ve dolayısıyla zengin bir tecrübeye sahip olduğunu, asırlarca ihmal edilmiş, mektepsiz ve medresesiz kalmasına rağmen, sahip olduğu milli tecrübeyi genç nesillere yaygın eğitim ile aktarabildiği için hiçbir zaman Afrika, Avustralya yerlileri durumuna düşmemiş, tarihi mirasını çocuklarına aktarabildiği için, büyük tarihine yaraşır medeniyetler kurabildiğini belirtmektedir. Dış ve iç düşmanların milli tarihe milli mirasa zıt politikalarla kurduğu okulların ve kolejlerin tahribatına karşı yine bu yaygın eğitimi baş edebildiğine değinen yazar, bütün bunların yanında yaygın eğitimin önemli kusurlarının da bulunduğunu eklemektedir. Yaygın eğitimin; plansız, programsız ve sistemsiz olduğunu, Milli çağdaş ihtiyaçları dikkate almayabileceğini, Milli mirası dar ve mahalli bırakarak gelişmesini yavaşlatabileceği, İlmin ve milli ihtiyaçların süzgecinden geçmediği için de sakıncalı unsurlar da taşıyabileceğine dikkat çekmektedir. İşte bu sebeplerden dolayı devlet milli eğitimi planlamak ihtiyacı ile okul açmak zorunda kalmıştır. Okul, sosyal hayatın tabii bir parçası olarak cereyan etmekte olan eğitim faaliyetlerinin milli ve çağdaş ihtiyaçlara göre planlanması ve teşkilatlanması zaruretinden doğmuştur (Arvasî,1978,6).

Eğitimin vazgeçilmez karakterinin "milli olması" şeklinde açıklayan yazar, toplumun; eğitimin amaçlarını, müfredatı, programı, metot ve teşkilatını hazırlanırken önce kendi tecrübesine ağırlık vererek sonra diğer milletlerin ve medeniyetlerin değerlerinden faydalanma yoluna gitmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Arvasi'nin bu konudaki düşüncesi ile Hacıeminoğlu'nun düşünceleri aynı doğrultusundadır. Milliyetçi düşünceye sahip yazarlarımızın eğitim sistemi ile ilgili en büyük arzusu "Türk'e göre eğitim sistemi" oluşturulmasıdır. Milli eğitimin, daima orijinal kalmaya fakat beşeri tecrübe ile kendini besleyerek geliştirmeye büyük önem vermesi gerektiğine dikkat çekerek bu işi o kadar sağlam bir tarzda yapmalıdır ki millet, okula, öğretmene ve yetişen nesillere itimadını kaybetmemeli ve millet tarihi şahsiyet çizgisinden sapmadan eğitim, kültür emperyalizmin pazarı durumuna düşmesin şeklinde açıklamaktadır. Arvasî, Her milletin eğitiminin, kendi milli ham maddesine yönelmek zorunluluğundan söz ederek hiçbir milletin

eğitiminin, kendi tarihine, tarihi tecrübesine, ülküsüne ters olamayacağını belirtmektedir. Eğitimin milli olma vasfını irdelediğimiz bu başlığımızda akademisyenlerin hepsinin birleştiği ortak noktanın öncelikle Türk kültürünün eğitim sistemine yansıtılması daha sonrasında diğer milletlerin eğitim sistemlerinde faydalanma yoluna gidilmesi konusunda hemfikirlere sahiptir.

Yazar, siyasi açıdan bakıldığında iki tip eğitimden söz edebileceğini ifade etmektedir. Bunlardan birincisi, milleti hür, şahsiyetli, şerefli, ve müstakil kılan milli eğitim; ikincisi ise yabancı emel ve niyetlere göre planlanmış, milleti esir, zelil, şerefsiz kılan sömürge eğitimi(Arvasî,1978,8). Sömürgecilerin, özellikle son bir asırdan beri Türkiye üzerinde esaslı bir çalışma içinde bulduklarına değinen yazar, bu faaliyetler sonucunda kürsülerin, ders kitaplarının, basın ve yayınların adeta yabancı kültür pazarları durumuna düştüklerini belirtmektedir. Arvasî, Sömürge eğitiminin, kültür emperyalizmine, beyin göçüne, ilim adamı korsanlığına, yıkıcı eğitime, kalite buhranına, millete ve devlete yabancılaşmaya, halk-aydın çatışmasına sebep olduğunu ve savunmaktadır. Milliyetçi eğitimin ise kendi ülkesinde yabancı okullar ve yabancılaştırıcı okullar barındırmayan bir eğitim şekli olduğunu belirtmektedir. Milli Eğitim, kendi milletine ve insanını yabancılaştırmadan çağdaş, sosyal kültürel, ekonomik, teknolojik savaşa hazırlayan eğitimidir (Arvasî,1978,12). Eğitimde, başarılı olmak için fert ve toplum planında insanı tanımanın esas olduğuna değinen yazar, ferdin ve toplumun ihtiyaçlarını dengelemek ve her iki birimin mutluluğunu bir arada ele almak için zaruri olduğunu belirtmektedir. Eğitimin aynı zamanda psikolojik verileri de dikkate almak zorunda olduğunu Aksi halde ferdi ihmal ve inkar eden bir eğitimin başarı şansının çok azalacağını ifade etmektedir. Arvasi'nin üzerinde durduğu psikolojik durumların günümüzde en önemli aşaması bireyi tanıma aşamasıdır. Modern eğitimde yeni yeni yer almaya başlayan bu düşünce Arvasi tarafından kırk yıl öncesinden dile getirilmiştir.

Yazar, eğitimin sadece fertlerin gelişimi ile ilgilenmemeli, grupların, milletlerin de milli ve çağdaş ihtiyaçlar içinde sosyal, ekonomik, kültürel ve politik açıdan güçlendirilmesi amacını gütmesi gerektiğini belirtmektedir. Bir milletin eğitimle güçlendirilebileceğini, eğitilmiş insanların, birer gelişmiş şahsiyet olarak kendilerini milli ve yüce hedefler ve menfaatler için fedakârlık etmeye hazırlanmış olacaklarını ifade etmektedir. Bu durumda okul sıralarında çocuklarımız ve

gençlerimiz çok sağlam bir milli tarih kültürü almalı, dinimizi, dilimizi ve bütün sosyal ve kültürel değerlerimizi en doğru tarzda öğrenmeli ve yaşamalı, milli mefahirimize ve ülkelerimize bağlanmalı, milli ahlakımızı yaşamalıdır. (Arvasî,1978,13). Kısacası, eğitimimiz güçlü, ekonomik, sosyal, kültürel ve politik bütünlüğünü sağlayacak kadar disiplinli olmalı, Türk milli eğitimi, ferdi topluma, toplumu ferde kurban eden kapitalist ve komünist eğitim modellerine göre değil, Türk milletinin özlemini çektiği şahsiyetçi ve milliyetçi bir çizgi üzerinde çağdaş Türk-İslam ülküsünü gerçekleştirecek kadroları ve şahsiyetleri hazırlama davası olarak planlanmalıdır.

Milli bir eğitimin milli tarihte, milli kültürde, milli ekonomide, milli dayanışmada ve milli ülkülerde birlik sağlayacağını belirten yazar, eğitimin fert potansiyeline uygun bir gelişme ortamında orijinal ve milletini geliştirici aktif bir şahsiyete ulaşabilmesinin yanında aşırı bir ferdiyetçiliğe kaçarak, milli değerlere ve normlara sırt çeviremeyeceğini ifade etmektedir. Milleti ve milli değerleri feda eden bir eğitimin asla düşünülemediğini savunan Arvasî, Türk milli eğitiminin, Türk-İslam ülküsünün çağdaş alperenlerini yetiştirmek zorunda olduğunu belirtmektedir. İslam iman ve ahlakı ile bezenmiş, Türklük şuuru ve vakarını taşıyan, kendi kabiliyetlerine uygun bir iş ve meslek tutarak alın teri ve emeği yaşayan güvenilir, namuslu, çalışkan din ve devleti, mülk ve milleti için her türlü savaşa hazır şahsiyetler yetiştirmek, Türk milli eğitiminin vazgeçilmez hedefi olmalıdır (Arvasî,1978,14). Yazar, eğitimi güçlü olan bir ülkenin ekonomisinin de güçleneceğini, bizim gibi geri bırakılmış ülkelerde, kalkınma için en önemli gücün insanımızın olduğunu belirtmektedir. İnsanımızın ekonomik, sosyal ve kültürel ve politik savaşa göre yetiştirilmesine önem veren milli ve çağdaş eğitimi planlamamız ilk ve temel meselemiz olması gerektiğini ifade etmektedir Arvasî, sadece ilköğretime önem veren diğer öğrenim kademelerini ihmal eden bir eğitim politikasının sakat bir eğitim fakültesi olduğunu, eğitimden maksat insanların okur-yazar cahiller seviyesine çıkarmak olmadığını belirtmektedir Aksine, mümkün merteye çok insanı, kabiliyetlerinin elverdiği ölçüde orta ve yüksek meslek adamı ve birinci sınıf mütehassis eleman durumuna getirmenin öneminden söz etmektedir. Bu işi başarırken de sayı kadar kaliteyi de ihmal etmemek gerektiğinin altını çizmektedir. Güngör'ün okur yazarlık oranını artırmak uğruna eğitim kalitesinden

ödün verildiği düşüncesi ile Arvasi'nin bu konudaki düşüncelerinin paralellik gösterdiği görülmektedir. Eğitimin tek bir zümrenin tekelinden ve imtiyazından çıkarılması gerektiğine de değinen yazar, bütün millet çocuklarına fırsat ve imkan eşitliği sağlanması gerektiğini düşünmektedir.

Yazar, kişilerin ancak kabiliyetlerine uygun bir okul veya sınıf bulabildiği takdirde harcanmadan gelişme fırsatı bulabileceğini, herkesin, yapabileceği bir iş ve mesleğin var olduğunu ve bu işi yaparken kimseyi harcamadan başarmamız gerektiğini ifade etmektedir. Netice olarak belirtelim ki, eğitimde, teorik bilgi ve uygulama paralel yürümeli, bilhassa demokratik iş okulu şuuru eğitime hakim olmalıdır. Sırf teoride kalan yahut sırf üretimi esas alan okul tipleri genelleştirilemez (Arvasî,1978,s.18). Arvasî, Türk milletinin en hayati meselesinin, tamamen kendinden olan, kendini çok seven, milli tarihe, milli kültüre, milli ülkeye ve milli medeniyete yabancılaşmamış, gerçekten aydın, gerçekten milliyetçi, bir iş ve meslek alanında ekonomik güç haline gelmiş, asalak yaşamaktan utanan kadrolar olduğunu ifade etmektedir. Bu kadroların yetiştirilme işi de milli eğitimdir. Arvasi'nin söz ettiği kadrolar Türk eğitim sisteminin gerçek manada milli olmasıyla mümkündür.

Öğretmenlerin, Türk milliyetçiliğinin amaçlarını, prensiplerini, stratejisini ve programını en iyi tarzda bilen, yaşayan ve uygulayan şuurlu kurmay kadrosu olduğunu belirten yazar, Öğretmenlerin memleketin en zeki ve çalışkan evlatları arasından seçilen, çağdaş bilgilerle donatılmış, yüksek tahsili ve karakteri sağlam milli kadrosu olduğunu ifade etmektedir. Devletçe ve milletçe madden ve manen desteklenen bu kadronun yetiştirilmesi, korunması ve geliştirilmesi en hayati meselemizdir. Öğretmenini, milli ve çağdaş ihtiyaçlarına göre yetiştiremeyen bir millet, tesis ve teşkilatı ne olursa olsun, eğitimden fayda görmez. Eğitimde temel unsur öğretmendir. diğerleri sonradan akla gelmelidir (Arvasî,1978,21).Yazar,her kademedeki çalışan öğretmenin, yüksek tahsilden geçmesi gerektiğini, meslek içi yetiştirmeye ve geliştirmeye özellikle önem verilmesi, idari ve akademik bakımdan gelişme fırsat ve imkanını bulmalı, ayrı bir öğretmenler personel kanunu ile özel olarak her bakımdan korunmaları gerektiğinin üstünde durmaktadır. Günümüzde Arvasi'nin arzu ettiği gibi her kademedeki öğretmenler aynı seviyedeki eğitim kurumlarında yetiştirilmekte, meslek içi eğitim seminerlerine tabi tutulmakta ve öğretmenlere özgü personel kanunları bulunmaktadır. Fakat bütün bunlara rağmen

eğitim sistemimizdeki sorunlar Şekil deđiŐtirenerek devam etmekte ũstelik eski sorunlara yenileri eklenmektedir.

Őđretmen yetiştiren kurumların, ađdaŐ Tũrk-İŐlam kũltũr ve medeniyetini kuracak yeni nesilleri yetiştirmek zorunda olduklarının bilincinde olmaları gerektiğine dikkat çeken yazar, Bu kurumların, Tũrk milliyetçiliğinin birer kalesi ve Tũrk milletinın bũyũk ũmidi olarak sosyal, kũltũrel, ekonomik hayatımıza yeni gũ ve enerji katacaklarına inandığını belirtmektedir. Bu mũesseselerde asla milli tarihe, milli kũltũre, milli medeniyete, milli ũlkũlere, milli menfaatlere aykırı dũŐen bir hareket ve Őahıs barınamaz. Bir milleti yapan da, yıkan da ũđretmenidir. Őđretmen meselesi milli eğitimin en hassas ve en ũnemli konusudur; bunu idrak eden kafalar milli eğitim bakanı olmalıdır (Arvası,1978,22). Őđretmen yetiştiren kurumlara, memleketin değerli ũđretim ũyeleri, en zengin laboratuvarları, tesisleri, kitaplıkları ve imkânların sağlanması gerektiğini, bu kurumların, milli tarihin, milli kũltũrũn ve milli ũlkũlerin ışığında hassas bir himaye ve denetim altında tutulması gerektiğini belirtmektedir. Őđretmen yetiştiren kurumların, aynı zamanda Tũrk talim ve terbiyesine ışık tutacak araştırmaların yapıldığı yerler olarak da organize edilmesi gerektiğine değinen yazar, Tũrk eğitim tarihi, Tũrk eğitim psikolojisi, sosyolojisi, felsefesi, Tũrk eğitim sistemi, buralarda yapılan ilmi araŐtırmalarla yazılmalı, Tũrk milli eğitiminin ũnemli meseleleri buralarda ele alınıp özũlmesi gerektiğini ifade etmektedir.

3.3.3.Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru (İŐkender ŐKSũZ)

Tũrk eğitim sisteminin milli vasfı konusunda gũrũŐlerini aktardığımız bu başlığımızda, değerlendireceğimiz bir diğer makale, İŐkender Őksũz'ũn 1979 yılında Tũre dergisinde yayınlanan "Milliyetçi Eğitim Sistemine Doğru" adlı makalesidir.

Őksũz, devletin milletin hizmetkârı, milli eğitimin ise devletin en ũnemli hizmetlerinden biri olduğunu belirterek milli eğitimin Tũrk Milleti'ne hizmet için var olduğunu ifade etmektedir. Yazar, Tũrk Milli Eğitiminin Tũrk Milleti'nin bekasını teminat altına alan bir felsefenin taŐıyıcısı olmaya mecbur olduğunu belirtmektedir. Milli Eğitimin asla tarafsız olamayacağını, Tũrk Milli Eğitiminin Tũrk Milleti'nden taraf olmak mecburiyetinde olduğunu, bu durumda da milli eğitimin bu çizgilerdeki bir felsefenin yayıcısı, ũreticisi, eğiticisi olma zorunda olduğunu ifade etmektedir.

Öksüz, Felsefesiz bir milli eğitimin olamayacağını, felsefesiz milli eğitimin 1979 Türkiye'sini getireceğini belirtmektedir. Milli eğitimi bunca yıldır felsefesiz bırakanların art arda başa geçen iktidar hükümetlerinin olduğunu belirterek Milli Eğitim felsefesi olmalı mıdır ve milli eğitim ne olmalıdır? sorularına Atatürk'ün ağzından cevap vermektedir: Çocuklarımız ve gençlerimiz yetiştirilirken onlara, bilhassa mevcudiyetiyle, hakkıyla, birliğiyle tearuz eden bilumum yabancı anasırıla mücadele lüzumu ve efkarı milliyeyi kemali istiğrakla her mukabil fikre şiddetle ve fedakarane müdafaa zarureti telkin edilmelidir. Yeni neslin bütün kuvayıruhiyesine bu evkaf ve kaabiliyetin zerki mühimdir. Daimi ve müthiş bir cidal şeklinde tebaruz eden hayatı akvamın felsefesi, müstakil ve mesut kalmak isteyen her millet için bu evsafı kemali şiddetle talep etmektedir: Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel ve her şeyden evvel, Türkiye nin istiklaline, kendi benliğine ve ananatu milliyesine düşman olan bütün anasırıla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir. Beynelmilel vaziyeti cihana göre, böyle bir cidalin istilzam eylediği anasırı ruhiye ile mücehhez olmayan fertlere ve bu mahiyette fertlerden mürekkep cemiyetlere hayat ve istiklal yoktur (Öksüz,1979,18).

Öksüz, Atatürk'ün bu sözlerinin aslında milli eğitim için "hangi felsefe" sorusuna yeterli bir cevap olduğunu fakat bu soruyla ilk defa karşılaşıyormuşçasına dikkat ve ciddiyetle cevap aramak gerektiğini ifade etmektedir. Türk Milli Eğitiminin benimseyeceği ve benimseteceği felsefenin Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminden farklı olmaması gerektiğine dikkat çeken yazar, bu durumda, Milliyetçilik nedir? Kim milliyetçidir? sorularına cevap aramak gerektiğini belirtmektedir. Milliyetçi, mensup olduğu birçok cemiyet birimi içinden millet birimini diğerlerine tercih eden insandır (Öksüz,1970,18). Yazar, bir insanın hem kozmopolit hem milliyetçi olamayacağını, hem siyasi ümmetçi hem milliyetçi olamayacağını, hem sınıfçı hem milliyetçi olamayacağını, kişinin İnsanlığa, ümmetine, soyuna hatta gerçekten bir bağlılık hissediyorsa bir sınıfa sevgi duyabileceğini; Ama eğer milliyetçi ise milletini bütün bunların üstünde tutup bütün bunlardan önce düşünmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yazar, Türk milliyetçiliğini gayesi ile Türk Devleti'nin gayesinin ve dolayısıyla Türk milli eğitiminin gayelerinin özdeş ve tek olduğunu belirterek bu gayenin de "Türk Milletinin Bekası" olduğunu belirtmektedir. Milliyetçiliğin hedefini bu üç kelimeyle özetleyen Öksüz, Türk milliyetçiliğinin de amacının bu

olduğunu belirterek bu üç kelimenin milli eğitimin felsefesini taşıdığı gibi milli devletin bütün kurumlarını, bütün faaliyetlerini ve hedeflerini tayin eden felsefenin tamamını içerdiğini savunmaktadır. Bu durumda, Türk milletinin bekasının birinci neticesi, Türk milliyetçiliğinin ve Türk Milli Eğitim Felsefesinin bazı ilkelere sahip olması gerektiğini belirterek bu ilkelerin milli eğitime tatbikini şu şekilde açıklamaktadır:

Temel tercihi, gayeyi ve gayenin doğal sonuçlarını tespit ettikten sonra tatbikat esaslarını bulmak çok kolaylaşır. Milliyetçi, mensup olduğu toplum birimleri içinde milleti ilk tercihe yerleştiren insan olduğuna göre Milli Eğitim de her şeyden önce böyle hisseden insanların çoğalmasını sağlamakla yükümlüdür. Her canlı nasıl önce kendi neslinin idamesine çalışırsa milli devletin eğitimi de her şeyden önce kendi tercihinin sahip insanların yetişmesini, genç nesillerin de ilk tercihlerini millet doğrultusunda yapmalarını temin edecektir. Türk Milli Eğitimi'nin ilk hedefi milliyetçi nesiller yetiştirmektir (Öksüz,1979,20). Milliyetçi eğitim felsefesinin uygulanabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerektiğine değinen öksüz bu şartları maddeler halinde açıklamaktadır.

1. Muhafazakarlık ve Gelişmecilik

Öksüz, Türk Milli Eğitiminin yetişen nesillere Türk'ü Türk yapan değerleri hakkıyla öğretmek, öğretmekle de kalmayıp hissettirerek kavratmak zorunda olduğunu belirtmektedir. Bunu yapmadığı takdirde bunun milletin inkârı olacağını ve milli devlet anlayışıyla hiçbir şekilde bağdaşmayacağını ifade etmektedir. Bu durumda da milli eğitimin, musikisiyle, lisanıyla edebiyatıyla mimarisi ve her türlü sanatıyla Türk kültürünü, İslamiyet'i, devir farkı gözetmeksizin ve devirler arasında taraf tutmaksızın bir bütün olarak Türk tarihini, öğretmek hissettirmek, kavratmak mecburiyetinde olduğunu belirtmektedir. Milli eğitimin, nesillere kendi öz kültürünü aktardıktan sonra diğer milletlerin kültürleriyle ilgili bilgileri müfredata alabileceğini açıklamaktadır. (Eğitimdeki yakından uzağa ilkesi) Bu milli eğitim felsefesi birinci kademesi olan Muhafaza merhalesidir. İkinci kademe, muhafaza edilenin en güçlü bir tarzda zamanın şartlarına dökülmesi ve geliştirilmesidir (Öksüz,1979,20).

2. Güçlülük

Türk milli eğitim felsefesinin ikinci ilkesini "Güçlülük" olarak açıklayan Öksüz, Türk Milli Eğitimin, mükemmeliyetçi, vasıfçı olmak zorunda olduğun, bu düşüncenin seçkincilik olarak anlaşılması gerektiğinin altını çizerek sadece birinci sınıf ilim adamı değil aynı zamanda birinci sınıf laborant istiyoruz diyerek bu duruma açıklık getirmektedir. "Milliyetçi eğitim her ferde yükselebileceği sahanın zirvesine çıkma yolunu açacak fakat askerliğini yedek subay olarak yaptırtmak veya üniversite kapısındaki birikmeyi önlemek gibi suni ölçülerle eğitim planlanmasına gidilmeyecektir (Öksüz,1979,20). Milliyetçi eğitim de her alandan kaç kişinin yetişeceği sınıf kapasiteleriyle değil, milli menfaatlerce tayin edileceğini, bu planlamada özerk olan tek müessesenin, milletin teşkilatı olan devletin olması gerektiğini belirtmektedir. Bu hedeflere varabilmek için de her şeyden önce öğretmenin zirve vasıflara sahip olması gerektiğini de eklemektedir. Görüldüğü üzere eğitimdeki bütün kapılar öğretmen faktörüne çıkmaktadır.

3. Turancılık

Milli eğitim felsefesinin üçüncü ilkesi olarak Turancılıktan söz etmektedir. Milli eğitimin Milliyetçi eğitim nesillerine Türk dünyasının tamamını tanıtmayı ve kavratmayı gerektiğini belirten yazar, Türk milletinin tarihinde hiçbir kopukluğa yer verilmeyeceği gibi coğrafyasında üzerindeki kültürünün, dilinin, sanatının, siyasi durumunun öğrenilmesinde ve kavranmasında da hiçbir kopukluk olmadan öğretilmesi gerektiğini belirtmektedir. "Milli Eğitim'de yetiştirilmiş bir genç, Kerküklüden Batı Trakyalıya Azeri'den Özbek'e kadar bütün dünya Türklüğü'nün ortak değerleriyle ve mahalli vasıflarıyla tanıyacak, bilecek, hissedecektir (Öksüz,1979,21).

4. Milletin zaman boyutu ve ülkücülük

Öksüz, son ilke olarak "Milletin zaman boyutu ve ülkücülük" olarak açıklamaktadır. Milli Eğitimin, her Türk gencine ezelden edebe akan Türklük nehrinin bir damlası olduğu şuurunu vermesi gerektiğini belirterek nesillerin sadece toplumda ve coğrafya üzerinde değil, zaman içinde de yalnız olmadıklarının şuuruna erdirilmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Sonuç olarak;

"Bu devlet Türk Devleti ise aklen, hukuken, ruhen ülkücü adı verilen insanların felsefesi dışında bir milli eğitim felsefesini savunmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Toplum, birimler arasında millet temel tercihiyle, Türk milliyetçiliğinin amacının doğal sonuçları olan muhafazakârlık ve gelişmeciliğiyle, güçlülüğüyle, Turancılığıyla milletin zaman boyutu ve ülkücülüğüyle Türk Milliyetçiliği fikir sisteminden ibaret olduğunun altını çizmektedir. Öksüz de Hacıeminoğlu gibi eğitim sisteminin Türk'e göre düzenlenmesi gerektiğini düşünen akademisyenlerden. Eğitim sistemimizin belli bir felsefesi olması gerektiği ve bu felsefenin de Türk milliyetçiliği felsefesinden başka bir felsefe olmasının düşünülmeyeceğini tüm makale boyunca vurgulayan Öksüz, Milli bir eğitim sistemi için yapılması gerekenleri adım adım tarif etmektedir.

3.3.4. Milliyetçi Eğitimin Düzenlenmesi (Kemal OR)

Milli Eğitim Sisteminin "Milli Vasfı" konusunu irdelemeye devam ettiğimiz çalışmamızda inceleyeceğimiz bir diğer makale, Kemal Or'un 1984 yılında Milli Eğitim ve Kültür Dergisi'nde yayınlanan "Milliyetçi Eğitimin Düzenlenmesi" adlı makalesidir.

Or, makalesinde ilk olarak Milli kültür buhranı ve sosyal çözülme konusuna değinmektedir. Bu buhran ve çalkantıların temelinde milli kültür buhranı, milli değerler buhranı, başka bir deyişle kültür ahenksizliği ve değerler anarşisinin yattığını iddia etmektedir. Yazar, Toplumda maddi ve manevi kültür değerlerinin arasında ahenk bozulursa sosyal krizlerin doğacağını ve sosyal çözülmenin başlayacağını belirtmektedir. Türkiye'nin bugünkü durumunun böyle bir görünüm verdiğini belirten yazar, bu durumun en büyük sorumlusu olarak eğitimin görevini yapmaması şeklinde açıklamaktadır. "Çünkü eğitim milli varlığın bir vasıtasıdır. Temel fonksiyonu yetişen nesillere ve bütün topluma milli kültürü kazandırmaktır. Hızlı sanayileşme, şehirleşme, ihtisaslaşma, demokratik ve siyasi gelişmeler sonucu oluşan kültür değişmelerini yakından takip etmek, kültür değerleri arasında devamlı denge koyucu tedbirleri almak ve toplumu milli kültür bütünlüğü içinde tutmak eğitimin görevidir (Or,1984,105). Or, Türkiye'de eğitimin toplumun gelişmesine ve ihtiyaçlarına ayak uyduramadığından zamanın gerisinde kaldığını ve görevini yapamadığını belirtmektedir. Bu durumdan selamete çıkmanın yolunun ise milliyetçi

bir eğitimin gerçekleştirilmesinde bulunmaktadır. Milliyetçiliği ise milleti yükseltmek ideali ve devleti güçlü milleti mutlu kılma ülküsü olarak açıklayan Or, Bu amaca erişmenin ilk şartının milliyetçi eğitim sistemi olduğunu ifade etmektedir. Milliyetçi eğitim, milleti ülkülerine ulaştırmaya elverişli olan milli bir eğitimidir. Milli eğitim ise millete uygun, milletin ihtiyaç ve şartlarına göre düzenlenmiş, onun ülkülerini gerçekleştirmeye elverişli bir eğitim olarak açıklamaktadır. Bu durumda eğitimin milli olmasını, onu gerçekleştirmekle görevli eğitim düzeninin, eğitim faaliyetlerine muhteva ve yön veren düzenin milli olmasında aramak gerektiğini belirtmektedir. Or, söz konusu olan düzenin; eğitim organizasyonlarını oluşturan, geliştiren ve onlara yön veren merkez organizasyonu yani Bakanlık Merkez Teşkilatı olduğuna dikkat çekerek bu teşkilatın milli bir eğitimi yani milletin ihtiyaç ve şartlarına cevap verecek bir eğitimi gerçekleştirebilecek yapı ve işleyiş düzenine sahip olmadığını belirtmektedir. Yazar, Milli bir eğitim teşkilatı için konuya açıklık kazandırmak ve çözüm yolunu aydınlatmak bakımından idarenin fonksiyonlarını ve eğitimin vasıtalarını kısaca açıklamanın faydalı olacağını belirtmektedir.

İdarenin Fonksiyonları

Or, hizmetlerin etken ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi ve organizasyonun amaçlarına ulaşabilmesi için teşkilat içinde yerine getirilmesi gereken idari fonksiyonlar şu şekilde açıklamaktadır:

- Araştırma
- Hedef tespiti ve planlama
- Düzenleme yani organize etme
- Koordinasyon
- Komünikasyon
- Yürütme yani uygulama
- Kontrol yani değerlendirme (Or,1984,106).

Araştırma

Yazar,hizmetlerin gerektiği şekilde yürütülebilmesi için her şeyden önce görev alanlarının, ihtiyaçlarının, problemlerin, mevcut kaynak ve vasıtaların nitelik ve nicelik yönünden tespiti, uygulamada karşılaşılan darboğazların ortaya çıkarılması ve konuların çeşitli yönlerine aydınlık getirilmesinin şart olduğunu belirtmektedir. Bu amaç doğrultusunda devamlı ve çok sayıda uygulamalı araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu araştırmaların bir taraftan götürülecek hizmetler için hedef tespiti, planlama, koordinasyon ve yürütme hizmetlerine, diğer taraftan da en uygun organizasyon yapısının ve işleyişinin kurulması çalışmalarına ışık tutacağı ve her seviyede kararların sağlam esaslardan mahrum kişisel tercihlere göre alınmasını önleyeceğini ifade etmektedir. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi araştırma fonksiyonu özellikle Milli Eğitim Bakanlığı gibi problemlerini çözememiş, amacına ulaşamamış bir bakanlık için hayati önem taşımaktadır. Or, idari fonksiyonları ve eğitim araçları olan hizmetleri yürütebilmek için iyi yetişmiş yüzlerce araştırma uzmanından kurulu ve geniş kadrolu araştırma ünitelerinin kurulmasının şart olduğunu belirtmektedir. Türkiye'de eğitim teşkilatlarının karşılaştığı problemlerin çözümü için uygulamalı ve temel araştırmalar yapacak, aynı zamanda bu sahada uzman yetiştirerek bilgi merkezi görevi yapacak, Bakanlığa bağlı, üniversite profesörü veya en az doçent seviyesinde uzmanların yönetiminde bir Eğitim Araştırmaları ve Bilgi Merkezi veya Enstitüsü'ne şiddetle ihtiyaç vardır (Or,1984,107).

Hedef Tespiti ve Planlama

Yazar, bakanlık görevlerinin gerektiği şekilde yerine getirilebilmesi için araştırma sonuçlarına göre ortaya çıkacak milli ihtiyaç ve şartların, gerekli hizmet, kaynak ve vasıtaların göz önünü alınarak, kalkınma planının hükümet programının ilke ve politikalarının ışığında hedeflerin seçilmesi; mali, fiziki ve beşeri kaynakların bu hedeflere varmada ideal kullanılış yollarının tanımlanması gerekli olduğunun altını çizmektedir. Belli hedeflere ulaşmadaki zamanlamada hedefler arasındaki önceliklerin tayini, önceliklerin tayininde de tercih ve kriterlerin sosyal planlama metotlarına göre tanımlanmasının gerektiğini belirtmektedir.

Planlamanın ise tespit edilen hedeflerin belli bir zaman içinde gerçekleştirilme imkanını yarattığını ifade etmektedir. Bu aşamada standart ve normların tanımlanması, bu standart ve normlara göre ihtiyaçların fiziki, beşeri ve mali portresinin ortaya konması, bunların çeşitli maksatlar için çeşitli birim ve kuruluşlarca ortak kullanılması imkan ve şartlarını sağlayan fiziki, hukuki idari esasların hazırlanması gereklidir (Or,1984,108).

Düzenleme (Organize Etme)

Düzenleme faaliyetinin, teşkilatın amacına ulaşabilmesi için yapısını en uygun şekilde kurma, kadrolama, görevlendirme, yetki ve sorumlulukları tespit, buna göre personeli tayin etme ve aralarındaki ilişkileri belirleme olarak özetleyen Or, İyi bir teşkilatın amacını gerçekleştirmesi için gerekli bütün faaliyetleri içine alması ve fonksiyonel yapının kolaylıklarına sahip olması gerektiğini belirtmektedir. Yani aynı çeşit hizmetler bir üniteye toplanmalı hizmette tekrarlar ve boşluklar bulunmalı, uzmanlık hizmetleri ön plana alınmalı, araştırma, geliştirme, planlama, düzenleme, koordinasyon ve değerlendirme gibi kurmay hizmetleri memurlar veya yöneticiler tarafından değil uzmanlar tarafından yürütülmelidir (Or,1984,109).

Koordinasyon

Milli Eğitim Bakanlığı için dış ve iç koordinasyon olmak üzere iki türlü koordinasyonun söz konusu olduğunu belirten yazar, Dış koordinasyonun, eğitim, kültür araştırma ile ilgili hizmet yürüten, diğer bakanlıklar ve teşkilatların çalışmaları arasındaki koordinasyonu kapsayan bir çalışma alanının olduğunu ifade etmektedir. İç koordinasyonun ise Bakanlığın çeşitli birimleri tarafından yürütülen hizmetlerin ahenkleştirilmesini sağladığını belirtmektedir. Koordinasyonun çeşitli metot ve teknikleri olduğunu ifade eden yazar, bakanlığın en büyük sorunlardan birinin koordinasyon eksikliğinin olduğunu belirtmektedir. Daireler birbirinden kopuk ve habersiz ve ayrı bakanlıklar gibidir. Hizmette tekrarlamalar ve boşluklar, yetki ve görev karışıklığı vardır. Bakanlık etkili bir koordinasyon düzenine muhtaçtır. (Or,1984,110).

Komünikasyon (Haberleşme)

Teşkilatı meydana getiren üniteler ve teşkilatla başka teşkilatlar arasındaki ilişkilerin düzenlenebilmesi için bilgi, fikir davranış gibi konuların kişiler veya gruplar arasında her çeşit temas komünikasyon yani haberleşmenin alanına girmektedir. Or, teşkilat için haberleşmenin çok önemli bir iş olduğunu belirterek haberleşmenin karar verme işine yardımcı olduğunu, sistemin parçalarını kaynaştırmada, yetkinin fonksiyonlarını desteklemede ve koordinasyonun sağlanmasında etkili rol oynadığını ifade etmektedir.

Yürütme (Uygulama)

Or, tespit edilen hedeflere ulaşılabilmesinde planlanan hizmetleri uygulayacak birimler arasında hizmetin niteliğine dayanan, yani fonksiyonel, bir görev dağılımı gerçekleştirilmesinin önemine dikkat çekmektedir. Bu bakımdan hizmetlerin iyi bir görev analizine tabi tutularak sınıflandırılması ve aynı nitelikteki görevlerin aynı birimin sorumluluğuna verilmesi ihtisaslaşmayı sağlayıcı, birimler arasında görev ve sorumluluk karışıklığını önleyici bir uygulama olacağına değinmektedir. Yürütme birimlerinin uygulama ile ilgili olarak gerekli görecekları araştırmaları, araştırma birimlerine yaptırabilecekleri gibi küçük araştırmaları kendi bünyeleri içinde yapabilecek alt ünite ve uzmanlara da sahip olmaları gerektiğini belirtmektedir.

Kontrol

Son olarak kontrol fonksiyonuna değinen yazar, sistemin iyi işlemesi için onun bütününün teşkilatın amaçlarına ulaştıracak tarzda işleyip işlemediğinin, alınan sonuçların hedeflere uygun olup olmadığının bilinmesinin çok önemli olduğunu belirtmektedir. Bunun için de sistemli ve devamlı bir kontrol mekanizmasına ihtiyaç vardır. Ayrıca, politika hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığının kontrolü için değerlendirme yapılırken gerekli metot ve kriterlerin geliştirilmesi gerektiğini de ifade etmektedir. Böyle bir kontrol sonucunda hedeften sapma veya geri kalmaların sebeplerinin bulunması için yeni araştırmaların ihtiyaç duyulabilir. Araştırmalar sonucunda hedef ve plan düzeltmeleri yapılır ve uygulanır (Or,1984,111). İdarenin fonksiyonlarını bu şekilde açıkladıktan sonra Eğitimin vasıtalarına da değinerek

onunla ilgili açıklamalar yapmaktadır. Or'un açıkladığı idarenin fonksiyonları program geliştirmenin açık sistem modeline benzemektedir.

Eğitimin Vasıtaları

Eğitim işinin gerçekleştirilmesi için bazı vasıtalara ihtiyaç olduğunu belirten yazar bu vasıtaları şu şekilde açıklamaktadır:

- Eğitim Planı
- Müfredat Programları
- Eğitim metotları
- Ders kitapları ve basılı eğitim malzemeleri
- Diğer ders araçları
- Okul binaları
- Eğitim sistemi
- Öğretmen
- İdareci
- Zaman (Or,1984,112).

Bir toplumda eğitimin milli olması için bütün bu vasıtaların milli olması gerektiğini belirten Or, vasıtaların amaçlara ulaşmayı sağlayan unsurlar bir nevi gayeye götüren yollar olduğunu ifade etmektedir. Vasıtaların değerinin amaçlara ulaştırmadaki değerleriyle ölçüldüğünün altını çizen yazar, eğitim vasıtalarının eğitimi milli kılacak yani onu milletin ihtiyaç ve şartlarına uygun hale getirecek vasıfta ise milli özellik kazandığını belirtmektedir.

Eğitim Planı

Yazar, Milli Eğitimimizin başlıca üç amacının olduğunu belirtmektedir. Bunlardan ilki siyasidir: Vatanına, milletine, devletine, rejime bağlı, mille değerlere ve ülkelere sahip yurttaş yetiştirmektir. İkincisi ise ekonomiktir: Yurt kalkınmasının muhtaç olduğu insan gücünü yetiştirmektir. Üçüncüsü ve sonuncusu ise ferdidir: Dengeli ve mutlu insan yetiştirmek şeklinde açıklamaktadır. Eğitim planlarının milli olması, milletin ekonomik ve sosyal problemlerini halletmek, kalkınmak, yükselmek, mesut ve müferreh hale gelmek için muhtaç bulunduğu elemanların gerekli vasıfta ve miktarda ve gerektiği zaman hizmete hazır olacak şekilde yetiştirilmesini mümkün

kılacak özellikte olması yani milli ihtiyaca tam cevap verebilecek vasıflara sahip bulunması lazımdır (Or,1984,113). Eğitim planlayıcısının en az beş on yıl ileriye görerek ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerin eğilimlerine göre insan gücü ihtiyaç projeksiyonlarını, talepten beş on yıl önce çıkarması ve planları ona göre hazırlaması gerekmektedir. Türkiye'de bu yapılmadığı için de eğitim ihtiyaçların ve kalkınmanın en az on yıl gerisinden gidildiğini iddia etmektedir. Türkiye'de eğitim planlarının sadece günü kurtarmaya yönelik olduğu yazarın bu sözlerinden anlaşılmaktadır. Eğitim planlarının geleceği ön görerek hazırlanması gerektiği yıllık planlarla eğitimde b,r adım bile ileri gidilmeyeceği sonucu çıkmaktadır.

Müfredat Programları

Müfredat Programlarının eğitim amaçlarını gerçekleştirmek için verilmesi gerekli kültürü yani bilgi, maharet, inanç davranışların muhtevasını içerdiğini belirtmektedir. Or, Eğitim amaçlarının tespit ettiği davranış değerlerinin bilgi, beceri, ahlaki ve milli değerler olarak tercüme edilerek bu değerlerin kazandırılması için hangi okulda ve hangi sınıflarda hangi derslerin ve konuların ne seviyede ve miktarda verileceğini tayin ettiklerini ifade etmektedir. Program geliştirme uzmanının milli değerler sistemini çok iyi bilmesi, ilmi ve teknik gelişmeleri yakından takip etmesi, aynı zamanda ekonomik ve sosyal sektörlerle devamlı ilişki ve işbirliği kurması gerektiğini belirtmektedir. Bakanlıkta bu hizmetin eğitim amaçlarına inanç ve milli değerlere bağlı olmayan, uzmanlık vasfı bulundurmeyen kişiler tarafından ve uygulama alanlarıyla irtibatsız olarak yapıldığından eğitimin siyasi, ekonomik ve ferdi amaçlarına yani milli ihtiyaçlara cevap verecek vasıfta olmadığını düşünmektedir. Milli eğitimin kurulduğundan bu yana layıkıyla bu vasfı taşıdığı söylenemez.

Eğitim Metotları

Bir ülkede uygulanacak eğitim metotlarının özelliklerini; eğitimin muhtevası, dersin özellikleri, kullanılacak ders araçları, öğretmen öğrenci oranları kısaca ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel imkan ve şartlarının belirlendiğini ifade eden yazar, Bu imkan ve şartların milli bir özellik taşıdığına göre öğretim metotlarının da bu imkan ve şartlara uygun olması yani milli olmasının zorunlu olduğunu belirtmektedir. "Her ders için milli olan öğretim metotlarını bulmak ve yeni imkan ve

şartlara göre değiştirmek bu alanda, özel olarak eğitilmiş uzmanların devamlı araştırma ve geliştire çalışmalarıyla mümkündür. Bunun içi de her ders veya ilgili ders grupları için araştırma veya geliştirme yapacak uzman gruplarına ihtiyaç vardır (Or,1984,s.115).Yazar, Bu uygulama yapılmadığı takdirde bir gün Fransız metotlarını, ertesini gün Alman metotlarını daha sonra Amerikan metotlarını hazır elbise gibi Türk eğitimine giydirmek zorunluluğu hasıl olacağından milletin bünyesine, imkan ve şartlarına uymayan metotların uygulamaya çalışılması, eğitimde verimin düşüklüğüne yol açacak ve bunun doğurduğu maddi ve manevi kayıpların çok büyük olacağına dikkat çekmektedir. Türkiye'nin bugünkü durumunun da bu şekilde olduğunu savunmaktadır. Bu durumun günümüzde de devam ettiğini görmekteyiz. Eğitim politikası, eğitim sistemi, eğitimde kullanılan metotlar hiçbiri tam manasıyla milli özellik taşımamaktadır.

Eğitim Sistemi

Yazar, eğitim sisteminin özelliklerini; ekonomik ve sosyal gelişme hedeflerine göre yapılacak insan gücü talep projeksiyonları, istihdam şartları, baskı grupları, programlar, ekonomik imkânlarının etkilediğini belirtmektedir. Eğitim sisteminin de milli olan bu şartlara uygun olmak yani milli olmak zorunda olduğunu ifade eden Or, başka ülkelerin sistemlerini aynen almak veya her ülkede uygulanır bir eğitim sistemini geliştirmenin mümkün olmadığını belirtmektedir. İyi bir eğitim sistemi, eğitim planının gerçekleşmesini destekleyici özellikte olmalı, sisteme giriş çıkışları, yatay ve dikey geçişleri belli kademeler önünde yığılmaları engelleyecek tarzda ve insan gücü açığı veya eğitilmiş işsiz yaratmayacak şekilde düzenlemelidir (Or,1984,118). Bu faaliyetin devamlılık isteyen ve uzmanlar tarafından yürütülmesi gereken bir iktisat alanı olduğunu belirtmektedir.

Öğretmen

Yazar, Eğitimin milli olması açısından öğretmenin rolünün çok büyük olduğuna dikkat çekmektedir. Bunun için de öncelikli olarak öğretmenin kendisinin milli olmasının şart olduğunu belirtmektedir. Öğretmenin milli olması ise mevcut şartlar içinde milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede mümkün olan azami katkıyı sağlayacak vasıfta olması demektir (Or,1984,118). Yani öğrencinin milletine devletine, rejime bağlı, değer ve ülkelere sahip, üreticilik vasfı yüksek, dengeli insan

haline getirilmesinde kendi payına düşeni yapabilecek vasıfta öğretmen profilinden söz etmektedir. Bu görevini yapabilmek için öğretmenin önce kendisinin devletine, milletine, rejime bağlı milli değer ve ülkelere sahip bir kişi olması pedagojik ehliyet ve özel branş bilgisi yönünden yeterli bulunması gerektiğinin altını çizmektedir. Eğitim vasıtalarının geri kalanlarına da kısaca değinen yazar, eğitimin milli olması için eğitim vasıtalarının tümünün milli olmasının şart olduğunun üstünde ısrarla durmaktadır.

3.4.YABANCI DİLLE ÖĞRETİM HAKKINDAKİ AKADEMİK GÖRÜŞLER

3.4.1. Yabancı Okullar ve Kültür Emperyalizmi (Necmettin HACİEMİNOĞLU)

Yabancı dil, Yabancı dille öğretim konusunun irdelendiği bu başlıkta öncelikli olarak ülkemizde bulunan yabancı okullar konusuna yer verildi. Necmettin Hacıeminoğlu'nun 1974 yılında ele aldığı Yabancı Okullar ve Kültür Emperyalizmi yazısında ilk olarak Emperyalizm terimine açıklık getirmektedir. Bulduğu dönemi kastederek Türkiye'de en çok kullanılan kelimelerden birinin emperyalizm olduğunu belirten yazar Emperyalizmi, en kısa tarifiyle; "Bir milletin başka bir milleti hakimiyeti altına alması ve onu kendi menfaatleri istikametinde sömürmesi demektir." şeklinde açıklamaktadır.(Hacıeminoğlu,1974,95) Bu hakimiyetin çeşitli yollarla tatbik edildiğini ifade eden Hacıeminoğlu,emperyalizmin milletleri üç yoldan hakimiyet altına aldığını; bunları da Askeri Emperyalizm, İktisadi Emperyalizm,Kültür Emperyalizmi şeklinde ayırmaktadır.

Askeri Emperyalizmin daha ziyade eski çağlarda görülen bir yöntem olduğunu Bu yöntem de askeri gücü üstün olan milletlerin zayıf milletleri silah zoruyla istila edip hakimiyetleri altına alması ve kendi menfaatlerine göre sömürmesi şeklinde açıklayan yazar, bunun güçlü ülkeler için kolay bir yol olduğunu belirtmektedir. 19. yüzyıldan itibaren ise tekniğin ilerlemesi, dünya coğrafyasının küçülmesi ve ateşli silahların gelişmesi neticesinde savaşların fazla yıkıcı oluşu sebebiyle, askeri emperyalizmin sık sık başvurulacak bir yol olmaktan çıktığını ifade etmektedir. Atom silahlarının keşfinden sonra, güç yoluyla toprak kazanmak askeri güçle bir memleketi istila etmek tamamıyla imkansız hale geldiğinden 19. yüzyıldan itibaren ve 20. yüzyılda hızlanan bir tempo ile istilacı ve emperyalist bir yöntem değişikliği yaparak askeri emperyalizmden vazgeçildiğini belirtmektedir.

Hacıeminoğlu'nun söz ettiği Askeri emperyalizmin en son ve canlı örneğini ülkemiz kurtuluş savaşında yaşamıştır. Askeri emperyalizmin etkisini yitirmesi ile emperyalist devletler Bunun yerine milletleri iki yolla, iktisadi veya kültürel emperyalizmi yoluyla elde edip kendi menfaatlerine yönelik sömürme teşebbüsüne giriştiler (Hacıeminoğlu, 1974,96).

Ağır sanayinin 19.yüzyıldan sonra gelişmesi ve milletlerin kapalı ekonomik hayattan çıkıp, dünyaya açık ekonomik hayata geçişleri sebebiyle, iktisadi durum milletlerin ve cemiyetlerin hareket tarzını birinci derecede etkileyen bir faktör olmuştur. Yazar, Bu nedenle batı ülkelerinin özellikle kendilerince az gelişmiş veya geri kalmış ülkeleri, özellikle doğu ülkelerinin, iktisadi kaynaklarını ele geçirmek, mali imkanlarının kilit noktalarını tutmak, ticari hayatını ve sanayi kurumlarını kendi kontrolleri altına almak amacıyla bir iktisadi emperyalizm politikası gütmeye başladıklarını savunmaktadır. Bu konuda da geniş ölçüde başarılı oldukları alenen görülmektedir. 20. yüzyıldan itibaren emperyalist milletler bir milleti askeri yoldan olsun, iktisadi yönden olsun ilelebet sömürmek ve hakimiyet altında tutmanın mümkün olmadığını fark etmişlerdir. Hacıeminoğlu, Askeri yoldan istila edilen milletlerin çok kısa zamanda derlenip toparlanarak kuvvetlendikten sonra istilacı kuvvetleri memleketlerinden atabildiklerini; Diğer taraftan iktisadi bakımdan sömürge haline gelmiş milletlerin de zamanla gelişerek, kendi kaynaklarına sahip olarak kendi yağlarıyla kavrulur hale gelebildiklerini ifade etmektedir. Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere ne askeri emperyalizm ne de iktisadi emperyalizm ebedi bir yol değildir. Bu nedenle emperyalist milletlerin kendi hakimiyetleri altında istismar etmeyi düşündükleri milletler üzerinde uygulanacakları bir başka yol bulmaları gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu yeni yolun ise kültür emperyalizmi olduğunu iddia etmektedir (Hacıeminoğlu,1974, 97).

Kültür emperyalizmi, bir milleti gürültüsüz, patırtısız, topsuz, tüfeksiz, fabrikasız, trensiz, kendi içinden fethetmek demektir (Hacıeminoğlu 1974,97). Kültür emperyalizmi en açık haliyle bu şekilde açıklayan yazar, Kültür emperyalizminin O milleti teşkil eden fertlerin kafasının içini boşaltıp boş bir kabuk haline getirdikten sonra, yeniden başka bir kültürle yabancı bir kültürle doldurması şeklinde de durumu izah etmektedir. Bu yöntem sayesinde emperyalist milletin, sömürmek istediği millete kendi kültürünü bu şekilde empoze ettikten ve aşladıktan

sonra uygulama başarıya ulaştınca, o milleti sonsuza dek kendi emrinde, kendi hizmetinde bir köle gibi kullanabilmektedir. Kültür, milletlerin şahsiyetini yapan, manevi varlığını teşkil eden ve onu başka milletlerden kesin çizgilerle ayıran bir değerler manzumesidir.(Hacıeminoğlu 1974,97). Kültür ögesinin önemini bastıra bastıra açıklayan yazar, Askeri istila altında kalan bir milletin maddi gücü zayıflatılabilir, nüfusu azalabilir fakat istilayı yapan millet mahkum milletin kültürüne dokunmamışsa çok kısa bir zaman sonra, o millet tıpkı budanmış bir ağacın yeni sürgünleri gibi tekrar eskisinden daha kuvvetli olarak ortaya çıkacağını, İktisadi emperyalizmde de bir milletin maddi kaynakları sadece belli bir süreliğine sömürebilir. Fakat kültür emperyalizminin başarılı olduğu takdirde, kale içinden fethedilmiş, kafalar uyanamaz hale gelmiş, zihinler emperyalist milletin arzusu istikametinde hareket eden otomatlar haline geleceklerini belirtmektedir (Hacıeminoğlu 1974,98). Yani sömürgeciler sömürmeye karar verdikleri milletlerin milli kültürünü yıkmakla, onları zihnen kendi saflarına çekmeyi amaçlarlar. Emperyalist ülkeler bu metodu ülkemizde bir işgal silahı olarak uygulamaya başlayalı bir asır oldu. Bu uygulama farklı yollarla olsa da geçmişten günümüze kadar devam etmektedir.

Kültürü bir millete şahsiyet kazandıran değerler manzumesi olarak açıklayan yazar, Kültürün içeriğini; dil, tarih şuuru, din edebiyat, musiki ve her türlü güzel sanat; zevk, eğlence, yaşayış, tarzı insani münasebetler, aile bağları, nezaket, saygı ve dostluk ifade eden hareketler; kullanılan eşya, yerleşme şekli gibi. hasılı döşmeden, giyim kuşamdan tutun, misafir ağırlamaya hasta yoklama cenaze merasimine varıncaya kadar, bir milletin yalnız kendisine ait olan davranış tarzı, o milletin kültürünü de manevi muhteva mevcuttur.(Hacıeminoğlu,1974,99). Milletlerin bu kendilerine has olan ve kişiliklerinin esasını oluşturan eden muhtevayı değiştirmek kültür emperyalizminin tek hedefi olduğunu ifade etmektedir. Emperyalist milletler işgal emellerini ülkemizdeki üsleri vasıtasıyla gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Hacıeminoğlu, bu üslerin ne askeri hava üssü ne de deniz üssü olmadığını belirterek Bunların kültür üsleri olduğunu bunların ülkemizde bulunan yabancı okullar olduğunu ifade etmektedir. Türkiye'de bir asır önce açılmış olup bugüne kadar milli bünyemizi sarsacak bir kesafet kazanan her yabancı okul, Türkiye'yi içinden fethetmeye yönelmiş bir kültür üssüdür (Hacıeminoğlu,1974,99).

Batılılar Türkiye üzerinden askeri yoldan hakimiyet kuramayacaklarını bizzat deneyerek görmüşlerdir. Denedikleri halde başarılı olamamışlardır. Bu nedenle en emin yol olarak kültür emperyalizmi yolunu seçmişlerdir. Böylece bir asırdan beri Türkiye'deki yabancı okullar kanalıyla kendi kültürlerini Türk nesillerine aşılamışlardır.

Türkiye'de yabancı okul aleyhtarlığına karşı çıkan ve bu okulları çeşitli sebeplerle müdafaa eden pek çok iyi niyetli Türk aydınının mevcut olduğunu Bunların da yabancı okulların, bizim batı medeniyetini benimsememizi kolaylaştıracağını ve çocuklarımızın daha iyi yetişmesine yardımcı olacağı kanaatinde olduklarını belirtmektedir. Halbuki hiç araştırma yapmadan bile akli bir muhakeme ile bile yabancı okulların Türkiye'ye zararlı olacağı neticesine varılabilir. (Hacıeminoğlu, 1974,100). Türkiye'de okul açan yabancıların hangi amaç peşinde olduklarını sorgulamak gerektiğini ifade eden yazar, ilk akla gelen basit sebep maddi olabilir fakat buna muhtaç değiller, Türkiye'ye hizmet aşkı olabilir mi buna da imkan yoktur. Bu durumda hiçbir menfaat gözetmeden Avrupa'dan Amerika'dan gelip yurdun birçok köşesine okul açan bir millet herhalde kendi uzak menfaati için büyük mükafatlar beklemektedir (Hacıeminoğlu,1974,101). Yazarın söz ettiği bu mükafatların bu toprakların belki hemen değil de 50 belki 100 yıl sonra ama mutlaka bir gün kendi ellerine geçmesi kendi hizmetlerine ve amaçlarına alet olması arzusu ve ihtimali olduğu açıkça görülmektedir. Ülkemizde bulunan bu okulların esasen büyük bir kısmının Avrupa'daki kilise teşkilatlarına bağlı olduğunu Yani, bunların siyasi veya kültür kanalından düşünülmesi bile, en azından Hıristiyanlığın yayılmasını temine çalışan birer misyoner okullar olduğunu rahatça düşünülebilir. Durum böyle olduğu halde, Türkiye'de maalesef Türk milletine yakışmayacak bir aşağılık duygusu ile en yüksek mevkide bulunan bir devlet adamından tutun, sıradan vatandaşa varıncaya kadar herkesin çocuğunu bu yabancı okullara kaydetmek için can attıklarını ifade eden yazar, bu kişilerin yabancı okullara çok büyük anlamlar yüklediğinden yakınmaktadır.

Yabancı okullar, kendi dillerini öğretmek amacıyla Türk çocuklarının öncelikle Türk dili, Türk Edebiyatı ve Türk sanatı ile olan bağlarını koparıp onları yalnız yabancı sanat ve edebiyatı ile temas içine girdirerek işe başlarlar. Bilindiği gibi insanların beyinlerini idare eden kültür, en çok sanat edebiyat ve dil yoluyla

aşılır. Öz milletinin edebiyatından ve sanatından kopup, daha şahsiyetini bulmadığı bir çağda yabancı bir milletin edebiyatı, sanatı ve kültürü ile temasa geçen bir çocuk büyüyüp şahsiyetini bulduğu zaman bile elinde olmadan kendi milletinin değil, başka bir milletin zevkine düşünce tarzına ve dünya görüşüne sahip bir insan haline gelir (Hacıeminoğlu,1974,102). Böylece dil, edebiyat ve sanat yoluyla kendi milletinden kopmaya başlayan bir nesil bunun arkasından o yabancı okulda aldığı terbiyenin etkisi ile ve yine o okulun hiç farkına varmadan aştığı dünya görüşü yaşayış tarzı, zevki ve ahlakı ile tam bir yabancı gibi düşünüp bir yabancı gibi hareket edecektir. Ayrıca bu telkinlerin okul kanalı ile ve 6-7 yıl gibi uzun bir sürede yapıldığından meydana gelen şahsiyet değişikliğini gencin ne kendisi ne dışındaki nesiller fark edebilmektedirler. Yıllar sonra yabancı kültürle beslenen kişiler önemli mevkilere geldikçe bir Fransız bir Amerikalı gibi düşünmekte hareket etmektedirler. İşte kültür emperyalizmini de tatbik eden milletin de asıl gayesi kişileri bu noktaya getirmektedir (Hacıeminoğlu,1974,102).

Hacıeminoğlu, Kendi milli kültüründen, kendi kökünden, tarih şuurundan manevi değerleri, milli yaşayış tarzından kopan nesillerin kendilerine aşılana ikinci kültüre tamamıyla bağlanamadıkları için uzun müddet kozmopolit bir nesil halinde kaldıklarını ifade etmektedirler. Kozmopolit bir yapıya bürünen bu neslin her türlü dış tesire ve zararlı fikre açık olduğunu tam da bu noktada Türkiye üzerinde çeşitli amaçları olan milletlerin bekledikleri durumun bu olduğunu ifade etmektedir. Türkiye'de de bulunduğu dönemi kastederek bugün o anı yaşadığını iddia etmektedir. Günümüze baktığımızda yazarın söz ettiği durumun artarak hatta tam olarak yerleşmiş olduğunu söylemek mümkündür.

Oluşan yeni nesil de milli şahsiyet, kültür silinmiş; yerine de ne olduğu belirsiz, acayip bir şahsiyet çıktığını belirten Hacıeminoğlu, Bu şahsiyetin Türk olmadığı gibi batılı da olmadığını Müslüman olmadığını gibi Hıristiyan da olmadığını, Kendi tarihinin değerlerine bağlı olmadığını gibi batı medeniyetine de tam olarak bağlanamamıştır (Hacıeminoğlu,1974,103). Böylece ortada serseri mayın gibi hangi tarafa çekilirse oraya koşan bir nesil, herhangi bir yerden gelen dış tesire, zararlı fikre derhal kapılmaktadır. Yıkıcı fikirler aşırı temayüller bu kafalara rahatça ekilebilir. Bu kafalar elde edildikten sonra da o dışarıdan verilen direktiflerle idare etmek, yalnız dışarıdan değil işaret ve parolalarla hareket ettirmek ve bütün müesseselerini dış

kuvvetlerin menfaatleri istikametinde kullanmak mümkün olmaktadır. Bu nedenle kültür emperyalizmini emperyalizmin en tehlikelisi ve en korkuncu olarak kabul ediyoruz (Hacıeminoğlu,1974,103). Bu okullar kanalıyla Türkiye'ye sızan yabancı kültür bir müddet sonra tamamıyla perde gerisine çekilse dahi Türkiye'de yetiştirdiği elemanları eliyle aynı hakimiyet uzun zaman devam edeceği yazarın açıklamalarından da anlaşılmaktadır.

Türkiye'de üs olarak kullanılan bugünkü yabancı okulların yurdumuzdan çekilip atılsa bile bu okulların milli bünyede meydana getirdiği zararların mahiyeti anlaşılmadıkça, bu zararların ortadan kaldırılması yönünde şuurlu bir çalışma yapılmadıkça kültür emperyalizminin tesirlerinin sökülüp atılamayacağına altını çizen Hacıeminoğlu, sadece yabancı okulların değil, yabancı okulların temsil ettiği fikrin telkin ettiği görüşlerin Türk eğitim öğretim ve sanat kurumlarından, ilim ve idare organlarından çıkarılıp atılmasını ısrarla vurgulamaktadır. Türk milletine kültür yoluyla nüfuz eden milletlerin, bugün iktisadi, siyasi ve maddi bakımdan da Türk milletinden üstün ve şanslı durumda olduğunu ifade ederek kültür yoluyla milli varlığını korumak imkanı da Türk milletinde alındığı takdirde, milletimiz hudutları içinde müstakil görünmekle beraber muhtevası itibariyle milli varlığından ve benliğinden tamamıyla kopmuş hale geleceğini savunmaktadır (Hacıeminoğlu, 1974,104). Ülkemizdeki yabancı okulların emperyalist ülkeler için önemine kanıt olarak Lozan Barış antlaşmasını göstermektedir. Lozan Barış Antlaşmasında batılı ülkelerin hiçbir konuda yabancı okulları konusu kadar direktmediklerini söylemektedir. Nihayetinde bu ısrarlarında başarılı olmuşlardır. Eğer yabancı okullar Avrupa'nın menfaatleri için bu kadar önemli olmasaydı topraklar, petroler feda edilirken yabancı okullar konusunda bu kadar direktilmesi bunun açıkça kanıtıdır. Yabancı okulların Türkiye'nin istiklaline gizlice uzatılmış hain bir el olduğundan asla şüphesi olmadığını belirten yazar bu konudaki kanıtlarını ve düşüncelerini yazısında açıkça işlemiştir. Yabancı okullar konusu günümüzde o kadar çok benimsenmiş ve ülkemizin bir parçası haline gelmiştir ki hiçbir aydın veya eğitimci bu konudaki rahatsızlığını dile getirmemektedir. Bu konuda bizi aydınlatan ve uyarıcı aydınlarımız maalesef artık aramızda değillerdir. Umarız ki aydınlarımızın bu yazıları ülkemiz eğitime ve eğitim sistemine bir kılavuz olur.

3.4.2. Türkiye'de Yabancı Dil Öğretiminin Düşündürdükleri

(Hüseyin AKYÜZ)

1970-1990 yılları arasında yayınlanan milli düşünceye sahip dergilerde yapılan taramalarda yabancı dille öğretim konusunda yazılmış birçok sayıda makaleye ulaşıldı. Bu makalelerden dört ayrı kalemden çıkmış bu makaleleri değerlendirmeye tabi tutuldu. Bunlardan ilki Hüseyin Akyüz'ün "Türkiye'de Yabancı Dil Öğretiminin Düşündürdükleri" adlı makalesidir.

Akyüz, makalesinde yabancı dille öğretimden ziyade yabancı dil öğretimi ile ilgili düşüncelerine yer vermiştir. Yazar makalesine, içinde bulunduğu dönemde yabancı dil öğretimine yüklenen anlam ve önemden söz ederek başlamıştır. Devletin yabancı dile verdiği önem nedeniyle toplumun bazı kesimleri, çocuklarının yabancı bir dili layıkıyla öğrenebilmesi adına bazı faaliyet ve fedakarlıklarda bulunmaktadırlar. Yazar, ailelerin çocuklarını daha kaliteli bir okula göndermek adına gösterdikleri mücadeleyi tenkit etmekten çok takdirle karşılamak gerektiğini belirtmektedir. Akyüz, Bu düşüncesine de şu sözlerle açıklık getirmektedir: "Çünkü çok aşırı bir liberal-kapitalist ekonomi ve eğitim anlayışında, eğitimin bir hak olarak toplumun bütün kesimlerine yayılması ve çocuklara fırsat eşitliğinin tanınmasından ziyade şartları eşit olmayan ve adaletsiz bir rekabet amaçlanmaktadır. (Akyüz, 1985,3). Bu yarışmada başarılı olanlar, ileride toplumda sayısı çok sınırlı statülere sahip olacaklardır. Söz konusu aileler, bu durumun bilincinde olduğundan, çocuklarının başarısı için her türlü çabayı göstermekten geri durmadıklarını belirtmektedirler. Yabancı dil bilmek her devirde ayrıcalık olmuştur. Bu meziyet gün geçtikçe daha da önemli bir hal almaya başlamıştır. Yüksek öğrenim görenler dahi yabancı dil barajını aşamadıkları için herhangi bir işe girememekte çoğu zaman mağdur olmaktadır.

Yazar, ailelerin bu çabalarının yanında devletin, bu aileler arasındaki rekabet ortamının şartlarını oluşturmaya çalışırken, bir yanda da yabancı dille ilgili başka faaliyetler içinde bulunduğunu vurgulamaktadır. Bu faaliyetlerle ilgili olarak devlet; yabancı dille öğretim yapan özel okul, fakülte orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarını desteklemekte aynı zamanda orta dereceli okullarda ikinci bir yabancı dil öğretiminin faydalı olacağını belirtmektedir. Akyüz, milli eğitim bakanlığının

devlet okullarındaki yabancı dil meselesini ıslah etmek yerine, bu meseleyi kuruluş ve işleyiş bakımından devlet okullarından farklı olan özel ve yarı özel okullarla çözmeyi düşündüğünü belirtmektedir. Fakat özel okulların ailelerin kontrolünde olduğunu belirten yazar, yabancı dil konusunda devletin sadece rekabet ortamını sağlamada rolünün olduğunu belirtmektedir. Devletin yabancı dille öğretim yapan kurumların sayısını arttırmak istemesi, özellikle yüksek öğretim de yabancı dille öğretim yapan üniversiteleri fazlalaştırma çalışmalarına bakıldığında yabancı dil öğretimini ve yabancı dille öğretimi konusunda devletin tavrı aşikar bir şekilde görülmektedir. Akyüz, devletin ve bazı ailelerin yabancı dili ön plana alan eğitim anlayış ve uygulamaları karşısında bu tavırlarının ülkemiz ve toplumumuz için ne gibi sorunlar doğurabileceği konusunda bazı değerlendirmelerde bulunmaktadır. Değerlendirmelerini birkaç başlık altında toplayan yazar meseleye sosyolojik açıdan da yaklaşmayı amaçlamaktadır.

Yazar, devletin yabancı dil öğretimi ve yabancı dille öğretim konusunda takındığı tavrın öncelikli olarak; eğitimde fırsat eşitliği ve eğitimin bir hak olarak toplumun bütün kesimlerine, yani tabana yayılmasını önlediğini belirtmektedir. Devletin sunduğu eğitim hizmetlerinden bütün Türk vatandaşlarının yeterince ve aynı oranda faydalanamadığını savunan yazar bu düşüncesiyle ilgili olarak bazı örnekler vermektedir. Devlet insan için en az yaşama hakkı kadar önemli olan eğitim hakkı çeşitli sebeplerden dolayı yerine getirememektedir. Eğitim uygulamalarında adaletli bir dağılımın olmadığını belirten Akyüz, Türkiye'nin birçok köyünde hâlâ okulun bulunmadığını, okul olan köylerde de birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapıldığını belirtmektedir. Bazı ilçe hatta şehirlerde ders öğretmeni bile bulunmazken imtiyazlı okullarda bu durumların tam aksi uygulamalar mevcuttur. Bu tür anlayış ve uygulamaların eğitimde fırsat eşitliğini ortadan kaldırdığını, bölge ve mesleki farklılıkların buna eklenmesiyle bir sosyal tabakalaşmanın söz konusu olduğunu vurgulamaktadır. Eğitimin böyle bir anlayışa hizmet edecek şekilde düzenlenmesi, milli bütünlük ve toplumsal dayanışma açısından oldukça tehlikeli ve yanlış bir durum olduğunu belirtmektedir. Yazarın bu sözlerinden de anlaşıldığı üzere milli bir eğitim sisteminin yanında eğitim konusunda da herkese aynı düzeyde ve kalite de eğitim verilmesinin şart olduğu düşüncesi çıkmaktadır. Akademisyenler

milli eğitim sistemini desteklemekle beraber halkçı düşüncelere de sahip oldukları görülmektedir.

Bu konuyla ilgili, değerlendirdiği diğer bir sorun da; eğitim ve öğretim hayatında zeka, kabiliyet ve liyakat gibi psikolojik özelliklerin yerine, ansiklopedik bilgi, rekabet ve ihtiras kavramlarının hakim olduğunu belirtmektedir. Öğrencilere, eğitim hayatları boyunca uygulanan metotların, onların zeka ve kabiliyetlerini ortaya çıkaran ve geliştiren bir mahiyette olmadığını ansiklopedik bilgilerin revaçta olduğu bir sistemin mevcut olduğunu belirtmektedir. Bu sisteme paralel olarak yapılan çeşitli seçme sınavları bu durumu daha da körüklemektedir. Yazar, söz konusu sınavlarda belli başlı bilgileri iyice ezberlemiş çocukların başarılı sayılması nedeniyle, varlıklı aileler özel öğretmen ve derslerle bu bilgileri çocuklarının zihinlerine iyice yerleştirmektedir. Böylelikle çocuklarının başarılarını temin etmiş olmaktadır. Bu durum sonucunda belki de bu çocuklardan daha zeki ve kabiliyetli kişiler bu sınav sisteminin azizliğine uğrayıp küçük bir grup karşısında başarısız olarak saf dışı edilmiş olmaktadır. Akyüz, eğitim ve öğretim hayatında geçerli olan belli bilgilere hakim olmak anlayışına, yabancı dilin de dahil olduğunu, bazı bakımlardan yabancı dilin her şeyin önüne geçtiğini belirtmektedir. "Hatta o kadar önemli ki toplumda çok değerli bazı sosyal, idari ve ekonomik rollerin paylaşılmasında yeterli bir ölçü olarak kabul edilmektedir. Türkiye de yabancı dil bilenlere bütün kapılar açılmaktadır. Zeka, kabiliyet, liyakat ve maharet gibi özelliklerin pek işe yaradığı söylenemez. (Akyüz,1985,6). İlim adamı ve araştırmacı olmanın temel koşulunun bile yabancı dil bilmekten geçtiğini belirten yazar diğer meslek gruplarında da durumun farklı olmadığını vurgulamaktadır. Türkiye'de yabancı dil bilen belli bir kesimin olduğu, bu sosyal grubun da yıllar içinde pek değişikliğe uğramadığı düşünüldüğünde yapılan tüm icraatlardan bu grup sorumlu olmaktadır. Bu durum da sosyal tabakalaşmayı doğurmaktadır.

Akyüz'ün üzerinde durduğu diğer bir sorun ise, sosyal tabakalaşma konusudur. Yabancı dil aracılığıyla başka bir ifade ile yabancı kültürlerle diyalog sayesinde yeni bir sosyal tabaka yaratma eğiliminin söz konusu olduğunu belirten yazar, yaratılmak istenen bu tabakanın "güzidelerden" bir başka deyişle nitelikli kişilerden meydana gelen bir topluluk olmadığını belirtmektedir. Bu sosyal tabakayı, ekonomik, siyasi ve kültürel yönden bazı özelliklere sahip aileler ve bürokratlar

teşkil etmektedir. Bu ailelerin Türkiye'de ve dünyada bulunan önemli görev ve pozisyonların nasıl dağıtıldığına bilincinde olduklarından çocuklarını da o rollere uygun yetiştirmektedirler. Böylece içinde buldukları inanç ve statülerinin devamını temin etmiş olmaktadır.

Devletin de kurduğu eğitim sistemi ve uyguladığı eğitim politikası bu devamlılığı sağlayacak ortamın yaratılmasına hizmet ettiğini belirten Akyüz, bu durumun ilerde daha da katı hale gelerek kast sistemine benzer bir sistem yaratacağını belirtmektedir. Bu anlayış ile Türk eğitim sisteminin yeni bir sosyal tabakanın yaratılmasına hizmet etmesini son derece yanlış ve tehlikeli bir durum olduğuna dikkat çekmektedir. Eğitimin amacının, fertleri birbirine yaklaştırmak suretiyle toplumun bütünlüğünü temin etmek olduğunu belirten yazar, toplumun bütün kesimlerinden kabiliyetli çocukların ayıklanarak yüceltilmeleri anlayışını öngören bir eğitim uygulaması, toplumsal tabakalaşmadan ziyade toplumsal bütünleşmeye hizmet edeceğini belirtmektedir. Ayrıca bu sosyolojik problemlere paralel olarak, yabancı dil programlarının belli bir sosyal tabakaya hitap edecek şekilde ele alınması eski dönemlerde yaşanan bazı hoş olmayan olayların tekrarlanmasına da hizmet edebileceğine dikkat çekmektedir. Yani Osmanlı devrinde köksüz bir zümre olarak gözüken "havas" gibi yeni bir tabakanın yaratılmasına hizmet edebilir. Akyüz, "Havas" kelimesini; kökten kopmuş, Batılı da olamamış, savunduğu fikir ve taşıdığı değerleriyle hiçbir şeye benzemeyen halkın ve güzidenin karşısında ahlaki sükûtu sergileyen bir hilkat garibesidir (Akyüz,1985,6). şeklinde tanımlamıştır. Osmanlı "havas'ı" nasıl Türk güzidesinden çok ayrı bir insan tipiye bugünde batılı aydın tipi, Türk elitinden çok farklı insan tipini canlandırmaktadır. Eğitim sisteminde uygulanan yabancı dil programlarının zaman içinde halkın içinde birbirinden kopuk zümreler meydana getireceğini düşünülmektedir. Bu durumum da halkı bütünleştirmek yerine birbirinden ayırıştıracağı sonucu çıkmaktadır.

Yazar, yabancı dil konusunun doğurabileceği sorunları değerlendirdiği makalesinde son olarak; yabancı dil nedeniyle Türk dilinin zaafa uğratılma konusunu ele almıştır. Gün geçtikçe yabancı bir dile özellikle İngilizceye gösterilen ilgi ve isteğe paralel olarak da devlet bazı uygulamalarda bulunmaktadır. Orta dereceli okullarda yabancı dille öğretim yapan okul sayısının artırılması, takviyeli yabancı dil programları uygulayan Anadolu liselerinin fazlalaştırılması, Yükseköğretimde de

yabancı dille öğretim yapan üniversite sayısı günden güne çoğalması bu uygulamalardan bazılarıdır. Eğitim ve öğretim hayatında yabancı dille ilgili bu tür uygulamalar, Batı kültür ve ilim hayatıyla temasın sağlanmasında yabancı dilin önemi şüphesiz büyüktür. Akyüz, bu dilin öğrenilmesinde takip edilen politika ve metotlar da en az dil öğretiminden beklenen amaç kadar önemli olduğunu belirtmektedir. Yabancı dille ilgili görüşlerini dile getiren diğer akademisyenler gibi Akyüz'de yabancı bir dili öğrenmek için mutlaka bütün derslerin yabancı dille öğretilmesinin yanlış olduğu düşüncesindedir. Bunun sebebi olarak da böyle bir uygulamanın yaygınlaşarak, Türk dilini, öğretim hayatının dışına itebileceğinden endişe etmektedir. Bir milli dilin, öğretim hayatının dışına atılması demek, o dilin ölüme terk edilmesi demektir. Yabancı dille ilgili uygulamaları da böyle bir tehlikeli gidişin göstergeleri olarak görmektedir. Bu faaliyetler aynı zamanda sadece Türk dilinin değil, Türk kültürü için de son derece zararlıdır. Birçok ülke çocuklarına yabancı bir dili öğretirken kendi dillerinden taviz vermeyi düşünmediklerini, Hele yabancı dille öğretim yapmak ise söz konusu olmadığını belirtmektedir. Yazar, yabancı dil meselesini öğrencilerimize sadece bir yabancı dil öğretmek amacıyla ele alırsak çözüme daha kolay ulaşılabileceğini ifade etmektedir. Fakat söz konusu meseleyi amacından saptırıp eğitim öğretimin en önemli meselesi haline getirilirse; birçok kabiliyet göz ardı edilir, yabancı dil dışında kalan dersler ihmal edilmiş olur en önemlisi de Türk dili yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakılacağını belirtmektedir. Bu durumda ülkemize eğitim öğretim açısından geri dönülmesi imkansız zararlara sebep olacaktır.

3.4.3. Yabancı Dille Öğretim (Necati ÖNER)

Yabancı dille öğretim konusunda değerlendireceğimiz bir diğer makale Necati Öner'in "Yabancı Dille Öğretim" adlı makalesidir. Öner'de incelediğimiz diğer yazarlar gibi makalesine başlangıcında yabancı dille öğretimin eğitim ve öğretim hayatındaki giderek artan öneminden söz ederek başlamaktadır. Öğretimin yabancı dille yapılmasının gerekçesini; yeni yetişen nesillerin yabancı dili iyi şekilde öğrenerek bu sayede bilim ve teknolojiye daha çok faydalanması şeklinde açıklamaktadır. Bu gerekçeye katıldığını belirten yazar, diğer akademisyenlerin görüşlerine katılarak yabancı dile karşı olmadığını fakat yabancı dille eğitime karşı

olduğunu belirtmektedir. Öner, yabancı dille öğretim konusunu; ferdi ve toplumsal bakımdan ele almaktadır.

Yabancı dil konusunu, ferdi bakımdan; genel ve özel olarak iki madde altında değerlendirmiştir. Genel değerlendirmesinde, dilin düşünce üzerindeki etkisinden söz eden yazar; Dillerin birbirinden sadece dil işaretleri, yani sesler ve kelimeler ile ayrılmadığını kazandırdıkları dünya görüşleri bakımından da farklılık gösterdiklerini belirtmektedir. İnsanın hakim olduğu ana dilinin verdiği dünya görüşünü, yabancı bir dilin tam olarak vermesi mümkün değildir. Bu sebeple de insanın derin ve yaratıcı düşünmeyi ancak ana diliyle yapabilmesinin mümkün olduğunu vurgulamaktadır. Eğer bir dilde derin düşünceyi sağlayan kavramları ifade eden kelimeler yoksa mevcut kelimeler de bu tür düşünmeye sevk eden çağrışımlar yaptırılmıyorsa o dilde bilim ve tefekkür olamayacağını ifade etmektedir. Bu sebeple de ana dilinde bu tarz düşünme imkânı bulamayanlar öğrendikleri yabancı dilde nakilci olmaktan öteye gidemezler. Özetle, yabancı dille öğrenim yapan kişilerin ana dillerine tam olarak hakim olamadıklarından yaratıcı düşünceyi engellediğini belirtmektedir. Özel olarak, başlığı altında yaptığı değerlendirmesinde ise orta öğretimde uygulanan iki dilli öğretimin birey için doğurduğu sakıncalara değinmektedir. Fen bilimleri derslerinin yabancı dille, sosyal bilimler derslerinin Türkçe ile yapılmasının bireyin iki düşünce tarzına sahip olacağını vurgulamaktadır. Yazar, hem Türkçe hem de başka bir dilde düşünmeye alışan bir insanın, sistemli ve bütüncül bir düşünme stiline sahip olamayacağına dikkat çekmektedir. Ayrıca böyle bir eğitimden geçen birinin bir düşünme biçiminden diğerine geçerken zorluk çekeceğini bu bakımdan da karma eğitim şeklinin bütün dersleri yabancı dille öğreten eğitim şeklinden daha zararlı olduğu sonucuna varılmaktadır.

Öner, Yabancı dille öğretim konusunu toplumsal bakımdan değerlendirdiğinde bir kaç sorun üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunların ilki, değerlendirdiğimiz diğer üç yazarımızın birleştiği ortak nokta olan ana dilin uğradığı zarar konusudur. Bir dilin gelişip zenginleşmesi o dili konuşanların her alanda gösterdikleri faaliyetlerle yeni kavramlar elde etme ve onları o dilin kelimeleri ile karşılaştırmasıyla olur. Tabii dilin bu yolla gelişmesinde öğretimin rolü başta gelir. Yazar, dil ile eğitim arasındaki ilişkiyi şu sözlerle ifade etmektedir: Bir toplumda bilim ve tefekkürün gelişmesi ile toplumun dili arasında sıkı bir bağlantı vardır. Üst

düzyeyde bir bilim ve tefekkür ancak zengin ve gelişmiş bir dille olur (Öner, 1986,12). Böylece bilim ve tefekkür geliştikçe yeni kavramlar elde edilir ve bunları ifade etmek için yeni kelimelere ihtiyaç duyulur. bu durumda, bir taraftan bilim ve tefekkür dili araç olarak kullanır, diğler taraftan da bu tür faaliyetler dilin zenginleşmesini sağlar. Görülüyor ki bilim ve tefekkür dil ile karşılıklı etkileşim içindedirler. Öner, bilim ve tefekkürle ilgili terimlerin ancak öğretimle nesilden nesle aktarılıp yerleştirilebileceğini ifade etmektedir. Öğretim dili dışında başka bir dille bilim yapmanın, tefekkürde bulunmanın mümkün olmadığını belirten yazar, yaratıcı düşünme ancak ana dille olabileceğinden yabancı dille öğretimin bilim ve tefekküre, o milletin katkıda bulunmasını önleyeceğini belirtmektedir. Bugüne kadar hiçbir milletin yabancı bir dille yaratıcı düşünmeyi sağlayamamış, yabancı dille milletlerin, taklitçilik ve nakilcilikten öteye gidemeyeceklerini vurgulamaktadır.

Yazarın genel değerlendirme bazında ele aldığı diğler bir sorun ise; "Eğitim düzeyinde düşüklük" sorunudur. Öner, Yabancı dille öğretim yapan kurumlarda; "Bazı öğretim elemanlarının yabancı dili iyi bildiğini fakat mesleki bilgilerinin yeterli olmadığını, bazı öğretim elemanlarının ise mesleki bilgilerinin yeterli, yabancı dillerinin yetersiz durumda olduğunu belirtmektedir (Öner,1986,13). Hem yabancı dili iyi olan hem de meslek bilgisi yeterli olan öğretim elemanını bulmak ise kolay olmadığını, bu durumun da ister istemez bazı branşlarda öğretim seviyesinin düşürdüğüne belirtmektedir. Öner, makalesinde son olarak; diğler akademisyenlerinde değindiği fırsat eşitsizliği konusuna dikkat çekmektedir. Ülkemizde yabancı dile olan rağbetin fazlalığı sonucunda bir çok kurum eleman alırken yabancı dili baraj olarak kabul etmektedir. Bir kişi meslek bilgisi ne kadar güçlü olursa olsun, yabancı dili iyi değilse bu gibi yerlere girememektedir. Öner, Bir vasıta olan yabancı dil bilgisinin, çoğu kez amaç yerine geçerek, yabancı dili iyi bilen işe girme şansını arttırdığını vurgulamaktadır. Bir iş sınavına girenlerin yabancı dil bilme bakımından aynı şartlarda bulunmaları kişisel niteliklerinden değil, uygulanan öğretim sisteminden kaynaklandığını belirten yazar öğrenim yapan kişilere aynı şekilde öğrenim imkanı verilmediği takdirde adaletsizlik olacağını belirtmektedir. Öner, bu durumu; Bu iki tür öğretim şekli, aynı meslekte iki ayrı imkana sahip kişi yetiştirmektedir. bu da kanaatimce tevhide tedrisat kanunun ruhuna aykırıdır(Öner,1986,14). şeklinde açıklamaktadır. Yabancı dille öğretimin doğurduğu

sakıncaları bu şekilde ele alan Öner, yabancı dille öğretimin sağladığı faydaların yanında onun doğuracağı sakıncaları da göz önüne alınması gerektiğine dikkat çekmek istediğini söylemektedir. Bu konunun doğuracağı sorunları göz önünde bulundurarak tedbir almanın önemli bir milli kültür meselesi olduğunu, bu durumun ilerde tamiri çok zor tahribat yapma imkanını doğuracağını belirtmektedir. Milli kültürlerini yabancı kültürlerin istilasından önleyemeyen milletlerin kendi benliklerini muhafaza ederek ayakta durmaları da zorlaşmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak Aydın Sayılı'nın şu sözleri de Öner'in düşüncelerini destekler niteliktedir. En Önemli düşünce ve çağrışım faaliyetlerinde bir yabancı dil aracılığına başvurma, bir milletin bir millet olarak yükselmekten umudunu yitirmesi, yüksek uygarlık düzeyinde bulunmak ve yürümek amacından vazgeçmesi ve tarihin akışında geri saflarda kalmaya peşinen razı olmaya rıza göstermesi demek olur (Öner,1986,14).

3.4.4. Fen ve Matematik Derslerinin İngilizce Okutmanın Zararları

Yabancı dille öğretim konusunda irdelediğimiz üçüncü makale Doç. Dr. Orhan Kavuncu'nun Fen ve Matematik Derslerini İngilizce Okutmanın Zararları adlı makalesidir.

Kavuncu, kaleme aldığı makalesinde öncelikli olarak dikkat çektiği noktalardan biri yabancı dille öğretimin Türkçenin gelişmesine karşı oluşturduğu tehlike konusudur. Yazar makalesini kaleme aldığı dönemi kastederek şu ifadeye yer vermiştir: Son yıllarda İngilizce eğitim gören orta dereceli okulların yaygınlaşmasına ilaveten, üniversitelerimizde de benzeri temayüller uygulamaya konulmaktadır. Bu Türkçemizin gelişmesine karşı kesin bir tehlikedir (Kavuncu, 1987,21.) Yazar, en seçkin okullarımızda, hatta askeri liselerde bile eğitim dilinin İngilizce olmasının yetkili kişi ve kurumların memleketimizde ilmi gelişmenin ancak bu yolla mümkün olduğunu düşünmelerinden kaynaklandığını vurgulamaktadır. Bu düşünce sahiplerinin gerekçesinin de İngilizcenin bugün ilim dili olduğunu, İngilizce bilmeyen ilim adamı olamayacağını, ilim alanında sesimizi duyurmak için İngilizce okuyup yazmaya mecbur olduğumuzu söylemektedirler şeklinde ifade etmektedir. Bütün bunlara İngilizce bilenlerin daha kolay iş bulacağı mantığıyla halkın çocuklarını İngilizce tedrisat yaptıran okullara gönderme isteğini eklediğimizde; kamuoyunun tepkisiz halini, milli eğitimin hedef ve ilkelerini kararlaştırma ve

uygulama pozisyonundakilerin tehlikeyi sezememeleri hatta bu akıntıya kapılmaları içinde bulunulan durumun zahiri nedenleri olarak açıklamıştır. Kavuncu, yabancı dille eğitime yönelme sebebinin ne olursa olsun bundan sorumlu hiç kimseyi sorumluluktan kurtarmayacağını vurgular ve bu düşüncesine misal olarak da Peyami Safa'nın şu sözünü örnek verir: Üstünkörü ve acele kararları affetmeyen cemiyet müesseselerinin başında lisan geliyor (Kavuncu, 1987, 21).

Halkın, çocuklarına yabancı dille öğretim yapan okullara gönderme isteklerini eleştirmenin bir anlamı olmadığını, bunu çocuklarına daha iyi bir gelecek temin etmek endişesi ile yaptığını ifade ettikten sonra halkı bu özendirmeye teşvik eden bu unsurların, devletin yabancı resmi eğitim kurumlarında yabancı dille öğretimde sakınca görmeyen idarecilerin ikaz edilmeleri ve aydınlatmaları gerektiğini belirtmiştir. Yabancı dille öğretim konusunda yazı kaleme alan ilim adamlarından bazılarını örnek verdikten sonra hemen hemen hepsinin çocuklara İngilizceyi öğretmenin şart olduğu, ancak diğer derslerin dilinin İngilizce olmasının da yanlış olduğunu vurguladıklarını söylemiştir. Kavuncu, çocuklara bir yabancı dilin öğretilmesi gerektiğini hatta fen bilimlerinde bunun mecburi bir gereklilik olduğunu, fakat İngilizce öğrenme mecburiyeti ile okulda derslerin tümünün İngilizce okutulmasının ayrı şeyler olduğunu belirtmiştir. Yazar, yine bu başlık altında değerlendireceğimiz başka bir makale olan Hüseyin Akyüz'ün "Türkiye'de Yabancı Dil Öğretiminin Düşündürdükleri" adlı makalesinden alıntı yaparak Hüseyin Akyüz'ün düşüncelerine de yer vermiştir. Akyüz'e göre; Öncelikle okullarımızda yabancı dil öğretiminin ıslah edilmesini, bir yabancı dili iyi öğretebilmenin şartlarının sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Bu şartlardan ilki okullarımızda mevcut olan 4 saatlik yabancı dil dersinin verilmesidir. Bunun yanında yabancı dil öğretmeni, öğretim metodu, ders araç-gereçleri konularında gerekli ıslahatların yapılması ve eksikliklerin giderilmesi ile yabancı dil konusunda istenen seviyeye ulaşılacağını ifade eder. Tüm bunların öğrencilerin, velilerin ve okul idarecilerinin yabancı dilin fayda ve önemine inanmaları ile gayesine ulaşacaktır (Akyüz,1985,3-10).

Kavuncu, makalesinin ikinci kısmında yabancı dille öğretim konusunda yapılan bazı araştırmalardan söz etmiştir. Bunlardan ilki, ülkemizde özel okullarda, Anadolu ve fen liselerinde fen ve matematik derslerinin İngilizce ile okutulmasıyla

ilgilidir. Araştırma sonucunda, bu okullarda fen ve matematik öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun, derslerin İngilizce yapılmasının eğitimi olumsuz yönde etkilediğine inandıklarını ve derslerinde çoğu zaman İngilizceyi bırakmak zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, yabancı dille ders yapmanın öğrencilerle aralarındaki iletişimi güçleştirdiğinden, öğrencilerin dersin Türkçe yapılması yönünde ısrar ettiklerinden bahsettikleri sonucuna ulaşmıştır. Bir başka araştırma ise eğitim dili İngilizce olan Orta Doğu Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Öğrenciler mezun oldukları orta dereceli okullara göre gruplandırılmış ve bu gruplar çeşitli bakımlardan karşılaştırılmıştır (Kavuncu,1987,22). Araştırmaya göre ODTÜ'den mezun olan öğrencilerden Anadolu lisesi ile normal liselerden mezun olan öğrenciler karşılaştırıldığında sınıfta kalma bakımından aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Bu araştırma, lisede eğitim dilinin İngilizce olmasının üniversitedeki başarılarını etkilemediği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu konuda yapılan diğer bir araştırma ise Çin, Fransa, Almanya, Japonya gibi ülkelerde eğitim dilinin ana dil olduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu ülkelerde eğitim dilinin ana dille yapıldığı bunun yanında mecburi olarak bir yabancı dilin okutulduğu görülmektedir. Amaç eğitimde ileri bir seviyeye ulaşmaksa eğitimde ileri seviyeye ulaşmış ülkelerin eğitimde ana dilini kullanması, eğitimde başarı için yabancı dille öğretimin şart olmadığını göstermektedir.

Yazar, makalesinde bu konuyla ilgili olarak bazı akademisyenlerin görüşlerine yer vermiştir. Bunlardan biri Ord. Prof.Dr. Ali Nihad Tarlan, ODTÜ'de eğitim dilinin İngilizce olmasıyla ilgili tartışmalarda meseleyi, Tarlan : Türk dili bu tedrisata müsait değilse, müsait hale getirmek için her çareye başvurulur. İngiliz dilinin bu istilasını karşısında Türkçenin geleceğinden endişe duymaktayım. Eğer temel dil olan kültürümüzün istiklalini temin edemezsek, siyasi, iktisadi esarete doğru girmemizin önüne kimse geçemez" şeklinde ele almıştır (Kavuncu,1987,23). Bu konuyla ilgili olarak fikirlerini naklettiği bir diğer akademisyen Prof.Dr. Necmeddin Hacıeminoğlu'dur. Hacıeminoğlu, bu konuya binaen şu sözleri sarf etmiştir:"Türkiye'nin siyasi, iktisadi ve kültürel bakımdan müstakil bir devlet olduğu kabul ediliyorsa bu devletin resmi ve milli dili Türkçedir. o halde okul ve üniversitelerimizde öğretim dili ancak ve sadece Türkçe olabilir Bunu münakaşa etmek bile utanç vericidir." Türkiye'den başka hiçbir ülkede, öğretim dilinin milletin

konuştuğu milli dilden farklı olmadığını belirten Hacıeminoğlu,yabancı dille öğretimi destekleyen eğitimcilerle bir bakıma sesleniyor; öğretim dilinin yabancı dil olmasının milli haysiyetinize, istiklal anlayışınıza ve şahsiyetinize dokunmuyor mu?diyerek aydınları düşünmeye davet ediyor. Hacıeminoğlu'da Kavuncu'nun da belirttiği gibi yabancı dil öğrenmenin ile yabancı dille öğretimin apayrı şeyler olduğu konusunda hemfikirler.

Yabancı dille öğretimin iyi niyetle yapılmış bir uygulama olsa bile öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ana dilden başka bir dilde tam olarak ifade etmelerinin mümkün olmadığını; insanın daha sonradan öğrendiği yabancı dille; öfkelerini, sevincini, kederini kendisini tam olarak rahatlatan bir şekilde ifade edemediğini belirterek bu durumda öğretmenin bildiklerini öğrenciye tam aktarabilmesinin en iyi yolunun ana dille mümkün olduğunu ifade etmektedir. Kavuncu'nun bu sözleri bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. Kavuncu,öğrencilere İngilizce öğretebilmek adına Türkçesini yapmakta zorlandıkları fen ve matematik derslerini daha da zorlaştırıldığını savunmaktadır. Bu uygulama ile belki de öğrenciler İngilizceyi mükemmel bir şekilde öğrenecek ama asıl öğretilmek istenen dersler öğrenilmeden kalacaktır. Bilimsel bilgileri öğrenebilmek için İngilizce bilmek mecburiyetinin olduğunu fakat bütün bilgilere İngilizce yazarak, konuşarak sahip olunursa o bilgilerin Türkçeye aktarılamayacağını, o bilgilere sadece şahsi olarak kişinin yalnızca kendisinin sahip olacağını böylelikle memleketimize aktarılamayacağını belirtmektedir. Buna karşılık eğer iki Türk alim bilimsel bir meseleyi aralarında Türkçe olarak tartışılırsa iki şekilde faydası olacaktır. Birincisi, Türkçede henüz mevcut olmayan yeni kavramlar kazandırılmış, dil zenginleştirilmiş olur. İkincisi ise tartışılan ilmi meselenin daha net ve açık bir şekilde anlaşılması sağlanmış, yabancı dille ifade edilemeyen noktalar Türkçe ile çok daha rahat ifade edilmiş olur.

Yazar makalesinin son kısmında bu konuyla ilgili olarak yapılması gerekenlerden söz etmektedir. İlk olarak İngilizce öğrenme yolunun diğer dersleri İngilizce okutmakla sağlanmayacağını belirten Kavuncu, İngilizce dersi konusunda yeni düzenlemeler yaparak bu konunun çözüme kavuşturulması gerektiğini ifade etmektedir. Yabancı dille öğretim düzenlemesinin acele edilerek bir plan dahilinde olmadan eğitim sistemimize girdiğini, bu uygulamaya devam edildiği sürece

öğrencilerin ne konuları ne de İngilizceyi tam anlamıyla öğrenemeyeceğini belirtmektedir. Buna neden olarak da eğitim sistemimiz içerisinde yer alan amaç ile uygulama uyumsuzluğu, kaliteli öğretmen ihtiyacı gibi sorunların İngilizce ile eğitim yapan okullarda da mevcut olduğunu ifade etmektedir. Eğitim sistemindeki bozuklukların nedenini Türkçeye yüklemenin büyük bir haksızlık olduğunu, eğitim sisteminden şimdiye kadar beklenen verimin sağlanamamasının çaresini yabancı dille sağlamanın mümkün olmadığını ileri sürmüştür. Kavuncu bu konuda yapılması gerekenleri makalesinde şöyle ifade etmiştir: Yapılması gereken eğitim sistemimizi bir bütün olarak ele alıp, bozuklukları tespit ederek esaslı bir islahata girişmektir. Yapılması gereken, öğretmen yetiştiren müesseseleri ve öğretmenin cemiyetteki itibarını aslına rücu ettirmektir (Kavuncu, 1987,24). Yapılması gerekenleri bu şekilde özetleyen yazar Türkiye'nin ilmi seviyesini yükseltmek adına derslerin İngilizce okutularak ilmi seviyenin daha da inmesine neden olduğunu belirtmektedir. Ana dilden başka bir dilde eğitim yaparak eğitim seviyesinin yükselmesi mümkün olsaydı Eğitim konusunda iyi bir konumda olan Japonya da yabancı dille öğretim yapardı. Japonya ana diliyle eğitim yapmasına rağmen ana dili İngilizce olan İngiltere'den eğitim konusunda çok daha iyi durumdadır. Eğer amaç eğitim de ilerlemekse bu durumda eğitim dili olarak Japoncanın seçilmesi daha mantıklı olur. Yazar makalesinde, özetle; İngilizce öğrenmenin şart olduğunu fakat bu şartı yerine getirmek için İngilizcenin eğitim dili haline getirilmesinin gerekmediğini vurgulamıştır. Bilim derslerini İngilizce öğrenmek ve öğretmek yerine bunların Türkçe ile aktarılacak hem daha iyi anlaşılacağı hem de Türkçemize yeni kelimeler kazandırılarak daha da zenginleşeceğini belirtmiştir.

3.4.5. Yabancı Dille Eğitim Yapan Türk Okullarının Kültür ve Dilimize Getirdiği Bazı Problemler (Sebahattin ARIBAŞ)

Yabancı dille öğretim konusunda irdelediğimiz üçüncü makale Sebahattin Arıbaş'ın "Yabancı Dille Eğitim Yapan Türk Okullarının Kültür ve Dilimize Getirdiği Bazı Problemler" adlı makalesidir. Arıbaş,, makalesinde bu problemlerden söz etmeden önce ülkemizde bulunan orta öğretim okullarıyla ilgili kısa bir bilgi vermiştir. Yazar, ülkemizde bulunan orta öğretim okullarının kalite bakımından birbirinden farklılık arz ettiğini iddia etmektedir. Buna göre; ülkemizde en kaliteli okullar sırayla; yabancı okullar daha sonra yabancı dille öğretim yapan Anadolu

liseleri son olarak da Türkçe öğretim yapan liseler şeklinde sıralamıştır. Bu sıralamanın farkında olan halk da doğal olarak çocuklarını en iyi okula gönderme gayreti içine girmektedir. Yazarın makalesinde esas olarak üzerinde durmak istediği nokta ise Yabancı okullarla, yabancı dille eğitim yapan Türk okullarının dilimiz kültürümüz hatta çocukların kişiliği açısından getirdiği problemlerdir (Arıbaş,1988,37). Arıbaş, bu problemleri ele almadan önce ülkemizde bulunan yabancı okulların kuruluş ve tarihleri hakkında kısa bir bilgi verme gerekliliği duymuştur.

Arıbaş, yabancı okulların kurulma ve yayılma amaçlarının misyonerlik faaliyetleriyle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Misyonerlik faaliyetlerinin Osmanlı'nın son zamanlarında başladığını XX. yüzyılda hız kazandığını belirten yazar, konuyla ilgili çeşitli örnekler ve istatistiki bilgiler vermiştir. Yabancı okulların misyonerlik çalışmalarına hizmet verdiği düşüncesine Mehmet Akif Ersoy'un bir makalesini örnek vermektedir. Eğitim kurumlarının bir toplumu değiştirebilmek için önce genç nesil kazanmanın zorunluluğuna inanan kimselerin faaliyetlerini yoğunlaştırdığı merkezler olarak niteleyen yazar, bunun içinde okullar misyonerlik faaliyetlerinin yürütülebilmesi için bulunmaz kaftan niteliğindedir. Yazar, Türkiye'de eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdüren bu yabancı okullardan mezun olan Türk Aydınları devletin en üst kademelerinde görev yapan şahsiyetler olduğuna dikkat çekmektedir. Bu şahısların mezun oldukları okul programlarının tesiri altında kaldıklarını, bu sebeple de Batı dili ile eğitim ve öğretim yapan okulları kurma yönüne gitmiş olduklarını belirtmektedir. Ülkemizde bulunan yabancı dille eğitim yapan Özel Türk Okulları ve Anadolu liseleri de bu anlayış sonucunda ortaya çıktığını ifade etmektedir. Yabancı dil öğrenmenin ve öğretmenin olağan bir durum olduğunu belirten yazar, ancak yabancı dille eğitimin bütün Anadolu'ya yayılması ve bu durumun önüne geçilmemesi ilerde eğitimi zor günlerin beklediğini belirtmektedir. Arıbaş bu düşüncesini desteklemek amacıyla Nurettin Topçu'nun şu ifadelerine yer vermiştir: Zahirde lisan öğrenmek iddiasına bağlanarak yabancı kültürleri milletin ruhuna karıştıracak olan bu sistem kadar milletin hayatına tehlike getirici birşey tasavvur olunamaz (Arıbaş,1988,40).

Yazar, Türkiye'de yabancı dille öğretim yapan okulların sayısının hızla artması bir gün "Türkiye'de öğretim dili İngilizce olmalıdır." önerisini gündeme

getirebilir, endişesini taşıdığını belirtmektedir. Yabancı bir dili veya dilleri bilmenin faydası tartışılmaz bir derecede açık olduğunu ifade eden Arıbaş, yabancı dil öğrenme mecburiyetinin öğretimin yabancı dille olmasını gerekmediğini belirtmektedir. Milli dil dışında başka bir dille öğretim yapma mecburiyetinin ancak uzun yıllar boyunca işgal altında bulunan, ilkel kalmış veya dil birliğini sağlayamamış ülkeler için söz konusu olduğunu belirten yazar, ülkemizin böyle bir durumunun olmadığını, dil birliği sağlamış ve milli bir dil olan Türkçenin gelişme imkanına sahip bir dil olduğunu belirtmektedir. Her türlü ilmi ve felsefi eserin Türkçeye çevrilebildiğini, çevrilen örneklerin bulunduğunu ifade etmektedir. Eğitim ve öğretim de milli dille istediğimiz hedefe ulaşamadığımızdan yabancı dille öğretimden medet ummanın yanlış olduğunu ifade eden yazar yabancı dille öğretimin iki sakıncası üzerinde durmuştur. Bunlardan birincisi, Bazı öğretim kurumlarında yabancı dille öğretim yapılması bir meslek içerisinde farklı ve imtiyazlı grupların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Arıbaş1988,41). Aynı branşta bir kurumda Türkçe, bir diğerinde yabancı bir dille öğrenim yapılmakla aynı meslekte bir grubun yabancı dil bilmesi diğerinin bilmemesi fırsat eşitsizliğini doğuracağını belirtmektedir. Böyle bir eşitsizliğin doğmasına sebep olan devlet aslında toplumda fırsat eşitliğini sağlamakla görevlidir.

Yazarın ele aldığı diğer bir sakınca ise, yabancı dille eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunan okulların giriş imtihanlarıdır. İlkokul mezunu çocuklara sorulan sorular ve bunlara hazırlanmak için açılan kurslarda öğretilenlerin bir ilkokul öğrencisinin seviyesine uygun olmadığını belirtmektedir. Bu sınavlardaki soruların büyük bir kısmının üniversite giriş sınavlarındaki sorularla aynı seviyede olduğunu belirten Arıbaş, Anadolu liselerine giriş sınavlarındaki soruların üniversite mezunu bir kişinin bile cevaplamakta zorlanacağını iddia etmektedir. İlkokul çağındaki çocuğun zihin yapısı ve işleyişinin yetişkinlerden farklı olduğunu bu çağdaki çocuğa yetişkinlere öğrettiğimiz bilgileri öğretmeye çalışmanın çocuğa hiçbir fayda sağlamadığı gibi tersine manasız bir yükleme onun zihin gelişimini engelleyeceğini savunmaktadır.

Arıbaş'ın son olarak üzerinde durduğu konu ise, yabancı dil savunucularının sadece fen bilimlerinin yabancı dille okutulduğunu sosyal bilimlerin Türkçe okutulduğu mevzusudur. Fen derslerinin yabancı dille öğretmekle bu ilimlerdeki

kavramların Türkçe ile karşılanması ihtiyacının ortadan kalkacağını belirten yazar, Türkçenin gelişme imkanı bulamayıp daha da fakirleşeceğini ifade etmektedir. Bir zamanlar dilimize yerleşmiş olan Arapça ve Farsça kelimelerden şikâyet eden kitlenin, şimdi batı dillerinden dilimize geçen terimler ve kavramlardan hiç mi rahatsız olmadıklarını sorgulamaktadır. Arıbaş, Öğrencinin, fen bilimlerindeki dersleri yabancı dille, sosyal bilimlerdeki dersleri ise Türkçe ile öğrenmesinin çocuğun zihninde karışıklık meydana getirerek sistematik düşünmesinin engelleyeceğini savunmaktadır. Yazar konuyla ilgili son olarak şu ifadelerle yer vermiştir: Türkiye'de yabancı okulların varlığı milli ruhun istiklalini koruma davasına sahip olamadığımızı gösterir. Liselerimizin yabancı dille öğretim yapan eğitim müesseseleri haline getirilmesi hastalığı kendimizi sömürge haline sokma gayretinden başka bir şekilde adlandırılmaz (Arıbaş,1988,42). Milli eğitimde çalışan kişilerin yabancı dille öğretim konusunda titizlikle davranmaları gerektiği aksi halde ilerde bunun vebalinden kendilerini kurtaramayacaklarını açıkça ifade etmektedir.

Türk eğitim sistemi içerisinde yabancı dille öğretim konusunu ele aldığımız bu başlıkta değerlendirmeye tabi tuttuğumuz yıllar içinde yazılmış bazı makaleleri değerlendirildi. Bu makalelerde ve incelediğimiz diğer makalelerde istinasız bütün akademisyenlerin ortak görüşü; yabancı dilin öğretilmesinde bir sakınca olmadığı fakat yabancı dille öğretimin yanlış bir uygulama olduğu kanısındalar. Yabancı dille öğretimin hem eğitim sistemimize hem de Türk dilinde onarılması zor yaralar açacağını ifade eden yazarlarımız bu konuda yetkililerin üzerlerine düşen görevi bir an önce yerine getirmeleri gerektiğini belirtmektedirler.

3.5. EĞİTİMİN MİLLİ KÜLTÜRÜ AKTARMADAKİ ROLÜ (ETKİSİ)

3.5.1. Türkiye'deki Eğitim ve Türk Kültürü (EROL GÜNGÖR)

Cumhuriyet Dönemi Türk eğitim sisteminin 1970-1990 yıllarını mercek altına aldığımız çalışmamızda, o yıllarda; milli düşünceye sahip dergilerde yayınlanan makaleler aracılığıyla eğitim meselelerine akademisyenlerin gözünden ışık tutmaya çalıştık. Bu doğrultuda çeşitli başlıklar altında analiz ettiğimiz makalelere son olarak, "Eğitimin Milli Kültürü Aktarmadaki Rolü" başlığı altında devam etmekteyiz. Bu başlık altında inceleyeceğimiz ilk makale, Erol Güngör'ün 1974 yılında Töre Dergisi'nde yayınlanan "Türkiye'de Eğitim ve Türk Kültürü" adlı makalesidir.

Güngör, makalesinde hızlı bir nüfus artışının doğurduğu problemlerin sadece Türkiye'yi değil, dünyanın çok gelişmiş ülkelerini bile nükleer harp tehlikesinden daha fazla korkuttuğunu iddia etmektedir. Nüfus artışının, Türkiye açısından çok önemli bir faktör olduğunu belirterek bu önemin bir çok aydınımızın gözünden kaçtığını dikkat çekmektedir. Hızlı nüfus artışının, Türkiye gibi hazırlıksız bir ülkeye, getirdiği en büyük felaketin cahilliğin de aynı hızda yayılması ve bizzat eğitim kurumlarını bile içine alacak derecede genişlemesi olarak açıklamaktadır. Gelişmekte olan bir ülkenin birbiriyle sıkı sıkıya bağlı yüzlerce problem karşı karşıya bulunduğu dikkat çeken yazar, bunların çözümünün ise yetişmiş insan unsuruna bağlamaktadır. Hızlı nüfus artışının yaşandığı bir ülkede, çoğalan nüfusu ihtiyaçlara göre çeşitli sahalara dağıtacak, onları yetiştirecek eğitim kurumlarının olmadığını, olanlarında mevcut cehaleti memleketin geri kalan kısmına yayacak şekilde çalıştığını belirtmektedir. Nüfus artışından ileri gelen şehirleşmenin ve demokratlaşmanın Türkiye gibi büyük sarsıntı geçirmiş bir memlekette doğurduğu tabii bir neticedir. Şimdi bu hadisenin nasıl bir oluş seyri takip ettiğini görelim (Güngör,1974,11).

Güngör, makalesinde, Profesör Mümtaz Turhan'ın eğitim konularıyla ilgili yazılarından da örnekler vermektedir. Turhan'ın hükümetlerin ilköğretime büyük bir bütçe ayırdıklarını, hâlbuki ilköğretim veya okuma-yazma seferberliğinin kalkınmaya hiçbir önemli yardım yapamayacağını anlattığını belirtmektedir. Turhan'a göre bir memlekette herkesin okur-yazar olması, herkesin ilkokul mezunu olmasının kalkınmanın bir sebebi değil, sonucu oluşu fikrinde olduğunu ifade

etmektedir. Kalkınma gerçekleşirse okuma yazma oranı artacaktır, kalkınmak için okuma yazma oranını artırmaya gerek yoktur düşüncesindedir. Bu fikrin özellikle bütün bilgisi okur-yazarlıktan ibaret olan veya ilkokulun her şeyin temelidir gibi konu dışı laflar eden birçok kişinin karşı çıktığını belirten yazar, Turhan'ın bu fikirleri hiçbir safsanının yıkamayacağı kadar kuvvetli olduğunu ifade etmektedir. Fakat artan nüfusu eğitim bakımından kanalize edemeyen ve bu artışa paralel bir sanayi kalkınma vücuda getiremeyen hükümet politikaları sonunda eğitim davası büsbütün içinden çıkılmaz bir hale geldi (Güngör,1974,12).Türkiye'nin bundan otuz hatta elli yıl önce bile bir ilk okuma yazma seferberliği yürütecek, yüksek seviyede eğitim almış adamı yetiştirecek bir kadro ve teşkilatı olmadığı halde, şimdi ise kırk milyona yaklaşan ve gitgide şehirlere dolmaya başlayan nüfusunun aynı politika ile eğitmesinin mümkün olmadığına dikkat çekmektedir.

Yazar, Türkiye'de sanayileşme başlamadan önce köylüyü şehre çekecek cazip bir durum veya bir mecburiyetin olmadığına dikkat çekerek nüfus artışının sürati ve halkın hayat anlayışının da köylüyü büyük ölçüde köylerde tutmaya yettiğini belirtmektedir. Bu devirde Türk köylüsünün tarla işlerinde kendisine yardımcı olması için çocuklarını da çalıştırdığını, hükümetin ise çocukları yakalayıp okula göndermek için onların peşinden koştuğunu belirterek, İlkokulu bitiren, okuma-yazma öğrenen köylü çocuklarının zaten askerlik çağına gelinceye kadar bu öğrendiklerinin tamamen unuttuğunu savunmaktadır. Orduda zaten yeniden okuma-yazma öğrendiklerini ifade etmektedir. O devirde ilkokul öğreniminin, köylü için hemen hiçbir fonksiyonel önemi olmadığına değinen yazar, bazı köylü çocuklarının ise daha yukarı seviyede tahsil verileceği bahanesiyle Köy Enstitüsü denilen ilk öğretmen okullarına alındığını buradan mezun olduktan sonra da yine köye gönderildiklerini belirtmektedir. Orta öğretmen okulunda öğrenim görmek üzere sınavla alınan bir avuç delikanlı hariç, enstitü mezunu bütün köy çocukları hayat boyu köyde kalmaya mahkûm bırakılıyorlardı. Bu vaziyet ancak çok partili devirde büyük ölçüde değişmiştir (Güngör,1974,13). Köy Enstitülerini açık açık eleştiren yazar, Köy Enstitülerini tamamen işlevsiz görmektedir. Köy Enstitülerinde yetişip de nitelik bakımından üstün kişilerin varlığından söz etmek mümkündür.

Yazar, Batı memleketlerinde nüfus artışının sanayileşmeye genellikle paralel olarak gerçekleştiği halde bizde ise bunların kısmen bağımsız olarak gerçekleştiğini

belirtmektedir. Bu dengesizlik yüzünden de aynı hadiselerin Batıda yarattığı problemler bizim memleketimizde daha ciddi ve vahim bir şekil aldığını ifade etmektedir. Devletin, hem şehirlerdeki artan nüfusu hem de köylerden gelerek buna eklenen nüfusun çocuklarını okutmak mecburiyetinde olduğunu da eklemektedir. Kalkınan bir ülkenin her alanda daha fazla insan yetiştirmek zorunda olduğunu, köylü çocuğunun artık babasına tarlada yardım eden çocuk olmadığını, yaş sınırı dolayısıyla çocukların sanayide de çalışamayacağını belirterek, ilkökul öğreniminin mecburi oluşu ve işe alınan herkesten bu diplomanın istenmesi, şehirlerde çocuğu devlet kontrolünden uzak tutarak okula göndermenin zorluğu gibi faktörlerin ilk tahsilin yaygınlaşmasını büsbütün artırdığına dikkat çekmektedir. Devletin bu ağır yükü üzerine almak mecburiyetinde olduğunun altını çizen yazar, Çünkü ilk mektep tahsili mecburi olmasa bile hükümeti bu yola zorlayan yeni bir kuvvet doğmuş bulunuyor: Türkiye'nin gitgide demokratlaşması, yani halk kitlelerinin hükümet politikasında gitgide daha fazla söz sahibi olması, Halk hem çocuklarına mümkünse en yüksek tahsili yaptırmak, hem de hükümetten bu yolda her türlü imkan ve tavizi koparmak istiyor (Güngör,1974,14).

Geçmişte diktatörlerin halkı kolay ezmek için cahil bıraktıklarını, dikta altındaki ülkelerde okuma-yazma oranının çok düşük olduğunu açıklayan yazar, okuma-yazma bilmenin daima cehaletin zıddı olarak anlaşıldığına dikkat çekmektedir. Yani cahil deyince okur-yazar olmayanların akla geldiğini belirtmektedir. Bizim inkılap hükümetlerinin de ilk tahsil seferberliğinden asıl maksatlarının halkı aydınlığa çıkarmak olduğunu ifade etmektedir. Güngör, her şeyden önce okuma yazmanın bir değer ifadesi olabilmesi için okunacak şeylerin serbestçe basılıp dağıtılmasının esas olduğunu belirterek Devrimci ülkelerde devlet ideolojisi dışındaki fikirlere müsaade edilmediğine göre, okuma-yazma seferberliği bir çeşit beyin yıkama vasıtası haline geldiğini iddia etmektedir. Bir bakıma devlet sadece izin verdiği yayınların yayınlanmasına müsaade ettiğinden karşısındaki kitleye ideolojilerini benimsetmesi daha kolay olacaktır. Yazarın da dediği okuma yazma bilmeyen halk bu yayınları okuyamazdı ve dolayısıyla fikri değişmezdi. Okuma yazma oranı artırılarak kendi ideolojilerindeki yayınları bastırarak halkın düşüncelerinde değişikliğe gidilmek istenmiştir. Diğer bir sebebin ise sadece okuryazarlıkla yetinen bir eğitim sisteminde düşünme kabiliyetinin büyük ölçüde

işlemez duruma düşmesi şeklinde açıklamaktadır. Yazar, ideolojik propagandanın en kolay kurbanı olanların okuma-yazma bilgisinin bir değer taşıdığını sanarak düşünce kabiliyetini kaybedenler olduğunu belirtmektedir. Yarım bir tahsilin insanı muhakemeden ve tenkitçi düşünceden mahrum bırakması demokrasilerde de pekala görülebilir fakat demokrasilerde fikir hürriyetine ve muhalif siyasi harekete imkan verilmek suretiyle büyük ölçüde giderilebiliyor. Totaliter idarelerde bütün fikir ve politikanın tek bir kaynağı devlet olduğu için, okuma yazma bilmenin verdiği en büyük tahribata bu ülkelerde rastlanmaktadır (Güngör,1974,15).

Yazar, ülkemiz için asıl tehlikenin, öğrenim kurumlarının birer okuma-yazma okulu seviyesine düşme eğilimi olduğunu belirtmektedir. Güngör, ısrarla okuma-yazma öğrenmenin aleyhinde olmadığı gibi her vatandaşımın bunu öğrenmesinden son derece memnun olacağını ifade etmektedir. Tek itirazının ise okuma yazma seferberliğinden mucize bekleyen ve bu yolda milletin parasını ve emeğini çarçur edenlere karşı olduğunu ifade ederek bu gidişle Türkiye'deki bütün öğrenim kurumlarının birer okuma-yazma okulu haline geleceğinden endişe etmektedir. Okuma yazma seferberliğinin yaygın olduğu dönemlerde ele alınan makalede yazarın endişesinde haklı olduğu söylenebilir. Fakat ilerleyen yıllarda bu endişeye mahal bırakmayacak şekilde öğrenim kurumlarının arttığı ve öğrenim kurumu işlevine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Türkiye'nin eğitim meselesi bakımından adeta bir çıkmaz içinde olduğunu iddia eden yazar, bir taraftan süratli bir sosyal ve iktisadi değişme için gerekli eğitim seferberliği yapmak zorunda olduğunu fakat bizzat bu hızlı değişme eğitim kalkınması için yapılacak bütün teşebbüslerin karşısına büyük bir engel olarak çıktığını belirtmektedir. Herkes çocuğunu okutmak istiyor ama iki tarafında bu ortak arzu ve gayretleri bilgi ve maharet yerine cehaletin yayılmasını hızlandırıyor. Eğer Türkiye'de okul dışındaki hayat insanları yetiştirmeseydi iktisadi kalkınmanın yetişmiş insan unsuruna bağlı olduğu hakkındaki fikri nerdeyse yanlış sayabilirdik (Güngör,1974,17). Fakat memleketimizde her şeye rağmen hızlı bir iktisadi kalkınmanın iyi yetişmiş teşebbüs sahipleri ve iş idarecileri sayesinde gerçekleştiğini ifade etmektedir.

3.5.2.Eğitimde Milli Kültür (Hakkı Dursun YILDIZ)

Eğitimin milli kültürü aktarmadaki rolünü incelemeye tabi tuttuğumuz bu başlığımızda değerlendireceğimiz ikinci makale, yine Töre Dergisi'nde 1971 yılında yayımlanan Hakkı Dursun Yıldız'ın "Eğitimde Milli Kültür" adlı makalesidir.

Yıldız, Atatürk'ün ölümünden sonra Türkiye'de büyük bir oyunun sahneye konulduğunu iddia ederek bu oyunun milli kültürümüzün bertaraf edilmesi, genç neslin ne idüğü belirsiz bir yığın haline getirilmesi ve böylece onların robot gibi hareket ettirilmesi olduğunu belirtmektedir. Başlangıçta sinsice veya batılılaşmak maskesi altında faaliyete geçen bu zihniyetin gün geçtikçe palazlanmaya başladığına dikkat çeken yazar, yavaş yavaş bazı köşe başlarını ve idari kadroları ellerine geçirdiklerini ifade etmektedir. Sanat, edebiyat gibi isimler altında yabancı değerler benimsetilerek milli kültürümüzün zayıflatıldığını, bu gidişe devrin idarecilerinin dur diyecekleri yerde alkış tuttuklarını belirtmektedir. Bütün bu şartlardan gayet iyi istifade etmesini bilen bu oyunun yazarları ve baş aktörleri eğitim sistemimize de el attılar. Zaten istedikleri de buydu. Artık ellerinde istedikleri şekilde oynayabilecekleri genç dimağlar vardı (Yıldız,1971,12).

Her alanda olduğu gibi eğitim sistemimizde de milli siyasetten yoksun olduğuna dikkat çeken yazar, Her gelen bakanın, bir şeyler yapayım endişesiyle reform dedikleri bazı hareketlere giriştiğini, dostlar alışverişte görsün mantığıyla akla gelmedik reformlar yaptığını ifade etmektedir. Bugünlerde de milli eğitim reformundan bahsedilmekte ve bu hususta çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemiz ve milletimizin geleceğini bugün maruz kaldığı tehlikelerden korumak için sırf reform yapıyorum endişesiyle harekete geçilmemesi, yavaş fakat köklü tedbirlerin alınmasının şart olduğunun altını çizmektedir. Yıldız, Eğitim sistemimizi bir yap-boz tahtası halinden ve siyasi ihtirasların oyuncağı olmaktan kurtarmak, şimdiye kadar ihmal edilmiş ve özellikle ettirilmiş eğitimimizin milli olma vasfını mutlaka kazandırmak gerektiğini ileri sürmektedir.Yıldız,ilkokuldan başlayıp üniversitede son bulan yorucu ve yıpratıcı bir devrede öğrenciye belirli bilgileri vermeyi hedef sayan eğitim sistemimizde maalesef milli kültürümüze son derece az yer verildiğinden yakınmaktadır. Bu durumun özellikle çocuğun her türlü etkiye açık olduğu ve kişiliğini bulduğu ortaöğretim kısmında açıkça kendisini gösterdiğini ifade

etmektedir. Okullar şüphesiz milli kültürü aktarmada çok önemli bir rol oynamaktadırlar. Türk eğitim sisteminin müfredatı da bu rol göz önünde bulundurularak oluşturulmalıdır. Yazarlarımızın büyük çoğunluğu Okulların milli kültürü aktarmada yetersiz olduğu düşüncesindedirler.

Her bakımdan gelişmiş memleketlerde kültür meselesi üzerinde hassasiyetle durulduğuna dikkat çeken yazar, her milletin yarınını teslim edeceği gençlerini milli kültürü ile donattığını belirtmektedir. Milletlerin hayatlarını devam ettirmek için buna mecbur olduklarını ifade etmektedir. "Batı medeniyetinin her şeyini hatta örf ve adetlerini bile taklide özendiğimiz halde, onların milli kültürlerine verdikleri değeri taklit edemediğimizden yakınan yazar, fakat işin kötüsü onların kültürünü benimsediğimizi iddia etmektedir. Bu vaziyet devam ettiği takdirde asırların yok edemediği Türk milletini kolaylıkla dejenere eder ve yok olmasını hazırlarız. Nitekim Türkiye'mizde bunun belirtilerini artık bugün kimse inkar edemez (Yıldız,1971,13). Milli kültürümüzün önemli bir dalı olan tarihimizin orta öğretim'de layık olduğu yeri alamadığından şikayet eden yazar, Orta öğretimde okutulan tarih derslerinin %40'ı Türk tarihine tesis edildiği halde %60'ı yabancı milletlerin tarihine ayrıldığını belirtmektedir. Bu oranın Fransa, İngiltere, Almanya gibi batı ülkelerinde %75 milli tarihleri, %25 münasebette buldukları diğer milletlerin tarihi şeklinde olduğunu ifade etmektedir. Diğer kültür derslerinde de durumun böyle olduğunu belirten yazar, batıda orta öğretimini bitiren bir genç tam manasıyla milli kültürü ile donatılmış bir halde olduğunu ifade etmektedir. Bizde ise diğer kültür derslerinin durumunun daha da vahim olduğunu söyleyen Yıldız, Felsefe derslerinde Türk felsefesi ve filozofları diye bir konu yoktur. Filozof olmak için illa Avrupalı olmak şartmış gibi hava estirilir. Farabi, El Biruni, İbni Sina gibi Türk ve İslam filozoflarını kimse bilmemektedir. Müzik derslerinde Türk müziği afaroz edilmiştir. İtri, Dede Efendi gibi Türk sanatkarları meyhane besteci gibi gösterilmekte daha da ileri gidilerek Türk müziği diye bir şeyin olmadığı bugün Türk müziği dediğimiz şeyin Bizans ve Arap müziğinin karmasından meydana geldiği safatası ileri sürülmektedir. Sanat tarihinde birkaç mimari eserin dışında hiçbir sanat eserimizin olmadığı tarzında dersler verilmekte, her şeyde olduğu gibi bunun da Avrupa 'da olduğu telkin edilmektedir (Yıldız,1971,13). Böylece orta öğretimini bitiren bir gencin milli kültüründen yoksun yetiştiği için yabancıya yönelmekte ve milli

değerlerimizi tanımaz bir hale gelmektedir. Daha henüz orta öğretimdeyken yabancı kültürle donatılmış bireyler sonrasında Türk kültürü aktarılması hiç bir etki etmeyecektir.

Senelerden beri devam eden bu eksikliği gidermek için en kısa zamanda müfredat programlarının ele alınarak değiştirilmesinin gerektiği üzerinde ısrarla durmaktadır. Bu işi ise milli kültürümüzle ilgili bir ilim heyetine yaptırmak gerektiğini belirtmektedir."Aynı zamanda gerekirse bu programların uygulayıcısı olan öğretmenlere de kısa süreli kurslar açarak yeni eğitim politikamızı izah etmek, eğitimimize Türklük idealinden başka hiç bir yabancı ideolojinin girmesini önlemek için kanuni tedbirler almak kaçınılmaz zaruretlerdir (Yıldız,1971,13). Bugün toplumumuzda görülen dalgalanmalar, sapıklıklar, anarşist hareketler ve ahlak buhranını hazırlayan sebeplerin hep bu milli kültür ihmalkarlığından ileri geldiğini belirtmektedir. Bir Türk'ün Türk gibi düşünmesi ve yaşaması için Türk milletini millet yapan manevi değerleri bilmesi gerektiğini düşünen Yıldız, bunun da ancak okul sıralarında yapılabileceğini, böylece senelerden beri özlemine çektiğimiz eğitim sistemimizin "Milli Eğitim" olacağını ifade etmektedir. Milli bir eğitim milli kültürle donatılmış bir müfredatla mümkündür. Bu nedenle sistemin tam anlamıyla milli olması için Türk kültüründen beslenmesi şarttır.

3.5.3.Hükümet Programında Eğitim, Kültür ve Gençlik (Faruk TİMURTAŞ)

Kültür öğesini irdelediğimiz bu başlığımızda değerlendireceğimiz diğer bir makale, Faruk Timurtaş'ın 1970 yılında Milli Işık Dergisi'nde yayınlanan "Hükümet Programında Eğitim, Kültür ve Gençlik" adlı makalesidir.

Timurtaş, makalesinin başlangıcında o yılın Hükümet programından söz ederek başlamaktadır. Hükümet Programının dört yıllık çalışma dönemi için çok önemli konuları içerdiğine dikkat çeken yazar, bunları gerçekleşmesi durumunda ülkemize büyük hizmetlerin yerine getirileceğini belirtmektedir. Her şeyden önce şunu belirtmek gerekir ki programın bu bölümü de tamamıyla milliyetçi bir görüşle ve çağdaş durumu göz önünde tutan bir anlayışla yazılmıştır. Programda şimdiye kadar dokunulmayan milli kültür ile ilgili noktalara ve gençlik meselelerini çözeceğini vaat etmektedir (Timurtaş,1970,8). Programda İlk iş olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın çok geniş bir teşkilata sahip olduğu ve pek çok meselelerle uğraştığı

göz önünde tutularak Kültür ve Gençlik ve Spor olmak üzere iki yeni bakanlık kurulması uygun görüldüğünü belirten yazar, bunlardan Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulduğunu, Kültür için ön çalışmalara başlandığını belirtmektedir. Kültür Bakanlığı kurmak için acele etmemek gerektiğini, uzun boylu çalışıp işi iyice planladıktan sonra harekete geçilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Eğitim sistemimizi, bugünün ve geleceğin ihtiyaçlarına cevap verecek ve bütün kademeleri içine alacak bir denge ve irtibat içinde düzenlemek, programları ıslah etmek kararındayız.cümlesinin yer aldığı programda ilköğretimden üniversiteye kadar bütün öğretim kurumlarının çağın yeniliklerine uyumunun sağlanacağı, ilköğretim çağındaki bütün çocuklarımızın okula kavuşturulacağı, okul öncesi eğitime önem verileceği, eğitim görenlerin sayısı yanında özellikle eğitimin vasıflarını yükseltici tedbirlerin alınacağı, her Türk gencine istidadına göre eğitim imkanı sağlanacağı bunun için yeni müesseseler kurulacağı, yeni yüksek okullar ve üniversiteler açılacağı, özel yüksek okulların istenilen seviyeye eriştirileceği belirtilmektedir. Programda herkes için eğitim, Milli eğitim politikamızın ana hedefi olacaktır denildiğine dikkat çekmektedir. Günümüzdeki eğitim programı özelliklerinden fırsat eşitliği ilkesi ile bağdaşmaktadır.

Programın dikkat çekici vaatlerinden birinin de öğretmenlik mesleğinin cazip hale getirileceği konusunu olduğunu belirten yazar, eskiden beri bu konuda çeşitli iktidarlar tedbirler alacağını ileri sürmüşlerse de bir şeyler yapamadıklarını iddia etmektedir. Bu konuda, Ortaokul ve lise öğretmenlerine makul ölçüde tazminatlar verilmesinin akla gelen ilk tedbir olacağını belirtmektedir."Programda eğitim mensuplarının sosyal ve ekonomik güvenliklerini sağlamak üzere Milli Eğitim Mensupları Yardımlaşma Kurumu kurulacağı kaydediliyor. İki yıl önce başlayan çalışmaların bir an önce bitirilip tasarının kanunlaştırılması en samimi temennimizdir. Bu kurumun öğretmenler için çok faydalı olacağına inanıyoruz (Timurtaş,1970,8). Timurtaş, Anadolu Ajansı'nda yayınlanan Hükümet programını makalesinde bizzat yer vermektedir:

"Milli eğitim, kültür ve sanat politikası": eğitim mensuplarının sosyal ve ekonomik güvenliklerini sağlamak üzere halen çalışmaları devam eden "milli eğitim mensupları yardımlaşma kurumu"nun

kurulması gerçekleştirilecektir. Yurt dışında bulunan soydaşlarımızın Türk kültür ve varlığının korunması ve geliştirilmesi için bugüne kadar yapılan çalışmalara devam edilecektir. Türk dilinin gelişigüzel uydurma bir takım kelimelerle bozulması ve özleştirme bahanesiyle fakirleştirilmesi önlenerek ve nesiller arasındaki bağlantı tekamül ettirilecektir. Bu maksatla bir dil akademisi kurulacaktır. Devlet tiyatroları ve operasının imkanları geliştirilecek, bu arada bütün yurttaki faaliyet gösterecek bölge tiyatroları kurulması yoluna gidilecektir. Kültür ve sanat hizmetlerini korumak, genç kuşakların bu yoldaki kabiliyetlerini geliştirmek amacıyla kültür ve sanat işleri yeni bir teşkilat içinde düzenlenecektir"(Timurtaş,1970,9).

Hükümet programında üniversiteler konusuna da kısaca değinildiğini belirten yazar, Hükümetin haklı olarak devlet düzeninden ve bekasından sorumlu olduğundan gençliğin yetiştirilmesi konusunda görev dışı bırakılmayacağını ileri sürmekte siyasi iktidarların vazifesinin üniversite bütçelerine tahsisat sağlamaktan ibaret olmadığını söylemektedir. Bunun için üniversitelerde gerekli düzenlemeler yapmak, onları günümüzün ihtiyaçlarına uygun bir duruma getirmek amacıyla Hükümetin özerklik prensibini zedelemeyen bir Üniversiteler arası Yüksek Kurul Teşkilatını gerekli gördüğünü ifade etmektedir. Bu karar için Anayasa düzenlemesi ile alakalı olan girişimlerimiz var diyen hükümete, böyle bir kurul oluşturmak için Anayasada değişiklik yapmayı gerektirmeyeceğini belirten yazar sebebini de şu şekilde izah etmektedir. "Çünkü eskiden de üniversiteler özerk olduğu halde Milli Eğitim Bakanı Türk Üniversitelerinin başkanıydı ve Üniversiteler arası Kurulun tabii başkanıydı. Üniversite özerkliğinin Anayasa da alınmış olması, eski durumun ıslah edilerek yeniden canlandırılmasına engel teşkil edemez sanıyorum."(Timurtaş,1970,9). Böyle bir kurulun Hükümet-Üniversiteler münasebetini düzenleyecek, üniversiteler ve memleketimiz için büyük faydalar sağlayacağını ifade etmektedir. Programda yüksek öğrenim gençliğinin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik şartların iyileştirileceği, parasız yatılı ve burslu öğrenci sayısının çoğaltılacağını vaat edildiğini belirten Timurtaş, Hükümetin, hürriyet içinde refah yoluna yönelmiş Büyük Türkiye idealinin memleketin yarınki sahipleri olan genç nesillere hedef olarak verileceğini

müjdelediğini belirtmektedir. Bu sözlerin gençliğin bugün içinde bulunduğu durum ve şartlar göz önünde tutulduğunda bir müjde sayılabileceğine dikkat çekmektedir.

Gençlik meseleleri ile yeni kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığının meşgul olacağını vurgulayan yazar, Spor meselesi, gençlik meselesinin küçük bir yönü olduğunu esas davanın yukarıda zikredilen konular olduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda gençliğin sanat ve kültür bakımından da yetiştirilmesi gerektiğine de değinen yazar, bakanla yaptığı kısa bir görüşme, kendilerinin bu anlayış içinde olduğunu ifade etmektedir. Hükümet programında kültür konusunda da önemli maddeler bulunduğunu belirten Timurtaş, Tarih ve kültür hazinelerimizin değerlendirilmesi ve yaşayan nesillere tanıtılması; yurt dışında bulunan soydaşlarımızın, Türk kültür ve varlığının korunması; örf,adet ve geleneklerimiz ile müzik ve folklor eserlerimizin ortaya çıkarılıp incelenmesi devlet tiyatrosu, opera ve balesinin geliştirilmesi, bölge tiyatrolarının kurulması, yeni müzeler açılması ve eski eserlerin muhafazası bunların başlıcaları olduğunu ifade etmektedir. Hükümet programında kültür bakımından en dikkate değer noktanın ise "Bin Temel Eser'in" gerçekleştirileceği ve dil buhranını önlemek üzere bir Dil Akademisi kurulacağı konusu olduğunu belirtmektedir. Bu konunun son derece önemli olduğundan üzerinde ayrıca durmak gerektiğini belirtmektedir. Hükümet programının eğitim, kültür ve gençlik konuları bakımından çok olumlu olduğunu düşünen yazar bütün bunların gerçekleştirilmesi yeni bir teşkilatlanmaya ve yeni bir zihniyete bağlı olduğunu belirtmektedir.

3.5.4. Milli Devletin Kültür Politikası ve Eğitim Hedefleri

(Necmettin HACİEMİNOĞLU)

Eğitim ve Kültür terimlerinin ilişkileri üzerine çeşitli makaleler değerlendirdiğimiz bu başlığımızda son olarak; 1984 yılında Milli Eğitim ve Kültür Dergisi'nde yayınlanan Necmettin Hacıeminoğlu'nun "Milli Devletin Kültür Politikası ve Eğitim Hedefleri" adlı makalesidir.

Hacıeminoğlu, Eğitim ve öğretimin ana amacının, en büyük milli servet olan insan unsuru olduğunu belirterek İnsanımızı, Araştırmacı ve yaratıcı beyin gücü, Üretimi arttırıcı bilgi ve beden gücü, Ülkücü, milliyetçi ve çalışkan vatandaşlar olarak

yetiştirmek suretiyle onların milletimize hamleler yaptırarak manevi güç halinde hazırlamak ve organize etmek gerektiğini belirtmektedir. Bu hedeflere ulaşabilmek için eğitim teşkilatının gerçekleştirmesi gereken vazifeler ise şu şekilde açıklamaktadır:

Yaşanılan çağın bilgilerini belli bir sıra ve sisteme göre ferde kazandırmak. Böylece fertleri çağın bütün icaplarına uyabilir hale getirmek.

Fertleri, zeka kabiliyet ve alakalarına göre iş istihale ve mesleğe yöneltip, onları bu istikametlerde varabilecekleri noktaya kadar götürmek. Yani ferdi kendisinden cemiyetin azami ölçüde faydalanabileceği bir milli unsur haline getirmek.

Cemiyetin sahip olduğu maddi ve manevi kıymetlerin bütünü olan milli kültürü bir nesilden diğesine fire vermeden aktarmak, böylece bu kültürün her nesilde canlı ve şuurlu bir şekilde yaşamasını sağlayarak milli ve tarihi devamlılığı temin etmek.

Fertleri, sadece verilen bilgileri öğrenip muhafaza eden otomatlar olarak değil, düşünen, şüphe eden ve münakaşa eden, araştıran, fikirleri tenkid, terkip ve telif edebilen yaratıcı birer şahsiyet seviyesine yükselmektir. Böylece de fertlerle kaim olan müesseselerin basma kitap prensipleri içine hapsedilerek çağ dışı kalmasına mani olmak.

Her tip ve derecedeki okulun öğrencilerini, en son ilmi usullere göre ve tam bir objektif ölçü içinde test imtihanından geçirerek onların arasında zeki ile ileri zekalıyı, bilgili ile bilgisiz, çalışkan ile tembeli seçmek ve ayıklamak. Böylece de her ferdi cemiyet hayatında en uygun yere, sıraya ve işe koymaktır (Hacıeminoğlu,1984,119).

Eğitim teşkilatının bu beş önemli görevi aksatmadan yapabilmesi için saat gibi işleyen bazı merkezlere ihtiyacı olduğunu belirtmektedir. İllerde ve lüzum görülen bölgelerde kurulacak olan Değerlendirme Merkezlerinin, yurdun neresinde okumuş olursa olsun, aynı tip okuldan mezun olan öğrencinin aynı standart vasıfları taşımasını sağlayacağını, Türkiye'nin her köşesinde başarının ve sınıf geçme ölçülerinin bir olacağını ifade etmektedir. Bu Değerlendirme Merkezlerinin, illerde

Milli Eğitim Müdürlüklerinin bünyesinde oluşturulacak uzmanlardan meydana geleceğini belirten yazar,Psikoloji, pedagoji, fen ve sosyal ilimler dalından seçilecek bu uzmanların, kendi bölgelerinde bütün okullarda objektif ölçüler içinde sınav yapılmasını sağlayacaklarını ifade etmektedir. Sınavların merkezi sistemle yürütülmesinin her okulun öğretmen kadrosu hakkında da kesin bilgi vereceğine dikkat çeken Hacıeminoğlu, aynı müfredat programına göre yetişen ve bir merkezden sınava tabi tutulan öğrencilerin başarı oranları, elbette her okulda farklı olacaktır. O zaman hangi okulun öğretmen kadrosu zayıf, hangisinin kuvvetli olduğu bir tablo üzerinde görüleceğini ifade etmektedir. Böylelikle bakanlığın, her ders yılı sonunda hazırlanacak olan bu başarı tablosunu inceleyerek hangi bölge ve okulların yetersiz olduğunu tespit edebileceğini, yeni tayin ve nakilleri bu neticelerin ışığı altında yapılacağını belirtmektedir. Merkezi sistemin bir diğer faydası da öğretmenlerin keyfi ve şahsi tutumlarını önlemesidir. Birçok öğretmenin çeşitli sebep ve maksatlarla Bakanlığın emrettiği müfredatın dışına çıktıkları, Bakanlığın kabul edilen kitap yerine başka bir kitap okuturlar. yıl sonunda da öğrencileri bundan sorumlu tutarlar. Yabancı ve zararlı ideolojiler umumiyetle böyle bir yolla okullara sokulmaktadır (Hacıeminoğlu,1984,122). Merkezi sınav sistemi uygulanınca, hangi öğretmenin müfredatın dışına çıktığının kolayca anlaşılacağını belirten yazar, böylece Milli Eğitim Bakanlığının yüzlerce müfettişin tespit edemeyeceği hataları yakalayacağını, Bu sayede hem okul idarecileri hem de öğretmenler üzerinde daha etkili bir kontrol mekanizması kurabileceğini ifade etmektedir. Günümüzde uygulanan TEOG sınavı Hacıeminoğlu'nun sözünü ettiği merkezi sistem ile benzerlik göstermektedir. Hacıeminoğlu'nun yaklaşık otuz yıl önce önerdiği bir sistem ülkemizde yeni faaliyete geçmiştir. Düşünürlerimizin eğitim sistemi ile ilgili düşüncelerinin hayata tatbiki çok zaman almıştır. Eğitimcilerimizin bu düşünceleri zamanında ele alınıp değerlendirilseydi Türkiye bugün eğitim konusunda çok daha ileri bir durumda olacaktı.

Geçmiş yıllardan beri yürürlükte olan eğitim sistemimizin bu beş esas vazifeden hiçbirini tam olarak yapamadığını iddia eden yazar, gerekçesini şöyle açıklamaktadır: Çünkü mevcut sistem kalite esasına değil, sayı esasına dayanmaktadır. Hakiki manada yetişmiş adama değil, diplomalı okur-yazar yetişmektedir. Hür düşünce ve ilmi zihniyet esasına göre değil, basmakalıp fikir,

görüş ve bilgileri münakaşasız ezberletmek esasına dayanmaktadır (Hacıeminoğlu,1984,123). Bu yüzden de geniş ufuklu, aydın fikirli ve yaratıcı seçkinler yerine, dar kafalı bilgi hamallarının yetiştiğini ileri sürmektedir. Verilen bilgilerin bireyin iş gücünü,kabiliyetini ve başarı imkanlarını arttırıcı özellikte olmadığı için okullar ekmeğini taştan çıkaran müteşebbis insan yerine, memur üreten birer büro durumuna düştüklerini belirtmektedir. Eğitimin milli kültür hedefleriyle ilgili görüş belirten yazar, Bütün öğretim kademelerinin müfredat programında yer alacak olan milli kültür prensiplerini maddeler halinde sıralamıştır,o maddeleri şu şekilde açıklamaktadır:

Her Türk çocuğunun ana dilimiz olan Türkçeyi mükemmel bir şekilde öğrenerek bu topraklarda Türkçe konuşmayan vatandaş kalmayacağını, Bir ilkokul mezununun, yakın klasiklerimiz sayılan Ziya Gökalp'i Ömer Seyfettin'i Mehmet Akif ve Yahya Kemal'i okuyup anlayacak seviyede yetiştirilmiş olması gerektiğini ifade etmektedir.Her Türk çocuğunun milli şuur ve milli gururla dolu olacak şekilde eğitilmesi, böylece nesilleri taklitçiliğe sevk eden aşağılık duygusu ve yabancı hayranlığı ortadan kalkacak, bu da ancak onlara büyük bir milletin evlatları oldukları öğretilmek suretiyle sağlanabileceğini belirtmektedir. Her Türk çocuğunun milli geleneklerimizin çağa uydurulmuş şekli içinde terbiye edilerek, maddi temele dayanan menfaatçilik ve bencillik duygusu yerine, maneviyatçı esasa dayanan fedakarlık ve özgecilik ruhunu aşıl原因an milli ahlakın aşılması gerektiğini belirtmektedir. Her Türk çocuğu mutlaka ilmi zihniyetle ve hür düşüncenin faziletine inandırılmış olarak yetişecek, hiçbir fikri münakaşasız kabul etmeye alıştırılmayacağını, ancak bu sayede geniş ufuklu araştırmacı ve yaratıcı olabileceğini, Türk fikir hayatının geliştirilmesine yardım edebileceğini belirtmektedir.Türk çocuğu milli kültür, terbiye, nezakete ve ahlak anlayışı bakımından ailesine göre farklı değer ölçülerine sahip olmayacak, Yani her okuyan genç, bugünkü nesillerde görüldüğü gibi, önce aileden sonra milletten, sonra da yurdundan, tarihinden kopmayacak, böylece eğitim gençleri millete yabancılaştırmayacağını ifade etmektedir. Bir cemiyetin bütün sosyal dilimleri, eğer sadece menfaat bağları ile birbirine bağlanmışsa o topluluğa millet demek mümkün değildir. Menfaat ortaklığına dayanan birlik suni ve geçici bir beraberliktir (Hacıeminoğlu,1984,124).

Bütün okullarda Türk tarihi, bilinen ilk devirlerinden itibaren günümüze kadar kesintisiz ve bütün olarak ele alınarak her derecedeki okulun tarih müfredatı yeniden düzenlenerek derslerin yüzde doksanı kendi tarihimize yüzde onu da diğer milletlerin tarihine ayrılması gerektiğini belirtmektedir. Bir başka konu da tarihin ele alınış tarzında işlenen hatalar olduğuna değinen yazar, milletlerin hataları sadece savaşların tarihi değil, her şeyden önce kültür ve medeniyetin tarihi olduğunu, Onun için okullarda öğretilecek tarih sadece savaşlar, antlaşmalar kronolojisi olmaması gerektiği, Türk düşünce, sanat kültür ve medeniyetinin tarihi olması gerektiğini belirtmektedir. Bütün öğretim kademelerinde Türklüğün ve milliyetçiliğin düşmanı olan ideolojiler hakkında bilgiler verilerek, nesillerin bu zararlı akımlara karşı muafiyet kazanması sağlanmalı, yıkıcı fikir ve akımlara karşı bunlarla ilgili neşriyatı yasak etmek suretiyle değil, nesilleri ülkücü ve milliyetçi fikir ve ahlakla besleyerek mücadele edilecektir (Hacıeminoğlu,1984,125). 1980'den sonra Hacıeminoğlu'nun bu düşüncelerinin yavaş yavaş eğitim müfredatında yer almaya başladığını söylemek mümkündür.

Türk çocuklarının manevi ve dini terbiyeyi mutlaka okullarda alması gerektiğinin, Dinin esasları ile ona sonradan kasten karıştırılmış hurafe ve batıl inançların ayrı şeyler olduğu nesillere anlatılacak, Müslümanlığın çağın icaplarına uymaya asla engel olmadığı, çalışmayı, araştırmayı, temizliği, iyi ahlakı, adaleti, vatanseverliği ve sosyal yardımlaşmayı emrettiği öğretilecek, böylece hem aydınlar milletimizin dini inancına saygılı olacak hem de siyaset adamının din istismarı önleneceği belirtmektedir. Türk çocukları, tarihimiz boyunca milletimize hizmet eden bütün Türk büyüklerini, devlet adamlarını, komutanları, fikri ve sanat erbabını birini diğerine tercih etme gereği duymadan sevecektir. Onları sevecek ve kendisine örnek alacaktır. Türk çocuklarına, hangi okulda okuyorlarsa o meslek ve konu ile ilgili Türk sanatı öğretilecektir. Böylece tiyatro, sinema, musiki ve mimariden, ciltçilik, süslemecilik, çiniciliğe kadar bütün Türk sanatlarının bora modernize edilmesi sağlanacak hem de çeşitli sahalardaki yeni buluş ve icatlarda milli ruh ve çizgi hakim olacaktır (Hacıeminoğlu,1984,127). Şahsiyetsiz bir taklitçiliğe son verilecektir.Okullarda Klasik Türk müziği, halk müziği ve milli oyunlar dersi konacaktır. Orta dereceli okullarda sadece Türk sanatı okutulacaktır. Bugünkü müfredatta bulunan Bizans, Avrupa ve Roma sanatı dersleri kaldırılacaktır. Bu vesile

ile Anadolu'nun en uzak köşesindeki ecdat yadigârları ve bütün eski Türk eserleri ihya edilerek, öğrencilere tanıtılacaktır. Yeryüzünün her yöresinde Türk milletinden kalan sanat yadigârları tespit edilip bir bütün halinde gençlere sunulacaktır. Gerek okullarda, gerekse spor kulüplerinde bugün unutulmuş olan eski Türk sporları ihya edilecektir. Güreş başta olmak üzere, binicilik, atıcılık, okçuluk, avcılık, cirit oyunu yeniden ele alınacaktır. Bayramlarda ve diğer önemli günlerin kutlanışında yalnız milli spor yarışmaları yapılacak ve milli oyunlar oynanacaktır (Hacıeminoğlu,1984,126). Yazarın anlatımlarına bakıldığında geçmişte okul müfredatlarında yabancı kültür öğeleri çoğunluktadır. İleriki zamanlarda müfredat yabancı kültürden arındırılmışsa da halk yabancı kültüre özendirilmekten kurtulamamıştır.

Milliyetçi Türkiye'de önemle ele alacağımız ilk konuyu, muhakkak ki Türkçemizi bozan yıkan, karıştıran ve delik deşik eden bu uydurmacılık akımıdır. Pek çok iyi niyetli ülküdaşımızın da zaman zaman kapıldığı bu tehlikeli hastalık, meselenin mahiyeti ve içyüzü ortaya konulmadan tedavi edilemez. Önce şunu belirtelim Türkiye'de Türkçeyi sadeleştirme maskesi altında yürütülen hareketin üç sinsi ve hain maksadı olduğunu belirtmektedir:

1. Bugünkü nesilleri bilgi, kültür ve düşünce bakımından kendinden önceki bütün nesillerden ve milli tarihten koparmak, onları düne ait yani bizim edebiyat ve kültürümüze ait hiçbir eseri okuyup anlayamaz hale getirmek. Böylece yüzde yüz Hıristiyan, Yahudi ve Marksist kültürle beslenmiş köksüz dejenere sözde aydınlar yetiştirmek, Nitekim otuz yıllık gayret neticesinde aşağı yukarı bu çizgiye gelinmiştir. Günümüzün aydını artık İstiklal Marşımızı anlayamamaktadır.
2. Türkiye'de uydurma bir dili yazı dili vücuda getirerek, Türkiye Türklüğü ile sınırlarımız dışındaki dünya Türklüğünü birbirine bağlayan yegane bağı, dil birliği bağını koparmak. Böylece Anadolu'daki 40 milyon Türk'ün yurt dışındaki 80 milyon soydaşı ile anlaşabilmesini önlemek. Sonunda da bizim sınırlarımızın dışındaki Türklerle soy birliğimiz olmadığını, Anadolu'da asırlardır yaşayan başka bir Halktan geldiğimizi iddia etmek.
3. Nesilleri, sayıca yetersiz ve uydurma kelimelerle okuma yazmaya zorlayarak, onların öğrenme ve düşünme melekelerini dumura uğratmaktadır.

Hacıeminoğlu, Bu sebeplerden dolayı bütün eğitim kademelerinde uydurma dile karşı mücadele edilecek, Türk çocukları, Ziya Gökalp ve Ömer Seyfettin 'in gerçekleştirdiği normal ve sade Türkçe esas alınarak yetiştirileceğini belirtmektedir. Halkımızın kullandığı her kelime, menşei ne olursa olsun, Türkçe kabul edilecek, son bir asırdan oluşturulmuş Türk yazı ve kültür dili de düzgün bir plana göre on bir yıllık süresi içinde, gençlere hazmettirileceğini ifade etmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. NURETTİN TOPÇU VE NECMETTİN HACIEMİNOĞLU'NUN MİLLİYETÇİ EĞİTİM SİSTEMİNE DAİR GÖRÜŞLERİ

Bu bölümde Türk eğitim sistemi ile ilgili konuları içeren kitap incelemelerine yer verilmiştir. Bu bağlamda değerlendirdiğimiz ilk kitap Nurettin Topçu'nun Türkiye'nin Maarif Davası adlı kitabıdır. Topçu'nun kitap değerlendirmesine geçmeden onunla ilgili kısa bilgiler vermekte yarar görmekteyiz.

1909'da İstanbul'da dünyaya gelen Topçu, altı yaşında Bezmialem Valide Sultan Mektebi'nin ana kısmına yazılır. Burayı bitirdikten sonra Büyük Reşit Paşa Numune Mektebi'ne verilir. Mektebi birincilikle bitirir. Daha sonra İstanbul Erkek Lisesi'nden mezun olan Topçu Kendi kendine Avrupa imtihanlarına girer 1928'de kazanır. Fransa'da Ruhیات ve bediiyat ve umumi felsefe ve mantık, muasır sanat tarihi, içtimaiyat ve ahlak, ilk zaman sanat ve arkeolojisi dallarında lisans aldı. 1934'te Türkiye'ye döner. Galatasaray Lisesi'nde 1935 felsefe öğretmeni olarak görev alır. Haydarpaşa ve Vefa liselerinde de görev yapmıştır. 1975 yılında pankreas hastalığına yakalanarak vefat etmiştir.

4.2. TÜRKİYE'NİN MAARİF DAVASI -NURETTİN TOPÇU

4.2.1. Gençlik ve Türk Milli Eğitimi

Her büyük düşünürün bir gençlik hayali vardır. Biz bunu Mehmet Akif'in Asımın Neslinde, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu Neslinde, Sezai Karakoç'un Diriliş neslinde ve burada zikretmeden geçilemeyecek Ali Ulvi Kurucu'nun ateşler içinde fakat yanmayan gençliğinde görebiliriz. Nurettin Topçu da gençlik hayalini "Beklenen Gençlik" yazısında ortaya koyar. Bu başlığımızda Topçu'nun "Türkiye'nin Maarif Davası" kitabında da yer alan Beklenen Gençlik yazısından gençlik hayalini aktarmaya çalıştık. Topçu, gençliğin bitmeyen enerjisi ile hayat aşısı verilen milletlerin mutlaka medeniyet basamaklarında yükseleceğini ifade ediyor. Gençliğe verilecek hayat aşısını yapma görevinin de ancak maarif sisteminin işi olduğunu ortaya koyarak öncü neslin inşasında eğitimin ve öğretmenin önemini hatırlatıyor. Gençlik, geleceğin tohumudur. Bu tohumun özüne bakarak yarınımızı keşfedebiliriz. Her devrin gençliği, kendi enerjisini harcayabildiği âlemde yaşıyor. Eski Mısır'ın

gençliği tabiatla çetin mücadelenin sahnesinde, Sümer gençliği tapınakta, Yunan gençliği olimpiyatlarda, Roma gençliği ise forumda kendi siması ile görünmektedir. İlk İslam dünyasının yaşattığı gençlik, insanlığa hayır ve hizmet yarışında iken Cengiz ve Moğol gençlerinin, kestikleri kafalardan kule yapmak hususunda yarıştıkları görülmektedir (Topçu,1960,19).

Topçu, Kurtuluş Savaşından önceki devirde, vatan parçası diye Yemen çöllerine kadar koşan bir gençliğin varlığından söz ederek Cumhuriyet gençliği için ise Anadolu'da hizmet teklifinin bile çoğu kere sürgüne gönderilmek manasına geldiğini ifade etmektedir. Bu örnek iki dönem gençliği arasındaki farkı apaçık ortaya koymaktadır. Bu yüzyılın başından beri hamle yapmak isteyen gençliğimizin sonunun sürekli yıkımla sonuçlandığını belirterek bu yıkılışın sebebini de benliğimizden kaçarak, batının taklitçiliğine sığınma sevdamızdan kaynaklandığını ileri sürmektedir. Geçen yüzyıldan beri sahneye çıkan taklit rüzgârının sırası ile bizi Fransız, Alman, Amerikan modalarına tabi kıldıktan sonra, ruh ve kültür buhranına uğrattığını ifade etmektedir. Hayat mücadelesinde olduğu gibi fikir mücadelesinde de düşmana karşı koyarken düşmanın silahları kullanıldı. Ruh ve dava cephesinde düşmanla aynı silahı kullanmanın düşman ruhuna minnettarlık olduğu bilinmedi. Düşmanın başvurduğu vasıtalarla antlaşmanın sonunda düşman ruhuna teslim oluşun gerçekleşeceği düşünülmedi (Topçu,1960,22). Bu durumdan kurtulmak için de Uzviyetten ilme, ilimden felsefeye, felsefeden sanata ve ahlaka ve bütün bunların sonucunda dine yükselmemizin şart olduğunu belirtmektedir. Böylelikle hem hasta hem de şaşkın bir neslin Allah'a götürülen yolda yeniden canlandırılabilceğini, bu işin de bir maarif işi olduğunu belirten Topçu, bir neslin kurtuluşunu da ancak bir ülkenin maarifinin yükselmesinde aramak gerektiğini belirtmektedir. Topçu, kitabın diğer bir kısmında bir de millet maarifinden söz etmektedir. Millet ruhunu oluşturan etkenin eğitim olduğunu ifade eden yazar, Eğitimdeki başarısızlığın millet ruhunu da yerlere sereceğinden endişe etmektedir. Bir bakıma eğitime değer vermeyişin millet ruhunun yıkılışını hazırlayacağını, eğitim hangi yönde yürürse millet ruhunun da onun arkasından gideceğini ileri sürmektedir. Bizde ecdat ruhunu yaşatıcı tarih şuuru besleyen ve canlı tutan maarif olduğu gibi, onu yıkan ve çürüten de yine maariftir. Fikir ve irfan hayatımız üç yüz yıl çorak bir çölde bocaladıktan sonra kurtuluş yolunu arayanlar, geçen asrın sonlarından başlayarak kısa aralıklarla

hamleler yapıp Batı kültür ve maarifinin kucağına sığındılar (Topçu,1960,s.30). Yeni neslin bunaltıcı ruh halinden sıyrılmasının çaresini, kendi varlığımızdan sıyrılıp uzaklaşmak olarak açıklamaktadır. Gençliğimizin bir asırdan fazla zamandır sırası ile Fransız, Alman ve İngiliz kültür ve maarifine teslim olduktan sora bugün Avrupa için bile korkunç yıkım kaynağı olan Amerikan maarifine sığınmaktan bile çekinmediklerini ifade etmektedir. Topçu, bulunduğu dönemi kastederek gençliğin halk eğitimine, kalp terbiyesine yönecekleri yerde televizyon ve lüks yaşam heveslerini besleyerek makine denen zehirli aletin esaretine girdiklerinden yakınmaktadır. İlkel köleliğin sona ermiş olsa da modern köleliğin hızla yayıldığını, gençlerin makinenin kölesi olmak için çılgın bir yarış içinde olduklarına dikkat çekmektedir. Günümüze geldiğimizde bu esaretin cep telefonu esaretine dönüştüğünü görmekteyiz. Bu da bir bakıma modern köleliktir. Buna örnek olarak da eskiden şiir meraklısı olan gençlerin yerinde bugün otomobil kullanma heveslisi olan gençleri göstermektedir."Bütün dünyanın ve makinenin şampiyonlarının malları gözlerimizi boyadığı ve evlerimizin iç aydınlığını olanlardan aldığımız müddetçe, millet maarifi, iktisadi kuvvetin yanında zayıflamakta ve silahlarını, köklerinden kopup ayrılmış bir cemiyette, gönüllü olarak iktisadi tahakküme terk etmektedir (Topçu,1960,35).

Topçu,dil ile ilgili düşüncelerinden de söz etmektedir. Dilimizi vaktiyle nasıl ki Divan edebiyatının nesircilerinin kurduğunu; günümüzde ise bunu dilimize Türk Dil Kurumu'nun yaptığını ileri sürmektedir. Bu durumu da şu şekilde açıklamaktadır: "Osmanlıca diye asırlar içerisinde gelişen Türk dili hançerlendikten sonra batılı kelimeler dilimize kolayca akın etmeye başladı. Gün geçtikçe ifademizin güzellikleri ortadan kalkmaktadır(Topçu,1960,36). Maarif sistemimizin ilkokulundan üniversitesine kadar bütün basamaklarında bin yıllık millet iradesiyle bin dört yüz yıllık millet karakteri yaşatıldığı takdirde milli değerlerimizi kaybetmeyeceğimizi savunan Topçu, gazete, radyo, kontrolsüz ve boğucu neşriyat, sinema, batının zehirli akımların 'millet mektebi kurmaya ve bir millet maarifi' yaşatmaya engel unsurlar olduğunu belirtmektedir. Yazar, bugünkü eğitim sistemini, kaba tekniğin peşinde koşan, batının zehirli akımına kapılarını açmış, Yahudiliğin oltası bir demokrasi anlayışının kurbanı zavallı bir kurum şeklinde tanımlamaktadır. Bu durumdan kurtulmak için de millet maarifini tekrar canlandırarak hayata hâkim olması ve okulu

ezen bütün bu kuvvetlerin hâkimiyetine son verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Topçu, çocuklarımıza bol gelimli bir gelecek hazırlamaktansa bu kuvvetlerin etkisinden kurtardığımız vakit çocuklarımızı ve milletimizi kurtaracağımızı belirtmektedir. Maarif inkılabına da değinen yazar, maarif inkılabının eğitim sistemine büyük zararlar verdiğini ileri sürmektedir. İnkılâpçıları tarafından zorunlu görülen bu inkılâpların, reform mahiyetinde olmadığını belirten Topçu, medresenin ruhunu ıslah edici değil, onu yıkararak yerine Batı eğitim sistemini koyucu nitelikte olduğunu ifade etmektedir. Meşrutiyet devrinden beri eskilerle yenilik isteyenler arasında verilen bir savaş devam etti. Eskiler din ve İslam adına benliğimiz için değil, kuru kaideler adına savaştılar. Bunlar batından gelen her şeyi, her fikri Frenk herzesi diye suçladılar. Onların karşısında yenilik isteyenler, bir bataklıktan sıyrılabilmek için Garbın kucağına atılanlardır. İnsanlığımızı kurtaracak ilmi, felsefeyi, hatta ahlakı orada aradılar (Topçu,1960,42).Eski taraftarı ve yenileri karşılaştıran yazar, Batı kalesine sığınan yenilik taraftarlarının üstünlük sağlayarak eskileri susturduklarını, Cumhuriyet devrinin inkılâpçıları harekete geçtiği zaman da eskilerin yapacağı hiçbir şeyin kalmadığını belirtmektedir. Eskilerin Frenk dilinin öğrenilmesini küfür saymalarına karşılık yenilerin Arapça ve Farsça dersleri okullardan kaldırdığını ardından okullardan din kültürü dersinin çıkarıldığı, milli tarih ve millet dilinin ağır bir darbe aldığını belirtmektedir. Yazar, Millet dili, milli tarih ve milletin ruhuyla bütün bağlarını koparmış olan, kültürün yerine tekniği oturtan bir eğitim sisteminin hala milli eğitim diye adlandırılmasını eleştirmektedir.

Yazarın bu başlıkta son olarak okul konusu ile ilgili görüşlerine yer vereceğiz. Mektep insanın ruhunu yüceltmek için değil, makineye esir olarak midesinin saltanatını yaşatmak için açılmış kapıdır. Gençler, bina, fabrika, teknik hizmetlerde alacakları paranın hesabını yaparak bu kapıdan giriyorlar (Topçu,1960,45).Yazar, günümüzde okulda; hürmet, hayâ, vatanseverlik, sanat ve ahlak derslerinin verilmediğini, okul denen kutsal çatının altında bu gün usta-çırak münasebetinden başka bir şey yaşanmadığını belirtmektedir. Okulun artık gençliğe karakter mayası aşamadığını ifade eden Topçu, eğitimde ihtiyacımız olan şeyin insan mektebi' olduğunu belirtmektedir. Bu mektebi de şu şekilde tasvir etmektedir: Bir mektep ki bizi kendi ruhumuza kavuştursun; her hareketimizin ahlaki değeri olduğunu tanıtsın; hayâyâ hayran gönüller, insanlığı seven temiz yürekler yetiştirsın;

her ferdimizi milletimizin tarihi içinde aratsın; vicdanlarınıza her an Allah'ın huzurunda yaşatmayı öğretsin (Topçu,1960,s.45).Öğretmenin sadece bir takım formülleri ezberleterek benliğimizi iktidarından her gün bir parçasını yok ettiğini ileri sürerek İyi öğretmen, dışımızda yaşananı içimizde hayat yapabilen öğretmen olduğunu belirtmektedir. En iyi öğretmenin, en büyük üstat'ın şüphesiz ki hayat olduğunu ifade eden yazar,hayattan ders almasını bilmeyenler için de muhtaç olduğumuz öğretmenlerin, hayatla benliğimiz arasında köprü kurmuş bize daha yakından ve kendi dilimizle öğretici unsurlar olduğunu belirtmektedir. Zamanımızın gitgide zenginleşen hayat hadiseleriyle genişleyen ilimleri hep birden kafasına sığdıracak insanı yetiştirmenin mümkün olmadığını savunan Topçu, böyle bir çaba hem israf hem de şahsiyet törpüleme ve şahsiyetinden kaçma neticesini doğuracağını ifade etmektedir. "Ruh, değer ve manasını anlatmaya çalıştığımız mektep, bu izahlardan anlaşılıyor ki maddeden manaya yükselişin, disiplinin, çokluktan birliğe doru gidişin, kaidenin ve nizamın bulunduğu her yerde vardır.Nerede bunlar bulunmazsa orada da mektep yoktur (Topçu,1960,51). Yazar, hayatın her sahasında mektepleşme, kaideleşme, şuurlaşma hareketlerinin zaruri olduğunu belirterek bugünkü mektebin, bir sürü bilgeleri gayesiz, hedefsiz bir şaşkınlıkla genç dimağların rast gele bir köşesine tıkmak isteyen bir hafıza cihazından ibaret görmektedir.

Ülkemizde bulunan yabancı okulları, 'Bir milletin bağrında yabancı mektep, yıkıcıdır, millet kültürüne sokulmuş hançerdir' şeklinde tanımlamaktadır. Yabancı kültür dilenmekle beklenen batılılaşmanın mümkün olmadığını belirten Topçu, bu duruma da şu atasözü ile açıklık getirmektedir:'Deve hamuru yemekle deve olunmaz, deve olarak doğmak lazımdır.' Yazar, yabancı kültürün sadece milli kültür ağacının köklerinin kurutacağını, milli kültürü soysuzlaştıracağını ifade ederek çocuklarına yabancı dil öğretmek için yabancı mektebe koşanların pire için yorgan yaktıklarını belirtmektedir. Topçu, Mektebin ancak milli mektep olabileceğini Milli mektebin de devlet mektebi olduğunu ifade etmektedir. Mektep, ruh hayatının bütün mazisinin meyvelerini verici bir cihazdır. Mazisiz mektep olmaz. Topçu yine diğer yazarlarımız gibi milli tarihimize, edebiyatımıza milli değerlerimize sahip çıkarak onları nesilden nesile aktarma düşüncesindedir. Türkiye Cumhuriyeti yoktan var olmuş bir ülke değildir. Osmanlının kalıntıları üzerinde kurulmuş olmasına rağmen

Osmanlıyı yok sayması gerçekten vahim bir durumdur. Mektep, manaya yükseliş birliğe yöneliş, kaide ve disiplindir. Bütün bunların birleşmesinden ruhani ve ilahi bir koku ruhlara dağılır. Mektebi aşk besler, metotlu düşünce yaşatır (Topçu,1960,61). Yazar, bize, bütün hareketlerimiz için değer ve kaide sunacak, satıcıdan siyasiye, doktorundan gazeteciye, çocuktan ihtiyara kadar hepimizin yaşayışına ruh ve mana katacak, anlaşılmiş, sistemleştirilmiş hikmetleri bütün birliği içinde saklayarak her âleme pencerelerini açacak büyük mektebin temel hakikatlerini ihtiva eden bir kitaba muhtaç olduğumuzdan bahseder. Bu kitabı, asrın anlayışıyla bütün hürriyet, bütün hikmet ve bütün hakikatiyle okula temel yapmamız gerektiğinin altını çizen yazar, Bu kitabın Kur'anı Kerim olduğunu belirtmektedir. Topçu, konuyu sonlandırırken son olarak bazı basma kalıp bilgilerin her şeyi bilmemize karşı geldiğini, fenalıkların bilgisinin bizi fena yapabileceğini, Zira insanın bir dereceye kadar öğrendiklerinin de esiri olduğunu belirtmektedir. İyiyi bilen iyi olmak isteyeceğini, fenayı bilen de fena olmaya, farkında olsun olmasın kötüye hevesleneceğini iddia etmektedir.

4.2.2. Öğretmen ve Öğretmen Sorumlulukları

Kitabının ikinci bölümünü "Muallim ve Muallim Mesuliyetleri" konusuna ayıran Topçu, öğretmeni beşikten alarak mezara kadar götürüp teslim eden, dünyanın en büyük mesuliyetine sahip insan olarak tanımlamaktadır. Kaderimizin hakikatinin işleyicisi, karakterimizin yapıcısı, kalbimizin çevrildiği her yönde kurucusu odur. Fertler gibi, nesiller de onun eseridir. Farkında olsun olmasın, her ferdin şahsi tarihinde muallimin izleri bulunur. Devletleri ve medeniyetleri yapan da, yıkan da muallimlerdir (Topçu,1960,64). Öğretmene değer verildiği öğretmenin saygı gördüğü ülkede insanların mutlu ve faziletli olduğunu belirten yazar, Öğretmenin alçaltıldığı, mesleğinin hor görüldüğü milletlerin ise düştüğünü alçaldığını ve bedbaht olduğunu ileri sürmektedir. Öğretmene bakış açısının dönemden döneme farklılık arz ettiğini belirten yazar, İlk çağda öğretmenin, hakim, yani hikmet adamı olduğunu, Ortaçağda öğretmenlik rolünün, zahitlerin din adamlarının eline geçtiğini, Rönesans'tan sonra da öğretmeni ,tabiat hadiselerinin arkasında ve onların ışığında ilerleyen laboratuarlarda, atölyelerde görebileceğimizi belirtmektedir. İslam âleminde ise iki büyük maillimin simasının göze çarptığını belirtmektedir. Bunların; Medresenin hâkimi olan müderris üstatlar ve tarikat mürşitleri olan şeyhler şeklinde açıklamaktadır.

Türklerde de öğretmene yüklenen manaya değinen Topçu, ilk olarak Anadolu'ya fetihlerle yerleşen Oğuzların başlarında Nizamülmülk gibi bir muallimi bulduklarını ifade ederek büyük bir muallim olan bu vezirin fetihlerin ruh ve manasını, ahlakını ve devamının şartlarını nesillere telkin edecek muallimleri, Bağdat'ta açtığı Nizamiye Medresesinde topladığını belirtmektedir. Osmanlıların da muallimi baş tacı yaparak yükseldiğinin altını çizen yazar, Dünyaya söz geçiren bir ülkenin hükümdarının yalnız müftüsüne itaat ettiğini, Âlimin atının ayağından sıçrayan çamurun bile şeref kabul ettiğini belirtmektedir. Türk tarihinin muallimin yükseltildiği devirlerde şan ve şerefle medeniyet ve ahlakın zirvelerin tırmandığını, muallimin alçaltıldığı dönemlerde ise uçurumlara yuvarlandığını iddia etmektedir. Medeniyetlerin muallimle kurulduğunu belirten Topçu, muallimi her devirde, o devrin ruh ve idealinin kimliğine büründüğünü ifade etmektedir. Devirlerin idealizmini yaşatan muallimlerdir. Ruhumuzun sanatkârı, hayatımızın nazımını olan muallimin aramızdaki yerinin yüksekliğini, vazifesinin genişliğini ve ruhi mesuliyetinin pek ağır olduğunu maalesef gençlere değil, bu gün muallimlere hatırlatmak lüzumunu duyuyoruz (Topçu,1960,72).Topçu, öğretmenin gençlere bilmediklerini öğreten bir naklediciden öte genç ruhları bir örs üzerinde döverek işleyen bir demirciye benzetmektedir. Öğretmeni ruhların sanatkârı olarak gören yazar, hiç işlenmemiş ruhlar üzerinde öğretmenin gerekliliğinin daha aşikâr bir şekilde görüldüğünü belirtmektedir. Toplumumuzdaki aile içindeki kuvvet ve birliğin yokluğu, fertte ruhi sarsıntıların sürekliliği, hayatımıza hakiki medeniyet ışıklarının giremeyişini ideal öğretmene olan ihtiyacımızdan kaynaklandığını vurgulamaktadır. Öğretmen, geçeceği yol bütün engellerle örtülü olduğu halde buna tahammül etmesini bilen, tahammül etmesini seven idealdir. Tahammülsüzlüğün, şikâyetin başladığı yerde öğretmenlik davası biter."Görülüyor ki muallim, bizim bütün ruh yapımızın ustasıdır. Böyle olunca da ondaki sakatlıkların hepsinden mesuldür. Eğer bir toplumda alış veriş pazarlıkla yapılıyorsa, çocuklar birbirlerini yumrukluyor, her biri birer baba olan büyükler birbirlerinden rüşvet alıyorlarsa... İnananların imanına inanmayanlar saldırıyor ve inananlar da birbirlerinden intikam alıyorsa, eğer fazilet tarih kitaplarında bir efsane diye okunuyor ve ancak en büyük lokmayı kazanmasını bilen insan yüceltiliyorsa, mazlumların yanında onların gözyaşlarını kurulayan da bulunmadığı halde zalimler alkıştan sağırlaşmış hale geliyorsa... Eğer çocuklar

büyüklerden daha kurnaz, yaşlılarsa çocuklardan daha ümitsiz bir hayatın kurbanı haline gelmişse... İşte orada muallim vazifesini yapamamıştır. Orada muallim yok demektir. Ve o diyarda muallimlik iflas etmiştir (Topçu,1960,77).

Öğretmenin, her şeyden önce kendi kişiliğini örnek vermek suretiyle, öğrencinin ruh ve ahlakı üzerinde yapacağı işlerden söz eden yazar, bunların en başında merhamet ve adalet duygularının aşılması gerektiğini belirtmektedir."Adalet, okulda her an hâkim olması istenen bir ruh kuvvetidir. Muallimin, merhameti içinde tam manasıyla adil olması onun genç ruhlara tesir kuvvetinin en büyük sırrıdır." Öğretmen meselesini eğitim davamızın ana meselesi olarak gören Topçu, eğitim ve öğretimin kurucusu olarak öğretmeni görmektedir.Öğretmen gerektiği gibi değerlendirilmediği takdirde de eğitim ve öğretimi yıkanın da öğretmen olacağını belirtmektedir. Okulda nöbet tutma ve bir takım kolların idaresi gibi görevlerin öğretmenlik mesleğine vurulmuş darbeler olarak değerlendiren yazar, koridorlarda talebeyi takip eden ve sınıflarda para toplayan öğretmenin bu gibi gereksiz görevlerle ideal görevlerinden uzaklaştırılmış birine dönüştürüldüğünü iddia etmektedir. Öğretmeni mukaddes idealinden uzaklaştırıcı olan bu şartların zamanla doğurdukları alışkanlık yüzünden öğretmeni kitaptaki konuların sınıfta tekrarını yapan bir büro yöneticisi haline geldiğinden yakınmaktadır. Vazifesi sınıflara vaktinde girmek ve nöbet zamanları koridorda görünmek, yayınlanan dergileri tastamam imzalamak ve müdürü memnun etmekten ibaret olan, öğrenciye karşı davranışlarında çekingen, sınavlarda idareli, cebindeki not defteri özel işaretlerle dolu sıradan bir memur halini almasından şikayet etmektedir.

4.2.3. Eğitim Meselemiz ve Eğitim Kademelerindeki Din- Ahlak Eğitimi

Yazarın kitabında üzerinde durduğu son konu Maarif Davası ve Okullardaki Din ve Ahlak Eğitimidir. Topçu, Maarifi meydana getiren dört ana unsurdan söz etmektedir. Bu unsurları, ders, talebe, muallim ve dar manada öğretim yeri olan mektep olarak açıklamaktadır. Bu dört unsuru okulun dört duvarına benzeten yazar, bu dört duvarın hepsinin de sağlam oluşu ile okul ve maarifin ayakta duracağını belirtmektedir. Türk maarifine çokça anlam yüklenilmesi gerektiğini düşünen Topçu bunu şu sözleriyle ifade etmektedir: Maarif, yalnız mektepte okutmak ve okuyanlara

bir takım bilgiler vermek değildir. O, bir milletin bütün halinde, düşünme ve yaratıcılık sahasında seferber edilmesidir. Başka bir deyimle maarif, bir cemiyetin düşünüş tarzını, kültürünün ve ideallerinin cihazlanmasıdır. Maarif, bir milletin gençliğine ilimlerde olduğu gibi din hayatı içinde, memleket ve dünya hadiseleri karşısında metotlu düşünmeyi öğretir (Topçu,1960,84). Eğitim sisteminin cemiyet içinde idealler doğurduğunu belirten yazar, bu idealleri genç ruhların hayat sahnesinde tırmanmayı gaye edindiği illim, sanat, ahlak ve din dünyasına ait zirveler şeklinde açıklamaktadır. Genel olarak bir öğrencinin en iyi derece alanın mühendis ve doktor, orta derecedekilerin hukukçu, ancak en geri olanların bir kısmının ise öğretmen olma arzusu olduğunu ifade eden Topçu, bu bilançonun okulda okumanın sadece pratik hayatta başarılı olmaya hazırlık olduğunu belirtmektedir. İlimden alınacak kuvvetle hayat nizamını değiştirme ideali, günlük hayatın realitesine feda edilmiş, ilim hayata teslim olmuştur (Topçu,1960,85). Yazar, her sahada başarının sınırlarını araştıran ve pratik başarıya hakikat unvanını bağışlayan Amerikan felsefesi pragmatizminin her şeyden önce eğitimde başarılı olmuş bir musibet olarak görmektedir. Amerikan sistemin dikkatsiz ve idealsiz hayranlarının ilköğretimden başlayarak bütün öğretim kademelerinde, “insanı eşya vasıtasıyla” tanıtan, onu küçülten, karakterini yontan ve hayat bezirgâni haline koyan bir eşya terbiyesi kullandıklarını iddia eden Topçu, okulun mabet olmaktan çıkıp ve hayatla karşılıklı kimliklerini değiştirme haline geldiklerini belirtmektedir.

Topçu, 'mektep' denen kurumun kendine has bir yapısının olması gerektiğini ileri sürmektedir. Misal olarak da medreseden yola çıkar; Medresenin, içinde okunan kitapların kalın cildini andıran tipik bir yapı tarzı vardır. Bu üslup, aynı zamanda kendi içine kapanan okuma adamının beli bükük oturuşunu da canlandırmaktaydı. Her nerede bu yapı tarzını görsek, oranın medrese olduğunu, orada kitap ve talebe bulunduğunu anlar ve sesimizi hürmetle alçaltırdık (Topçu,1960,s.106). Günümüzde ise öğrenci topluluğunun bulunduğu her yere mektep adının verildiğini belirten yazar, her insanın gelişigüzel her çeşit iklimde barınamayacağını hesaba katılmadığından yakınmaktadır. Öğrencinin ruhuna de ruhuna uygun olmayan bir iklim her binada ders okutulamayacağını vurgulamaktadır.Eski sistemler terk edilip yeni okullar açıldığı günden beri öğrencilerin kendinin olmayan binalarda muhacir veya sığıntı gibi yaşadıklarını iddia etmektedir. "Bunların kimi saray kimi konak

bozması, kimi yurt, kimi devlet dairesi, kimi yunan mektep binası, kimi eski belediye dairesi, bir kısmı da mektep diye yapılmış, lakin mektep ruhiyle alakasız üslupta yapılarıdır. Hiçbiri mektep değildir. Ne yazık ki okullarımızın binaları mektep üslup fikrinden uzaktır (Topçu,1960,106). Ülkemizin aksine memleketimizde bulunan yabancı okulların her birinin ayrı bir karakteristik üslubunun göze çarptığını ifade eden Topçu, Fransız liselerinin, bir avlunun etrafını saran galerileri halinde, medreselerimizin loşluğuna mukabil Almanların, metafizik düşüncenin azametine teknik zaferin ışıklarını karıştıran kütle mimarisi; Amerikalıların, büyük bahçelerin içinde dağılmış villalar halinde serpiyen kolejleri, bu milletlerin mektep mimari üsluplarını yansıttıklarını belirtmektedir.

İlköğretim

Yazar kitabının bir kısmında, İlköğretimden başlayarak Ortaöğretim ve Üniversite ile ilgili düşüncelerini ve önerilerini aktarmaktadır.İlkokula başlayacak olan çocuğun öncelikle şahsiyet sahibi olmaya hazırlanması gerektiğini ifade eden yazar bunun için de ilk olarak ruhi şahsiyetinin eğitilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu bakımdan çocuğa ilk aşılacak duygunun hürmet duygusu olduğunu belirtmektedir Zira hürmet, ibadetin temelidir, ruhudur. Hürmetsiz ve ibadetsiz insan birbirine saldırır, hürmetsiz gençlik mitinglerde yumruk yarışması yapar. Her sokak köşesinde dalaşan, birbirini tekmeleyen çocuklar uzvi yaşayışlarına terk edilmiş, ihmal edilmiş çocuklardır (Topçu,1960,119). Çocuğa merhametin telkin yoluyla aşılarak ruhi varlığındaki hayvani ve hoyrat unsurların ayıklandıktan sonra ona hizmet ve fedakârlık denemeleri yaptırılarak verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Topçu, Çocuğa, her yaşa uygun ölçüde, arkadaşlarına ve başkalarına yardım vazifesi yüklenmeli, bu ödevin onda sevgi oluncaya kadar usanmadan yaptırılacak telkinlerin önemi pek büyüklüğüne dikkat ederek Psikoloji ilminin zamanımızda telkinin her sahada büyük tesirlerini ortaya koyduğunu belirtmektedir. İlkokulun ilk ve asıl hedefinin çocuğa sadece daha iyi metotlarla, daha kolay öğrenmeyi öğretmek olmadığını vurgulayan yazar, ilkokul çocuğunun bilginin adayı olarak değil, olgun insan, ahlaklı insan adayı olarak ele alması gerektiğinin altını çizmektedir. İlkokul kademesinin şahsiyet sahibi insanlar yetiştirme yoluna girmesi ve ilkokulun ilk ve asıl işinin bu olması gerektiğini belirtmektedir. Çocuğu hem aşağılık duygusundan hem de hoyratlık ve saldırganlıktan koruyucu ruhi telkine, onun bütün ruh yapısı açık

bulundurulmalıdır. Biz ilkokulda tahsilden önce hayâyı pekiyi bilen, kendini bilen, cesur, fedakâr, vatansever, imanlı bir nesle ilkokulun kutsal kapısını açmak zorundayız (Topçu,1960,121).

Ortaöğretim

Ortaöğretimden gayelerini birkaç madde altında sırlayan Topçu, bu gayelerden ilkinin öğrenciye genel kültür vermek olduğunu belirtmektedir. Medeni adam, düşünen adam olmak için, hayatın her alanında, insan ruh ve zekâsının nüfuz edebildiği bilgilerin hepsinden ortalama bir bilgisinin olması gerektiğini vurgulamaktadır.Orta öğretimin amaçlarından birinin de ihtisas öğretimine hazırlamak olduğunda Lise sınıflarındaki öğrencilerin ilimlerin hepsinden birer parça tadarak kendi kabiliyetlerini sezip keşfetmek ve ona ait ufak bir hazırlıkta bulunmak gerektiğini düşünmektedir. Liseden çıkan genç kendi ihtisasının fakültesine ayrılınca, uzun yıllar içinde edindiği bilgileri oraya pek az zamanda alabiliyor. Ruhun bütün melekelerini birbirleriyle düzenli olarak inkişaf ettirmek.Orta öğretimin ulaştıracağı gayelerin en önemli ve değerlisi budur (Topçu,1960,127).Yazar, Orta öğretimdeki programlar kavranamayacak kadar yüklü olduğundan öğrencilerin çoğunlukla ezbercilikle işleri halletmek zorunda kaldığından yakınmaktadır.Lise'de okutulan derslere ve derslerin okutulmuş şekline de değinen Topçu, bu konuda yapılan yanlışlar üzerinde de kısaca durmaktadır. Örneğin; Edebiyat dersinde edebiyat tarihi konusunu gereksiz bulmakta; Tarihte anlatılanların masalcılıktan öteye gidememesinden şikâyet etmektedir. Topçu, Gençlerimizin en bayağı ve hayvani zevklerle vücuda tapınıştan ruha yükselebilmesi için liselerde mutlaka sanat tarihi dersinin okutulması gerektiğine vurgu yaparak okutulmadığı takdirde gençlerde tabiat aşkı ve ona bağlı olan bütün ruh inceliklerinin uyanamayacağını belirtmektedir. Ekonomi dersi de liselerde okutulmalıdır. Yarının dünyası mutlaka ahlaka bağlı bir ekonomik sistem üzerine kurulacaktır. Ve dünyamızda insanlık yolundaki her harekete düşman olan Yahudi hâkimiyetini yok edebilmek için bu düşmana kendi silahlarıyla karşı koymak, yani ekonomi yönünden yürümek lazımdır. Yarın için ekmeğini alın teriyle kazanan, helal lokma ağzına koyan bir insanlığın temellerini kurmalıyız (Topçu,1960,136).

Üniversite

Milli bünyemizin derinlerine işleyen dertlerinden biri de üniversite meselesidir diyerek üniversite konusuna da değinen Topçu, Darülfünun'un kaldırılarak büyük vaatlerle açılan üniversitenin Darülfünuna nazaran her bakımdan gerilemiş olduğunu belirtmektedir. Yazar bu konuda daha da ileri giderek üniversite ile ilgili olarak Süleymaniye külliyesinin devamı olduğu ifade edilen bu müessesenin, Darülfünundan yüz sene, Süleymaniye külliyesinden dört yüz sene daha geride olduğu görülecektir. Bu gerilik ilim, ahlak ve hukuk alanlarında göze çarpmaktadır (Topçu,1960,153). Yazar, İlim alanında üniversitenin asrın ilim hayatına hiçbir eser, bir fikir, yeni bir görüş katamadığı gibi, yaptığı neşriyatın da çok kere en basit ve toplumsal bilgilerin dışına taşmamakta ve bunların yazarları bazen Türk dilini dosdoğru kullanma nasibinden de mahrum kaldıklarını belirtmektedir. Üniversite hocalarının kişisel menfaat ve kendilerine hizmet ölçüleriyle yükseltelen elemanlar arasında kendi alanına ait bilgilere sahip olma bakımından, hatta üzerinde eğitim aldığı konuda bile başarısız olanların çok olduğuna dikkat çekmektedir. Bunların arasında liselerde ortaokullarda ders okutabilecek ilmi seviyeye sahip olmayanların da bulunduğunu ifade etmektedir. "Bazılarının ortaöğretimde okutulmak üzere hazırladığı kitaplar, üniversitedeki gerilik sırrını etrafa yaymak suretiyle bu koca gövdeli müesseseyi gülünç duruma düşürmektedir (Topçu,1960,156).

Üniversitenin ahlaki boyutuna da değinen Topçu, ahlak bakımından üniversitenin bir millete meşale tutacak, gençliğe örnek olacak durumdan çok uzaklarda bulunduğunu belirtmektedir. Tıp fakültelerindeki doktorların asistanlarını özel kliniklerinde çalıştıran, üniversite laboratuvarlarındaki aletleri, kendi kliniklerinde kullanan, üniversite kliniklerinde haftanın sadece birkaç saatinde gözüken profesörlerin gelecek nesillere örnek olamayacağını ifade etmektedir.

4.2.4.Okullarımızda Din ve Ahlak Eğitimi

Okullarımızda verilen ahlak eğitiminden de söz eden Topçu, Ahlak vericilikte en esaslı işin bu konuda öğrencilere örnek olmaktan geçtiğini söylemektedir. Öğrencilere kazandıracağımız ahlakın ona ancak kendi hareketlerimizle aşılabilirliğimizi belirtmektedir.Yazar, yetişen neslin bir bakıma iyilik ve fenalıklarıyla onları yetiştiren manevi varlıklarının bir nevi çıkartması olduğunu ifade etmektedir."Biz onlarda kendimizi gördüğümüzü unutmayalım. Varlığımızın, yetiştireceğimiz nesil için bir kuvvet olmasına çalışalım. Özümüz ile sözlerimiz arasındaki başkalık, genç ruhlar için en müthiş zehir tesirini yapar. Gençlik karşısında imtihan vermekte olduğumuzu unutmayalım (Topçu,1960,192). Topçu yarım asırdan yakın bir zamandan beri maarifimizin bütün gayret ve imkânlarını öğretimi ve gençliğin terbiyesini ahlaktan fiziğe yani maddenin bilgisine inandırmak olduğunu belirterek günümüzde bütünüyle benimsenen Amerikan terbiyesinin ve teknik hâkimiyetinin okullarımıza ve öğretime yerleşmekte olduğuna dikkat çekmektedir."Amerikan kültür ve zihniyeti, İslam ruh ve ahlakının büyük ve ebedi eserlerine de musallat olmuştur. Yarım ilim ve yarım ahlak her felaketi getirebilir (Topçu,1960,171). Okulda okutulan dersleri Maddi kültür ve manevi kültür şeklinde değerlendiren bu iki ders arasında denkleşmeyi sağlamak eğitimin esaslı davası olduğunu belirtmektedir. Maddi kültürün ihtiyaç, manevi kültürün ise iktidar olması gerektiğini belirten Topçu, manevi kültür derslerinin yarım asırdan beri ufaltıla ufaltıla, okullarda çok az yer verildiğinden yakınlık bunun aksine maddi kültürün ise bizzat kendisinin de temeli olan hakikat aşkından ayrılarak kutsallaştırıldığını belirtmektedir.

Yazar, manevi kültürün insana, sanata, cemiyete ve tarihe uzandığını belirterek özünün insan sevgisi, gayesinin Allah sevgisi olduğunu ifade etmektedir. Manevi kültür derslerinin sadece tek bir derste verilmeyeceğini söyleyen yazar, Sanat, edebiyat, yurttaşlık, tarih ve felsefe derslerinin hepsinin manevi kültür dersleri olduğunu belirtmektedir. Okullarda din ile ahlakın yüksek şuuru, manevi kültür derslerinin hepsi ile birlikte verilmeli diyen Topçu, Tarih ve sanat tarihi derslerinde de büyük mazimizin iman ve hamiyet hamlesi ruhlarına dokunulması gerektiğini ifade etmektedir. Din ve ahlak eğitiminin sadece bir derste verilemeyeceğini iddia eden yazar, Ahlak ve dindarlığın bütün hareketlerimizde, insanlarla her temasımızda

meydana çıkan bir hadise olduğunu belirtmektedir. İlk ve orta öğretimdeki yurttaşlık derslerinin ahlak dersi haline getirilmesi lüzumlu gören yazar, Lise son sınıflarında da felsefi disiplin olarak ayrıca ahlak derslerinin okutulması gerektiğinin altını çizmektedir. Din dersi ilkokulda, dini menkıbeler ve ahlak aşısı halinde her sınıfta okutulmalıdır. Ortaokulda geniş ve tam, İslam medeniyeti tarihi okutulmalı, temel akait bilgisi verilmelidir. Lise bölümünde Kur'an dan parçalar izah edilmeli ve İslam felsefesi okutulmalıdır (Topçu,1960,175).

Yazar, son olarak bütün ilköğretim ve liselerde yapılamakta olan din derslerinin gerektiği gibi layıkıyla yapılmadığından söz etmektedir. Günümüzde öğrenci karnelerinin en altına yazılan din derslerinin özellikle yaşı biraz ilerlemiş gençlerde dini küçümsemekten başka bir işe yaramadığını belirtmektedir. Dini tatbikata ait kaidelerin öğretilmesi, çocuğa dini ruh ve hürmet aşıl原因amayacağını düşünen yazar, Dinin diğer derslerden ayrıştırılmasını yanlış bulmaktadır. Din bütün hareketlerimizin dışında kalan bir hayat ve hareket alanı, bir ihtisas konusu değildir ki, ayrı bir ders ve öğretim yapılsın. Bu okullarda din kültürünü, bütün kültür derslerinin içinde, felsefe, tarih ve edebiyat derslerinde vermek en doğru yoldur (Topçu,1960,174).Örneğin, Felsefenin dinin mukadderat metafiziği olan özüne değinecek ve ona götüren yola aklın aydınlıklarını serpeceğini, Edebiyatın Yunus'tan, Akif'e kadar, gençlere dini ruhu heyecan halinde aşıl原因acak en kuvvetli vasıta olduğunu, Tarihe gelince, İslam tarihi içinde olduğu kadar, Selçuklularla Osmanlıların yani Anadolu'nun tarihinde İslam'ın ruhunu hayat ve hareket halinde tanıtarak sevdirecek sayısız örnekler bulunduğunu belirtmektedir. Yazar, Bu nedenle de ayrıca bir din dersine lüzum olmadığını ısrarla belirtmektedir. Din, bütün duygularımızla hareketlerimize ve bütün varlığımıza sindirilmesi gereken bir kültürdür, bir aşıdır, damarlarımızda dolaşan ve insanlarla temasımızda kendini gösteren bir cevherdir (Topçu,1960,176).

4.3. MİLLİYETÇİ EĞİTİM SİSTEMİ - NECMETTİN HACİEMİNOĞLU

Necmettin Hacıeminoğlu'nun da kitabını da yer verdiğimiz bu bölümde Hacıeminoğlu ile ilgili kısaca bilgi verelim.

1932'de Maraş'ta dünyaya gelen Topçu, Orta öğrenim tahsilini Adana'da yapan Hacıeminoğlu Üniversite öğrenimi için İstanbul'a gelmiştir. İstanbul

Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türkoloji Bölümüne girdi. Fakülte bittikten sonra Osmaniye Lise'nde hocalık yapan Hacıeminoğlu, daha sonra fakültede asistanlığa başladı ve ömrünün sonuna kadar akademik kariyerini sürdürdü. Her gün, Tercüman, Ortadoğu, gibi gazetelerde; Türk Dili, Türk Edebiyatı, Töre, Milli Kültür, Yeni Düşünce ve onlarca ayrı dergide binlere varan makaleler yazdı. 1985 yılında Trakya Üniversitesi'nde Türkoloji Bölümünü kurmak üzere Edirne'ye geldi ve 1933 yılına kadar buradaki görevini sürdürdü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'nü kurarak müdürlüğünü yaptı. 1933 yılında İstanbul Üniversitesi Türkoloji Bölümündeki kürsüsüne tekrar dönmüştür. 1996'da yılında Ankara'da vefat etti. Hacıeminoğlu'nun sayısız makalesi bulunmaktadır.

4.3.1. Milliyetçi Türkiye'de Eğitim

Milliyetçi eğitim sistemini irdelediğimiz çalışmamızda fikirlerine yer verdiğimiz bir diğer yazarımız; Necmettin Hacıeminoğlu'dur. Hacıeminoğlu'nun makale analizi yaptığımız kısımda eğitim üzerine bir kaç makalesine ver verdik. Değerlendirmeye tabi tuttuğumuz kitabında da o makaleler yer aldığından bu kısımda o makaleleri tekrar değerlendirmeye gerek duymadık. O makaleler dışında kalan bölümlere yer vermeye çalıştık. Hacıeminoğlu, İkinci Dünya savaşıdan sonra ekonomik ve sosyal gelişmede en etkili vasitanın eğitim olduğunun farkına varıldığına dikkat çekerek özellikle teknolojinin hızla gelişmesinin daha derin ve esnek bir eğitim sistemine doğru gidilmesini de zaruri kıldığını belirtmektedir. Zira geçmişin durgun yapısına göre kurulmuş klasik eğitim tarzı dev adımları ile yürüyen çağdaş teknik gelişmeye ayak uyduramayacaktır. Böylece eğitim sisteminde köklü değişiklikler yapılmıştır (Hacıeminoğlu,1974,31). İnsan gücünün milli gelirin artırılmasında en önemli rolü oynadığı kabul edilmesinden beri eğitime ayrılan yatırım payının arttırıldığını savunan yazar, Kalkınma ile eğitim arasında pozitif bir orantı bulunduğunu tespit eden bilginlerin şu sonuca vardıklarını belirtmektedir: "En önemli yatırım insanı yetiştirmek için yapılan yatırımdır." Eğitim ile ekonomik kalkınmanın birbirlerini karşılıklı olarak etkilediklerini vurgulayan Hacıeminoğlu, gelişmiş ülkelerin teknolojik eğitim için çok büyük yatırımlar yaptığını belirtmektedir. Az gelişmiş ülkelerde ise bu karşılıklı tesir münasebeti üzerinde daha titizlikle durulması gerekir. Aksi takdirde bir faşist daire içine düşebilir. Çünkü cemiyetin gelişmesi için eğitim yatırımına ihtiyaç olacağı gibi, iktisaden kalkınmış

cemiyetlerde de eğitim ihtiyacı artmaktadır (Hacıeminoğlu,1974,32). Bizim de ülke olarak eğitim sistemimizi bu görüşlerin ışığı altında ele alarak düzenlememiz gerektiğini ifade etmektedir.

Bir ülkeyi ancak bilgili faziletli, milliyetçi ve çalışkan insanların kalkındırabileceğini altını çizen yazar, bu vasıftaki insanların da ancak milli hedeflere yönelmiş, ülkemizin imkan ve ihtiyaçları ile çağın icaplarına göre kurulmuş, ülkücü bir milli eğitim sistemi yetiştirebileceğini belirtmektedir. Kısacası yurdun ve devletin hem gerçek sahibi hem de asli varlığı olan insanların fert fert yetişip kalkınmadıkça milletin de kalkınmasının mümkün olmadığını belirtmektedir. Bir millet, en gizli savaş planlarını hazırlayacak kurmay subayından, tabancasını imal eden ustasına, köyden alfabe öğretene öğretmenden atom fiziği üzerinde çalışan bilginine ve toprak kazan işçisinden makine yapan mühendisine kadar her ferdini milli ülkü ile besleyen bir eğitimden geçirmediği çağın gerektirdiği geniş adımları atamaz. Onun içindir ki, kalkınmamız ve ayakta kalabilmemiz, her şeyin merkezini teşkil eden milli eğitim sistemimizin milli hedeflerimize göre yeniden düzenlenmesine bağlıdır (Hacıeminoğlu,1974,32-33). Ülke olarak geri kalmışlığımızı ve bugün kapımızı zorlayan yıkılma tehlikesinin asıl sorumluluğunu; bugüne kadar sürüp gelen bozuk, sakat, gayrı milli eğitim politikasına yüklediğini görebiliriz. Bu durumda da gerçekleştirmemiz gereken ilk milliyetçi hareketin bu eğitim düzenini kökünden değiştirmek de bulmaktadır.

4.3.2. Milliyetçi Eğitim Sisteminin Ana Prensipleri

Milliyetçi eğitim sisteminin temel prensiplerini çeşitli başlıklar altında işleyen Hacıeminoğlu, Türk millî eğitim sisteminin değişmez iki esas üzerine kurulması gerektiğini belirtmektedir. Bu esasları ise şu şekilde izah etmektedir: Hedefi ve karakteri bakımından millî, Metodu ve muhtevası bakımından ilmî olacaktır. Böylece; Milliyetçi Türkiye’de eğitimin her kademesi millî hedeflerin gerçekleştirilmesi yönünde işleyecektir (Hacıeminoğlu,1974,33). Bunun gerçekleşebilmesi için de Türk gençlerinin öncelikle devlete, millete ve vatana candan bağlı aydınlar olarak yetiştirilmelerinden geçmektedir. Millî eğitim politikasının tıpkı millî savunma politikası gibi, iç politikanın dışında ve üstünde tutulması gerektiğini izah eden yazar, nasıl ki Milli savunma stratejimiz Türk

Devletin iç ve dış tehlikelere karşı korunması hedefine yönelmişse, Milli Eğitim sistemimiz de daima ülkemizin kalkınması, güçlü bir devlet ve refahı bir millet haline gelmesi gayesine yönelmeli şeklinde açıklamaktadır. Böylelikle oluşturulacak eğitim politikasını; iktidarlar, hükümetler ve bakanlar değiştiremeyeceklerdir. Bunun yanın da oluşturulacak yeni sistemde her derecedeki okul kalite, liyakat, milliyetçilik ve iyi ahlaklılık esasına göre işleyecek; eğitim konusundaki her değişiklik, mutlaka uzmanların direktiflerine göre yapılması gerektiğinin altını çizmektedir. Ayrıca eğitimin her kademesinin devletimizin kalkınma ve sanayileşme planları ile askeri siyasi ve kültürel hedefleri göz önünde tutularak düzenlenecektir. Bu sebeple de Milli eğitim bakanlığı daima devlet teşkilatının bütün ilgili organları ile işbirliği halinde çalışması gerektiğini ileri sürmektedir.

Yazar,Türkiye'nin imkân, ihtiyaç ve şartları hesap edilmeden hiçbir yabancı memleketin eğitim sistemi model alınmaması gerektiğini ısrarla vurgulayarak bütün eğitim kurumları beşer yıllık planlar dahilinde ele alınarak, imkanlarla ihtiyaçlar arasında uygun bir denge sağlandıktan sonra kurulması gerektiğini ifade etmektedir. İlimde, sanatta ve teknikte çağdaş seviyesinin üstüne çıkmak ve süratle sanayileşmeyi sağlayacak elemanlarla, üretimi azamiye yükseltecek uzmanlar yetiştirmek, eğitimimize yön veren mihenk taşı olacaktır (Hacıeminoğlu,1974,34). Milliyetçi eğitim sistemine göre düzenlenen yeni yapılanmada Türkiye'de ilk okuldan üniversiteye kadar, bütün kademelerdeki öğretimin parasız yapılması, temelde milliyetçi bir iktidar için başka türlü bir davranışın söz konusu bil olamayacağını belirtmektedir. Milli bir devletin zaten başlıca vazifesinin; halkın güvenliğini, sağlığını ve eğitimini, fazladan maddi bir karşılık beklemeden temin etmek olduğunu da eklemektedir. Bu durumu da şöyle örneklemektedir: Ordular, zengin fakir ayrımı yapmadan nasıl bütün bir milleti korumak için savaşırsa eğitim teşkilatı da öyle, hiç ayrım gütmenden bütün vatan evlatlarına kapılarını açmak zorundadır (Hacıeminoğlu,1974,34). Okumanın ve yetişmenin sadece zengin veya şehirli çocuklarına has değil, kabiliyeti olan her Türk çocuğunun doğal hakkı olduğuna değinen Hacıeminoğlu, Devletin de herkese bu imkanı parasız olarak sağlamaya mecbur olduğunu belirtmektedir. Ya yurdun her köşesine ilim, sanat ve kültür ışığı ulaştırılacak, yahut da köy kasaba ve gecekondü çocukları büyük merkezlerdeki yatılı okullarda devlet tarafından okutulacaktır şeklinde de

açıklamaktadır Ülkemizin hangi bölgelerinde büyük yatılı okulların açılacağına, hangi köylerde tek okul bulunacağına da uzmanlar heyetinin karar vermesi gerektiğini belirtmektedir. Zihni kabiliyeti olan her gence yüksek öğrenim yapma imkanını sağlamak da devletin vazifesi olduğunu eklemektedir.

4.3.3. Türk Eğitimin Genel Hedefleri:

Milliyetçi eğitimin ana prensiplerini bu şekilde açıkladıktan sonra Türk eğitiminin genel hedefleri ile ilgili de değerlendirmelerde bulunan Hacıeminoğlu, Eğitim ve öğretimin ana gayesi, en büyük millî servet unsuru olan insanı, araştırmacı ve yaratıcı beyin gücü, üretimi artırıcı bilgi ve beden gücü, ülkücü, milliyetçi ve çalışkan vatandaşlar olarak yetiştirmek amacıyla onları Türk milletine hamleler yaptıracak manevî güç hâlinde hazırlamak ve organize etmek olduğunu belirtmektedir.

Bu hedeflere ulaşabilmek için de eğitim teşkilâtının gerçekleştirilmesi gereken görevler olduğunu belirtmektedir. Bu görevleri de şu şekilde açıklamaktadır: Toplumun sahip olduğu maddî ve manevî kıymetlerin bütünü olan millî kültürü bir nesilden diğerine fire vermeden aktarmak, böylece bu kültürün her nesilde canlı ve şuurlu bir şekilde yaşamasını sağlayacak millî ve tarihî devamlılığı temin etmek. Fertleri, sadece verilen bilgileri öğrenip muhafaza eden otomatlar olarak değil, düşünen, şüphe ve münakaşa eden, araştıran, fikirleri tenkit, terkip ve telif edebilen yaratıcı birer şahsiyet seviyesine yükseltmektir (Hacıeminoğlu, 1974, 35-36). Türkiye’de eskiden beri yürürlükte olan eğitim sisteminin bu görevlerden hiçbirini tam olarak yerine getiremediğinden yakınmaktadır. Bunun nedeni olarak da; mevcut sistemin kalite esasına değil, sayı esasına dayandığını belirtmektedir. Bu eğitim sisteminde, gerçek anlamda yetişmiş adam değil, “diplomalı okur-yazar” yetiştiğini ifade etmektedir. Eğitim sisteminde, bireyleri sadece verilen bilgileri öğrenip onları koruyan otomatlar olarak değil, düşünen, şüphe eden tartışan, araştıran, fikirleri tenkit, terkip ve telif edebilen yaratıcı birer şahsiyet seviyesine yükseltmek olmalıdır. Böylece de fertlerle var olan kurumların basma kalıp prensipler içine hapsedilerek çağ dışı kalmasına mani olacağını belirtmektedir. Her tip ve derecedeki okulun öğrencilerini, en son ilmi usullere göre ve tam bir objektif ölçü içinde test imtihanından geçirerek, onlar arasında zeki ile geri zekalıyı, bilgili ve bilgisizi,

çalışkan ile tembeli seçmek ve ayıklamak. Böylece de her ferdi cemiyet hayatında en uygun yere, sıraya ve işe koymaktır (Hacıeminoğlu,1974,36).

Eğitim teşkilatının bu önemli görevleri aksatmadan yapabilmesi için saat gibi işleyen bazı merkezlerin kurulması gerektiğini belirten yazar, İllerde ve lüzum görülen bölgelerde kurulacak olan Değerlendirme merkezleri, yurdun neresinde okumuş olursa olsun, aynı tip okuldan mezun olan öğrencinin aynı standart vasıfları taşımasını sağlayacağını belirtmektedir. Mesela bugünkü gibi Kars lisesinden mezun olan bir öğrenci ile İstanbul liselerinin birinden mezun olmuş bir öğrenci arasında ferdi kabiliyetler dışında, bilgi ve yetişme derecesi bakımından fark olmayacaktır. Türkiye'nin her köşesinde başarının ve sınıf geçmenin ölçüleri bir olacaktır. Herkes aynı elekten geçirilecektir. Bölgeler arasındaki çeşitli dengesizliklerin giderilmesine, önce eğitimde görülen bu aksaklığın ortadan kaldırılması ile başlanacaktır şeklinde açıklamaktadır.Hacıeminoğlu'nun yakındığı bu durumun günümüzde de devam ettiğini görmek mümkündür. Üniversite sınav sonuçlarındaki bölgeler arası görülen farklar bunun en güzel örneğidir.

4.3.4.Eğitimin Millî Kültür Hedefleri:

Türk eğitim sisteminin bütün öğretim kademelerinin müfredat programında yer alacak olan millî kültür prensiplerine de açıklık getiren yazar, Milli kültür hedeflerinin gerçekleşebilmesi için ilk olarak; Her Türk çocuğunun ana dili olan Türkçeyi mükemmel bir şekilde öğrenecek, bu topraklarda Türkçe konuşmayan hiçbir vatandaşın kalmaması gerektiğini belirtmektedir.Bir ilkokul mezunu, yakın klâsiklerimiz sayılan Ziya Gökalp'ı, Ömer Seyfettin'i, Mehmet Âkif ve Yahya Kemâl'i okuyup anlayacak seviyede yetiştirilmiş olmalıdır. Her Türk çocuğunun millî şuur ve millî gururla dolu olacak şekilde eğitilecek böylece nesilleri taklitçiliğe sevk eden aşağılık duygusu ve yabancı hayranlığı ortadan kalkacağını belirtmektedir. Bunun da ancak onlara büyük bir milletin evlâtları oldukları öğretilmek suretiyle sağlanabileceğini iddia etmektedir. Millî geleneklerin çağa uydurulmuş şekli içinde terbiye edilecek olan bireylerin, maddî temele dayanan menfaatçilik ve bencillik duygusu yerine, maneviyatçı esasa dayanan fedakârlık ve özgecilik ruhunu aşılacak milli ahlaka ihtiyaçları olduğunu belirtmektedir. Yazar, her Türk çocuğunun, mutlaka ilmî zihniyetle ve hür düşüncenin faziletine inandırılmış olarak

yetişecek, hiçbir fikri münakaşasız kabul etmeye alıştırılmayacaktır. Ancak bu sayede geniş ufuklu, araştırmacı ve yaratıcı olabileceğini ileri sürmektedir.

Türk eğitim sistemi ile yetiştirilecek Türk çocuğunun, millî kültür, terbiye, nezaket ve ahlâk anlayışı bakımından ailesine göre farklı değer ölçülerine sahip olmamalı, yani her okuyan genç, bugünkü nesillerde görüldüğü gibi, önce aileden, sonra milletten, sonra da yurdundan ve tarihinden kopmayacak, kısacası gençleri millete yabancılaştırmayacağından söz etmektedir. Hacıeminoğlu, millî birlik ve beraberliğin bilincini bireylerde uyandıracak bir eğitim sistemine ihtiyacımızın olduğunu böylelikle okuldan çıkan her gencin Türk ve Müslüman olduğunun bilincine varmış olarak mezun olacağını ifade etmektedir. Gençler, örfünü, millî ahlâk ve zevkini terk etmeyecek, Türk milleti, halkı ve aydını ile dilde, imanda ve ülküde bir olan fertlerden oluşmuş olacaktır. Teklif edilen eğitim sisteminde, fertler birbirlerine menfaat bağları ile değil, dil, iman, ahlâk, ülkü ve gönül birliği ile bağlanacaklardır. Bütün okullarda, Türk tarihi, bilinen ilk devirlerinden itibaren günümüze kadar kesintisiz ve bütün olarak ele alınacaktır. Türk milletinin kurmuş olduğu büyük devletler ayrı ayrı değil, aynı milletin kurduğu devletler zincirinin birer halkası olarak takdim edilecektir. Hacıeminoğlu, 1974, 41). Müfredata, bugünkü “Türk dünyası” konusunun mutlaka ayrı bir konu olarak ele alınması gerektiğini, Tarih derslerinde dış Türklerin yaşadıkları bölgeler, nüfusları, siyasî, iktisadî ve kültürel durumlarının incelenmesi gerektiğini belirtmektedir. Böylelikle Türk çocuklarının Türkiye dışındaki soydaşlarımızın her bakımdan bizden farksız olduklarını anlayacaklarını ifade etmektedir. Edebiyat ve diğer sanat derslerinde de aynı şekilde hareket edilip, dış Türklerin edebiyat, musikî ve sanat eserlerinden örnekler verilecek; Bütün öğretim kademelerinde Türklüğün ve milliyetçiliğin düşmanı olan ideolojiler hakkında bilgiler verilerek, böylelikle nesillerin bu zararlı akımlara karşı muafiyet kazanacağını iddia etmektedir. Türk çocuklarının manevî ve dinî terbiyeyi de mutlaka okullarda almaları gerektiğinin altını çizen Hacıeminoğlu, dinin esasları ile ona sonradan kasten karıştırılmış hurafe ve bâtil inançların ayrı şeyler olduğunun nesillere aktarılması gerektiğini belirtmektedir. Müslümanlığın çağın icaplarına uymağa asla engel olmadığı, çalışmayı, araştırmayı, temizliği, iyi ahlâkı, adaleti, vatanseverliği ve sosyal yardımlaşmayı emrettiği öğretilenektir. Böylece hem aydınlar milletin dinî inancına saygılı olacak, hem de siyaset adamının

din istismarı önlenecektir (Hacıeminoğlu,1974,43).Bütün bunlar sağlandığı takdirde Türk çocuklarının, tarih boyunca millete hizmet etmiş bütün Türk büyüklerini, fikir ve sanat adamlarını, birini diğerine tercih etmek lüzumunu duymadan sevecek; onları tanıyacak ve kendisine örnek edinecek, hepsinden manevî güç alacak Türk aydını artık sadece Batının ilim ve sanat adamlarına hayran kalmayacaktır.

4.3.5.Dil Meselesi

Milliyetçi Türkiye'de önemle ele alınacak ilk konunun Türkçemizi bozan, yıkan, karıştıran ve delik deşik eden uydurmacılık akımı olduğunu ifade eden Hacıeminoğlu, Türkiye'de Türkçeyi sadeleştirme maskesi altında yürütülen hareketin üç sinsi ve hain amacı olduğunu belirtmektedir. Bu amaçları da şu şekilde açıklamaktadır: "Bugünkü nesilleri bilgi, kültür ve düşünce bakımından, kendinden önceki bütün nesillerden ve milli tarihten koparmak, Onları, düne ait yani bizim edebiyat ve kültürümüze ait hiç bir eseri okuyup anlayamaz hale getirmek, Böylece, yüzde yüz Hıristiyan, Yahudi ve Marksist kültürle beslenmiş; köksüz, dejenere sözde aydınlar yetiştirmek.Nitekim, otuz yıllık gayret neticesinde aşağı yukarı bu çizgiye gelinmiştir. Günümüzün aydını artık İstiklal Marşımızı bile anlayamamaktadır.Türkiye'ye uydurma bir dili, yazı dili haline getirerek, Türkiye Türklüğü ile sınırlarımız dışında ki dünya Türklüğünü birbirine bağlayan yegane bağı, dil birliği bağını koparmak. Böylece, Anadolu'da ki 40 Milyon Türk'ün yurt dışındaki 80 Milyon soydaşı ile anlaşabilmesini önlemek. Sonunda da, bizim sınırlarımız dışındaki Türklerle soy birliğimiz olmadığını, Anadolu'da asırlardır yaşayan başka bir "Halk"tan geldiğimizi iddia etmek..(Hacıeminoğlu,1974,46).Bu iddiaları bu şekilde açıklayan yazar, bu iddianın yanında Türkiye'de ki Türklerin, Asya'daki Türklerle hiçbir ilgileri bulunmadığını, zira bizim Yunan asıllı olduğumuzu ileri sürenlerin de çoğaldığından yakınmaktadır. Uydurma dilciler daha da yaygınlaşırsa bizim Kıbrıs, Kerkük, Trakya, İran ve Asya Türkleri ile anlaşmamızın tamamen imkansızlaşacağına vurgu yapmaktadır. İşte asıl o zaman Türk dünyasından kopacağımızı belirtmektedir. Sonuç itibariyle dil uydurmacılığının sinsi maksadının bizi hem milli mazimizden, hem de dünya Türklüğünden koparmak olduğunu ifade etmektedir.

Türkçeyi sadeleştirme çalışmalarının, gelecek nesilleri, sayıca yetersiz ve uydurma kelimelerle okuyup yazmaya zorlayarak, onların öğrenme kabiliyetlerini dumura uğratmak amacı taşıdığını ifade eden Hacıeminoğlu, insanların ancak manaları bütün milletçe anlaşılabilir canlı, soylu ve köklü kelimelerin zenginleştiği sağlam bir kültür dili ile düşünebileceklerini belirtmektedir. Ancak bu sayede ilim, fikir, sanat eserleri yaratabileceklerini savunmaktadır. Millet tarihine kök salmadığı ve hafızasında yer etmediği için "piç" sayılan uydurma kelimelerle ise ne ilim yapılabilir, ne de tefekkür ve sanat eserleri vücuda getirilebilir. Büyük ilim, sanat ve fikir adamlarının ancak asırlarca işlenerek gelişmiş olan zengin kültür dilleri sayesinde yetiştiklerini medeniyet tarihi göstermektedir (Hacıeminoğlu,1974,47). Türkiye'de öz Türkçecilik yapanların büyük kısmının Türk'e ait diğer bütün değerlere düşman olduğunu varsaydığımızda meselenin amacının çok daha iyi anlaşılacağını belirten yazar, bu sebepten dolayı bütün eğitim kademelerinde uydurma dile karşı mücadele verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Gelecek nesillerin, Ziya Gökalp ve Ömer Seyfettin'in gerçekleştirdiği normal ve sade Türkçe esas alınarak yetiştirilmesinin elzem olduğunu altını çizmektedir. Halkımızın kullandığı her kelimenin kökeni ne olursa olsun, Türkçe kabul edilmesi gerektiğini belirterek günümüzde sadeleşme diye bir meselemizin kalmadığına da vurgu yapmaktadır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'nin Cumhuriyet ile başlayan radikal modernleşme atılımları, eğitim sistemini de doğrudan etkilemiştir. 1924'te çıkarılan Tevhid-i Tedrisat kanunu ileriki zamanlarda eğitim sistemi ile ilgili yapılacak köklü değişimlerin habercisi niteliğindedir. Türkiye Cumhuriyeti, cumhuriyet ilan edildikten sonra tam anlamıyla kurulmuş, her anlamda inkılaplar gerçekleştirmeye başlamıştır. Atatürk'ün eğitime verdiği önemden dolayı eğitim ile ilgili çalışmalara ayrıca özen gösterilmiştir. Yeni yapılanmaya başlayan devletler öncelikli olarak ekonomi ve eğitim sistemlerini yapılandırma yoluna gitmektedirler. Lakin ekonominin kaynağını da eğitim teşkil ettiğinden oluşturulacak yeni bir eğitim sistemi ülkeyi her anlamda etkileyecek fonksiyona sahip olmalıdır. Bunun bilincinde olan hükümet, eğitim sisteminde de radikal değişimlere gitmiştir.

Araştırmada temel alınan dönem olan 1970-1990 dönemi eğitim tarihimizde özgün bir dönemdir. Bu dönem içinde siyasi, sosyal, askeri ve birçok alanda olağanüstü değişimlerin tezahür ettiği bir zaman dilimini kapsamaktadır. Milliyetçi Dergiler Işığında 1970-1990 Yılları Arasında Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Milli Yaklaşımları esas alan araştırma problemimizin alt problemleri olan; Türk Eğitim sisteminde "Öğretmen" teması, Türk eğitim sisteminin "milli" vasfı, Milli Eğitim'de yabancı dille eğitimin gerekliliği ve Eğitim sisteminin kültürü aktarmadaki etkisi gibi temalar incelenerek değerlendirilmelerde bulunuldu. Araştırmamızda, Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Sistemini bir bütün olarak görmek amacıyla 1923'ten 1990'a kadarki zamanda eğitim sisteminde meydana gelen belli başlı gelişmelere yer vermeye çalışıldı. Dönem dönem ayırarak yer verdiğimiz eğitim tarihi, irdedeceğimiz 1970-1990 dönemi Türk eğitim sistemini neden sonuç ilişkisi çerçevesinde değerlendirebilmesine olanak sağladı. 1970-1990 yıllarında yayınlanan milliyetçi görüşe sahip dergilerde yayınlanmış eğitim makalelerinden yapılan derlemeler sonucunda incelemeye tabi tutulan makalelerin analizi nitel araştırmalarda veri toplama yöntemlerinden birisi olan doküman inceleme yöntemi ile yapılmıştır.

Bu çerçeve içerisinde ele aldığımız ilk konu Türk Eğitim Sisteminde "Öğretmen" Temasıdır. Eğitim denilince şüphesiz akla gelen en önemli öge "öğretmen" kavramıdır. Bir eğitim sistemi ile ilgili esaslar ne kadar iyi düşünülerek hazırlanmış olursa olsun, o sistemin başarıya ulaşması, ancak çok iyi yetiştirilmiş ve misyonunun bilincine sahip kılınmış öğretmenlerle mümkündür. Öğretmen konusu çerçevesi içerisinde farklı dergilerde yaptığımız incelemelerde öğretmen konusunun ele alındığı çok sayıda makaleye ulaşıldı. Bu makalelerin bir kısmından yararlanma yoluna gitmekle beraber İncelenen konu çerçevesinde olan özellikle beş makale üzerinde değerlendirilmelerde bulunuldu. Değerlendirmeler sonucunda bazı sonuçlara varılmıştır. Bir memlekette iyi bir nesil yetiştirilmek isteniyorsa öncelikle iyi öğretmen yetiştirmek şarttır. Bir ülkedeki bütün fonksiyonlar öğretmen unsuruna bağlı olduğundan ülkedeki bütün kurumların sağlıklı ve verimli işlemesi, toplumun faydasına yönelik işler üretebilmesinde, okulun ve öğretmenin etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Devletin öğretmene gereken değeri vermeyişi yüzünden ve öğretmenin kendi hataları sebebiyle toplumumuzda öğretmenlik mesleğinin son yıllarda büyük itibar kaybetmiştir. Bu kayıp zaman geçtikçe artmaktadır. Milli eğitimin en önemli meselesi öğretmen yetiştirme meselesidir. Her bakımdan iyi yetiştirilmiş öğretmenleri olan bir milli eğitimin öteki bütün problemlerini çok daha kolay bir şekilde çözülecektir. Bu durumda devlet, bulunduğu şartlar çerçevesinde öğretmenlik mesleğini yeni baştan ve titizlikle ele almak zorundadır. Bu devletin doğrudan doğruya kendi varlığının devamı ile ilgili bir meseledir çünkü kendisini ayakta tutacak insanları başka türlü eğitip yetiştirmesi mümkün değildir. Türk öğretmeni kendi rolünü yerine getirirken sahip olması gereken bazı vasıfları olmalıdır. Bu vasıflardan ilki öğretmenin Türk toplumu ile bütünleşecek şekilde yetiştirilmesidir. Öğretmen, yetiştirilirken ideolojik tartışmalardan uzak bilgilerle donatılmalıdır. Öğretmen meselesi özellikle iki açıdan büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bunlardan ilkinin iktisadi, diğerinin ise zihniyet meselesidir İktisadi sorun yani öğretmenlik mesleğini itibarsız kılan ve öğretmenin karnını doyuramaz hale getiren iktisadi değişimlerdir. Bu iktisadi değişme çağında öğretmenler gittikçe kötüleşen memur kitesinin başında yer aldığından bu sefalet öğretmenlik mesleğini cazip olmaktan çıkarmıştır. Bu nedenle de genellikle başka mesleklere ait öğrenim imkan bulunmayanlar öğretmenliğe yönelmişlerdir. Öğretmenlik mesleğine gereken itibarın

verilmediği gibi bu itibarsızlığın kaynağını devlet teşkil etmektedir. Devletin öğretmene değer vermemesi, öğretmenin halkın gözünde de değersiz duruma düşmesine sebep olmaktadır. Zihniyet sorunu, Türkiye'yi idare eden elitlerin eğitim ve kalkınma anlayışlarıyla ilgilidir. Türkiye'deki maarif sistemi öğretmeni hem maddi imkânlardan hem de gerekli ölçüde bilgi ve görgüden mahrum bırakarak onu iki türlü yoksulluğa itmiştir. Öğretmenin görevi öğrencideki kabiliyeti ortaya çıkarmak ve onun işlenmesine yardımcı olmaktır. Bunu yapabilmek için de öğretmenin kabiliyetli ve yaratıcı olması şarttır. Kabiliyetli ve yaratıcı öğretmen yetiştirmek için eğitim sisteminin ona göre düzenlenmesi gerekmektedir. Az zamanda az masrafla çok eleman yetiştirmek ilkesi sonucunda Türk eğitim sisteminde birçok yanlış uygulamalara sebep olmuştur. Geçmiş yıllarda öğretmenler, çok çeşitli kaynaklardan yetiştirilmiştir. Bu durum öğretmenler arasında birçok yersiz ve temelsiz tartışma ve sürtüşmelere sebep olmuştur. Bu nedenle yetiştirilecek öğretmenler tek bir kaynaktan yetiştirilmelidir.

Yeterli sayıda, istenen değerde ve mesleğine bağlı öğretmenlerin yetişebilmesi için de gereken tedbirler bir an önce alınarak öğretmenliğin eskisi gibi itibarlı ve saygıdeğer yüce bir meslek haline getirmek devletin en önemli görevlerindedir. Türkiye'de öğretmenlerin siyasetin içine girmesi Cumhuriyet'in kuruluşu ile birlikte. Bu sorun yıllarca çözüme kavuşturulamadığı gibi gün geçtikçe daha da şiddetlenerek devam etmiştir. Türk eğitim sistemi siyaset ve ideolojilerden uzak milli bir karakter taşımak zorundadır. Ülkenin iktisadi gelişimi elbette mühimdir. Fakat ülkemizin iktisadi gelişimden çok milli şuur sahibi gerçek insanlara ihtiyacı vardır. Bu da iktisat ile değil, milli ruh, milli şuur ve manevi olguları yaşatan kurumların ayakta kalması ile mümkündür. Memlekete bu büyük hizmeti yapacak, yani genç nesilleri bu yolda yetiştirecek kesim şüphesiz öğretmenlerdir. Bu durumda bu konuda yetkililerin üzerine düşen en mühim görevlerden ilki, bu işi layıkıyla yapabilecek öğretmen kadrosunu yetiştirmektir. Sonuç olarak; Türk eğitim sisteminde öğretmene gereken önem ve özen gösterilmemektedir. Eğitim sisteminin bel kemiğini oluşturan öğretmen kesiminin hem yetiştirilirken hem de istihdam edilirken gereken özenin gösterilmemesi eğitim sistemini içten çökertmeye sebep olacaktır. Devletin öğretmen adaylarını

yetiştirirken titizlikle hareket etmeli hem manevi hem de maddi olarak itibarını iade etmesi öğretmen meselesinin çözümünde en önemli adım olacaktır.

Eğitim sistemi kapsamında değerlendirmelerde bulunulan diğer bir konu Yabancı dille öğretim konusudur. Bu çerçevede değerlendirilen makalelerden yola çıkarak bazı sonuçlara varıldı. Yabancı dille öğretimin Türkçenin gelişmesine karşı bir tehdit unsuru oluşturduğu görülmektedir. Yabancı dil bilmek devlet tarafından büyük bir meziyet olarak kabul edildiğinden halk ister istemez yabancı dile rağbet göstermektedir. Yabancı dile rağbet gösteren aileleri eleştirmek yerine halkı bu düşünceye özendirilen unsurlar sorgulanmalıdır. Bir yabancı dil öğrenmek elbette mühimdir. Yabancı dil öğrenmek ile yabancı dille öğrenim görmek farklı şeylerdir. Öğrenciler duygu ve düşüncelerini ana dilden başka bir dille tam olarak ifade etmeleri mümkün değildir. İnsanın daha sonradan öğrendiği yabancı dille; öfkesini, sevincini, kederini kendisini tam olarak rahatlatan bir şekilde ifade edemediği bilinen bir gerçektir. Bu durumda öğretmenin bildiklerini öğrenciye tam aktarabilmesinin en iyi yolu ana dille mümkündür. Bu bilimsel olarak da kanıtlanmış bir düşüncedir.

Devlet, yabancı dil konusunu özel okullar vasıtasıyla çözmeyi planlamıştır. Bu durumda yabancı dil konusunda sadece rekabet ortamını sağlamada rol oynadığını söylemek mümkündür. Yabancı dil öğretimi ve yabancı dille öğretim konusunda devletin takındığı bu tavır, eğitimde fırsat eşitliği ve eğitimin bir hak olarak toplumun bütün kesimlerine, yani tabana yayılmasını önlemiştir. Yabancı dili bu kadar çok önemseyen devlet, halkın bütün kesimlerine aynı seviyede vermekle yükümlüdür. Böylelikle eğitimde fırsat eşitliğini sağlamış olacaktır. Ayrıca yabancı dille öğretim bütün öğrenim kademelerine yayıldığı takdirde Türk dili büyük bir zaafa uğrayacaktır. Bu durum Türk dilinin, öğretim hayatının dışında kalmakla karşı karşıya getirecektir. Bir milli dilin, öğretim hayatının dışına atılması demek, o dilin ölüme terk edilmesi anlamına geldiğini söylemek mümkündür. Bu faaliyetler sadece Türk dilinin değil, Türk kültürü için de son derece zararlı olduğu aşikardır.

Ülkemizde kurulan yabancı okulların kurulma ve yayılma amaçları misyonerlik faaliyetleriyle ilişkili olduğu varılan sonuçlardan biridir. Ülkemizde bulunan yabancı dille eğitim yapan Özel Türk Okulları ve Anadolu Liseleri de bu anlayış sonucunda ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu okulların ülkedeki diğer

okullara getirilen şart ve yükümlülükleri yerine getirilmesi şartı konulmalıdır. Aynı zamanda bu okulların işleyiş ve müfredatları düzenli olarak takip edilmelidir.

İnsanın hakim olduğu ana dilin verdiği dünya görüşünü, yabancı bir dilin tam olarak vermesinin mümkün değildir. İnsan derin ve yaratıcı düşünmeyi ancak ana diliyle yapabilmesi mümkündür. Eğer bir dilde derin düşünceyi sağlayan kavramları ifade eden kelimeler yoksa mevcut kelimeler de bu tür düşünmeye sevk eden çağrışımlar yaptıramıyorsa o dilde bilim ve tefekkür yapılamaz. Bu sebeple de ana dilinde bu tarz düşünme imkânı bulamayanlar, öğrendikleri yabancı dilde nakilci olmaktan öteye gidemeyeceklerdir. Fen Bilimleri derslerinin yabancı dille, sosyal bilimler derslerinin Türkçe ile yapılması bireyi iki düşünce tarzına sahip kılacaktır. Hem Türkçe hem de başka bir dilde düşünmeye alışan bir insan, sistemli ve bütüncül düşünemeyecektir. Bu nedenle böyle bir eğitimden geçen biri bir düşünme biçiminden diğerine geçerken zorluk çekecektir, bu bakımdan da karma eğitim şekli bütün dersleri yabancı dille öğreten eğitim şeklinden daha zararlıdır. Sonuç olarak; yabancı dilin öğretilmesinde bir sakınca olmadığı fakat yabancı dille öğretimin yanlış bir uygulamadır. Yabancı dil bilmek çoğu zaman bütün meziyetlerin önüne geçerek önemli bir kıstas sayılmaktadır. Yabancı dil öğrenme konusunda eşit haklara sahip olmayan toplumun bazı kesimleri devletin sağlamakla yükümlü olduğu fırsat eşitliğinden yararlanamamaktadır. Bunun sonucunda Ülkemizde İngilizce bilen öğrenci ve öğretmenler daha fazla talep görmektedirler.

Yabancı dille öğretim ile ilgili varılan bu sonuçlar 30-40 yıl öncesindeki Türkiye düşünülerek yapılmış değerlendirmelerdir. Günümüzde dilin önemi o döneme oranla çok daha fazla artmıştır bir dil bilmek nerdeyse bir işe girebilmenin anahtarı durumuna gelmiştir. Yabancı dille öğretim çoğu özel üniversitelerde olmakla beraber henüz devlet üniversitelerine sirayet etmemiştir. Günümüzde kendi dili dışında başka bir dili öğrenmenin gerekliliği yanı sıra insanların önünde duran büyük bir engeldir. Yabancı dil bilmeyenlerin üniversitelerde akademik kariyer yapamaması bunun en açık örneğidir. Devletin bu konuda derin araştırmalar yaparak hem öğrenci hem de öğretmen için en uygun sistemi bulması bu konuda yapılacak en isabetli adım olacaktır.

Çalışmamızda üzerinde durduğumuz bir diğer konumuz Türk eğitim sisteminin Milli vasıf taşıyıp taşımadığı konusudur. Devleti ayakta tutan temel kuruluşların temeli eğitim üzerine kurulu olduğu için eğitim merkezindeki bozukluk toplumun bütün noktalarına olumsuz bir şekilde aksedecektir. 1970'lerden itibaren 1961 Anayasasının getirdiği özgürlükler beraberinde bazı sorunlar getirmiştir. Bu dönemde memleket meseleleri rahatça tartışılmış, en tehlikeli ideolojiler, en yıkıcı fikirlerin bile müdafaa edilir duruma gelmiştir. Bu hürriyet ortamında en zararlı çıkan kurum Türk milli eğitimi olmuştur. Dönemin yarattığı özgürlükçü ortam ile beraber Milli eğitim tepeden tırnağa kadar ideoloji ve siyaset bulaşmıştır. Eski zaafların hiç biri giderilmediği gibi ideoloji ile günlük sokak siyaseti de milli eğitime girmiştir. Türk milliyetçiliğinin ve Türk Milli Eğitim Felsefesinin bazı ilkelere sahip olması gerekmektedir. Bu ilkelerin milli eğitime uygulanması gerekmektedir. Bu durumda ilk olarak; Türk Milli Eğitiminin yetişen nesillere Türk'ü Türk yapan değerleri hakkında öğretmekle işe başlaması gerekmektedir. Milli eğitimin felsefesi gereği; yeni nesillere Türk dünyasının tamamını tanıtmaları ve kavratmaları gerekmektedir. Türkiye'de eğitim toplumun gelişmesine ve ihtiyaçlarına ayak uyduramamakta zamanın gerisinde kalarak görevini yapamamaktadır. Bu durumdan selamete çıkmanın tek yolu ise milliyetçi bir eğitimin gerçekleştirilmesindedir. Devletin sadece milli bir eğitim sistemi oluşturması yeterli değildir. Bunun yanında milli eğitimi layıkıyla genç nesillere aktaracak iyi yetiştirilmiş öğretmen kadrosuna ihtiyaç vardır. Eğitimin temelini öğretmen teşkil etmektedir. Bu durumda milli bir eğitim için öncelikle öğretmen yetiştiren kurumların müfredatı milli olmalıdır. Burada da en önemli görev devletindir. Eğitimin vazgeçilmez ve en önemli karakteri "milli olması"dır. Türk Eğitim Sistemi, amaçlarını, müfredatı, programı, metot ve teşkilatını hazırlarken önce kendi tecrübesine ağırlık vermeli daha sonra diğer milletlerin ve medeniyetlerin değerlerinden faydalanma yoluna gitmelidir. Türk eğitim sisteminin olmazsa olmazlarından biri de Türk'e göre eğitim sistemidir. Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze değin tam anlamıyla orijinal, milli bir eğitim sistemimiz olmamıştır. Yabancı milletlerden alınan sistemler kültürümüze, milletimize uymadığından eğitimde aksaklıklara sebep olmaktadır. Bu nedenle devlet bir an önce Türk toplumunun ihtiyaçlarını, kültürünü baz alarak tam anlamıyla milli bir eğitim sistemi oluşturmalıdır. Yabancı eğitim sistemlerinden yararlanma

yoluna gidilse bile o sistemlerin ÷lkemize, değerlerimize uyarlanmadan aynen olduğu gibi eğitimimize uygulanması doğru bir uygulama değildir. Her ÷lkenin k÷ltürü, değerleri farklılık arz etmektedir ve eğitim sisteminin oluşmasında muhakkak etkilidir. Bunun içindir ki her ÷lkenin eğitim sisteminde kemikleşmiş bazı kaideler vardır. ÷lkemizin öz değerlerinden ödün vermeden değişen dünya ve teknolojiye ayak uydurması elbette kaçınılmaz bir durumdur. Fakat küreselleşme ne boyutta olursa olsun bir ÷lkenin eğitim sistemindeki millilikte mutlak bir zorunluluktur.

Cumhuriyet Dönemi Türk eğitim sisteminin 1970-1990 yıllarını mercek altına aldığımız çalışmamızda, o yıllarda; milli düşünceye sahip dergilerde yayınlanan makaleler aracılığıyla eğitim meselelerine akademisyenlerin gözünden ışık tutmaya çalışıldı. Bu doğrultudaki son alt problemimiz Eğitimin Milli K÷ltürü Aktarmadaki Rolü konusudur. Türkiye gibi hızlı nüfus artışının yaşandığı bir ÷lkede insan unsuru çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Nitelikli insan gücünün önemli olması hızlı nüfus artışını, Türkiye gibi hazırlıksız bir ÷lkeye, getirdiği en büyük felaket cahilliğin de aynı hızda yayılması ve bizzat eğitim kurumlarını bile içine alacak derecede genişlemesidir. Gelişmekte olan bir ÷lkenin birbiriyle sıkı sıkıya bağlı yüzlerce problem karşı karşıya bulunduğu bir gerçektir. Bunların çözümü ise yetişmiş insan unsuruna bağlıdır. Okuma-yazma bilmek daima cehaletin zıddı olarak anlaşılmıştır. İnkılap hükümetleri de okuma yazma seferberliğinden asıl maksatları halkı aydınlığa çıkarmaktır. Bu maksat kimi zaman amacını aşmış diğer öğretim kurumları ihmal edilmiştir. Okuma yazma elbette önemlidir. Fakat bir devletin bütün zaman ve emeğini okuma yazma seferberliğine harcaması öğretim kademelerinde kalite sorununu meydana getirmiştir. Her alanda olduğu gibi eğitim sistemimiz de milli siyasetten yoksun bırakılmıştır. İlkokuldan başlayıp üniversitede son bulan yorucu ve yıpratıcı bir devrede öğrenciye belirli bilgileri vermeyi hedef sayan eğitim sistemimizde milli k÷ltürümüze son derece az yer verildiği gör÷lmektedir. Her bakımdan gelişmiş memleketlerde k÷ltür meselesi üzerinde hassasiyetle durduğu, her milletin yarımını teslim edeceği gençlerini milli k÷ltürü ile donatmaktadır. Milletler hayatlarını devam ettirmek için buna mecburdurlar. Batı medeniyetinin her şeyini hatta örf ve adetlerini bile taklide özendiğimiz halde, onların milli k÷ltürlerine verdikleri değeri örnek almadığımız aşıkardır. Bugün toplumumuzda gör÷len

dalgalanmalar, sapıklıklar, anarşist hareketler ve ahlak buhranını hazırlayan sebepler milli kültür ihmalkârlığından ileri gelmektedir. Türk çocuğu milli kültür, terbiye, nezaket ve ahlak anlayışı bakımından ailesine göre farklı değer ölçülerine sahip olması mümkün değildir. Her okuyan genç, bugünkü nesillerde görüldüğü gibi, önce aileden sonra milletten, sonra da yurdundan ve tarihinden kopmayacak, böylece eğitimin gençleri millete yabancılaşmayacaklardır.

Çalışmamızda işlediğimiz eğitim-kültür ilişkisi konusunun da aslında milliyetçi eğitim sistemi ile bağlantılı olduğunu görmekteyiz. Milli bir eğitim sistemi oluşturulduğu takdirde eğitim milli kültürü aktarmada üzerinde düşen görevi eksiksiz yerine getirmiş olacaktır. Eğitim şüphesiz milli kültürü aktarmada çok önemli bir rol üstlenmektedir. Fakat bu rolünü yerine getirmesi müfredata bağlıdır. Milli kültürün devamı eğitime bağlıdır, yeni neslin kültür yozlaşması yaşaması istenmiyorsa ilk olarak eğitim sisteminin millileştirilmesi şart görünmektedir.

KAYNAKÇA

- Atatürk'ün Söylev Ve Demeçleri*,(1952). Cilt II, Türk İnkılap Enstitüsü Yayını.
- Adam, M. (1981). Cumhuriyet Dönemi Eğitiminde Sayısal Gelişmeler, *Atatürk Devrimleri ve Eğitim Sempozyumu*, Ankara.
- Akyüz, H. (1985). Türkiye'de Yabancı Dil Öğretiminin Düşündürdükleri, *Milli Eğitim ve Kültür dergisi*, (34), 3-6, Ankara.
- Akyüz, Y.(2004). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö 1000-M.S 2004*, Pegem A Yayınları, Ankara.
- Akyüz, H.(2001). *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Arıbaş, S.(1988). Yabancı Dille Eğitim Yapan Türk Okullarının Kültür ve Dilimize Getirdiği bazı Problemler, *Milli Eğitim Dergisi*, (77-78-79),40-42, Ankara.
- Arslantürk,Z.(1988). Sosyal Değişme Vetiyesinde Türk Öğretmeninin Rolü, *Türk Yurdu Dergisi*,(9),27-29, Ankara.
- Arvasi,S.A.(1978). Milliyetçi Düzendeki Türk Eğitimi, *Milli Eğitim ve Kültür Dergisi*, (1) ,5-22.
- Ataman,M.(2002).*Türk Siyaset Tarihi, 1983-1993 Özal Dönemi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yay.
- Balcı,A.(2001).*Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*, Pegem Akademi yay. Ankara.
- Başaran,İ. ve Çınkır,Ş.(2012). *Türk eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Ekinoks Yayıncılık, Ankara.
- Başgöz, İ.(2005). *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*, Pan Yayıncılık. İstanbul.
- Binbaşoğlu, C.(1988). *Eğitime Giriş*, Binbaşoğlu Yayınevi, Ankara.
- Bursalıoğlu,Z.(1981). Atatürk Döneminde Eğitim Felsefesi ve Yenileşmesi,

Atatürk Devrimleri ve Eğitim Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yay., No. 92, Ankara.

Cemal,H.(1990). *Özal Hikayesi*, İstanbul Bilgi Yayınevi, İstanbul.

Cırıtlı, H.H.(1983)"*İlköğretim" Cumhuriyet Döneminde Eğitim*, MEB yay.,İstanbul.

Duman, M. (2008) *Türkiye 'de Modernleşme ve Liberal-Muhafazakar Siyaset(Turgut Özal'ın Politikaları Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma)*. Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal BİLİMLER Enstitüsü)

Dönmez, C.(2007). Atatürk ve Cumhuriyet Döneminde Ortaöğretim, <http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/makaleler>.

Erdem, A. R.(2004). İlköğretimimizin Gelişimi ve Bugün Gelinek Nokta, *Üniversite ve Toplum Dergisi*,(2). Cilt: 4,Ankara.

Erdilek, N. *Hükümetler ve Programları*, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, Cilt: 4, İstanbul.

Erdoğan, B. *Milli Eğitim Bakanlarının Eğitim Faaliyetleri(1920-1960)*,

Erdoğan, İ.(2014). *Milli Eğitime Dair*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara Milli Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul.

Gülbahar,G.(2006). *Cumhuriyet Dönemi (1920-1950) Türk Eğitim Sisteminin Felsefi Temelleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.

Güngör,E.(1982). Milli Eğitimimizde Eğitici ve Öğretici Olarak İnsan, *Milli Eğitim Dergisi*,(17), 12-18. Ankara.

Güngör, E.(1974). Türkiye'de Eğitim ve Türk Kültürü, *Töre Dergisi*,(32), 11-17, Ankara.

Hacıeminoğlu, N.(1984). Milli Devletin Kültür Politikası ve Hedefleri, *Milli Eğitim ve Kültür Dergisi*, 119-126, Ankara.

Hacıeminoğlu, N.(1974). *Milliyetçi Eğitim Sistemi*, Töre Devlet Yay., Ankara.

Hacıeminoğlu,N.(1970). Milli Eğitimimizin Milli Olmayan Tarafları, *Milli Hareket Dergisi*,(48),14-16.

Hacıeminoğlu, N.(1976).*Türkçenin Karanlık Günleri*, İrfan yayınevi, İstanbul

- Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Kaplan, İ.(1999).*Türkiye'de Milli Eğitim İdeolojisi*, İletişim yayınları, İstanbul.
- Kalaycı, N.(2004). *Cumhuriyet Döneminde İlköğretim*, MEB yayınları, İstanbul.
- Kaptan, S.(1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Tekışık Web Ofset Tesisleri, Ankara.
- Kavuncu, O.(1987). Fen ve Matematik Derslerini İngilizce Okutmanın Zararları, *Türk Yurdu Dergisi*,(8),21-24, Ankara.
- Kili, S.(2005). *Türk Devrim Tarihi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul,
- Korkut, H.(2003).Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Üniversite Reformları, *Milli Eğitim Dergisi*, (160), Ankara.
- MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRALARI (1939-1993)*,(1995). T. C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şûra Genel Sekreterliği, Millî Eğitim Basımevi, Ankara.
- Or, K.(1984). Milliyetçi Eğitimin Düzenlenmesi, *Milli Eğitim Kültür Dergisi*, s.105-118. Ankara.
- Öner, N.(1986). Yabancı Dille Öğretim, *Milli Eğitim Dergisi*,(69), 12-14, Ankara.
- Öksüz, İ.(1979). Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru, *Töre Dergisi*,(94), 18-21.
- Özalp, R. ve Ataüenal, A.(1983). *Milli Eğitimde Kongreler ve Şuralar* Cumhuriyet Döneminde Eğitim, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Özay, M.(1970). Eğitimde Değiştiremediğimiz Kısır Anlayış, *Türk Yurdu Dergisi*,(4), Cilt: 7, Ankara.
- Özbalcı, M.(1988). Milli Eğitim Sistemimiz İçinde Öğretmenin Yeri ve Yetiştirilmesi Meselesi, *Türk Yurdu Dergisi*, (9), s.7-9,Ankara.
- Sakaoğlu, N.(1992). *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Sakaoğlu, N.(2003). *Osmanlıdan Günümüze Eğitim*, Tarihi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., İstanbul.

Şimşek, H., (2009). “Eğitim Tarihi araştırmalarında Yöntem Sorunu”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt:42, sayı:1, 33-51.

Tanilli, S. (1996). *Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz?* , Cem Yayınevi, İstanbul.

Tekışık, H.ve Karabıyık,,H.ve Ünal E. *Milli Eğitimle ilgili Kanunlar*, Üner Yayınları, Ankara.

Turan, N.(1967). Milli Eğitimimiz ve ODTÜ, *Sabah Gazetesi*.

Timurtaş, F.K.(1970). Hükümet Programında Eğitim, Kültür ve Gençlik, *Milli Işık Dergisi*, (34), 8-9.

Topçu, N.(1970). *Türkiye'nin Maarif Davası*, Dergah yayınları, İstanbul.

Yeşilkaya, N. G.(2001). *Halkevleri,*” *Modern Türkiye 'de Siyasi Düşünce ve Kemalizm*, (Editör: Ahmet İnel) 2.Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul.

Yıldız, H. D.(1971). Eğitimde Milli Kültür, *Töre Dergisi*, (37), 12- 13.

ÖZGEÇMİŞ

29 Ekim 1989 yılında Mardin’de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Mardin’de tamamladı. 2007 yılında girdiği Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünden Haziran 2011’de mezun oldu. Aynı yıl Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Giresun Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında "Milliyetçi Dergiler Işığında 1970-1990 Yılları Arasında Türk Eğitim Sistemi Hakkındaki Milli Yaklaşımlar” adlı projeyi sunmuştur. Ayrıca 2012 yılının şubat ayında başlamış olduğu ücretli öğretmenlik görevine Mardin- Yeşilli Amine Hatun İlkokulu'nda devam etmektedir.